R G B WH GR BL

Grey Scale #13

C M Y K

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Colour Chart #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

DANES-PICTA.COM

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.

Regulamin Walki Piechoty

(tymczasowy)

Część II

(BATALION, PUŁK)

Wydanie drugie.

WOJSKOWY
INSTYTUT NAUKOWO - WYDAWNICZY

1 9 4 6

ACZELNE DOWÓDZTWO W. P.

egulamin Walki Piechoty

(tymczasowy)

Część II

(BATALION, PUŁK)

Wydanie drugie.

WOJSKOWY
INSTYTUT NAUKOWO - WYDAWNICZY

1 9 4 6

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.

Nr 207/WINW/I/45

1

X/Z 3671/R

ROZKAZ WPROWADZAJĄCY

Zatwierdzam do tymczasowego użytku Wojska Polskiego Regulamin Walki Piechoty cz. I i II (od pojedynczego strzelca do pułku piechoty włącznie) i jednocześnie unieważniam używane dotychczas regulaminy i instrukcje, dotyczące walki piechoty, jako sprzeczne z współczesnymi zasadami prowadzenia walki.

NACZELNY DOWÓDCA W. P.
(—) Michał Rola-Żymierski
Gen. broni

M. p. 28.II.1945 r

Biblioteka Wojsk. Akad. Polit.
167241

ZAKŁADY GRAFICZNE W. I. N. W. W ŁODZI

WSTĘP.

„Regulamin walki piechoty" cz. I i II zawiera wytyczne do wykorzystania strzelca, pododdziału (drużyna, pluton, kompania, batalion) do pułku piechoty włącznie, zgodnie z organizacją piechoty i doświadczeniem wojny współczesnej.

W regulaminie wskazano sposoby użycia pododdziałów, a także uzbrojenia stanowiącego nieodłączną ich część (pododdziałów, c.k.m. moździerzy, rusznic ppanc., dział pułkowych i batalionowych).

1. Niniejszy Regulamin wprowadza nowe szyki bojowe. Wyłącza rzutowe ugrupowanie w głąb szyków bojowych w plutonie, kompanii, batalionie, pułku i dywizji.

Za podstawę ugrupowania szyków bojowych piechoty wzięto konieczny, maksymalny i jednoczesny udział w walce piechoty i jej środków ogniowych od początku do końca walki. Celem odparcia niespodziewanego napadu nieprzyjaciela, szczególnie na skrzydłach i stykach, wsparcia walczących oddziałów a także rozwi-

nięcia i umocnienia osiągniętego powodzenia tworzy się odwody. Siła i skład odwodów zależy od wypełnianego zadania, planu przewidywanej walki i miejsca zajmowanego przez pododdział lub oddział w szyku bojowym.

2. Dowódca jako organizator walki jest centralną figurą szyku bojowego, obecność jego jest podstawą powodzenia, a brak powodem zmniejszenia możliwości powodzenia. Regulamin wymaga, by dowódca drużyny znajdował się bezpośrednio w tyralierce swej drużyny, dowódcy plutonów, kompanii i batalionów — za szykami bojowymi własnych pododdziałów lub oddziałów w miejscu, z którego mogliby obserwować przebieg walki swoich pododdziałów i oddziałów, skrzydła sąsiadów, widzieć swój szyk bojowy i obserwować nieprzyjaciela. Tylko w wyjątkowych wypadkach regulamin zezwala dowódcom plutonu, kompanii, batalionu wysunąć się na czoło szyków bojowych i osobiście prowadzić je do walki. Dowódca pułku powinien znajdować się na P D (punkcie dowodzenia), lub P O (punkcie obserwacyjnym), skąd dogodnie może kierować walką i skąd ma możność obserwacji pola walki i działań swego pułku, przynajmniej w kierunku głównego uderzenia.

3. Regulamin wprowadza dla drużyny strzeleckiej i plutonu, w niektórych zaś wypadkach i kompanii, stosowanie ognia salwami.

4. Włączone są również i czynności bojowe pojedynczego strzelca i pododdziałów fizylierów, rusznic ppanc, granatników, batalionowych i pułkowych moździerzy oraz 76 mm pojedynczego działa.

5. Współczesna walka rozpatrywana jest w Regulaminie przede wszystkim jako walka wszystkich rodzajów broni, obficie wyposażonych w różnorodny sprzęt techniczny, artylerię, moździerze, czołgi i lotnictwo.

Wymaga to ścisłego współdziałania wszystkich rodzajów broni.

Dowódcy piechoty winni mieć stale na uwadze bezwzględną konieczność ciągłego współdziałania w walce i praktycznie opanować sposoby jego organizacji wskazane w Regulaminie.

6. Natarcie jest głównym rodzajem działań bojowych, lecz zgodnie z regulaminem i obrona jest normalnym rodzajem walki w wojnie współczesnej. W Regulaminie rozpatrywane są najbardziej możliwe wypadki natarcia w różnych warunkach lecz nie wyczerpują one różnorodności sytuacji bojowych. Regulamin daje dowódcy wytyczne do odnalezienia prawidłowych rozwiązań przy rozstrzyganiu wszelkich zadań w natarciu. Najbardziej typowym przykładem natarcia, to natarcie czołowe — mające na celu przełamanie frontu, zorganizowane z rejonu bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

W Regulaminie wprowadzono pojęcia: natarcie artyleryjskie i lotnicze w celu ciągłego wsparcia piechoty masowym skutecznym ogniem artylerii, moździerzy, lotnictwa w czasie całego okresu natarcia.

7. Współczesne działania bojowe posiadają przeważnie charakter ruchomy: wymagają one od dowódców wszystkich szczebli umiejętności szybkiego przegrupowania oddziałów przed walką i w czasie samej walki, organizowania i przeprowadzania obejść, oskrzydleń, okrążeń, brania do niewoli albo niszczenia nieprzyjaciela.

Przewodnia idea walki, mająca na celu zniszczenie okrążonego nieprzyjaciela— to kolejne rozdrabnianie jego oddziałów celem ściśnięcia niewielkich okrążonych grup na małej przestrzeni i wzięcia pod niszczący krzyżowy ogień karabinów maszynowych i moździerzy.

8. Obrona powinna być uporczywa i aktywna. Powinna być zdolną oprzeć się masowemu natarciu czołgów, wspieranych ogniem artylerii i silnymi uderzeniami lotnictwa.

Obrona powinna być przeciwpancerna, przeciwartyleryjska, przeciwlotnicza i głęboka.

Charakter umocnień fortyfikacyjnych powinien zapewnić: ruchliwość i trwałość obrony. Każde osiedle i pojedyncze

zabudowanie powinny wojska własnymi siłami zamienić w trwały punkt oporu, istotną twierdzę, z możliwością obrony okrężnej, dającą możność długiego utrzymania jej nawet w wypadku okrążenia.

Dowódcy oddziałów i pododdziałów organizują prace obronne, kierują nimi i ponoszą za nie pełną odpowiedzialność.

Taka obrona musi doprowadzić natarcie nieprzyjaciela do załamania. Jednakowoż tylko energiczne i zdecydowane przejście do natarcia może doprowadzić do zupełnego rozbicia nieprzyjaciela.

9. Wycofanie się dopuszczalne jest w wyjątkowych wypadkach kiedy sytuacja wymaga wyprowadzenia oddziału z pod uderzenia przeważających sił nieprzyjaciela. Wycofanie powinno być przeprowadzone w porządku i planowo, z walkami straży tylnej, aby nie przeistoczyło się w ucieczkę. Wycofanie się powinno posiadać czasowy charakteri i musi być wykorzystane dla dania oddziałom możności zebrania swoich sił i ponownego przejścia do natarcia.

10. We wszystkich sytuacjach, nawet pod groźbą zupełnego okrążenia, wycofanie się bez rozkazu wyższego dowódcy jest niedopuszczalne.

W myśl Regulaminu należy we wszystkich wypadkach bojowych działań piechoty wydawać zarządzenia, zabezpieczające skrzydła i styki oraz stale kontrolować wykonanie tych zarządzeń.

11. Współczesne działania bojowe mogą niekiedy zmusić piechotę do prowadzenia walki w okrążeniu.

Piechota nie może bać się okrążenia, musi umieć prowadzić walkę w okrążeniu i wychodzić z niego. Piechota, będąc w okrążeniu, powinna być ujęta w karby przez dowódców. Powinna być natychmiast zorganizowana trwała, okrężna obrona i przedsięwzięte środki przeciwdziałania wszelkim próbom rozbicia okrążonych wojsk na niewielkie grupy. Wyjścia z okrążenia dokonywuje się tylko na rozkaz wyższego dowódcy, w sposób zorganizowany i w żadnym wypadku małymi, rozdrobnionymi grupami.

Osobisty przykład, waleczność, wzajemne wsparcie i koleżeńska pomoc muszą przejawić się w całej pełni w tym trudnym rodzaju walki.

12. Warunki bojowe są zbyt różnorodne, by Regulamin walki piechoty był w stanie dać wyczerpujące wskazówki. Ustala on podstawowe zasady prowadzenia działań bojowych i sposoby dowodzenia.

ROZDZIAŁ I.

ZASADY OGÓLNE.

Piechota i jej rola w walce.

1. Współczesna walka charakteryzuje się masowym udziałem w niej piechoty, artylerii, moździerzy, czołgów i lotnictwa.

Piechota wykonuje zasadnicze i najtrudniejsze zadania — niszczy nieprzyjaciela w walce z bliskich odległości.

Zdecydowane posuwanie się piechoty w natarciu i stanowczy opór w obronie decyduje o wyniku walki.

Tylko piechota może zdobyć i utrzymać zajęty przez siebie teren.

2. Siła piechoty polega na jej ogniu, zdolności łączenia ognia z ruchem naprzód i walce wręcz.

Piechota może manewrować i pomyślnie prowadzić walkę w każdym terenie, w różnych porach roku, dnia i nocy i w różnych warunkach atmosferycznych.

3. Piechota walczy w ścisłym współdziałaniu z innymi rodzajami broni.

Współdziałanie wszystkich rodzajów broni organizuje się na korzyść piechoty.

Ze względu na organizację i przeznaczenie piechota dzieli się na strzelecką, górsko-strzelecką, zmotoryzowaną, narciarską i desantowo-lotniczą.

2. Zadania piechoty w walce.

4. Walka jest jedynym środkiem do osiągnięcia zwycięstwa. Przez walkę osiąga się zniszczenie sił i środków nieprzyjaciela oraz złamanie jego oporu.

Główne rodzaje walki piechoty — to natarcie i obrona.

Celem każdej walki jest zadanie klęski nieprzyjacielowi. Tylko zdecydowane natarcie lub przeciwuderzenie, zakończone okrążeniem lub zdecydowanym pościgiem, doprowadza do zupełnego rozbicia nieprzyjaciela.

5. Natarcie jest głównym rodzajem walki.

Na wojnie nie może być ogólnego natarcia. Na jednym odcinku wojska mogą nacierać a na innym w tym samym czasie bronić się. Obrona

jest potrzebna w różnych wypadkach, kiedy natarcie jest niemożliwe lub bezcelowe.

Obrona z reguły powinna być czynna, gdyż tylko czynne działania mogą zapewnić utrzymanie bronionego terenu. Współczesna obrona musi mieć charakter przede wszystkim obrony p r z e c i w p a n c e r n e j.

Ze względu na różnorodność warunków bojowych należy zawsze wybierać sposób działania zgodny z sytuacją i unikać szablonów.

6. Zadania piechoty:

— w n a t a r c i u — przez umiejętne połączenie ognia z ruchem zbliżyć się do nieprzyjaciela, szturmować go, wziąć do niewoli lub zniszczyć w walce wręcz oraz umocnić zdobyty teren;

— w o b r o n i e—silnym i celnym ogniem, zdecydowanymi przeciwuderzeniami odpierać szturmy piechoty i czołgów nieprzyjaciela, zadawać mu ciężkie straty i utrzymać broniony teren.

Uporczywa obrona jest sprawą honoru piechoty. Może ona wycofać się tylko na rozkaz wyższego dowódcy.

3. Szyki bojowe batalionu i pułku piechoty.

7. Piechota do walki przyjmuje szyk bojowy.

Szyki bojowe powinny odpowiadać zamiarom i planom przewidywanych walk i zapewniać:

— największy i jednoczesny udział w walce piechoty i jej środków ogniowych od początku do końca walki;
— najlepsze wykorzystanie środków wzmocnienia piechoty celem zniszczenia nieprzyjaciela w obranym kierunku;
— współdziałanie wewnątrz pododdziałów (oddziałów), z sąsiadami, a także ze środkami wzmocnienia;
— elastyczność i łatwość dowodzenia, możliwość manewrowania pododdziałami na polu walki;
— najlepsze wykorzystanie terenu;
— możliwość odparcia napadów nieprzyjaciela naziemnego na skrzydłach i stykach, a zwłaszcza czołgów;
— obronę przeciwlotniczą wojsk.

8. Szyk bojowy pułku piechoty składa się z szyków bojowych batalionów, grupy artylerii, grupy czołgów bezpośredniego wsparcia piechoty (jeśli ona działa na odcinku pułku) i odwodu.

Bataliony w szyku bojowym pułku rozwijają się:

— w natarciu — wszystkie trzy bataliony w linię, kątem w przód, kątem w tył, schodami

w prawo, lub schodami w lewo;

— w obronie — wszystkie trzy bataliony zazwyczaj obok siebie, a przy wolnym skrzydle schodami w prawo lub w lewo.

Szyk bojowy batalionu składa się z szyków bojowych kompanii strzeleckich z ich środkami wzmocnienia, grupy ogniowej (moździerze, c.k.m., rusznice ppanc., działa) i odwodu.

Kompanie strzeleckie w batalionie rozwijają się i działają w zależności od sytuacji: w linię (kompania jedna obok drugiej), albo kątem w przód (jedna kompania w przodzie, a dwie kompanie na skrzydłach czołowej kompanii lecz nie poza nią), albo kątem w tył (dwie kompanie w jednej linii i jedna kompania z tyłu w odstępie między czołowymi kompaniami, lecz nie za nimi) albo schodami w prawo (dwie kompanie obok siebie a jedna w odstępie za prawym skrzydłem) albo schodami w lewo (dwie kompanie w linii obok siebie, a jedna w odstępie za lewym skrzydłem).

9. Do odparcia niespodzianych przeciwuderzeń nieprzyjaciela a zwłaszcza na skrzydłach i stykach, do wsparcia prowadzących walkę pododdziałów i oddziałów, a także do rozwi-

nięcia i utrzymania osiągniętego wyniku, dowódcy pułków i batalionów powinni mieć w swoim rozporządzeniu odwody.

Siła i skład odwodów są zależne od wykonywanego zadania, planu przewidzianej walki i miejsca, które zajmuje pododdział względnie oddział w szyku bojowym.

W natarciu w normalnych warunkach z opartymi skrzydłami i w obronie stałej do odwodu wyznacza się: w pułku — kompanię strzelecką, ruszn.ce ppanc., część c.k.m., działa 45 mm i 76 mm; w batalionie — pluton strzelecki względnie fizylierów, pluton rusznic ppanc., kilka c.k.m. i 45 mm działa.

4. Dowodzenie batalionem i pułkiem piechoty w walce.

10. Planowe rozwijanie się walki wymaga od dowódcy batalionu i dowódcy pułku umiejętnego, zdecydowanego i ciągłego dowodzenia swoimi pododdziałami.

Dowódca batalionu kieruje walką osobiście, dowódca pułku przy pomocy swego sztabu.

11. Zasadą dowodzenia własnymi pododdziałami przez dowódcę jest:

— dokładne zrozumienie otrzymanego zadania;
— prawidłowa ocena sytuacji;

— zdecydowane powzięcie decyzji i natychmiastowe wprowadzenie jej w życie;
— wydawanie krótkich, jasnych i prostych rozkazów (zarządzeń);
— wyznaczanie dodatkowych zadań wynikających z sytuacji;
— kontrola pracy sztabu i wykonanie zadań danych pododdziałom.

12. Dowódca pułku i dowódca batalionu obowiązani są osobiście organizować w terenie współdziałanie wewnątrz batalionu i pułku, a także z przydzielonymi i wspierającymi środkami.

13. Dowódca batalionu i dowódca pułku w walce dowodzą z punktu dowodzenia.

Punkt dowodzenia — PD (główny i zapasowy) wybiera się w takiej odległości od przednich pododdziałów szyku bojowego, żeby dowódca batalionu miał możność obserwować pole walki i działanie batalionu, a dowódca pułku działanie pułku przynajmniej w kierunku głównego uderzenia, osobiście dowodzić pododdziałami, mieć z nimi ciągłą łączność, a jeśli zajdzie potrzeba, natychmiast osobiście interweniować.

Tylko w wyjątkowych wypadkach w czasie walki zezwala się dowódcom batalionów wysuwać się przed swoje oddziały i osobiście prowadzić je do walki.

14. Osobisty kontakt dowódcy batalionu i dowódcy pułku z podwładnymi ma duże znaczenie; daje on dowódcy możliwość bezpośredniego udzielania wskazówek swoim podwładnym oraz wiarę w powodzenie.

Osobisty kontakt jest niezbędny przed rozpoczęciem walki i przy gwałtownej zmianie sytuacji.

15. Dowódca batalionu i dowódca pułku powinni informować swoich szefów sztabów (adiutantów) o wszystkich swoich zamiarach i planach, podawać im do wiadomości wszystkie swoje rozkazy, wydane pododdziałom bezpośrednio.

Szef sztabu pułku i adiutant batalionu powinni być zawsze gotowi do zameldowania dowódcy o sytuacji.

16. Do obowiązków dowódcy batalionu i szefa sztabu pułku w dowodzeniu pododdziałami w walce należy:

— zorganizowanie rozpoznania, ubezpieczenia, obserwacji, obrony przeciwpancernej i przeciwlotniczej oraz stosowanie innych środków bojowego zabezpieczenia wojsk;

— zbieranie, badanie, opracowanie wiadomości o nieprzyjacielu, o własnych wojskach, terenie, stanie rejonu działań i meldowanie o tym dowódcy pułku;

— wydawanie zarządzeń przygótowawczych;
— wydawanie i przekazywanie rozkazów, kontrola dokładnego i punktualnego ich wykonania oraz wszystkich działań wojsk;
— zapewnienie współdziałania pododdziałów i przydzielonych im środków wzmocnienia w walce;
— wysyłanie meldunków o sytuacji do wyższego sztabu, informowanie niższych sztabów i pododdziałów, sąsiadów i dowódców współdziałających o sytuacji;
— organizowanie łączności;
— organizowanie tyłów.

17. Dowodzenie w walce osiąga się przez niezawodną łączność, zapewnioną przez stosowanie różnych środków, (radio, telefon, rower, motocykl, sygnalizacja świetlna i dźwiękowa, oficerowie łącznikowi, łącznicy piesi i konni).

Łączność nawiązuje się z reguły od artylerii i czołgów, **do piechoty,** jednak piechota obowiązana jest również troszczyć się o nawiązanie łączności.

Łączność z sąsiadami nawiązuje się **z prawa na lewo.**

Przekazywanie ważnych rozkazów i meldunków w walce dubluje się.

Sztab pułku i dowódcy batalionów powinni nawiązać łączność z własnym lotnictwem

i we właściwym czasie oznaczyć osiągnięte linie przez bataliony (pułk).

W związku z tym dowódcom pododdziałów należy podać umówiony sygnał samolotu na dany dzień i dać wskazówki o sposobie oznaczania swojego rozmieszczenia (płachty tożsamości, rakiety, świece dymne).

Gdy samolot poda znak umówiony, należy wyłożyć płachty tożsamości, względnie oznaczyć swoje miejsce rozmieszczenia innymi sposobami.

Sztab pułku i dowódca batalionu oznaczają swoje miejsca i sprawdzają rozmieszczenia pododdziałów. Po umówionym znaku samolotu „Zrozumiałem", płachty tożsamości natychmiast zwija się, a oznaczanie miejsca swego rozmieszczenia innymi sposobami przerywa się.

18. Dowódca batalionu i dowódca pułku ponoszą pełną odpowiedzialność za stan i gotowość bojową podwładnych im pododdziałów, za organizację dowodzenia i za działania w walce.

ROZDZIAŁ II.

BATALION PIECHOTY W NATARCIU.

1. Natarcie batalionu piechoty.

19. Batalion piechoty, mając oparte skrzydła, może w zależności od środków wzmocnie-

nia i przypuszczalnego oporu obrony szturmować nieprzyjaciela na froncie szerokości do 700 m.

20. Batalion zajmuje podstawę wyjściową do natarcia jak najbliżej nieprzyjaciela.

Podstawa wyjściowa do natarcia jest to linia, z której batalion rozpoczyna posuwanie się naprzód w szyku bojowym pod osłoną wszystkich swoich środków ogniowych.

Podstawa wyjściowa powinna zabezpieczyć: dobrą obserwację w stronę nieprzyjaciela, skryte rozmieszczenie piechoty, skryte podejścia do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela i możliwie najbardziej korzystne warunki do wykorzystania c.k.m., moździerzy i dział.

Podstawę wyjściową zajmuje się szybko i skrycie. Pododdziały szyku bojowego batalionu okopują się i kopią rowy przeciwlotnicze.

Kompania strzelecka zajmuje podstawę wyjściową prosto przed wyznaczonymi im przedmiotami natarcia, a c.k.m., moździerze, rusznice ppanc. i działa tak, ażeby z chwilą rozpoczęcia mogły z powodzeniem wspierać natarcie i odpierać niespodziewane napady czołgów i piechoty nieprzyjaciela. Mając skryte podejścia, należy podstawę wyjściową zajmować najdalej 800 m od przedniego skraju obrony.

W terenach otwartych, batalion rozwija się wcześniej w zależności od ognia artylerii, moździerzy i c.k.m. nieprzyjaciela.

21. Dowódca batalionu po otrzymaniu rozkazu do natarcia i wysłaniu ubezpieczenia, wspólnie z dowódcami kompanii i dowódcami środków wzmocnienia, skrycie wysuwa się naprzód, w celu osobistego rozpoznania terenu rozmieszczenia nieprzyjaciela i wydania rozkazu.

W czasie przeprowadzania rozpoznania dowódca batalionu obowiązany jest:

— wykryć najdogodniejsze podejście do pozycji nieprzyjaciela, rozmieszczenie jego gniazd ogniowych i sztuczne przeszkody przed pozycjami;
— wybrać w terenie punkty orientacyjne, główne cele szturmu piechoty i czołgów oraz cele, które powinny być ostrzelane przez artylerię i moździerze;
— wybrać kierunek i ustalić cel głównego uderzenia, opierając się na otrzymanym zadaniu i działaniach sąsiadów, ugrupowaniu nieprzyjaciela, charakterze jego umocnień i właściwościach terenu;
— uzgodnić wszystkie zagadnienia współdziałania z dowódcami wspierających i przydzielonych pododdziałów artylerii, moździerzy i czołgów, (cele do obezwładnienia, linie przesuwania się, punk-

ty orientacyjne, wzajemne wskazywanie celów, łączność);
— rozdzielić zgodnie z planem natarcia własne i przydzielone środki do wsparcia kompanii, ustalić ilość i miejsca przejść w sztucznych przeszkodach;
— wydać ustny rozkaz.

Główne uderzenie skierować tam, gdzie teren zapewnia dobrą obserwację, skryte podejścia i gdzie w rozmieszczeniu nieprzyjaciela są przedmioty terenowe i wzgórza panujące, których zajęcie naruszy trwałość jego obrony.

W kierunkach głównego uderzenia powinna być skoncentrowana główna część sił i środków ogniowych batalionu.

22. Ustny rozkaz dowódcy batalionu do natarcia ma być krótki i jasny. Jednakże we wszystkich wypadkach dowódca batalionu wskazuje:
— punkty orientacyjne batalionu;
— kierunek i cel natarcia;
— swoją decyzję, gdzie ma być główne uderzenie;
— szyk bojowy batalionu;
— bliższe i dalsze zadanie kompanii;
— kompanię kierunkową;
— podział własnych, przydzielonych i wspierających środków i ich zadania;
— czas gotowości do natarcia i sygnały;

— środki zabezpieczenia skrzydeł i styków;
— linie w obronie nieprzyjaciela, podlegające umocnieniu;
— sposób zaopatrzenia w amunicję;
— swój punkt dowodzenia.

23. Organizując obronę przeciwlotniczą, dowódca batalionu wyznacza pododdziały do walki z samolotami nieprzyjaciela.

24. Dowódca batalionu wskazuje w terenie kompaniom strzeleckim najbliższe zadania, a odwodowi kierunek posuwania się oraz kiedy i jakie środki wzmocnienia będą mu potrzebne.

Wyznaczając zadanie wspierającej i przydzielonej artylerii do wsparcia kompanij, dowódca batalionu powinien być w gotowości do ześrodkowania ognia swojej artylerii w kierunku głównego uderzenia.

25. Artylerii i moździerzom dowódca batalionu wskazuje:
— cele do zniszczenia względnie obezwładnienia;
— cele, na które należy koniecznie przenieść ogień z początkiem szturmu piechoty;
— miejsca w zasiekach, w których należy zrobić przejścia.

26. Kompanię c.k.m. i moździerzy, przydzielone działa i moździerze, a także kompanię

rusznic ppanc. dowódca batalionu zostawia do swojej dyspozycji lub przydziela większą ich część kompaniom strzeleckim. W pierwszym wypadku dowódca batalionu wyznacza im zadanie.

Dowódca batalionu zostawia w swoim rozporządzeniu część c.k.m, rusznic ppanc, moździerzy, dział 45 mm i pułkowych, aby mieć możność wpływu na przebieg walki.

Tylko w silnie pociętym lub pokrytym terenie dowódca batalionu obowiązany jest przydzielić do kompanii większą część swoich przydzielonych i wspierających środków ogniowych.

27. Moździerze batalionowe zajmują stanowiska w szyku bojowym kompanii.

Kompania c.k.m. zajmuje stanowiska plutonami i karabinami w lukach między kompaniami strzeleckimi, plutonami strzeleckimi i na ich skrzydłach.

Działa pojedyncze zajmują zamaskowane odkryte stanowiska, pojedynczo w kierunku głównego uderzenia batalionu, w lukach między pododdziałami, na ich skrzydłach i w głębi szyku bojowego. Rusznice ppanc zajmują drużynami lub plutonami stanowiska w kierunkach zagrożonych przez czołgi.

28. Przydzielonym fizylierom dowódca wyznacza zadanie:

— przeniknięcia w rozmieszczenie nieprzyjaciela celem zniszczenia ogniem jego ważniejszych gniazd ogniowych, szczególnie w momencie szturmu piechoty;
— obejścia wolnego skrzydła nieprzyjaciela, celem napadu na niego z tyłu w chwili szturmu piechoty;
— osłony skrzydeł i tyłu batalionu od grup rozpoznawczych i fizylierów nieprzyjaciela.

Podczas walki w głębi obrony dowódca batalionu powinien wykorzystać pododdziały fizylierów, do wdarcia się między punkty oporu nieprzyjaciela i wejścia w rejon stanowisk artyleryjskich, celem zniszczenia obsług moździerzy, c.k.m i dział, grup osłaniających i środków transportowych.

29. Celem zabezpieczenia posuwania się kompanii do podstawy szturmowej dowódca batalionu przed natarciem obowiązany jest:
— zorganizować i wysunąć do przodu grupy rozgradzające z przydzielonych saperów z wykrywaczami min, nożycami i drużynę strzelecką do wykonywania przejść w przeszkodach w kierunku natarcia batalionu;
— wysunąć do przodu większą część c.k.m., część moździerzy, rusznic ppanc. i fizylierów do obezwładnienia gniazd ogniowych nieprzyjaciela, które przeszkadzają

natarciu piechoty i do wsparcia grup rozgradzających.

30. Z podstawy wyjściowej batalion naciera szybko i jednocześnie wszystkimi kompaniami, wspierany przez wszystkie środki ogniowe batalionu i ogień artylerii.

31. Celem zapewnienia szybkiego posuwania się piechoty do przodu, środki ogniowe nieprzyjaciela, ustawione na skrzydłach a zwłaszcza jego c.k.m., niszczy się ogniem ześrodkowanym moździerzy, dział i przydzielonej artylerii.

32. C.k.m., moździerze, rusznice ppanc i działa posuwają się w szykach bojowych piechoty skokami, wspierając ciągle natarcie swoim ogniem.

33. Do regulowania posuwania się dowódca batalionu wyznacza kierunkową kompanię, której wskazuje punkty orientacyjne, kierunek i linie, które należy zająć. Pozostałe pododdziały posuwają się w odstępach i odległościach ustalonych przez dowódcę.

34. W czasie walki należy dążyć do oskrzydlenia nieprzyjaciela celem uderzenia ze skrzydła.

Jeśli w rozmieszczeniu nieprzyjaciela zostaną wykryte słabo bronione luki, dowódca batalionu powinien natychmiast skierować tam

swoje główne uderzenie i wspierać go ogniem środków będących w jego dyspozycji.

35. W czasie walki, w związku z uzgodnieniem wiadomości i zmianą sytuacji, dowódca batalionu wyznacza dowódcom kompanii, przydzielonych i wspierających środków dodatkowe zadania celem zrealizowania swego głównego planu walki i wykonania wyznaczonego zadania batalionowi.

36. Batalion może szturmować nieprzyjaciela z uprzednio zajętej podstawy szturmowej lub bezpośrednio z marszu. Szturm z marszu osiągnie sukces wtedy, kiedy będzie skierowany na silnie rozbitego nieprzyjaciela.

Podstawę szturmową batalion zajmuje o ile możności najbliżej nieprzyjaciela w zależności od terenu, zwracając uwagę, ażeby nie ponosić strat od własnej artylerii i moździerzy przygotowujących szturm.

37. Dowódca batalionu przed zajęciem podstawy szturmowej przygotowuje odwód i wszystkie środki ogniowe, by w odpowiednim czasie wykorzystać je do walki wewnątrz pozycji obronnej nieprzyjaciela.

38. Szturm przygotowuje się ogniem wszystkich środków batalionu, przydzielonych i wspierających, a zwłaszcza do skrzydłowych gniazd

ogniowych i przeciwpancernych dział nieprzyjaciela.

Środki ogniowe powinny być w gotowości do natychmiastowego obezwładnienia wszystkich nowopojawiających się w czasie szturmu i ponownie odżywających gniazd ogniowych nieprzyjaciela. Dowódcy wszystkich szczebli śledzą wyniki przygotowania ogniowego szturmu i meldują o nich wyższym dowódcom.

39. Po przekonaniu się, że w przygotowaniu szturmu osiągnięto pomyślne wyniki, dowódca pułku daje sygnał artylerii na przeniesienie ognia w głąb obrony nieprzyjaciela i na skrzydła odcinka, po czym dowódca batalionu daje batalionowi rozkaz do decydującego szturmu. W wypadkach, k i e d y n a t a r c i e p r o w a d z i s i ę z u d z i a ł e m c z o ł g ó w, rozkaz do szturmu podaje dowódca batalionu w czasie podejścia czołgów do podstawy szturmowej.

40. Przez przejścia w przeszkodach przechodzą plutony drużynami pod osłoną środków ogniowych dowódcy kompanii. Jeśli na kompanię wypadają dwa przejścia, wtedy pluton trzeci i wszystkie przydzielone kompanii środki ogniowe rozdziela dowódca kompanii w zależności od zadania i sytuacji.

Jeśli na kompanię wypada tylko jedno przejście, dowódca kompanii ustala kolejność przechodzenia plutonów i przydzielonych środków ogniowych i sposób ich wsparcia ogniem.

Przeszkody nie zniszczone przez artylerię i czołg, kompania powinna pokonywać samodzielnie przy pomocy swoich środków ogniowych i przy wsparciu ogniowym posuwających się w przodzie fizylierów.

41. Obserwując osobiście walkę, dowódca batalionu powinien:

— w czasie szturmu na przedni skraj obrony, główną częścią swoich środków ogniowych i artylerii wesprzeć kompanię, która osiągnęła największe powodzenie;
— śledzić, ażeby odwód nie tracił łączności z kompanią i był w stałej gotowości do rozwinięcia powodzenia;
— zapewnić ogniem ciągłą obronę przeciwlotniczą batalionu.

42. Po opanowaniu przez kompanię punktów oporu pierwszej linii obrony, dowódca batalionu obowiązany jest wydzielić większą część dział towarzyszących, moździerzy i c.k.m. a także część rusznic ppanc do czołowych pododdziałów, celem zapewnienia dalszego powodzenia szturmu i odparcia przeciwuderzeń czołgów i piechoty nieprzyjaciela.

Środki ogniowe i pododdziały pozostałe chwilowo na miejscu, natychmiast umacniają się.

43. Dla wzmocnienia piechoty na głównym kierunku przydziela się jej oddziały czołgowe, które ściśle współdziałają z nią, jako **czołgi bezpośredniego wsparcia piechoty.**

W wypadkach, kiedy natarcie przeprowadza się z udziałem **czołgów**, mają one, jako główne zadanie zniszczyć przez współdziałanie z piechotą, piechotę nieprzyjaciela i nie powinny odłączać się od swej piechoty więcej niż 200 — 400 m.

Jeśli piechota została powstrzymana i nie posuwa się za czołgami, dowódca oddziału czołgów wydziela grupę czołgów do zniszczenia gniazd ogniowych nieprzyjaciela, które przeszkadzają w posuwaniu się własnej piechoty naprzód.

Celem zabezpieczenia działań czołgów piechota powinna obezwładnić całą siłą swego ognia, a także ogniem dział towarzyszących, środki przeciwpancerne nieprzyjaciela, rozpoznać i oczyszczać pola minowe, pomagać czołgom przechodzić przez przeszkody i błota, walczyć z nieprzyjacielskimi niszczycielami czołgów i zdecydowanie posuwać się za czołgami do szturmu. Szybko umacniać zdobyty teren, osłaniać dowóz amunicji i paliwa dla czołgów i pomagać w ewakuacji uszkodzonych czołgów z pola walki.

44. Jeśli pomyślny szturm rozpoczęła jedna z kompanii samodzielnie i przed wyznaczonym terminem, dowódca batalionu wszystkimi środkami wspiera powodzenie kompanii. Szczególną uwagę powinien zwrócić on na połączenie działań piechoty z artylerią, moździerzami i osłonę skrzydeł.

45. Po wtargnięciu na pozycje obrony nieprzyjaciela, batalion częścią sił szybko umacnia się w zajętym punkcie oporu pierwszej linii obrony i w tym czasie organizuje rozpoznanie i ogień, zdecydowanie posuwa się naprzód, nie dając możności nieprzyjacielowi przejścia do przeciwuderzeń.

Przeciwuderzenie nieprzyjaciela batalion powinien natychmiast i zdecydowanie odpierać ogniem i szturmem.

Dowódca batalionu do rozwinięcia walki w głębi obrony nieprzyjaciela szybko podciąga do szturmujących kompanii wszystkie swoje środki ogniowe i odwód.

W pierwszym rzędzie musi on wesprzeć kompanię najbardziej wysuniętą naprzód ześrodkowanym ogniem artylerii i moździerzy, niszczyć nieprzyjaciela, zatrzymującego się na jej skrzydłach. Zużyty odwód dowódca batalionu wznawia natychmiast.

46. Rozdzielając własną artylerię i inne środki ogniowe między kompanie na czas walki w głębi obrony nieprzyjaciela, dowódca bata-

lionu pozostawia w swoim rozporządzeniu dostateczną ilość środków, ażeby mieć wpływ na przebieg walki. W razie zmiany sytuacji w czasie walki w głębi obrony nieprzyjaciela dowódca batalionu natychmiast przegrupowuje swoje siły, a zwłaszcza środki ogniowe, ażeby sukces rozwijał się ciągle i pojedyncze punkty oporu nieprzyjaciela były kolejno zajmowane przez batalion.

47. W czasie walki w głębi obrony nieprzyjaciela dowódca batalionu powinien stosować wszystkie środki dla zapewnienia ciągłości dowodzenia, obrony przeciwpancernej i przeciwlotniczej, obserwacji i łączności.

Szczególnie uważnie dowódca batalionu obowiązany jest śledzić za sytuacją na skrzydłach batalionu, ażeby na czas przeszkodzić nieprzyjacielowi przejść do przeciwuderzenia.

48. Jeśli przeciwuderzenie nieprzyjaciela jest skierowane na sąsiedni odcinek, dowódca batalionu nie zatrzymując posuwania się batalionu w wskazanym mu kierunku, okazuje sąsiadowi pomoc ogniem.

49. Silnie umocnione punkty oporu (panujące wzgórza, osiedla, zarośla) batalion bloku je częścią s.ł, pozostałymi siłami obchodzi je i posuwa się naprzód; dowódca batalionu melduje o tym dowódcy pułku.

50. W przebiegu całej walki w głębi obrony nieprzyjaciela, dowódca batalionu obowiązany jest zapewnić niezawodne zaopatrywanie kompanii w amunicję, podając ją do przodu wszystkimi środkami.

51. Z chwilą spostrzeżenia załamania się oporu nieprzyjaciela względnie odwrotu, dowódca batalionu natychmiast rzuca większą część środków ogniowych na kierunki tej kompanii, która posuwa się z najlepszym wynikiem, ażeby energicznym uderzeniem ostatecznie zniszczyć lub wziąć do niewoli nieprzyjaciela, nie dając mu możności ucieczki.

52. Do uderzenia na skrzydło i tył wycofującego się nieprzyjaciela, dowódca batalionu natychmiast skierowuje pododdziały strzeleckie i fizylierów z zadaniem dezorganizowania dowodzenia, zniszczenia środków transportowych i wywołania paniki w szeregach cofającego się nieprzyjaciela.

O rozpoczęciu pościgu nieprzyjaciela dowódca batalionu melduje natychmiast dowódcy pułku.

Dowódca batalionu wskazuje kompaniom kierunek pościgu nieprzyjaciela, organizuje obserwację i ubezpieczenie skrzydeł, osłaniając je przeciwpancernymi środkami ogniowymi. Dowódca batalionu powinien znajdować się o ile możności bliżej przednich kompanii.

53. Ścigając nieprzyjaciela dowódca batalionu musi być w gotowości, zdecydowanie i szybko zniszczyć wszelkie próby wznowienia oporu przez nieprzyjaciela i wykorzystuje w tym celu odwód, środki ogniowe i ogień wspierającej i przydzielonej artylerii.

Batalion prowadzi pościg z pełnym napięciem sił, odcinając drogi odwrotu nieprzyjaciela, zdobywając artylerię i niszcząc pojedyncze grupy jego szyku bojowego.

54. Przed rozpoczęciem natarcia batalion musi podejść do obrony nieprzyjaciela marszem zbliżania.

W czasie zbliżania się, batalion powinien posuwać się do przodu skrytymi podejściami, w szyku rozczłonkowanym, dążąc do zachowania szybkości marszu i o ile możności jak najdłużej unikać rozwinięcia się w szyk bojowy.

Kompanie c.k.m. i moździerzy dowódca batalionu prowadzi na czole batalionu.

55. Dowódca batalionu stosuje wszystkie środki celem zabezpieczenia batalionu od napadu czołgów i lotnictwa nieprzyjaciela; ustala obserwację i sygnały; wybiera do posuwania się zamaskowane lub ukryte drogi; wyznacza dyżurne pododdziały strzeleckie, k.m., działa i rusznice ppanc. Batalion nie zwalnia tempa posuwania się i powinien być w pełnej gotowości do rozpoczęcia walki z nieprzyjacielem.

56. C.k.m. przeznaczone do obrony przeciwlotniczej, posuwają się naprzód skokami, ażeby cały czas zabezpieczać batalion od napadu lotnictwa.

Pojedyncze działa i pododdziały rusznic ppanc przesuwają się również skokami, będąc w gotowości do natychmiastowego otwarcia ognia do czołgów nieprzyjaciela i do jego gniazd ogniowych, które najbardziej przeszkadzają pomyślnemu rozwinięciu się szturmu piechoty.

57. Dowódca batalionu obowiązany jest utrzymać ścisłą łączność z dowódcą pułku, artylerię i dowódcami podwładnymi, a także zorganizować ciągłą obserwację nieprzyjaciela, swoich pododdziałów i sąsiadów.

58. Batalionowe biedki amunicyjne (wozy), sanitarne i odkażające środki maszerują za batalionem w odległości 1 — 1,5 km.

2. Batalion piechoty jako straż przednia (oddział przedni) przy podejściu do pozycji obrony nieprzyjaciela.

59. Batalion piechoty wyznaczony jako straż przednia (oddział przedni) ma za zadanie:

— pokonać pas przeszkód, wziąść do niewoli lub zniszczyć broniącego się nieprzyjaciela i jego ubezpieczenie bojowe;

zająć dogodną linię i punkty zapewniające dobrą obserwację pozycji obrony nieprzyjaciela i rozwijanie sił głównych;
— rozpoznać przedni skraj pozycji obronnej.

60. Batalion wzmacnia się 1 — 2 bateriami, pojedynczymi działami, moździerzami, fizylierami, rusznicami ppanc i saperami. Działa on w pasie szerokości do 3 km.

61. Dowódca batalionu do czasu wyjścia szpicy powinien otrzymać od dowódcy pułku i własnego rozpoznania wszystkie dane o nieprzyjacielu broniącym przeszkód, o terenie, charakterze i głębokości przeszkód.

Niezależnie od wysłania rozpoznania przez wyższego dowódcę, dowódca batalionu musi zorganizować w pasie posuwania się własne rozpoznanie i opanować wszystkie drogi, prowadzące w stronę nieprzyjaciela. W skład patroli należy włączyć fizylierów, saperów i chemików.

Zadania rozpoznania są następujące:
— nawiązać styczność z nieprzyjacielem i rozpoznać jego pozycje;
— przeniknąć na jego tyły;
— ocenić zdatność dróg dla artylerii, czołgów i taborów.

62. Do oczyszczenia głównej drogi dowódca batalionu organizuje grupę rozgradzającą w składzie 1 — 2 drużyn strzeleckich, drużyny saperów i chemików.

Grupa rozgradzająca posuwa się ze szpicą.

63. W czasie marszu dowódca batalionu posuwa się bezpośrednio za szpicą, mając przy sobie odwód rozpoznania, fizylierów, dowódcę artylerii, kompanii moździerzy, łączników z kompanii i środki łączności: radio, łączników konnych i motocyklistów.

64. Jeśli szpice nawiążą walkę, dowódca batalionu natychmiast wysuwa naprzód k.m., moździerze i rozwija artylerię. Siły główne batalionu powinny posuwać się w dalszym ciągu.

Szpica i fizylierzy pod osłoną ognia pokonywują nie zajęte luki w przeszkodach i zdecydowanie szturmują nieprzyjaciela, dążąc do wyjścia na jego drogi odwrotu.

65. Dowódca batalionu obserwuje walkę ubezpieczenia marszowego i wspiera ją ogniem. Powinien on zdecydowanie szturmować nieprzyjaciela wszystkimi siłami, tam gdzie osiągnięto powodzenie, gdzie szpica i fizylierzy wdarli się w głąb pasa przeszkód.

Batalion przerywając pozycje nieprzyjaciela przy współdziałaniu wszystkich środków ogniowych, powinien dążyć do odcięcia dróg odwrotu nieprzyjaciela i wzięcia do niewoli lub zniszczenia go.

66. Batalion piechoty, wydzielony przez dowódcę dywizji jako oddział roz-

poznawczy (rozpoznanie walką) wzmacnia się artylerią, czołgami (samochodami pancernymi), pododdziałami saperskimi i pododdziałami chemicznymi.

Zadaniem batalionu śmiało i aktywnie działając, przeniknąć przez rozpoznanie i linie ubezpieczenia nieprzyjaciela i walką zmusić go do wyjawienia swoich sił.

67. Oddział rozpoznawczy prowadzi rozpoznanie w pasie od 3 — 8 km, przez patrole rozpoznawcze w sile od drużyny do plutonu, które otrzymują zadania, kierunki i przedmioty rozpoznania.

Oddział rozpoznawczy może oddalić się od sił głównych dywizji 8 — 10 km.

3. Właściwości szturmu na umocnione rejony i silnie umocnione pozycje.

68. Przy przełamywaniu umocnionych rejonów i silnie umocnionych pozycji bataliony otrzymują pas do 600 m szerokości.

Bliższe i dalsze zadania batalionu, — zdobycie na przednim skraju DGO (DZGO), wzięcie do niewoli lub zniszczenie żywej siły i środków ogniowych, zwłaszcza przeciwpancernych i opanowanie punktu oporu w całości.

69. Dowódca batalionu po otrzymaniu zadania wspólnie z dowódcami kompanii, przy-

dzielonych i wspierających pododdziałów przeprowadza rozpoznanie terenu, nieprzyjaciela, organizuje współdziałanie, ustala skład grup rozgradzających i szturmowych w kompaniach i wydaje rozkaz.

70. Dowódca batalionu, organizując współdziałanie, obowiązany jest w terenie:

— wskazać jednakowe punkty orientacyjne wszystkim przydzielonym i wspierającym pododdziałom, zaszyfrować przedmioty terenowe i linie;
— uzgodnić przedmioty wspólnego szturmu kompanii strzeleckich, czołgów i grup szturmowych;
— wskazać, która artyleria, czołgi, moździerze lub c.k.m. mają wspierać grupy szturmowe i kompanie, kto komu jest podporządkowany i sposoby wskazywania celów;
— wskazać dla kompanii strzeleckich — linie szturmu, dla c.k.m., moździerzy i dział towarzyszących — rejony ich stanowisk ogniowych do wspierania szturmu i sposób przejścia na następne stanowiska;
— grupom rozgradzającym wyznaczyć dokładne zadanie do wykonania i rozszerzenia przejść w przeszkodach i do okazania pomocy czołgom i artylerii w ich posuwaniu się naprzód;

— ustalić sposób, czas wyjścia przydzielonych czołgów z podstawy wyjściowej (zgodnie z godziną szturmu „G") i miejsca ich przejść przez szyk bojowy batalionu;
— wyznaczyć zadania, podać sposób i czas otwarcia ognia przez działa wspierające czołgi;
— wyznaczyć cele dla moździerzy podlegające oślepieniu, określając środki i czas;
— ustalić sygnały współdziałania;
— wskazać sposób i kolejność zmiany swego punktu dowodzenia i miejsce dowódcy artylerii wspierającej.

71. Dowódca batalionu kontroluje osobiście w terenie dowódców pododdziałów, czy zrozumieli zadania i jakie poczynili kroki do do ich wykonania.

W czasie przygotowania artyleryjskiego dowódca batalionu wysyła grupy rozgradzające, które pod osłoną rozpoznania lub ubezpieczenia bojowego wykonują i oczyszczają przejścia wykonane przez artylerię i moździerze. Prace grup rozgradzających dowódca batalionu powinien zabezpieczyć ogniem artylerii, moździerzy i c.k.m.

Jeśli przeszkody znajdują się w bliskiej odległości od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela lub w terenie otwartym, to przejścia w nich wykonują grupy rozgradzające w nocy

72. Na sygnał „szturm" dowódca batalionu daje sygnał do szturmu na przedni skraj. Grupy szturmowe czołganiem i skokami albo na włókach lub na przyczepkach pancernych za czołgami posuwają się naprzód i z chwilą przeniesienia ognia artyleriskiego w głąb obrony, szturmują DGO (DZGO) i niszczą w nich nieprzyiaciela lub biora go do niewoli.

Jednocześnie pododdziały szturmuią środki ogniowe i biorą lub niszczą siłę żywą w lukach między DGO (DZGO), w okopach i rowach łącznikowych.

Działa towarzyszące i część c.k.m., rusznic ppanc i moździerzy posuwają się za tyralierką piechoty. Pozostałe środki ogniowe obezwładniaią cele, z których artyleria przeniosła ogień, przede wszystkim flankuiące c.k.m.

73. W razie wykrycia w głębi obrony i na skrzydłach nowych DGO (DZGO), które swoim ogniem zatrzymuią posuwanie się szyków bojowych batalionu, dowódca batalionu obowiązany dać czołgom, artylerii i grupom szturmowym zadanie do blokowania i niszczenia ich, szybko wysunąć lekkie i ciężkie działa artylerii, rusznic ppanc do ostrzeliwania DGO (DZGO) ogniem bezpośrednim do otworów strzelniczych.

Obezwładnienie ognia DGO (DZGO) przez artylerię, czołgi i grupy szturmowe jest sygnałem do dalszego kontynuowania szturmu.

Od szybkości i organizacji działań grup szturmowych i ognia artylerii, zależy powodzenie natarcia całego szyku bojowego batalionu.

Kompanie powinny być gotowe do odparcia przeciwuderzeń deblokujących grup nieprzyjaciela.

74. Kierując walką w głębi obrony nieprzyjaciela, dowódca batalionu obowiązany jest:

— uzgodnić i wyznaczyć zadanie grupom szturmowym, kompaniom strzeleckim, artylerii, moździerzom i innym środkom ogniowym posuwania się naprzód i zajęcia punktów oporu nieprzyjaciela;
— nie dopuścić do oderwania się c.k.m., moździerzy i dział towarzyszących od szyku bojowego batalionu;
— zabezpieczyć ogniem skrzydła batalionu i okazywać pomoc sąsiadom;
— utrzymywać ciągłą obserwację, łączność, współdziałanie i zaopatrywanie w amunicję;
— meldować dowódcy pułku i podawać do wiadomości sąsiadom o zablokowaniu i zniszczeniu przez batalion długotrwałych umocnień ogniowych nieprzyjaciela;
— zawczasu wykrywać wysuwanie się przeciwuderzającego nieprzyjaciela i niszczyć go ogniem i szturmem kompanii, umacniając się na zdobytym terenie.

4. Właściwości natarcia w nocy.

75. Noc batalion wykorzystuje do natarcia w ściśle ograniczonym celu lub do zbliżenia się do nieprzyjaciela.

Dowódca batalionu powinien przygotować się do natarcia jeszcze w dzień, przeprowadzać rozpoznanie oficerskie, oznaczyć kierunek posuwania się przy pomocy naturalnych lub sztucznych punktów orientacyjnych, przygotować zawczasu przewodników.

76. Dowódca batalionu opracowuje szczegółowy plan nocnego szturmu, przewidując rozpoznanie, ubezpieczenie, zniszczenie przeszkód, środki do utrzymania kierunku, zadanie kompanii, łączność, sposób zbliżania się i szturm, wsparcie ogniowe a także działania po opanowaniu pozycji nieprzyjaciela.

Obowiązany on jest nie później jak 1,5 godz. przed nastaniem ciemności wyznaczyć zadanie w terenie dowódcom kompanii, dowódcom przydzielonych i wspierających środków i zapoznać ich z planem nocnego szturmu.

77. Kompania c.k.m., kompania moździerzy i działa w czasie natarcia w nocy posuwają się w szykach bojowych kompanii, c.k.m. i działa przeważnie na ich skrzydłach dla utrzymania zdobytej przez batalion pozycji nieprzyjaciela.

78. Artyleria wspierająca batalion powinna przygotować ześrodkowany i stały ogień zaporowy dla obiecia szturmowanego przedmiotu na skrzydłach, liniach, skąd spodziewane jest przeciwuderzenie nieprzyjaciela i na tyłach dla uniemożliwienia wycofania się.

Część dział, które są przydzielone do batalionu, przygotowuje w dzień swój ogień do gniazd c.k.m. nieprzyjaciela na skrzydłach szturmowanego odcinka. Ogień prowadzi się przy sztucznym oświetleniu. W wypadku nieudania się szturmu w nocy, przygotowuje się ześrokowany ogień artylerii i moździerzy do szturmowanego przedmiotu, celem wsparcia powtórnego szturmu.

79. Z podstawy wyjściowej do natarcia, kompanie strzeleckie rozpoczynają posuwanie się w taki sposób i ściśle w tym czasie, który podał dowódca batalionu. Jeśli pododdziały zostaną oświetlone reflektorem, natychmiast padają, a z nastaniem ciemności posuwają się dalej.

80. Do wykonania przejść w przeszkodach przed pozycją obronną nieprzyjaciela, dowódca batalionu wyznacza grupy rozgradzające; — one posuwają się na czele przednich kompanii i przeprowadzają działania swoje pod ich osłoną.

Przejścia w przeszkodach należy wykonywać skrycie i z zachowaniem bezwzględnej ci-

szy, nie ściągając uwagi nieprzyjaciela; praca powinna być zakończona do czasu podejścia batalionu do przeszkód.

81. Na sygnał dowódcy batalionu do szturmu, batalion bez krzyku „Hurra" zdecydowanie wrywa się na pozycje nieprzyjaciela, razi go ogniem oraz niszczy bagnetami i granatami.

Na zajęte stanowiska dowódca batalionu natychmiast podciąga kompanię c.k.m. i moździerzy oraz inne środki ogniowe, umacnia się na zajętej linii i wysyła ubezpieczenie bojowe i rozpoznanie.

82. Artyleria, moździerze i c.k.m. wspierające nocne natarcie, otwierają ogień po otwarciu przez nieprzyjaciela ognia z c.k.m. i zanim jego artyleria rozpocznie ostrzeliwanie nacierającego batalionu.

83. Jeśli szturm nie udał się — batalion zbiera się na podstawie wyjściowej do powtórnego szturmu. W tym czasie artyleria i moździerze ześrodkowują ogień w kierunku przedmiotu szturmu. Szturm powtarza się.

84. Zbliżenie się do nieprzyjaciela w nocy przeprowadza się w kolumnach plutonów, dwójkami lub czwórkami.

Naprzód wysyła się rozpoznanie i ubezpieczenie, na skrzydła patrole; między kompaniami utrzymuje się ścisłą łączność.

85. Dowódca batalionu dla regulowania posuwania się, wyznacza kompanię kierunkową

i osobiście dowodzi batalionem, posuwając się za kompanią kierunkową. Dla podciągnięcia pozostałych, sprawdzenia kierunku posuwania się i pracy łączności, dowódca batalionu powinien zarządzać zatrzymania.

86. Drobne pododdziały nieprzyjaciela, jego ubezpieczenie i rozpoznanie bierze się do niewoli lub niszczy bagnetem.

87. Jeśli batalion wykorzystuje noc tylko dla zbliżenia się i zajęcia podstawy szturmowej, dowódca batalionu obowiązany jest także podjąć krok do rozpoznania pozycji nieprzyjaciela, usunąć przeszkody, a także przygotować się do odparcia przeciwuderzeń.

88. Często nieprzyjaciel może wykorzystać noc dla wycofania się, dlatego dowódca batalionu dąży do utrzymania z nim ciągłej styczności, wysyła rozpoznanie i jeśli potrzeba, prowadzi krótkie szturmy.

Gdy tylko dowódca batalionu wykryje, że nieprzyjaciel wycofuje się, batalion natychmiast uderza na pododdziały osłaniające odwrót i rozpoczyna pościg nieprzyjaciela.

Dobrze przeprowadzone nocne przełamanie nawet siłami jednego plutonu może wywołać panikę w szeregach nieprzyjaciela i przyczynić się do pełnego powodzenia szturmu.

W czasie pościgu nieprzyjaciela dowódca batalionu powinien pamiętać o konieczności

utrzymania dowodzenia batalionu i zabezpieczenia skrzydeł.

5. Właściwości natarcia na osiedle.

89. Szturmowanie niedużego osiedla lub części miasta, powinno poprzedzać dokładne rozpoznanie podejść do osiedla, określenie jego skrajów, charakteru zabudowań, rozmieszczenie ulic, umocnień obronnych, stanowisk i środków ogniowych nieprzyjaciela.

90. Dowódca batalionu powinien opracować szczegółowy plan szturmu osiedla, przewidzieć sposób opanowania go, wykorzystanie artylerii i innych środków ogniowych przyjęcia szyku bojowego i określić sposób opanowania punktami oporu nieprzyjaciela.

91. Pierwszym celem natarcia jest opanowanie umocnień obronnych nieprzyjaciela przed osiedlem, występów flankujących i następnie skraju osiedla.

W niedużym osiedlu batalion od razu naciera aż do opanowania przeciwległego skraju.

W mieście batalion naciera, opanowując kolejno dzielnice. Pojedyncze murowane budynki szturmuje się po obezwładnieniu sąsiednich gniazd ogniowych i kiedy saperzy pod osłoną ognia zburzą ściany budynku.

92. Szturmowaną dzielnicę należy podzielić na części i nie dopuścić do porozumiewania się podzielonych grup nieprzyjaciela. Dzielnicę należy szturmować jednocześnie z kilku stron.

93. Jeśli w części miasta, którą szturmuje batalion, znajduje się centrala telefoniczna lub telegraf, zadaniem batalionu jest szybkie opanowanie ich i przerwanie łączności w mieście.

Szturm szczególnie trwałego punktu oporu przeprowadza się przez grupy szturmowe zgodnie ze sposobem szturmowania DGO.

Gniazda ogniowe nieprzyjaciela niszczy się ogniem artylerii, moździerzy i pojedynczych dział, które strzelają ogniem bezpośrednim.

94. Opanowanie osiedla ma zazwyczaj charakter oddzielnych walk, odosobnionych od siebie, dlatego specjalną troską dowódcy batalionu powinno być utrzymanie łączności z sąsiadami, tyłem, wszechstronne ubezpieczenie, pewne dowodzenie kompaniami, wysunięcie do nich środków ogniowych i zaopatrywanie w amunicję.

Zdobyte osiedle oczyszcza się z ocalałych pojedynczych gniazd oporu i grup nieprzyjaciela; barykady i przeszkody niewykorzystane dla umocnienia własnych stanowisk rozbiera się i niszczy.

95. Jeśli osiedle rozdzielone jest rzeką, należy opanować mosty i z blisko zdobytych domów stworzyć przyczółek mostowy.

6. Właściwości natarcia w lesie.

96. Na nieprzyjaciela, broniącego skraju lasu, batalion naciera według ogólnych zasad natarcia.

Główne wysiłki batalion skierowuje na opanowanie występów lasu, z których nieprzyjaciel flankuje skraj oraz na wtargnięcie do lasu choćby niedużymi siłami, które uderzeniami ze skrzydła i tyłu zapewnią opanowanie całego skraju. Po opanowaniu skraju, dowódca batalionu szybko doprowadza batalion do porządku i natychmiast prowadzi dalej natarcie, zabezpieczając tyły.

W lesie większą część środków ogniowych rozdziela się pomiędzy kompanie. Dowódca batalionu posuwa się za kompanią kierunkową.

97. W niedużym lesie, dalszym celem natarcia batalionu jest wyjście na przeciwległy skraj. W dużym lesie batalion naciera od jednej polany do następnej, od przesieki do przesieki, zatrzymując się celem podciągnięcia pododdziałów, nawiązania łączności i sprawdzenia prawidłowego kierunku.

98. W lesie batalion naciera „rombem" i ubezpiecza się od czoła, ze skrzydeł i tyłu. Ubezpieczenie wysuwa się na odległość wzrokową, nie mniej jak 100 m, które powinno wykrywać nieprzyjaciela nie tylko na ziemi, ale i na drzewach. Do niszczenia nieprzyjacielskich strzel-

ców wyborowych na drzewach, wydziela się własnych strzelców wyborowych.

Poprzeczne drogi i przesieki należy uprzednio rozpoznać w bok na odległość do 400 m i mieć je pod obserwacją.

Większe polany i wyręby obchodzi się; część sił i większą część środków ogniowych pozostawia się do związania nieprzyjaciela, który broni polany od czoła; wydziela się odwód do przeciwdziałania oskrzydleniom i obejściom przez nieprzyjaciela naszych manewrujących pododdziałów.

Wyjście z lasu dokonywuje się po dokładnym rozpoznaniu i doprowadzeniu pododdziałów do porządku.

99. Podczas natarcia w lesie, batalion zachowuje bezwzględną ciszę i jest przygotowany do różnych niespodzianek (miny, zawały) i napadu z wszystkich stron. Broń powinna być stale załadowana i granaty przygotowane do rzutu. Pododdziały powinny mieć topory i duże łopaty.

Zetknąwszy się z nieprzyjacielem, batalion po ostrzeliwaniu go ogniem ześrodkowanym, natychmiast zdecydowanie i śmiało uderza na bagnety.

Działając w lesie w czasie posuchy dowódca batalionu zarządza pogotowie przeciwpożarowe.

100. Podczas natarcia w lesisto-błotnistym terenie batalion z przydzielonymi środkami tworzy samodzielnie działający oddział.

Koniecznie należy mieć silny odwód i zwracać specjalną uwagę na rozpoznanie na skrzydłach, mieć ubezpieczenie okrężne i stosować środki obrony przeciwlotniczej.

101. Natarcie batalionu w lesisto - błotnistym terenie często zamienia się w walkę o opanowanie ciaśniny (grobli, przejścia między błotami, jeziorami), które są bronione nieduży-mi siłami nieprzyjaciela.

Batalion umiejętnie wykorzystuje teren do skrytego zbliżenia się do nieprzyjaciela, bro-niącego ciaśniny i niespodzianie szturmuje jego skrzydła i tyły.

Jeśli w ciaśninie nie ma podejść lub są one ostrzeliwane ogniem artylerii i c.k.m. nieprzy-jaciela, dowódca batalionu powinien wysłać oddział dla obejścia i uderzenia na skrzydło i tył nieprzyjaciela z jednoczesnym natarciem niedużych sił od czoła; po czym batalion prze-chodzi do szybkiego pościgu nieprzyjaciela.

Pododdziały, wyznaczone do oskrzydlenia i obejścia nieprzyjaciela, powinny być bez transportu kołowego. Łączność batalionu z oskrzydlającymi pododdziałami utrzymuje się przy pomocy radia celem zabezpieczenia skrzy-deł, przeszukiwania lasu, obejścia skrzydeł i

wyjścia na tyły nieprzyjaciela; pododdziałom przydziela się fizylierów.

102. Po opanowaniu ciaśniny, dowódca batalionu obowiązany jest:

— natychmiast wysłać rozpoznanie do przodu, ażeby nie stracić styczności z nieprzyjacielem;

— zabezpieczyć przejście przez ciaśninę pozostałym siłom batalionu; przez szturm na skrzydło i tył okazać pomoc sąsiedniemu oddziałowi, organizować obronę przeciwlotniczą ciaśniny;

— o rezultacie walki i przyjętej decyzji meldować dowódcy pułku, i wypełniać dalsze zadanie.

7. Właściwości natarcia z forsowaniem rzeki.

103. Podstawą powodzenia podczas forsowania rzek jest szybkie zorganizowanie przeprawy i przewaga ogniowa nad nieprzyjacielem. Dlatego batalion powinien przerzucać przez rzekę kompanie czołowe i opanować przeciwległy brzeg w nocy lub o świcie.

104. Dowódca batalionu otrzymuje od dowódcy pułku szczegółowy plan przeprawy, w którym podano:

— czas i sposób odrzucenia nieprzyjaciela od brzegu;
— sposób wsparcia przeprawy przez środki ogniowe pułku (artyleria, moździerze, c.k.m.);
— rejony wyczekiwania i wyjściowe przeprawiających się pododdziałów, miejsce załadowania, linię wyjściową;
— miejsca przepraw i termin gotowości, podział sprzętu przeprawowego między pododdziały;
— podejścia do miejsc załadowania z miejsca koncentracji;
— sposób przeprawy pododdziałów czołowych;
— kolejność i czas przeprawy pododdziałów według rzutów, czas przeprawy każdego rzutu;
— gdzie, czyimi środkami i kiedy będzie organizowana obrona przeciwlotnicza przeprawy;
— sygnały; wywoływania i przeniesienia ognia środków wspierających, do załadowania, odpłynięcia, osiągnięcia przeciwległego brzegu, alarmu przeciwlotniczego i gazowego;
— łączność z batalionami, które się przeprawiły;
— środki zabezpieczenia przeprawy;
— odwód środków przeprawowych.

105. Dowódcy kompanii i dowódcy przydzielonych i wspierających pododdziałów powinni jeszcze w dzień rozpoznać drogi podejścia do przeprawy i miejsca przeprawy.

106. O dokładnie ustalonej godzinie pododdziały batalionów, wyznaczone do pierwszego rzutu, niespostrzeżenie dla nieprzyjaciela zajmują rejon wyściowy, podnoszą środki przeprawowe do rzeki i szybko przeprawiają się.

W skład pierwszego rzutu batalionu wchodzą: najmniej jedna kompania strzelecka, wzmocniona plutonem c.k.m., działami i rusznicami ppanc, wysuniętymi obserwatorami artylerii, dowódca kierunku łączności ze środkami łączności (przeważnie radio) i saperami.

107. Jeśli sytuacja pozwala, należy uprzednio zdobyć przeciwległy brzeg przez oddział strzelców wyborowych z rusznicami ppanc, przerzuconych na lekkich środkach przeprawowych.

108. Dowódca batalionu przeprawia się z pierwszym rzutem dla osobistego kierowania walką. Z nim przeprawia się niezbędne środki łączności. Pozostałe pododdziały batalionu przeprawiają się na środkach, które powróciły w kolejności ustalonej w planie przeprawy.

109. Jeśli nieprzyjaciel otworzy do przeprawy ogień — jego gniazda ogniowe obezwładnia

się ogniem artylerii, moździerzy i c.k.m., które ubezpieczają przeprawę.

110. Przeprawiający się pierwszy rzut batalionu po zajęciu dogodnych stanowisk ubezpiecza przeprawę pozostałych sił batalionu. Natarcie prowadzi się dalej po przeprawieniu się całego batalionu. Na przeciwległym brzegu batalion działa szybko i zdecydowanie, szturmując śmiało nieprzyjaciela.

Dowódca batalionu obowiązany jest zwrócić szczególną uwagę na rozpoznanie i ubezpieczenie skrzydeł na brzegu nieprzyjaciela.

8. Właściwości natarcia w zimie.

111. Natarcie zimą organizuje się tak, ażeby skrócić czas przebywania batalionu na podstawie wyjściowej do natarcia, na podstawie szturmowej i unikać długich zatrzymywań się w czasie walki.

112. Dowódca batalionu podczas natarcia z rejonu bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, obowiązany jest zawczasu przygotować podstawę wyjściową, wykopać śnieżne rowy i schrony dla ogrzewania oraz sapy (rowy podkopowe) do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela w celach skrytego posuwania się piechoty i środków ogniowych.

113. Przed natarciem dowódca batalionu powinien osobiście i przez specjalnie zorgani-

zowaną obserwację i rozpoznanie określić system rozmieszczenia piechoty, środków ogniowych i przeszkód nieprzyjaciela, zazwyczaj dobrze zamaskowanych śniegiem.

114. Podstawę wyjściową do natarcia należy zajmować pod osłoną ciemności przed świtem, ażeby uniknąć zbytecznych strat, zapobiec odmrożeniom ludzi i zapewnić zaskoczenie.

115. Natarcie z rejonu bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem prowadzi się z reguły bez nart, wzdłuż sap (rowów podkopowych).

Działa towarzyszące posuwają się z piechotą bez względu na grubość pokrywy śnieżnej. Ustawia się je na sanie lub płozy, tak samo c.k.m. i moździerze. Amunicję przewozi się na włókach lub przez strzelców na nartach.

116. Dowódca batalionu obowiązany jest okazać pomoc w posuwaniu się dział towarzyszących na polu walki, wydzielając do tego potrzebną ilość strzelców.

117. Po zdobyciu przedniego skraju, batalion pod osłoną ognia przedłuża szturm w głębi obrony, wykorzystując dla skrytego posuwania się okopy łącznikowe nieprzyjaciela. Napotkane w głębi obrony punkty oporu należy obchodzić i szturmować ze skrzydła i tyłu, blokując je jednocześnie częścią sił.

Śmiałe działania nawet drobnych grup pododdziałów narciar-

skich na skrzydłach i tyłach nieprzyjaciela mogą dać pomyślne wyniki.

118. Najbardziej zdecydowane rezultaty może dać szturm w nocy, w czasie zawieruchy i śnieżycy, wykorzystanej dla szybkiego zetknięcia się z nieprzyjacielem i niespodziewanego skoku. W tym wypadku specjalnego znaczenia nabiera prawidłowe utrzymanie kierunku i ścisła łączność z artylerią i moździerzami.

119. Jeśli obrona nieprzyjaciela nie jest ciągła, to dowódca batalionu opracowuje plan walki dla obejścia i uderzenia na skrzydła i tyły nieprzyjaciela, przy natarciu od czoła niedużymi siłami. Zazwyczaj w tych wypadkach oskrzydlające pododdziały działają na nartach.

9. Właściwości natarcia w górach.

120. Natarcie w górach polega na kolejnych szturmach szeregu pojedynczych wzgórz przy wsparciu ogniem flankującym z sąsiednich wzgórz i szczytów.

Dla opanowania wzgórz, batalion wiąże nieprzyjaciela od czoła nieznacznymi siłami, ogniem artylerii i moździerzy, a siłami głównymi obchodzi skrzydło nieprzyjaciela i wychodzi na jego tyły.

121. Podczas przygotowania szturmu na przedni skraj, artyleria i moździerze obezwładniają w pierwszym rzędzie cele flankujące na wystających na przodzie rozgałęzieniach i wzgórzach panujących.

Przed skokiem piechoty do szturmu, moździerze, c.k.m. i pojedyncze działa, obezwładniają flankujące gniazda ogniowe nieprzyjaciela. Szturmowi piechoty towarzyszy ciągłe wsparcie ogniowe.

Z chwilą rozpoczęcia szturmu część moździerzy, c.k.m. i pojedyncze działa przechodzą skokami na nowe stanowiska ogniowe, nie odrywając się od szyków bojowych piechoty. Pozostałe moździerze, c.k.m. i pojedyncze działa z głębi szyków bojowych prowadzą ogień wspierający szturm.

Po zajęciu szturmowanego wzgórza lub grzbietu, moździerze, c.k.m. i pojedyncze działa towarzyszące, wysuwają się do grzbietu i pomagają w umocnieniu się piechoty. Moździerze, c.k.m. i pojedyncze działa szybko podciąga się do zdobytego rejonu na nowe stanowiska ogniowe.

122. Podczas przygotowania szturmu kilkupiętrowej pozycji nieprzyjaciela, artyleria i moździerze obezwładniają w pierwszym rzędzie środki ogniowe rozmieszczone na dolnym piętrze obrony. Z chwilą skoku piechoty do szturmu, artyleria i większa część moździerzy

przenosi ogień celem obezwładnienia górnych pięter obrony.

C.k.m., część moździerzy i pojedyncze działa prowadzą ogień do dolnego piętra, towarzysząc swoim ogniem szturmowi piechoty. — Z chwilą zdobycia dolnego piętra środki ogniowe skokami przechodzą na nowe stanowiska, pomagając w umocnieniu się piechoty i prowadzą dalej ogień celem obezwładnienia górnych pięter dla przygotowania następnego szturmu piechoty.

123. Łączność utrzymuje się przy pomocy radia, sygnałów świetlnych oraz środków ruchomych.

124. Punkt amunicyjny i opatrunkowy batalionu urządza się, a następnie przesuwa się go na odległość nie większą jak pół godziny marszu od kompanii czołowej.

ROZDZIAŁ III.

BATALION PIECHOTY W BOJU SPOTKANIOWYM.

125. W przewidywaniu boju spotkaniowego dowódca batalionu wyznaczonego jako straż przednia (oddział przedni), organizując marsz, przyjmuje decyzję, wychodząc z ogólnego zadania danego kolumnie sił głównych. Przewiduje

on sposób rozwijania swoich sił głównych na tych liniach po osi marszu, na których prawdopodobnie dojdzie do zetknięcia się z nieprzyjacielem.

126. Dowódca batalionu posuwa się przy szpicy z zastępcami dowódców pododdziałów i z dowódcami broni przydzielonych i wspierających. Z chwilą nawiązania walki przez szpicę, dowódca batalionu po osobistym rozpoznaniu przyjmuje decyzję do walki. Specjalnego znaczenia nabiera szybkość powzięcia decyzji. — Przyjmując decyzję należy prawidłowo ocenić teren i wybrać do szturmu najkrótszy kierunek.

127. Po powzięciu decyzji dowódca batalionu ustnie wydaje poszczególne rozkazy bojowe dowódcom pododdziałów, osobiście lub przez ich zastępców. W rozkazie wskazuje się bliższe zadania kompaniom strzeleckim, moździerzom, c.k.m., rusznicom ppanc. i artylerii. Kierunek szturmu wskazuje się na przedmiotach terenowych. Kompanie powinny szybko rozwijać się z kolumny marszowej i przechodzić do natarcia.

128. Podstawą powodzenia boju spotkaniowego jest uprzedzenie nieprzyjaciela w rozwijaniu i zajęciu dogodnych pozycji; dlatego dowódca batalionu szturmuje nieprzyjaciela większą częścią sił batalionu, ugrupowuje je na ważniejszych kierunkach, wspiera ogniem ar-

tylerii, moździerzy, c.k.m. i wykorzystuje wsparcie ogniowe kolumny sił głównych. Gwałtowność natarcia i szturmu oraz szybkość wprowadzenia do walki wszystkich środków ogniowych ma przy tym decydujące znaczenie.

129. W boju spotkaniowym podstawowym sposobem działań batalionu jest oskrzydlenie nieprzyjaciela częścią sił przy jednoczesnym natarciu mniejszymi siłami od czoła.

Jeśli nieprzyjacielowi udało się wyprzedzić w rozwijaniu, straż przednia przechodzi do obrony na dogodnej linii i wiążąc nieprzyjaciela, uporczywie utrzymuje linie do czasu podejścia sił głównych.

130. W razie wycofania się nieprzyjaciela, batalion natychmiast przechodzi do szybkiego i zdecydowanego pościgu; zwijając w kolumny część pododdziałów, dąży do odcięcia dróg odwrotu nieprzyjaciela.

Ażeby nie dać możności nieprzyjacielowi oderwać się, dowódca batalionu zdecydowanymi działaniami batalionu dąży do związania nieprzyjaciela na froncie i zupełnego jego rozbicia.

131. W razie przejścia nieprzyjaciela do obrony, dowódca batalionu zajmuje przygotowaną pozycję, dogodną dla rozwijania się sił głównych.

ROZDZIAŁ IV.

BATALION PIECHOTY W OBRONIE.

1. Obrona stała (pozycyjna).

132. Rejon obrony batalionu obejmuje do 2 km szerokości i 1,5—2 km głębokości i składa się z rejonów obrony kompanii.

W rejonie obrony batalionu organizuje się ośrodek oporu, który obejmuje większość głównych punktów oporu kompanii, punkt oporu odwodu batalionu i stanowiska środków ogniowych batalionu, zespolonych ogólną siecią ognia i zabezpieczonych ze wszystkich stron przeszkodami.

Obrona powinna być okrężna, a przede wszystkim przeciwpancerna.

133. Dowódca batalionu, organizując obronę, powinien:

— stworzyć ośrodek oporu i przygotować go do obrony przeciwpancernej;
— zorganizować obronę okrężną, by w wypadku włamania się nieprzyjaciela w rejon obrony sąsiada, batalion mógł uporczywie walczyć własnymi siłami nawet w zupełnym okrążeniu.

Batalion nie wycofuje się bez rozkazu dowódcy pułku.

134. Dowódca batalionu razem z dowódcą pułku bierze udział w przeprowadzonym przez dowódcę dywizji rozpoznaniu przedniego skraju głównej pozycji obrony.

Przedni skraj obrony batalionu dowódca dywizji uzgadnia w terenie wspólnie z dowódcą pułku i batalionu.

W wypadkach, kiedy sytuacja nie pozwala osobiście dowódcom dywizji i pułku uzgodnić z dowódcami batalionu w terenie przedniego skraju obrony, dowódca batalionu czyni to sam i melduje o tym dowódcy pułku celem zatwierdzenia swojej decyzji.

135. Po przejściu z natarcia do obrony, a także przy organizacji obrony w czasie natarcia, obronę przygotowuje się w dogodnych rejonach zajętych przez batalion lub w miejscu znajdującym się bezpośrednio z tyłu.

W ostatnim wypadku, meldując poprzednio dowódcy pułku, dowódca batalionu powinien zorganizować obronę w dogodnym miejscu ze stopniowym odprowadzeniem tam batalionu, a na poprzednie miejsca wystawia ubezpieczenie bojowe.

136. Po otrzymaniu zadania dowódca batalionu wysyła rozpoznanie i ubezpieczenie bojowe i pod ich osłoną skrycie wyprowadza batalion w rejon obrony, gdzie osobiście z podwładnymi dowódcami przeprowadza rozpoznanie.

— rejonu obrony batalionu;
— terenów przed nim i na skrzydłach w celu określenia możliwości rażenia ogniem prowadzonym z ośrodka oporu w ten sposób, aby każdy punkt w promieniu do 400 m przed przednim skrajem obrony znajdował się pod skutecznym ogniem i aby nie było możliwości obejścia od strony nieprzyjaciela;
— podejść od strony nieprzyjaciela, a szczególnie dla jego czołgów;
— terenów na tyłach dla wybrania przedmiotów terenowych, dogodnych do obrony i przeszkód utrudniających przeciwuderzenie.

137. Na ubezpieczenie bojowe batalion zwykle wysyła pluton strzelecki, wzmocniony c.k.m., moździerzami, rusznicami ppanc, a w razie potrzeby i pojedynczymi działami. Ubezpieczenie bojowe wspiera się ogniem artylerii dywizyjnej i środkami ogniowymi batalionu.

Dowódca batalionu, wyznaczając zadanie, wskazuje dowódcy ubezpieczenia bojowego:

— rejon rozmieszczenia ubezpieczenia bojowego i termin gotowości;
— jakie będzie wsparcie artylerii i innych środków ogniowych;
— gdzie w przeszkodach zostawia się zabezpieczone ostrzałem przejścia.

138. W toku rozpoznania, dowódca batalionu uzgadnia we wskazanym batalionowi rejonie rozmieszczenie ośrodka oporu, od utrzymania którego zależy trwałość obrony batalionu i ustala:

— rejony obrony kompanii i ich główne punkty oporu;
— zadania ogniowe kompanii i przednią granicę zapory ogniowej;
— punkty obserwacyjne, rejony dostępne dla czołgów i podejścia w głębi obrony;
— zadania ogniowe, rejony stanowisk ogniowych c.k.m., moździerzy i dział flankujących, c.k.m. i dział przeciwszturmowych oraz stanowisk rusznic ppanc;
— kierunki przeciwuderzeń;
— sposoby utrzymania łączności z wysłanymi z pułku i batalionu zwiadowcami;
— sygnały: wywołania, przerwania i przeniesienia ognia wspierającej artylerii, moździerzy i c.k.m.;
— sygnał i drogi wycofania ubezpieczenia bezpośredniego.

139. Przedni skraj rejonu obrony powinien zapewnić:

— obserwację nieprzyjaciela i terenu;
— najlepsze warunki do organizacji ognia krzyżowego i przeciwszturmowego, możności prowadzenia ognia c.k.m. i moź-

dzierzy, rusznic ppanc i dział z głębi obrony;
— skryte rozmieszczenie gniazd ogniowych na przednim skraju;
— skryte rozmieszczenie tyłów.

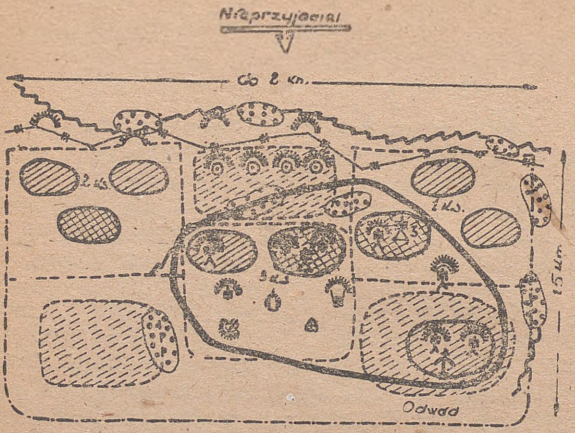
140. Dowódca batalionu określa najbardziej dogodne punkty obserwacyjne od strony nieprzyjaciela, udaje się tam i stwierdza, które miejsca w rejonie obrony są najlepiej obserwowane przez nieprzyjaciela, co musi być wzięte pod uwagę przy organizacji ośrodka oporu.

141. Dowódca batalionu dzieli swój rejon obrony na trzy rejony kompanijne (patrz szkic str. 72). Granice kompanijnych rejonów obrony powinny stykać się i być oznaczone przedmiotami terenowymi, mało widocznymi od strony nieprzyjaciela.

Kompanie w rejonie obrony batalionu można rozmieszczać kątem w tył, w linii albo kątem w przód.

W wypadku rozmieszczenia batalionu na wolnym skrzydle dowódca batalionu rozmieszcza jedną kompanię schodami w lewo lub w prawo.

142. Dowódca batalionu musi wyznaczyć każdej kompanii rejony obrony, pasy ostrzału, główne punkty oporu oraz odcinki do ostrzału, skośnym ogniem karabinów maszynowych i ogniem moździerzy.

Znaki umówione:

- Punkt oporu plutonu
- Główny punkt oporu kompanii
- Pozorny rejon obrony
- — Granica rejonu obrony batalionu
- —— Granica ośrodka oporu batalionu
- ⊙ Fizylierzy

Przykładowy schemat rejonu obrony batalionu z ośrodkiem oporu.

143. Organizacja ognia piechoty jest najważniejszym obowiązkiem dowódcy batalionu. Musi on tak rozmieścić część c.k.m., aby przeciwszturmowym, flankowym albo skośnym ogniem ostrzeliwały one przeszkody, podejścia do nich i cały pas terenu leżącego bezpośrednio przed przednim skrajem i na skrzydłach batalionu.

Drugą część c.k.m. rozmieszcza się w głębi ośrodka oporu celem prowadzenia ognia do podejść na przedni skraj z jak największej odległości do nieprzyjaciela zagrażającego skrzydłom batalionu.

144. Kompanie strzeleckie powinny swoimi środkami stworzyć gęsty pas czołowego i skośnego ognia przed przednim skrajem rejonu obrony, a kompania znajdująca się w głębi przed swoim frontem.

Każdy punkt w terenie w promieniu do 400 m przed przednim skrajem batalionu powinien znajdować się pod skutecznym ogniem.

145. Do wszystkich wąwozów, urwisk i innych podejść do przedniego skraju i w głąb rejonu obrony, gdzie ogień płaski broni ręcznej i maszynowej nie może razić nieprzyjaciela, należy przygotować ześrodkowany ogień moździerzy i artylerii.

146. Odwód batalionu należy rozmieszczać tak, aby osłaniał wolne skrzydła.

147. Kompanii c.k.m. dowódca batalionu wskazuje:

— re ony stanowisk ogniowych (główne i zapasowe), pasy ostrzału przed przednim skra em, wewnątrz rejonu obrony i przed sąsiednimi rejonami; prócz tego wskazuje sposoby ostrzeliwania dalekich podejść, organizuje obronę przeciwlotniczą i wsparcie ubezpieczenia bojowego.

148. Kompanii moździerzy dowódca batalionu wskazuje:

— kilka stanowisk ogniowych, zwracając specjalną uwagę na zamaskowanie;
— pas ostrzału i dodatkowe kierunki ognia;
— zadania ogniowe przed przednim skrajem i w głębi obrony.

149. Dowódca batalionu, wyznaczając zadania wspierającej artylerii, wskazuje jej dowódcy szczegółowo w terenie rozmieszczenie ubezpieczenia bojowego i drogi jego wycofania się, przedni skraj rejonu obrony, rejony kompanii, ugrupowanie i zadanie c.k.m., moździerzy i przydzielonych do batalionu dział.

Zadanie artylerii:

— wsparcie ubezpieczenia bojowego;
— udział w ogniu zaporowym przed przednim skrajem i w głębi, a specjalnie ostrzał re onów nie ostrzeliwanych przez c.k.m. i moździerze;

— odparcie czołgów nieprzyjaciela na wypadek ich wdarcia się;
— oślepienie punktów obserwacyjnych nieprzyjaciela;
— ześrodkowanie ognia w rejonie skoncentrowania nieprzyjaciela;
— wsparcie przeciwuderzeń.

150. Organizując obronę przeciwpancerną, dowódca batalionu obowiązany jest wybierać i kontrolować stanowiska ogniowe rusznic ppanc i dział w głębi ośrodka oporu i w pobliżu przedniego skraju, tak, aby mogły niszczyć czołgi nieprzyjaciela przed stanowiskami własnej piechoty.

Stanowiska ogniowe wybierać tak, aby działa i rusznice przeciwpanc., nie zmieniając miejsca, mogły ostrzeliwać wyznaczone im odcinki oraz kierunki łatwo dostępne dla czołgów, najlepiej ogniem flankującym. Stanowiska ogniowe umacnia się naturalnymi i sztucznymi przeszkodami oraz zabezpiecza się minami przeciwczołgowymi.

W obronie terenu łatwo dostępnego dla czołgów nieprzyjaciela, ośrodek oporu lub jeden z rejonów kompanijnych w głównym kierunku dostępnym dla czołgów, rozbudowuje się jako przeciwpancerny ośrodek albo rejon.

151. Rusznice ppanc dowódca batalionu rozmieszcza w ten sposób, aby ich ogniem

w połączeniu z ogniem dział, batalion był osłonięty od szturmów czołgów, zwłaszcza ze skrzydeł. W tym celu przydziela on pododdziały rusznic ppanc dowódcom kompanii strzeleckich, zostawiając jednak najmniej pluton w swoim odwodzie aby mieć możność wysunięcia go do rejonu, gdzie będzie on niezbędny.

Wszystkim oddziałom rusznic ppanc wskazuje się kilka stanowisk ogniowych.

152. Specjalną uwagę powinien dowódca batalionu zwracać na urządzenie przeszkód przeciwczołgowych w całym rejonie obrony, a zwłaszcza dookoła ośrodka oporu i głównych punktów oporu kompanii.

Wyznaczając rejony punktów oporu i organizując ośrodek oporu, należy wziąć pod uwagę naturalne przeszkody przeciwczołgowe.

Przeszkody przeciwczołgowe powinny znajdować się pod podłużnym ogniem dział i rusznic ppanc oraz ogniem wszystkich rodzajów broni piechoty.

153. Celem wprowadzenia w błąd nieprzyjaciela co do rzeczywistego rozmieszczenia przedniego skraju obrony, dowódca batalionu, jeśli pozwalają mu na to czas i warunki, rozkazuje budować pozorne stanowiska i przeprowadzać pozorne prace obronne.

Przy budowie pozornych stanowisk należy uważać, aby prowadzony do nich ogień artyle-

ryjski nieprzyjaciela nie raził pododdziałów, zajmujących stanowiska rzeczywiste.

154. Po powzięciu decyzji co do umocnienia rejonu obrony dowódca batalionu wskazuje dowódcom kompanii oraz dowódcom broni przydzielonej i wspierającej:

— zakres, kolejność i terminy wykonania prac saperskich;
— miejsce i sposób wykonania przeszkód przeciwczołgowych;
— sposób poprawienia dróg wewnątrz i w tyle rejonu obrony i sposoby maskowania.

Oprócz tego rozdziela kompaniom sprzęt saperski i drut kolczasty.

155. Organizując obronę przeciwlotniczą, dowódca batalionu podaje dowódcy kompanii c.k.m., jak osłaniać ogniem rejon stanowisk ogniowych kompanii c.k.m. i moździerzy oraz swój punkt dowodzenia, zaś dowódcom kompanij strzeleckich rozkazuje wydzielić dyżurne pododdziały do prowadzenia ognia do zniżających się samolotów, a także sposoby maskowania.

156. W planie ognia dowódca batalionu powinien przewidzieć ogniе na dalsze odległości, miejsce głównej zapory ogniowej, ogniе w głębi rejonu obrony batalionu i ogień przed frontem sąsiadów. Ogień powinien być

tak zorganizowany, aby zapewniał możliwość ześrodkowania go na ważniejszych punktach.

Główną zaporę ogniową przygotowuje się w pasie 200 — 400 m przed przedn m skrajem i powinna ona być wywołana na każdy punkt wyżej wymienionego pasa dobrze odróżniającym się sygnałem.

Dla organizacji ognia zaporowego włącza się wszystkie środki ogniowe batalionu i artylerii wspierającej.

157. Dowódca batalionu obowiązany jest dokładnie określić zadania artylerii, moździerzy i kompanii c.k.m. oraz zadania pozostałych środków ogniowych batalionu i kompanii strzeleckich.

158. Na podstawie otrzymanych danych, dowódca batalionu opracowuje plan obrony i zapoznaje z nim dowódców kompanii.

Plan obrony obejmuje:

— organizację ubezpieczenia, rozpoznania, obronę przeciwpancerną, przeciwlotniczą i przeciwgazową, stanowiska ogniowe i plan ognia;
— plan przeciwuderzeń;
— łączność i obserwację;
— kopanie rowów strzeleckich i łącznikowych, urządzenie sztucznych przeszkód, punktów dowodzenia i obserwacji;
— urządzenie zapasowych stanowisk i umocnień pozornych;

— działanie batalionu w czasie walki oddziałów rozpoznawczych i ubezpieczenia bojowego, w czasie natarcia nieprzyjaciela, szturmu, w wypadku częściowego wdarcia się nieprzyjaciela w rejon obrony i przerwania ośrodka oporu;
— organizację tyłów (batalionowy punkt amunicyjny i opatrunkowy, drogi dowozu i ewakuacji).

Dowódca batalionu obowiązany jest sporządzić szkic obrony batalionu, wskazując na nim: rejony kompanii, ośrodek oporu, punkty oporu, rozmieszczenie środków ogniowych, system ognia i kierunek przeciwuderzeń. Szkic przedstawia się dowódcy pułku.

159. Swój punkt dowodzenia (główny i zapasowy), dowódca batalionu wybiera tak, aby można było z niego widzieć cały rejon obrony, teren przed frontem i aby była zapewniona łączność z podwładnymi, dowódcami, artylerią i dowódcą pułku.

Punkt dowodzenia wybiera się w rejonie przeciwpancernym. W wypadku słabej obserwacji z wybranego punktu dowodzenia, dowódca batalionu rozkazuje przygotować dodatkowo jeden lub dwa punkty obserwacyjne, organizując obserwację z nich przez swoich obserwatorów.

Dowódca batalionu powinien zorganizować łączność punktu dowodzenia z kompaniami,

artylerią, środkami przydzielonymi i wspierającymi, ustalając z kim należy nawiązać łączność telefoniczną, wzrokową, czy też przy pomocy łączników.

150. W czasie artyleryjskiego i lotniczego przygotowania nieprzyjaciela przed rozpoczęciem natarcia piechota i część środków ogniowych ukrywa się w rowach przeciwlotniczych i schronach. Środki obrony przeciwlotniczej powinny być gotowe do odparcia nalotu nieprzyjaciela. Na stanowiskach pozostają obserwatorzy, na sygnał których wszyscy szybko zajmują swoje miejsca i przygotowują się do walki.

Artyleria rozpoczyna ostrzeliwanie nacierającego nieprzyjaciela, prowadząc ogień do najbliższych celów. Kompanie c.k.m. i moździerzy otwierają ogień ze stanowisk zapasowych. W miarę posuwania się nieprzyjaciela wzmacnia się ogień i z odległości 400 m osiąga się największe natężenie. W tym czasie prowadzą ogień wszystkie środki ogniowe i strzelcy. Ogień artylerii, c.k.m. i moździerzy powinien ześrodkowywać się głównie na działach, c.k.m. i moździerzach nieprzyjaciela, skupieniach jego piechoty, odwodach, punktach dowodzenia i obserwacyjnych.

161. W czasie walki dowódca batalionu powinien uważnie śledzić sytuację i przedsiębrać wszystko, aby zniszczyć nieprzyjaciela ogniem

wszystkich środków batalionu przed przednim skrajem i nie dopuścić go do szturmu. Dlatego obowiązany jest: zaskoczyć ześrodkowanym ogniem poszczególne odcinki szyków bojowych nieprzyjaciela celem zadania mu dużych strat i uniemożliwienia natarcia; dać nowe zadania pododdziałom i artylerii, a jeśli trzeba przegrupować je.

162. Podczas natarcia piechoty nieprzyjaciela z udziałem czołgów batalion niszczy czołgi ogniem zanim podejdą do przedniego skraju i odcina piechotę od czołgów.

Czołgi nieprzyjaciela, który przedostały się na stanowiska batalionu, za wszelką cenę niszczy się ogniem dział i rusznic ppanc., ogniem moździerzy, granatami i innymi środkami. Wszystkie środki przeciwpancerne i artyleria prowadzą ogień samodzielnie.

163. Szturmująca piechota nieprzyjaciela i desanty czołgowe powinny być zniszczone przed przednim skrajem.

W momencie szturmu piechoty prowadzą do niej ogień wszystkie środki ogniowe, w tej liczbie przeciwszturmowe c.k.m. i fizylierzy.

Nieprzyjaciela, który zbliżył się do stanowisk batalionu, należy niszczyć ogniem i granatami.

164. Jeżeli nieprzyjacielowi uda się opanować część stanowisk batalionu, należy na nim

ześrodkować cały ogień z głębi i ze skrzydeł ażeby wstrzymać jego dalsze posuwanie się.

Dowódca batalionu powinien wykorzystać zamieszanie w szykach nieprzyjaciela, zdecydowanie szturmować go, najlepiej na skrzydłach. Sąsiedzi współdziałają swoim ogniem. Dowódca batalionu wspiera również sąsiadów własnym ogniem.

165. Przy przejściu do przeciwuderzenia dowódca batalionu wskazuje dowódcy odwodu podstawę wyjściową, kierunek i cel, termin gotowości i czas przeciwuderzenia.

Dla wsparcia przeciwuderzenia wykorzystuje się środki ogniowe, rozmieszczone w głębi.

Dla wzmocnienia przeciwuderzenia wykorzystuje się pododdziały rozmieszczone w głębi lub wyparte ze swoich stanowisk.

166. Dowódca batalionu po odparciu szturmu nieprzyjaciela obowiązany jest natychmiast doprowadzić batalion do normalnego położenia: rozstawić środki ogniowe, naprawić uszkodzenia wyrządzone w rowach i przeszkodach, uzupełnić amunicję i przygotować się do odparcia nowych szturmów.

Stanowiska środków ogniowych zdemaskowane swoim ogniem powinny być zmienione.

167. W wypadku nieudanego przeciwuderzenia batalion umacnia się na osiągniętej lub

zawczasu przygotowanej linii, wspiera ogniem szturm odwodu pułku i przechodzi wraz z nim do przeciwuderzenia.

168. W trudno dostępnym terenie batalion może zajmować do obrony rejon do 5 km szerokości, kompanie rozmieszcza się w oddzielnych rejonach. Organizacja obrony każdego rejonu kompanii powinna zapewnić wzajemną ogniową łączność, uchwycenie ważnych kierunków i prowadzenie uporczywej obrony nawet w pełnym okrążeniu. W zależności od długości frontu i charakteru terenu, łączność ogniowa między rejonami kompanii i sąsiednimi rejonami obrony może być urzeczywistniona ogniem c.k.m., moździerzy i artylerii.

Luki między rejonami kompanii obsadza się drużynami, (grupami) fizylierów lub strzelcami z karabinami maszynowymi a oprócz tego zakłada się miny, fugasy i przeszkody.

169. Ubezpieczenie bojowe każdy rejon kompanii wystawia samodzielnie. Specjalna uwaga powinna być zwrócona na ubezpieczenie skrzydeł i luk. Rozpoznanie przeprowadza się przed frontem, na skrzydłach i lukach.

170. Batalionowi przydziela się artylerię i moździerze do ubezpieczenia ogniem rejonu obrony. Stanowiska artylerii powinny być osło-

nięte piechotą i rozmieszczone w niedostępnym dla czołgów rejonie. Dowodzenie artylerją i moździerzami — decentralizuje się. Moździerze przydziela się kompaniom.

171. Dowódca batalionu powinien unikać równomiernego ugrupowania na froncie lecz koncentrować większą część sił na głównym kierunku celem zadania nieprzyjacielowi strat ogniem i zdecydowanymi przeciwuderzeniami.

172. Podczas szturmu nieprzyjaciela jednego z rejonów obrony kompanii pozostałe rejony okazują pomoc nie tylko ogniem, ale i uderzeniem częścią sił na skrzydła i tył szturmującego nieprzyjaciela.

173. Przy przerwaniu przez nieprzyjaciela rejonu obrony batalionu dowódca batalionu, utrzymując punkt oporu w głównym kierunku, odpiera nieprzyjaciela przeciwuderzeniem swojego odwodu i sąsiednimi kompaniami.

174. Dla łączności z dowódcą pułku i wewnątrz batalionu wykorzystuje się telefon, radio, sygnały świetlne i psy meldunkowe.

175. Specjalną uwagę należy zwrócić na organizację tyłów; zaopatrzenie w amunicję, prowiant i wodę, a także pomoc sanitarną. Dla rannych przygotowuje się specjalne schrony w rejonie odwodu batalionu.

2. Właściwości obrony ruchowej (manewrowej).

176. Obrona ruchowa (manewrowa) polega na szeregu następujących po sobie walk obronnych na uprzednio oznaczonych pozycjach, rozmieszczonych na takiej odległości od siebie, aby nieprzyjaciel po zajęciu jednej z nich był zmuszony zmienić stanowiska ogniowe moździerzy i na nowo organizować natarcie dla zdobycia następnej pozycji. Pozycje z reguły przygotowuje się w terenie niedostępnym dla czołgów nieprzyjaciela, mającym skryte drogi wycofania się. Pozycje umacnia się sztucznymi przeszkodami.

177. Batalion, z reguły wzmocniony dywizyjną i pułkową artylerią, przygotowuje we wskazanym terenie ośrodek oporu, rozmieszczając swoje siły i środki w ten sposób, aby można było: prowadzić ogień przed frontem z nadalszych odległości większością środków ogniowych; mieć pod ogniem luki pomiędzy sąsiednimi ośrodkami oporu; osłaniać wycofanie się przednich kompanii ogniem z punktów oporu w głębi obrony i ogniem już poprzednio wycofanych pododdziałów. Środki ogniowe, oprócz dywizyjnej artylerii, dowódca batalionu zwykle przydziela kompaniom.

178. Zadaniem batalionu jest zmusić nacierającego nieprzyjaciela do straty czasu na orga-

nizację natarcia i pokonywanie przeszkód pod ogniem.

Ogień artylerii, moździerzy i c.k.m. otwiera się z największych odległości. W miarę zbliżania się nieprzyjaciela przednie kompanie wprowadzają do walki wszystkie swoje środki ogniowe.

Nie doprowadzając walki do szturmu nieprzyjaciela, przednie kompanie wycofują się pod osłoną ognia odwodu batalionu, rozmieszczonego w głębi oraz pododdziałów czołowych wcześniej już wycofanych w głąb, i zajmują przygotowaną do obrony linię. Następnie wycofuje się odwód batalionu z pozostałymi pododdziałami i zajmuje swoje miejsce w szyku bojowym. Na nowych stanowiskach batalion prowadzi walkę tak samo jak poprzednio.

179. Po opuszczeniu z rozkazu dowódcy pułku swego ośrodka oporu batalion wycofuje się, osłaniając się małymi oddziałami z środkami przeciwpancernymi, które stawiają opór nieprzyjacielowi na przeszkodach, zawczasu przygotowanych na drodze wycofania i zamykają przejścia w przeszkodach, pozostawione dla wycofujących się.

180. Batalion wycofuje się zwykle przez linie, na których rozwinęły się inne pododdziały pułku, przeważnie przez ich skrzydła i odchodzi na następną linię, gdzie niezwłocznie organizuje **obronę.**

3. Właściwości obrony umocnionych rejonów i silnie umocnionych pozycji.

181. Batalion w umocnionym rejonie zajmuje punkt oporu, którego komendantem zostaje dowódca batalionu, a dowódca kompanii umocnionego rejonu zastępcą dowódcy batalionu dla dowodzenia załogami umocnień stałych. Jeżeli przybywają na punkt oporu pododdziały mniejsze niż batalion piechoty, komendantem punktu oporu zostaje dowódca kompanii umocnionego rejonu.

182. Dowódca batalionu jednocześnie z zadaniem obsadzenia rejonu obrony na głównej pozycji umocnionego rejonu powinien otrzymać plan obrony, w którym wskazuje się:

— przydzielone siły i środki oraz ich ugrupowanie;
— punkty oporu, rowy strzeleckie DZGO (DGO), które powinny być obsadzone pododdziałami batalionu oraz skład grup deblokujących;
— sposoby maskowania i prace saperskie przy rozbudowie umocnień.

Do planu załącza się szkic sieci ognia obrony przeciwpancernej i wskazówki dla wzmocnienia sieci ognia siłami i środkami batalionu.

183. W czasie zbliżania się nieprzyjaciela do przedniego skraju obrony wspierająca arty-

leria i moździerze niszczą piechotę nieprzyjaciela.

184. Cała artyleria, batalionowe i przydzielone moździerze powinny być gotowe do wzięcia udziału w zapobieganiu artyleryjskim, przeprowadzanym według planu dowódcy dywizji.

185. Od początku przygotowania artyleryjskiego artylerii nasze DGO, dowódca batalionu za zezwoleniem dowódcy pułku zarządza zadymienie rejonu umocnień, aby utrudnić nieprzyjacielowi korygowanie ognia i zniszczenie DGO (DZGO).

186. Od początku przygotowania artyleryjskiego dowódca batalionu prowadzi dokładną ewidencję rozbitych i obezwładnionych DGO (DZGO) i innych umocnień obronnych. W wypadku naruszenia organizacji ognia wysuwa on na zapasowe stanowiska c.k.m. i inne środki ogniowe i wzmacnia naruszoną sieć ognia.

O rozbitych i obezwładnionych DGO (DZGO) oraz o przedsięwziętych środkach dowódca batalionu niezwłocznie melduje dowódcy pułku.

Do rozpoczęcia szturmu cała sieć ognia, naruszona w czasie przygotowania artyleryjskiego, powinna być wznowiona przy pomocy zapasowych środków ogniowych.

187. Środki ogniowe przeznaczone dla obrony przeciwlotniczej powinny być gotowe do odparcia lotnictwa nieprzyjacielskiego.

188. W wypadku wdarcia się nieprzyjaciela na przedni skraj obrony w niektórych miejscach, dowódca batalionu obowiązany jest:

— ogniem artylerii DGO (DZGO), moździerzy i k.m. z głębi i sąsiednich rejonów izolować szturmowane odcinki, przeciwuderzać i brać do niewoli albo zniszczyć grupy szturmowe i piechotę nieprzyjaciela;

— ogniem artylerii przeciwpancernej i ogniem z DGO (DZGO) odeprzeć szturm czołgów, a w wypadku przedostania się czołgów w głąb obrony zniszczyć je na następnych liniach;

— prowadzić ciągłą obserwację ocalałych DGO (DZGO) na przedniem skraju i gdy tylko nieprzyjaciel spróbuje szturmować albo blokować je, zniszczyć go ześrodkowanym ogniem artylerii, moździerzy i c.k.m. z głębi i ze skrzydeł obrony.

189. Jeżeli nieprzyjaciel uzyska sukces na nieznacznym odcinku frontu, zajmie i zablokuje część umocnień obronnych, dowódca batalionu skieruje wszystkie wysiłki na zapewnienie jak najdłuższego oporu niezburzonych DGO (DZGO) i przy wsparciu sąsiednich punk-

tów oporu ogniem i uderzeniem grup deblokujących i czołgów niszczy lub bierze do niewoli nieprzyjaciela, który się wdarł i przywraca poprzedni stan.

190. Jeżeli nieprzyjacielowi udało się przerwać przedni skraj pozycji umocnionych i wedrzeć się do sąsiednich odcinków, dowódca batalionu powinien ześrodkować na nieprzyjacielu ogień, odciąć szturmowane odcinki i zapewnić swoim działaniem odwodowi pułku zajęcie dogodnej podstawy do przeciwuderzenia, współdziałając z nim ogniem i przeciwuderzeniem.

191. Prowadząc walkę w okrążeniu, batalion masowym ogniem z DGO (DZGO), moździerzy, c.k.m. i przeciwuderzeniami, nie dopuszcza do blokowania i zniszczenia umocnień i rozbicia punktów oporu na części.

Dla wzmocnienia ognia do nieprzyjaciela, który zaszedł na tyły rejonu batalionu, część środków ogniowych wychodzi z umocnień w celu prowadzenia ognia z odkrytych stanowisk i z rowów strzeleckich.

4. Właściwości obrony w nocy.

192. Do obrony w nocy dowódca batalionu obowiązany jest przygotować się za dnia:

— opracować plan prowadzenia ognia przy sztucznym oświetleniu i w ciemności;

— przygotować broń do nocnego strzelania;
— podciągnąć część c.k.m. z głębi na przedni skraj;
— ustalić nieodzowne sygnały;
— zmienić miejsce podsłuchów i ubezpieczenia bojowego, jak również stanowiska środków ogniowych, jeśli prowadziły one ogień w dzień.

193. Ogień w nocy należy zorganizować na odcinki, których przy podejściu do pozycji batalionu nieprzyjaciel nie może ominąć.

Dowódca batalionu po wyznaczeniu linij ognia zaporowego powinien je ponumerować i ustalić odpowiednie sygnały dla wywołania ognia na każdą linię.

194. Rozpoznanie i ubezpieczenie na noc wzmacnia się, nieprzerwanie prowadzi się obserwację z zastosowaniem sztucznego oświetlenia, zwiększa się czujność, szczególnie przed świtem.

Szczególną uwagę zwraca się na obserwację i zabezpieczenie luk i styków.

Odwód podciąga się bliżej do przedniego skraju.

195. W nocy ogień otwiera się tylko w tym wypadku, jeżeli stwierdzono obecność nieprzyjaciela w kierunku lub na linii, do których był zawczasu przygotowany ogień. Artyleria otwiera ogień tylko na rozkaz dowódcy batalionu,

wywołany sygnałem ustalonym przez dowódcę pułku.

196. Powodzenie obrony w nocy w zasadzie zależy od zimnej krwi i opanowania dowódców, nieugiętości pododdziałów i zdyscyplinowania żołnierzy, przygotowanego za dnia ognia oraz niespodzianych i zdecydowanych przeciwuderzeń, chociażby małym siłami.

Przeciwuderzenia należy przeprowadzać na skrzydło i tył, wykorzystując ciemności i znajomość terenu. Nieprzyjaciela, który się wdarł w rejon obrony, należy wziąć do niewoli lub zniszczyć, zanim zdąży on umocnić się i podciągnąć swoje środki ogniowe.

197. Jeżeli w rejonie batalionu są przeprowadzane prace obronne, dowódca batalionu organizuje ochronę pracujących grup i ustala dla nich punkt zbiórki, na wypadek niespodziewanego natarcia nieprzyjaciela.

198. Ubezpieczenie i rozpoznanie, zauważywszy we właściwym czasie natarcie nieprzyjaciela, natychmiast melduje o tym dowódcy batalionu i odchodzi na wskazane miejsce, by nie zakrywać celów.

199. Dowódca batalionu zgodnie z planem obrony ześrodkowuje na nacierającego nieprzyjaciela ogień zawczasu przygotowany na określone linie, a głównie na przeszkody.

Jeżeli nieprzyjaciel szturmuje, należy strzelać ogniem bezpośrednim, razić go ręcznymi granatami, zwalczać bagnetem lub brać do niewoli.

200. Po odparciu szturmu batalion ściga nieprzyjaciela ogniem, szybko przywraca poprzedni stan, ponownie wysyła ubezpieczenie bojowe i rozpoznanie, naprawia uszkodzone przeszkody i przygotowuje się do odparcia nowych szturmów.

O świcie, niespostrzeżenie dla nieprzyjaciela, na specjalny rozkaz (sygnał) dowódcy batalionu batalion zajmuje stanowiska do obrony w dzień. Kompania c.k.m. zmienia stanowiska plutonami. Na pierw zajmują stanowiska dzienne działa przeciwpancerne.

5. Właściwości obrony osiedla.

201. Do obrony osiedla należy wyznaczać ściśle ograniczoną ilość sił i środków.

Nie ilość, lecz jakość wojska, dokładnie zorganizowana sieć ognia i dobre dowodzenie tworzą trwałość obrony osiedla.

Batalion, broniący osiedla, musi uporczywie je trzymać i nie może opuścić go bez rozkazu wyższego dowódcy.

202. Batalion może bronić niedużego osiedla lub część miasta. Przedni skraj obrony batalionu rozmieszcza się przed skrajem lub w głębi osiedla.

Do obrony zajmuje się parki, ogrody, pustkowia jak również przystosowuje się i wzmacnia pojedyncze całe budynki, szczególnie na skrzyżowaniach ulic i placach. C.k.m. i pojedyncze działa należy umieszczać nisko w otworach lub w oknach suteryn.

Pojedyncze działa przygotowuje się do strzelania ogniem bezpośrednim.

Szczególnie dużej wartości nabierają moździerze i granaty ręczne.

203. W celu wzmocnienia obrony i osłonięcia skrzydeł batalion buduje na ulicach barykady i okopy, umacniając je przeszkodami przeciwczołgowymi i przeciwpiechocie. Domy obok barykad i okopów umacnia się; przygotowuje się środki przeciwpożarowe.

204. Obrona osiedla opiera się na współdziałaniu z oddziałami, działającymi poza osiedlem i składa się:

— z szeregu punktów oporu, przystosowanych do obrony ze wszystkich stron, związanych między sobą ogniem krzyżowym i zabezpieczonych przeszkodami;
— z silnych odwodów.

205. Załoga punktu oporu składa się zwykle ze wzmocnionego plutonu, zaopatrzonego w dużą ilość amunicji i żywności.

Z jednej lub kilku trwałych budowli, połączonych ze sobą, stwarza się główny punkt oporu batalionu.

W punkcie oporu wykorzystuje się dla ochrony przed ogniem artylerii nieprzyjaciela piwnice i suteryny. Załoga powinna uporczywie bronić się. W celach komunikacji należy przebijać przejścia w ścianach domów i wykorzystywać podziemne połączenia. Przejścia należy ubezpieczać.

206. Dowódca batalionu znajduje się na głównym punkcie oporu batalionu, mając dodatkowe punkty obserwacyjne w głównych punktach oporu kompanii.

W wypadku, jeżeli nieprzyjaciel zablokuje główny punkt oporu, w którym znajduje się dowódca batalionu, zastępca jego lub starszy dowódca kompanii obejmuje dowództwo nad poddziałami batalionu, walczącymi poza pierścieniem blokady.

207. Batalion zdecydowanymi przeciwuderzeniami niszczy nieprzyjacielskie grupy, które są porozdzielane ulicami.

Batalion i jego poddziały powinny uporczywie bronić każdej dzielnicy i każdego domu.

Broniąc budynku, nie należy dopuścić do opanowania dachu przez nieprzyjaciela.

6. Właściwości obrony lasu.

208. Batalion może bronić lasu, tworząc przedni skraj obrony przed lasem albo w jego głębi.

W obu wypadkach rejon obrony powinien być odpowiednio głęboki, ażeby zmusić nieprzyjaciela do prowadzenia walki wewnątrz lasu.

W niedużych zaroślach tworzy się pojedyncze gniazda ogniowe.

209. Obrona lasu polega na okrężnej obronie jego odcinków, tworzących ośrodek oporu i punkty oporu o szeroko rozwiniętym systemie przeszkód i decydujących przeciwuderzeniach.

210. Organizując obronę lasu, dowódca batalionu włącza każdy występ lasu i każde wyjście z niego w stronę nieprzyjaciela do jednego z kompanijnych rejonów obrony. W głębi dużych, wystających częściach lasu należy porobić przesieki, bronione ogniem i przeszkodami, ażeby zatrzymać na nich nieprzyjaciela.

Dla lepszego ostrzału las należy wyciąć, nie naruszając przy tym maskowania.

Na skrzyżowaniu dróg ustawić blokhauzy przeciwancerne i c.k.m. a na drzewach posterunki obserwacyjne.

Specjalne znaczenie w lesie ma dobrze zorganizowany ogień moździerzy.

211. Artyleria i moździerze stosują ześrodkowany ogień na dalsze i bliższe podejścia do przedniego skraju i wewnątrz lasu.

Pojedyncze działa i moździerze przydziela się kompaniom do flankowania przedniego skraju, ostrzału podejść do przedniego skraju i przesiek a także bezpośredniego wsparcia piechoty w głębi lasu.

212. Rejon obrony batalionu zabezpiecza się od niespodziewanego napadu nieprzyjaciela i przedostania się jego w głąb—zawałami, oplataniem drzew drutem na skraju lasu, na przesiekach, drogach, wewnątrz lasu, zakładaniem fugasów, rozmieszczeniem strzelców wyborowych na drzewach i urządzaniem zasadzek.

Wszystkie drogi i przesieki powinny znajdować się pod podłużnym ogniem c.k.m. i r.k.m.

213. Wybierając pozycje do obrony wewnątrz lasu, dowódca batalionu powinien zwracać uwagę na to, ażeby jej przedni skraj przedstawiał linię łamaną, co daje najlepsze warunki dla prowadzenia ognia krzyżowego.

214. Rowy strzeleckie kopać o pełnym profilu, organizować obronę przeciwlotniczą i przeciwczołgową, szczególnie latem.

Tyły umieszczać w ukryciu na głównej drodze pod ochroną wydzielonych pododdziałów, zajmujących blokhauzy.

215. Ubezpieczenie bojowe powinno być zdolne zatrzymać nieprzyjaciela i ustalić kierunek jego natarcia.

Obrona i ubezpieczenie z zasady powinny być okrężne. Ubezpieczenie bojowe, w zależności od charakteru lasu, urządza zasadzki albo przeprowadza niespodziewane napady ogniowe.

Na skrzydło przed frontem wysyła się rozpoznanie celem nawiązania styczności z nieprzyjacielem.

216. Odwody rozmieszczać na skrzyżowaniu dróg i przesiek w pobliżu najbardziej niebezpiecznych kierunków, tworząc na odcinkach jego rozmieszczenia punkt oporu z obroną okrężną.

217. Z powodu ograniczonej widzialności walkę prowadzi się na bliskich odległościach.

Duże znaczenie mają niespodziewane przeciwuderzenia, szybko przeprowadzone z umiejętnym zastosowaniem walki na bagnety i ręcznymi granatami.

Właściwości obrony rzeki.

218. Przy obronie rzeki dowódca batalionu powinien tak zorganizować ogień na swoim brzegu, ażeby rzeka na odcinku batalionu i przeciwległy brzeg, przede wszystkim w punktach dogodnych dla przepraw, znajdowały się pod skośnym i flankowym ogniem.

W rejonie prawdopodobnego skoncentrowania się sił i środków przeprawowych nieprzyjaciela, na podejścia do przepraw i na samą rzekę

powinien być ześrodkowany ogień artylerii i moździerzy.

Oprócz tego organizuje się ostrzał swego brzegu na wypadek przeprawienia się nieprzyjaciela.

Środki ogniowe batalionu nie powinny zdradzać się do rozpoczęcia przeprawienia się nieprzyjaciela przez rzekę. Do walki z przeprawiającymi się małymi oddziałami nieprzyjaciela wyznacza się specjalne drużyny karabinów maszynowych, pododdziały moździerzy, strzelców i fizylierów.

219. Wszystkie miejscowe środki przeprawy (łódki, tratwy, promy) zbiera się na swoim brzegu i chroni się, a przy niemożliwości zabrania — niszczy się.

220. Jeżeli nieduża rzeka ma szeroko otwartą dolinę, przedni skraj obrony doprowadza się na tyły doliny, na wygodne pozycje, a na skraj rzeki wysuwa się wzmocnione czaty bojowe.

Głębokość obrony skraca się. Odwody umieszcza się bliżej przedniego skraju, na odległość zabezpieczającą możliwość szybkiego i skrytego podejścia do każdego punktu przeprawy, ażeby przeciwuderzeniem zepchnąć do rzeki nieprzyjaciela, któremu udało się przeprawić.

221. W nocy, na rozkaz dowódcy batalionu wysyła się zwiadowców na brzeg nieprzyjaciela celem obserwacji go i organizuje się zasadzki.

222. Na wszystkich brodach buduje się dodatkowo podwodne i przeciwczołgowe przeszkody, na dogodnych wyjściach z rzeki zakłada się fugasy, a na wodzie stawia się pływające przeszkody.

223. Nieprzyjaciela, któremu udało się przeprawić, batalion powinien decydującymi przeciwuderzeniami zepchnąć do rzeki, zanim zdąży on przygotować się do obrony.

224. Przy obronie przyczółka mostowego i w przewidywaniu przejścia do natarcia batalion powinien osłaniać przeprawę przez przeciąg czasu wskazany przez dowódcę pułku (albo dywizji). Oddziały znajdujące się w obronie najbliżej przyczółka mostowego powinny zabezpieczyć bronioną przeprawę od ognia c.k.m. i moździerzy i od naziemnej artyleryjskiej obserwacji nieprzyjaciela. Skrzydło obrony batalionu wygodnie oprzeć o rzekę i tym zabezpieczyć obronę od możliwych oskrzydleń. Skrzydła powinny być osłonięte ogniem artylerii, moździerzy i ciężkich karabinów maszynowych z przeciwległego brzegu (zarządzeniem dowódcy pułku).

8. Właściwości obrony w zimie.

225. W zimie batalion rozmieszcza się w obronie przede wszystkim w osiedlach, zajmuje wszystkie drogi idące od strony nieprzy-

jaciela, wystawia obserwację na bocznych drogach i prowadzi rozpoznanie na nartach.

Re on obrony należy wybierać taki, ażeby pozbawić nieprzyjaciela możliwości wykorzystania przed natarciem osiedli i ukryć. Wszystkie ukrycia, które może wykorzystać nieprzyjaciel, bezwzględnie niszczyć albo trzymać pod ogniem moździerzy i artylerii. Obronę zimą w warunkach stałego frontu organizuje się tak, jak i w innych porach roku.

226. Ubezpieczenie bojowe wysyła batalion na wszystkie na bardziej spodziewane kierunki natarcia nieprzyjaciela. W luki nieobserwowane przez ubezpieczenie bojowe wysyła się patrole.

Przed ubezpieczeniem bojowym na skrzydłach i na tyłach batalionu prowadzi się rozpoznanie.

227. Pozorne umocnienia ze względu na łatwość ich budowy, a trudności maskowania umocnień rzeczywistych i schronów mają duże znaczenie.

228. Pozorne umocnienia otacza się pułapkami i minami.

Przy istnieniu kierunków zagrożonych przez czołgi buduje się przeszkody przeciwczołgowe ze śniegu i lodu i ustawia się fugasy.

Stanowiska umacnia się budową przedpiersi, z ubitego albo oblanego wodą śniegu i prze-

szkodami przeciw piechocie. Wszystkie przeszkody dokładnie maskować śniegiem.

229. Batalion zaopatruje się w narty celem przejścia do natarcia i do przeciwuderzeń na skrzydło nieprzyjaciela.

230. Po wybudowaniu stanowisk obronnych, zostawia się na nich obserwatorów i dyżurne pododdziały, a pozostali strzelcy rozlokowują się w osiedlu w ogrzewanych szałasach, ziemiankach, w ukrytych miejscach w pobliżu stanowisk. Obserwatorów należy często zmieniać.

Stosować wszystkie środki przeciw odmrożeniom. Wielką uwagę należy zwrócić na maskowanie urządzeń obronnych i dróg do punktów dowodzenia oraz stanowisk ogniowych.

W wypadku braku czasu do umocnienia stanowisk przez saperów należy budować rowy strzeleckie ze śniegu z przedpiersiami grubości 4 — 5 m.

Dla celów łączności wykorzystuje się sanie i narty.

Artyleria i moździerze przy ukazaniu się celów powinny ostrzeliwać drogi.

Batalion razi naciera ącego nieprzyjaciela ogniem już z dalekiej odległości.

231. W nocy, zamieć i śnieżyce obserwację wzmacnia się, wysyła się dodatkowe patrole; dyżurne pododdziały, i środki ogniowe znajdują się w pełnej gotowości bojowej.

9. Właściwości obrony w górach.

232. Przy organizowaniu obrony w górach dowódca batalionu powinien:

— wysunąć przedni skraj obrony poniżej grzbietu topograficznego szczytów w stronę nieprzyjaciela, ażeby mieć najlepszy wgląd i ostrzał i możliwie najmniej pól martwych i nieostrzeliwanych podejść; część sił rozmieścić na przeciwnych stokach;

— zorganizować ogień wielopiętrowy i stromy;

— połączyć ogień czołowy z flankowym i skośnym, celem ostrzelania podejść i pól martwych;

— wszystkie podejścia do przełęczy i otaczających ją wzniesień od czoła, ze skrzydeł i tyłu przegrodzić ogniem wszystkich rodzajów i przeszkodami;

— stworzyć ogień przeciwszturmowy wzdłuż dróg, ścieżek i wąwozów.

233. Ubezpieczenie bojowe wysyłać na wzniesienia na przedni skraj i wzmacniać artylerią i moździerzami.

Przełęczy, dróg, górskich ścieżek i wąwozów nie wyznacza się jako granic rejonów kompanii.

234. Dowódca batalionu przez obserwację, rozpoznanie, ubezpieczenie i informację od są-

siadów powinien na czas ustalić przedsięwzięte przez nieprzyjaciela oskrzydlenia i obejścia.

235. Przy obronie doliny górskiej, urzutować punkty oporu na przylegających do doliny wzniesieniach, ażeby mieć pod krzyżowym ogniem dolinę; w samej dolinie umieścić ubezpieczenie i zbudować silne przeszkody.

236. Przeciwpancerne działa i rusznice powinny być rozmieszczone tak, ażeby mogły razić czołg. nieprzyjaciela przy przerwaniu się ich do doliny i przy przechodzeniu przez przeszkody i wzniesienia.

237. Odwody rozmieścić przy węzłach drogowych. Przeciwuderzenia należy przeprowadzać z góry w dół, wzdłuż grzbietu i w dolinach.

Kierunki dla przeciwuderzeń zawczasu rozpoznać i przygotować, usuwając przeszkody.

Specjalną uwagę zwrócić na przeszkody przeciwczołgowe, wysadzanie czołgów, tarasowanie dróg, a także na urządzenie dróg na własnych tyłach.

238. Batalionowy punkt amunicyjny umieścić w rejonie odwodu i mieć na nim zwiększoną normę amunicji i zapas wody. Batalionowy punkt opatrunkowy umieścić u źródeł wody, w odległości nie większej niż pół godziny marszu od przedniego skraju.

10. Luzowanie batalionu.

239. Batalion z reguły luzuje się w nocy. Dowódca luzującego batalionu z grupą dowódców kompanii i dowódców środków wzmocnienia udaje się w rejon obrony z takim wyliczeniem, ażeby mieć 2—3 godz. czasu przy świetle dziennym dla zapoznania się z rejonem.

Dowódca luzującego batalionu zapoznaje się z podejściami do pozycji obronnych, planem obrony, rozmieszczeniem kompanii, rozmieszczeniem pól minowych i przejściami w nich. Od luzowanego dowódcy batalionu otrzymuje on szkic pól minowych, przeszkód, pozycji nieprzyjaciela i osobiście z dowódcą luzowanego batalionu ustala porządek zmiany.

W umówionym czasie przeprowadza się luzowanie, jak przy luzowaniu kompanii. Batalion doprowadza się do stanowisk po czym rozchodzi się on kompaniami. Z przewodnikami kompanii luzowanych przeprowadza się przegląd pól minowych i przeszkód.

240. Jeżeli w czasie luzowania nieprzyjaciel przejdzie do natarcia, pododdziały luzującego batalionu, które zakończyły zmianę, przechodzą do dyspozycji dowódcy luzowanego batalionu. Walką z nieprzyjacielem dowodzi dowódca luzowanego batalionu.

Luzowanie batalionu kończy się po odparciu natarcia nieprzyjaciela.

ROZDZIAŁ V.

WYCOFANIE SIĘ BATALIONU PIECHOTY Z WALKI.

241. Batalion może wycofać się z walki tylko na rozkaz dowódcy pułku.

Wycofanie się z walki we wszystkich wypadkach powinno być planowe.

Najbardziej dogodną porą do wycofania się z walki jest noc, dająca możliwość niespostrzeżonego oderwania się od nieprzyjaciela.

W dzień lepsze warunki wycofania się z walki daje teren pokryty.

242. W planie wycofania się z walki dowódca batalionu powinien:

- wyznaczyć drogi wycofania się, miejsca zbiórki każdej kompanii, pododdziałów przydzielonych i wspierających;
- wyznaczyć siłę i skład osłony oraz linię, na której ona powinna powstrzymywać nacierającego nieprzyjaciela;
- opracować: środki do zatrzymania nacierającego nieprzyjaciela (zrywanie mostów, dróg, zabudowań, przeszkód), środki obrony przeciwpancernej, przeciwlotniczej i przeciwgazowe; kolejność wycofania się; wskazówki dla łączności i tyłów.

O początku wycofania się z walki bezwzględnie zameldować wyższemu dowódcy i w odpowiednim czasie zawiadomić sąsiadów.

243. Oderwanie się przednich kompanii w dzień przeprowadza się pod osłoną silnego ognia artylerii, karabinów maszynowych i moździerzy, wstrzymujących nieprzyjaciela na dalszych i średnich odległościach.

Szczególnie korzystnym w tych wypadkach jest stosowanie flankujących karabinów maszynowych. Dowódca batalionu stara się wyprowadzić kompanię spod ognia nieprzyjaciela pod osłoną odwodów i wyznaczonych dla jego wzmocnienia pododdziałów z kompanii, które powinny w tym czasie uporczywie utrzymywać swój rejon obrony. Niekiedy oderwanie się od nieprzyjaciela może być wykonywane po częściowym krótkim przeciwuderzeniu.

Artyleria wycofuje się skokami, plutonami, przy czym wsparcie ogniowe działa bez przerwy.

Kompanie ciężkich karabinów maszynowych i moździerzy wycofują się skokami, nie zaprzestając ostrzeliwania nieprzyjaciela.

Przydzieleni do batalionu saperzy ustawiają przeciw piechocie i przeciw czołgom miny w miejscach wskazanych przez dowódcę batalionu.

244. Dowódca batalionu powinien osobiście dowodzić wycofaniem się

z walki swoich pododdziałów. Wycofuje się on z jedną z kompanii razem z dowódcami pododdziałów artylerii i moździerzy, po wyjściu większej części batalionu z rejonu bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

Celem przygotowania obrony we wskazanym mu rejonie dowódca batalionu wysyła wcześniej swego zastępcę z dowódcami z pododdziałów batalionu i przydzielonej albo wspierającej artylerii.

245. Przy wycofaniu się dowódca batalionu powinien: dokładnie obserwować i zabezpieczyć swoje skrzydła; utrzymywać łączność z sąsiadami i wyższym dowódcą; pilnie uważać, ażeby nieprzyjaciel nie odciął wycofujących się pododdziałów i zawczasu stosować środki przeciwdziałania.

246. Batalion po wyjściu spod skutecznego ognia artylerii lekkiej nieprzyjaciela zwija się w kolumnę marszową i pod osłoną silnej szpicy tylnej wycofuje się skrytymi drogami do wyznaczonego rejonu.

247. Dowódca batalionu powinien zawczasu oczyścić drogi wycofania się i ustawić drogowskazy. We wszystkich wypadkach wycofania się najpierw ewakuuje się rannych i wycofuje się tyły.

248. W nocy i we mgle batalion wycofuje się jednocześnie wszystkimi kompania-

mi pod osłoną plutonów wzmocnionych ciężkimi karabinami maszynowymi.

Pozostająca osłona powinna prowadzić ogień, wprowadzając tym nieprzyjaciela w błąd.

Kompanie samodzielnie wycofują się na miejsce zbiórki, później zaś działają według wskazówek dowódcy batalionu.

ROZDZIAŁ VI.

BATALION PIECHOTY W UBEZPIECZENIU MARSZOWYM

249. Batalion może być wyznaczony jako straż przednia (tylna) oraz jako oddział przedni, tylny albo boczny.

250. Zadaniem batalionu wyznaczonego jako ubezpieczenie marszowe podczas zbliżania się do natarcia: zapewnić ciągłość marszu sił głównych; zajmować ważne przedmioty terenowe, wzgórza, ciaśniny, skraje lasu, przeszkody wodne, odpierać każdy napad nieprzyjaciela i zapewnić ubezpieczonym oddziałom czas do przygotowania się do walki w dogodnych warunkach.

Zasadniczy charakter działań to śmiałe i energiczne natarcie. W zależności od sytuacji batalion powinien być gotowy szybko przejść do uporczywej obrony.

Celem wypełnienia otrzymanego zadania batalion wzmacnia się artylerią, moździerzami,

działami pułkowymi, środkami łączności, konnymi zwiadowcami, saperami i chemikami.

251. Przed rozpoczęciem marszu na podstawie rozkazu dowódcy pułku, wiadomości o nieprzyjacielu, terenu i na podstawie swojej decyzji dowódca batalionu układa plan działań na wypadek spotkania się z nieprzyjacielem.

252. Działanie batalionu przy wykonywaniu zadania: naprawiać drogi celem udogodnienia marszu ubezpieczonym wojskom, zajmować i utrzymywać linie i punkty dogodne do walki sił głównych; odrzucać, zamować i niszczyć małe oddziały nieprzyjaciela.

Odległość straży przedniej (oddziału przedniego) od czoła kolumny głównych sił (straży przedniej) powinna chronić ubezpieczone oddziały od skutecznego ognia lekkiej artylerii nieprzyjaciela.

Odległość ta zależy od sytuacji i średnio waha się: dla straży przedniej od 3 — 5 km, dla oddziału przedniego 2—3 km.

253. Celem własnego ubezpieczenia straż przednia (oddział przedni) wysyła w kierunku marszu na odległość 1—2 km szpicę (wzmocniony pluton strzelecki, albo wzmocnioną kompanię strzelecką); na skrzydła — szpice boczne albo boczne patrole, do tyłu — szpicę tylną, albo patrol tylny. Oprócz tego wysyła się ubezpieczenie bezpośrednie. Ubezpieczenie straży

przedniej wysyła się tak, aby one w odpowiednim czasie było na miejscu i nie zatrzymywało posuwania się straży przedniej.

254. Dowódca batalionu, wyznaczonego jako straż boczna, wysyła szpicę (w kierunku marszu) oraz szpicę boczną i tylną.

255. Przed rozpoczęciem marszu dowódca batalionu sam albo przez swego zastępcę i adiutanta powinien skontrolować przygotowanie batalionu do marszu, a z rozpoczęciem marszu skontrolować, ażeby w odpowiednim czasie wyszły szpice i patrole we wskazanej kolejności przez punkt wyjściowy i organizuje z nimi łączność.

256. Artylerię prowadzić bliżej oddziału przedniego (straży przedniej) działa przeciwpancerne na czole, rusznice ppanc. rozdzielić po całej kolumnie, a większość saperów i chemików mieć w ubezpieczeniu.

Środki łączności posuwają się za czołową kompanią. Część telefonicznych i ruchomych środków łączności posuwa się z tymi kompaniami, dla obsługiwania których są one wyznaczone. Dyżurna radiostacja batalionu, wchodząca w ogólną sieć radiową, posuwa się z posterunkiem obserwacyjno - meldunkowym batalionu, przy dowódcy batalionu.

Kompania ciężkich karabinów maszynowych posuwa się na czole kolumny, albo rozbija się po całej kolumnie plutonami z zadaniem

niszczenia zniżających się samolotów. Przeciwlotnicze karabiny maszynowe posuwają się na czole i końcu sił głównych batalionu.

257. Dowódca batalionu organizuje przeciwlotniczą i przeciwpancerną obronę marszu. W czasie marszu dowódca batalionu i dowódcy kompanii rozpoznają teren po obu stronach drogi i wyznaczają ukrycia dla piechoty i taborów na wypadek szturmu czołgów.

258. W czasie marszu dowódca batalionu — dowódca straży przedniej (oddziału przedniego), posuwa się na czole straży przedniej (oddziału przedniego), a swego zastępcę wysyła do szpicy, albo sam posuwa się ze szpicą, zostawiając swego zastępcę na czole kolumny sił głównych. On zawiadamia swego dowódcę o wszystkich spostrzeżeniach w kierunku nieprzyjaciela, o wszystkich zatrzymaniach się, o przejściu wskazanych punktów, dłuższym odpoczynku i o przybyciu na miejsce noclegu.

259. Przy przechodzeniu dużych osiedli i lasów dowódca straży przedniej (oddziału przedniego) celem ubezpieczenia skrzydeł wysyła na skraj osiedli, na poprzeczne drogi i przesieki lasu posterunki nieruchome w składzie drużyny strzeleckiej. Posterunki te po zmianie dołączają do swoich kompanii na większym odpoczynku, albo noclegu.

O pojawieniu się rozpoznania przeciwpancernego od czoła i o przerwaniu się przez

ubezpieczenie marszowe grup rozpoznawczych nieprzyjaciela, dowódca batalionu uprzedza siły główne.

260. W marszu przy pojawieniu się samolotów nieprzyjaciela straż przednia (oddział przedni) maszeruje dalej, wykorzystując w celu maskowania się cienie, fałdy i przedmioty terenowe, rozmieszczone wzdłuż drogi. Wewnętrzne posterunki obserwacyjne wzmacniają obserwację przeciwlotniczą. Przeciwlotnicze karabiny maszynowe nie zatrzymując się, wybierają po drodze marszu stanowiska korzystne do prowadzenia ognia.

261. Na sygnał „alarm lotniczy" piechota biegiem rozczłonkowuje się w następujący sposób:

— c z o ł o w a k o m p a n i a: czołowy pluton wzdłuż drogi, drugi i trzeci na 100—150 m na boki schodami za pierwszym;

— d r u g a k o m p a n i a (kolejna w marszu) rozczłonkowuje się w prawo albo w lewo od drogi, w tym celu plutony kompanii wybiegają w stronę rozczłonkowania się: pierwszy na 100 m, drugi na 200 m i trzeci na 300 m;

— t r z e c i a k o m p a n i a rozczłonkowuje się tak jak i druga lecz w przeciwległą stronę od niej;

— pluton c.k.m. i moździerzy maszeruje po drodze, względnie z boku i rozczłonkowuje się na pojedyncze karabiny lub działony (moździerzy);
— pułkowe i 45 mm działa galopem wjeżdżają w tę stronę, z której możliwy jest napad pancernych oddziałów nieprzyjaciela i zajmują stanowiska ogniowe celem prowadzenia ognia do czołgów;
— bateria dywizyjnej artylerii rozczłonkowuje się działonami wzdłuż drogi i poza nią, w odstępach między zaprzęgami do 100 m;
— przeciwlotnicze karabiny maszynowe oraz wyznaczone plutony i drużyny strzeleckie przygotowują się i prowadzą ogień do samolotów nieprzyjaciela.

Wszystkie wozy posuwają się po drodze rozczłonkowane w głąb. Odległość między wozami taboru zwiększa się do 50 — 75 m, a przy istnieniu ukrytych miejsc dowódcy taborów kłusem wyprowadzają swoje pododdziały z drogi naprzód i na boki.

Kąpielowo-odkażający punkt rozwija się na rozkaz dowódcy batalionu od strony wiatru; miejsce dla niego wyznacza się umówioną chorągiewką.

Dowódca batalionu kieruje rozczłonkowaniem się i organizacją obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej.

262. W marszu w szyku rozczłonkowanym pododdział saperów maszeruje przy straży przedniej (oddziale przednim), albo bezpośrednio za nim, celem szybkiego naprawienia i budowy mostu dla artylerii, taborów i osobno dla piechoty, aby nie dopuścić do zatrzymania marszu i skupienia się na przeprawie.

263. Przy dłuższym marszu w szyku rozczłonkowanym, celem zmniejszenia zmęczenia piechoty i zwiększenia szybkości marszu, plutony maszerujące w głębi kompanii (batalionu) posuwają się ścieżkami, wydeptanymi przez poprzedzające plutony.

264. Na sygnał „Alarm lotniczy skończony" wszyscy strzelcy i pododdziały szybko zajmują swoje miejsca. Dowódca batalionu doprowadza batalion do porządku, usuwa skutki napadu, i natychmiast w szyku rozczłonkowanym maszeruje dalej i melduje dowódcy pułku o nalocie lotnictwa nieprzyjaciela i o stanie straży przedniej (oddziału przedniego).

265. Na sygnał „Czołgi" kolumna batalionu szybko rozczłonkowuje się na kompanie. Pododdziały strzeleckie ukrywają się za niedostępnymi przeszkodami i przygotowują się do odparcia czołgów własnymi środkami. Działa i ru-

sznice ppanc. zajmują stanowiska ogniowe i przygotowują się do odparcia czołgów. Wozy szybko doprowadza się w niedostępne dla czołgów miejsca.

Dowódca batalionu za pośrednictwem swego adiutanta i dowódcy artylerii dowodzi obroną przeciwpancerną i organizuje okrężne rozpoznanie w celu wcześniejszego wykrycia niebezpieczeństwa ataku czołgów z nowych kierunków.

Łączność z pododdziałami batalionu utrzymuje się przez ruchome środki łączności.

Jeżeli po sygnale „Czołgi" ogłoszony zostanie sygnał „Alarm lotniczy", wszystkie przedsięwzięcia wykonuje się na pierwszy sygnał, jednocześnie wszystkie środki przeciwlotnicze i piechota przygotowuje się do prowadzenia ognia do samolotów.

Jeżeli sygnał „Czołgi" został przyjęty po zastosowaniu środków obronnych na sygnał „Alarm lotniczy" rozczłonkowana piechota i tabory pozostają w ukryciach, artyleria i środki przeciwlotnicze przygotowują się do prowadzenia ognia do czołgów.

266. Posterunki obserwacji przeciwgazowej w marszu posuwają się od strony wiatru w pobliżu dowódców pododdziałów.

267. Na długim odpoczynku straż przednia (oddział przedni) zajmuje wygodne stanowiska i działa jak w obronie.

268. W czasie marszu odwrotowego batalion wyznaczony jako straż tylna, (oddział tylny) powinien zapewnić ubezpieczonym oddziałom możliwość oderwania się od nieprzyjaciela i wykonywać marsz w warunkach wyłączających napad z tyłu.

Straż tylna (oddział tylny) zazwyczaj działa samodzielnie, nie licząc na pomoc wyższego dowódcy. Dlatego dla wypełnienia zadania bojowego straż tylną (oddział tylny) wzmacnia się artylerią, działami przeciwpancernymi, czołgami i saperami.

269. Odległość straży tylnej (oddziału tylnego) od ubezpieczonych oddziałów nie jest stała i zwiększa się przy każdym zatrzymaniu się celem powstrzymania nacierającego nieprzyjaciela. We wszystkich wypadkach nie może być mniejsza niż 4 km.

270. Celem ubezpieczenia wycofania się straż tylna (oddział tylny) zajmuje na szerokim froncie korzystną pozycję obronną i utrzymuje ją dopóki ubezpieczone oddziały nie odejdą na niezbędną odległość.

Straż tylna (oddział tylny) powinna przystąpić do decydującej walki z nieprzyjacielem i zatrzymać go, nie zważając na poniesione straty.

Swoje wycofanie się straż tylna (oddział tylny) wykonuje w sposób wskazany w rozdzia-

le V „Wycofanie się batalionu strzeleckiego z walki".

271. Po oderwaniu się od nieprzyjaciela dowódca straży tylnej (oddziału tylnego) zwija batalion w kolumnę marszową i maszeruje za ubezpieczonymi oddziałami, wyznaczając do bezpośredniego ubezpieczenia szpicę tylną w składzie wzmocnionego plutonu strzeleckiego albo kompanii, boczne ubezpieczenie, rozpoznanie w kierunku nieprzyjaciela, celem utrzymania z nim styczności ubezpieczenie bezpośrednie i patrole.

272. Przy marszu skrzydłowym batalion wyznaczony jako straż boczna wzmacnia się środkami ogniowymi i saperami. W wypadku natarcia nieprzyjaciela batalion powinien zatrzymać go na taki przeciąg czasu, jaki jest potrzebny ubezpieczonym oddziałom dla wypełnienia ich zadania.

273. Straż boczna bez zatrzymania się nie licząc odpoczynku, albo skokami posuwa się po drodze równoległej do osi marszu wojsk, albo kolejno zajmuje i utrzymuje do ustalonego czasu punkty leżące na drodze jej marszu i na drogach przecinających oś marszu sił głównych.

274. Przy istnieniu drogi równoległej w stronę nieprzyjaciela dowódca straży bocznej wysyła szpicę boczną w składzie wzmocnionego plutonu strzeleckiego.

Szpica boczna powinna dostosować swój marsz do marszu straży bocznej, zatrzymując się, jeżeli trzeba, na poprzecznych drogach albo na podejściach od strony nieprzyjaciela.

Celem zabezpieczenia czoła i tyłu straży tylnej dowódca wysyła szpicę czołową i tylną.

275. Zadania swoje dowódca straży bocznej wykonuje tak samo jak dowódca straży przedniej (oddziału przedniego).

276. W czasie odpoczynku i po zakończeniu marszu ubezpieczanych wojsk do czasu wystawienia ubezpieczenia postoju, ubezpieczenie marszowe działa na zajętych przez nie miejscach jak pododdziały czat.

W czasie zatrzymania się ubezpieczanych wojsk na odpoczynek, dowódca batalionu będącego w ubezpieczeniu marszowym otrzymuje od swego dowódcy wskazówki o miejscu, gdzie powinno zatrzymać się ubezpieczenie marszowe.

277. Batalion w ubezpieczeniu marszowym (straż przednia, oddział przedni, boczny, tylny, straż tylna) zwija się i odchodzi do swego oddziału po rozwinięciu się czat pod jego osłoną.

278. Przy ponownym ruchu ubezpieczanych wojsk, w czasie marszu odwrotowego, batalion wyznaczony jako straż tylna, rozwija się na wskazanej mu linii pod osłoną czat. Po prze-

pieszczeniu przez siebie zwiniętych czat straż tylna w umówionym czasie rozpoczyna marsz za ubezpieczanymi oddziałami.

279. Batalion jako oddział wydzielony może być wysłany przez dowódcę dywizji w marszu z zadaniem zajęcia i utrzymania linii terenowych, które zapewnią własnym oddziałom dogodne rozwinięcie się, a nieprzyjaciela pozbawią terenu dogodnego do rozwijania się.

280. Oddział wydzielony wzmacnia się dywizyjną i pułkową artylerią, samochodami pancernymi, działami i ruszn'cami ppanc, saperami, chemikami, pododdziałami i środkami do budowy przeszkód.

Dla łączności z dowódcą dywizji oddziałowi wydzielonemu przydziela się radiostację, cyklistów i motocyklistów.

281. Przed wymarszem dowódca oddziału wydzielonego zawczasu wysyła swoje rozpoznanie jako dodatkowe do rozpoznania dywizji z zadaniem wyjaśnienia:

— czy nie jest zajęta przez nieprzyjaciela linia wskazana przez dowódcę dywizji;
— jakie przeszkody istnieją na drodze marszu.

Dowódca oddziału wydzielonego organizuje marsz oddziału wydzielonego i ubezpieczenia

marszowego zgodnie ze wskazówkami dla straży przedniej.

282. Jeżeli czołowe oddziały nieprzyjaciela zostaną wykryte w czasie podchodzenia ich do linii wskazanej oddziałowi wydzielonemu, dowódca oddziału wydzielonego powinien uprzedzić nieprzyjaciela w zajęciu tej linii, chociażby niedużymi siłami.

Jeżeli nieprzyjaciel uprzedził oddział wydzielony w zajęciu wskazanej linii, dowódca oddziału rozpoznaje dodatkowym rozpoznaniem skrzydła nieprzyjaciela i organizuje natarcie, po czym decydującym uderzeniem odrzuca go.

283. W czasie wykonywania zadania oddział wydzielony powinien działać samodzielnie i aktywnie, zajmować i niszczyć czołowe oddziały nieprzyjaciela. Oddział wydzielony utrzymuje zajętą linię do podejścia straży przedniej, a z chwilą nadejścia podlega jej dowódcy.

284. Gdy tylko nieprzyjaciel zacznie cofać się dowódca batalionu częścią swoich sił ściga go, a głównymi siłami organizuje obronę zajętej linii. O wynikach walki i wypełnieniu zadania dowódca oddziału wydzielonego melduje dowódcy dywizji.

ROZDZIAŁ VII.

BATALION PIECHOTY W UBEZPIECZENIU POSTOJU.

285. Odpoczynek wojsk zabezpiecza się ubezpieczeniem postoju.

Zadaniem ubezpieczenia postoju jest:

— nie dać możności nieprzyjacielowi rozpoznania rozmieszczenia wojsk odpoczywających;

— uprzedzić wojska o napadzie lotniczym, czołgowym i gazowym i nie dopuścić do niespodziewanego napadu nieprzyjaciela;

— w wypadku natarcia nieprzyjaciela zatrzymać go, dopóki odpoczywające wojska nie przygotują się do walki.

286. Ubezpieczenie postoju składa się: z oddziałów czat i samodzielnych placówek. Ubezpieczenie postoju pełni służbę w ciągu jednej doby.

Na oddział czat wyznacza się pododdziały w składzie od wzmocnionej kompanii do wzmocnionego batalionu piechoty, na samodzielną czatę — od plutonu strzeleckiego do wzmocnionej kompanii, na samodzielną placówkę — jedną — dwie wzmocnione drużyny strzeleckie.

Oddział czat w składzie wzmocnionego batalionu otrzymuje pas ubezpieczenia, który dzeli się na kompanijne odcinki czat, zajmowa-

ne przez kompanie. Kompania czat wystawia od siebie czaty, każda w składzie wzmocnionego plutonu strzeleckiego. Jedną z czat nazywa się główną.

Samodzielne czaty i czaty kompanijnego odcinka czat wystawiają placówki w sile drużyny strzeleckiej i podsłuchy oraz wysyłają ronty; czaty dla bezpośredniego swego ubezpieczenia wystawiają czujki.

Samodzielne placówki i placówki wystawiają czujki w składzie 2 strzelców.

Dla ubezpieczenia bezpośredniego odpoczywające oddziały wystawiają samodzielne placówki i wysyłają ronty dla obserwacji luk między nimi.

287. Ubezpieczenie postoju wystawia się na takiej odległości, która zabezpieczy wojska od ognia moździerzy nieprzyjaciela, da możność uprzedzenia na czas wojska o niebezpieczeństwie czołgów, lotnictwa, gazów i zapewni rozwinięcie się wojsk w szyk bojowy.

Linia czat jest przednim skrajem obrony ubezpieczenia postoju, powinna ona znajdować się od odpoczywających wojsk średnio 3 — 4 km i przechodzić wzdłuż linii dogodnej dla obrony, osłoniętej przeszkodami przeciwczołgowymi i dającej dobrą widzialność w stronę nieprzyjaciela.

288. Batalion wyznaczony jako oddział czat wzmacnia się artylerią, pojedynczymi działami,

saperami i chemikami. Pododdziały ubezpieczenia postoju wzmacnia się środkami obrony przeciwpancernej. Dowódca oddziału czat powinien mieć odwód środków przeciwpancernych.

W razie natarcia znacznych sił nieprzyjaciela walkę oddziału czat wspiera się ogniem artylerii i moździerzy dyżurnego oddziału.

289. Batalion jako oddział czat zajmuje pas szerokości do 5 km.

Dowódca oddziału czat — dowódca batalionu — podlega bezpośrednio dowódcy, który go wysłał i od momentu otrzymania rozkazu do czasu powrotu do pułku nie podlega swemu dowódcy pułku.

209. Dowódca oddziału czat, zawczasu przed wyjściem, otrzymuje od dowódcy, który wysyła ubezpieczenie, rozkaz, w którym podaje się:

— wiadomości o nieprzyjacielu;
— pas ubezpieczenia, linię obronną w razie natarcia nieprzyjaciela i linię, do której ubezpieczenie powinno prowadzić rozpoznanie, skład i zadanie oddziału czat, linię czat, godzinę, na którą wystawić ubezpieczenie postoju;
— zadanie ubezpieczenia postoju sąsiednich jednostek i granicę z nimi;
— oddział dyżurny i jego miejsce;
— wiadomości o wysłanym rozpoznaniu;

— rejon rozmieszczenia ubezpieczanych wojsk i miejsce ich sztabu;
— wiadomości o tyłach.

Prócz tego podaje się hasło i odzew i daje się wskazówki: o łączności i czasie nadsyłania terminowych meldunków, o środkach obrony przeciwpancernej, przeciwlotniczej i przeciwgazowej; o dowozie i ewakuacji; o sposobie przepuszczenia rozpoznania przez pas ubezpieczenia postoju.

291. Dowódca oddziału czat razem z dowódcami kompanii i dowódcami przydzielonych i wspierających pododdziałów obowiązany jest przeprowadzać rozpoznanie pasa ubezpieczenia postoju, uzgodnić jego przedni skraj — linię czat; wyznaczyć odcinki kompaniom czat i odwodom; rejony stanowisk ogniowych artylerii i środków ogniowych batalionu, które zostały w jego rozporządzeniu.

Odwód oddziału czat zazwyczaj wydziela się w sile do kompanii, rozmieszcza się 1 — 2 km za linią czat w gotowości do wsparcia czat i osłonięcia ich wycofania się na następne stanowiska. W niektórych wypadkach oddział czat może nie mieć odwodu. Jego rolę w tym wypadku spełnia oddział ubezpieczanych wojsk.

292. Dowódca oddziału czat wybiera punkt dowodzenia tam, skąd wygodnie mu dowodzić działaniami kompanii czat i przydzielonymi (wspierającymi) środkami. Powinien on osobi-

ście przekonać się o niezawodnym działaniu łączności w rejonie oddziału czat, z dowódcą, który wysłał oddział czat i z sąsiadami.

293. Dowódca oddziału czat wysyła rozpoznanie we wskazanym mu pasie i na skrzydła, z zadaniem obserwowania wszystkich podejść dogodnych do posuwania się nieprzyjaciela, przeglądania pobliskich osiedli i lasów, obserwowania nieprzyjaciela, będącego w styczności z oddziałem czat.

294. Jeśli batalion wysuwa się jako oddział czat po nastąpieniu ciemności i w nieznanym terenie, dowódca batalionu wyznacza na mapie odcinki kompaniom czat, zaznaczając obowiązkowo drogi, mosty, tamy, po których najprawdopodobniej będzie posuwał się nieprzyjaciel w nocy i wysyła rozpoznanie na wszystkie drogi prowadzące do nieprzyjaciela.

O świcie oddział czat powinien rozmieścić się w miejscu odpowiadającym sytuacji i otrzymanemu zadaniu.

295. Specjalną uwagę zwraca się na organizację o b r o n y p r z e c i w p a n c e r n e j: wykorzystanie przeszkód przeciwczołgowych na najbardziej prawdopodobnych drogach posuwania się czołgów nieprzyjaciela, założenie min przeciwczołgowych, urządzenie przeszkód przeciwczołgowych i rzutowanie w głąb przeciwpancernych środków ogniowych.

296. Każda czata i samodzielna czata wystawia posterunek obserwacyjno-alarmowy.

297. Dowódca oddziału czat ponosi odpowiedzialność za czujność i prawidłowość pełnienia służby w oddziale czat.

Obowiązany jest on osobiście i przez swoich adiutantów sprawdzać prawidłowość pełnienia służby przez czaty i placówki.

298. W razie natarcia nieprzyjaciela, oddział czat prowadzi walkę obronną. Może on rozpocząć wycofywanie się tylko na rozkaz dowódcy, który go wysłał.

299. Na noc dowódca oddziału czat rozkazuje:

— wystawić podsłuchy na najbardziej niebezpiecznych podejściach;
— wzmocnić rozpoznanie, wysłać patrole dla obserwowania niezajętych luk, dla łączności z czatami i dla sprawdzenia czujności placówek;
— jeśli sytuacja wymaga — podciągnąć odwód ubezpieczenia bliżej czat;
— przygotować broń do nocnego strzelania.

300. Zimą czaty rozmieszcza się przeważnie w osiedlach, ażeby panować nad wszystkimi ważnie szymi drogami.

Luki między czatami i placówkami powinny znajdować się pod ogniem i obserwacją patroli na nartach. Wszystkie pododdziały ubez-

pieczenia obowiązane są dokładnie maskować się.

301. Jeśli ubezpieczane wojska rozpoczną marsz, oddział czat zwija się i dołącza do swoich oddziałów:

— w marszu czołowym — wtedy, gdy ubezpieczenie marszowe przejdzie przez jego pas;

— w marszu odwrotowym — wtedy, gdy ubezpieczenie marszowe rozwinie się na wskazanej mu linii.

ROZDZIAŁ VIII.

KOMPANIA CIĘŻKICH KARABINÓW MASZYNOWYCH.

1. Zasady ogólne.

302. Kompania ciężkich karabinów maszynowych współdziałając z artylerią i moździerzami, zapewnia batalionowi i czołgom zdecydowane posuwanie się naprzód w natarciu i boju spotkaniowym oraz uporczywe utrzymanie swoich stanowisk w obronie.

W obronie ogień kompanii c.k.m. w połączeniu z ogniem artylerii i moździerzy stanowi podstawę ognia piechoty.

We wszystkich rodzajach walki i w marszu kompania c.k.m. powinna zabezpieczać pododd-

działy batalionu od napadu lotnictwa, niszcząc jego samoloty szturmujące oraz desanty lotnicze.

303. Plutony (pojedyncze c.k.m.) kompanii c.k.m. z reguły przydzielane są pododdziałom strzeleckim batalionu i działają one w ścisłej łączności z nimi. Dowodzenie kompanią decentralizuje się.

Dowódca kompanii c.k.m. obowiązany jest kontrolować działanie plutonu (pojedynczych c.k.m.), przydzielonych pododdziałom strzeleckim.

304. W niektórych wypadkach kompania c.k.m. działa w całości pod dowództwem dowódcy kompanii. Dowódca kompanii, centralizując dowodzenie plutonów, prowadzi ogień według planu. Przy pojawieniu się celów kieruje ogniem, sygnałami, znakami i przy pomocy łańcucha łączników. Obowiązany jest on niespodzianie ześrodkowywać ogień całej kompanii do ważnych celów lub otwierać ogień zaporowy do miejsc zawczasu wstrzelanych w terenie.

305. Zaopatrzenie kompanii c.k.m. w amunicję odbywa się z punktu amunicyjnego batalionu. Dowódca kompanii c.k.m. obowiązany jest stale troszczyć się o zaopatrzenie c.k.m. w amunicję, smary, wodę, części zapasowe i wszystko niezbędne do walki, kontrolować

stan c.k.m. i sprawdzać ażeby c.k.m. były zawsze sprawne i w gotowości bojowej.

306. Po otrzymaniu zadania dowódca kompanii c.k.m. obowiązany jest przeprowadzić rozpoznanie terenu i nieprzyjaciela, zadecydować jak najlepiej w danej sytuacji można wykorzystać kompanię c.k.m. i o swojej decyzji zameldować dowódcy batalionu.

W zależności od sytuacji dowódca kompanii przeprowadza rozpoznanie sam albo z dowódcami plutonów.

307. Dowódca kompanii c.k.m. wydaje ustny rozkaz, w którym wskazuje:

— pas ostrzału plutonów c.k.m., zadanie ogniowe, rejony stanowisk ogniowych;
— komu przydziela się plutony c.k.m., jeżeli wydziela się je z kompanii;
— czas gotowości do otwarcia ognia;
— czas i kolejność przydzielania plutonów pododdziałom strzeleckim;
— swoje stanowiska;
— sposób zaopatrzenia w amunicję i punkt amunicyjny.

308. Dowódca kompanii c.k.m. obowiązany jest zorganizować ciągłą obserwację nieprzyjaciela, swoich pododdziałów strzeleckich, czołgów i plutonów ck.m.

Swoją obserwację obowiązany jest on uzupełnić informacjami dowódcy batalionu, dowódców kompanii strzeleckch i pododdziałów moź-

dzierzy, artylerii i sąsiadów i dzielić się z nimi wynikami swoich obserwacji.

309. W walce dowódca kompanii c.k.m. znajduje się przy dowódcy batalionu, jeżeli plutony przydzielone są do kompanii strzeleckich, albo przy kompanii, jeżeli działa ona w całości.

310. Dowódca kompanii c.k.m. powinien zorganizować współdziałanie:

— między plutonami c.k.m., dając im w terenie zadania i kontrolując ich wykonanie;
— określając kolejność działań plutonów c.k.m. według czasu, linii ogniowych lub etapów walki (plan walki kompanii c.k.m.);
— ustalając sygnały (znaki umówione) dla łączności pomiędzy plutonami;
— wyznaczając ogólne punkty orientacyjne i podając jednakowe sposoby wskazywania celów;
— organizując w czasie walki wzajemną pomoc plutonów.

Z pododdziałami strzeleckimi:

— zapoznając się z zadaniami pododdziałów strzeleckich i podając je dowódcom plutonów c.k.m.;
— utrzymując ciągłą łączność z dowódcą batalionu i z dowódcami kompanii strzeleckich;

— organizując obserwację działań pododdziałów strzeleckich;
— kontrolując ażeby plutony c.k.m. we właściwym czasie okazywały pododdziałom strzeleckim wsparcie ogniowe;
— przesuwając we właściwym czasie plutony c.k.m. na nowe stanowiska celem skutecznego wspierania ogniem pododdziałów strzeleckich.

Z artylerią i moździerzami:
— zapoznając się z zadaniami artylerii i moździerzy i podając je dowódcom plutonów c.k.m.;
— utrzymując ciągłą łączność z dowódcami pododdziałów artylerii i moździerzy;
— wskazując cele niedostępne dla ognia c.k.m.;
— posługując się ogólnymi punktami orientacyjnymi i jednakowymi sposobami wskazywania celów;
— okazując pomoc artylerii i moździerzom swoim ogniem.

Z czołgami:
— zaznajamiając się z zadaniami i kursem bojowym czołgów, podając je dowódcom plutonów c.k.m.;
— ustalając zawczasu umówione sygnały (znaki) dla wzajemnego wskazywania celów i podając je do wiadomości dowódcom plutonów c.k.m.;

— okazując czołgom wsparcie przez niszczenie środków przeciwpancernych nieprzyjaciela i pomagając ogniem obsługom własnych czołgów przy przymusowych zatrzymaniach.

Z lotnictwem:

— podając do wiadomości własnym pododdziałom ustalony na okres walki — sygnał umówiony z samolotem.

2. Kompania ciężkich karabinów maszynowych w natarciu

311. W czasie natarcia na broniącego się nieprzyjaciela kompania c.k.m. powinna zabezpieczyć pomyślne przesuwanie się pododdziałów strzeleckich do podstawy szturmowej, szturm pododdziałów strzeleckich i czołgów i walkę w głębi obrony nieprzyjaciela.

312. Plutony c.k.m. z reguły przydziela się kompaniom strzeleckim.

Jeden pluton dowódca kompanii c.k.m. na zezwolenie dowódcy batalionu zostawia w odwodzie i do obrony przeciwlotniczej.

Przy posuwaniu się pododdziałów strzeleckich na podstawę wyjściową do natarcia dowodzenie kompanią c.k.m. batalionu może być zcentralizowane w ręku dowódcy kompanii.

Po zajęciu podstawy wyjściowej do natarcia plutony c.k.m. powinny być przydzielone dowódcom kompanii strzeleckich.

313. Stanowiska c.k.m. na podstawie wyjściowej do natarcia powinny być o pełnym profilu i starannie zamaskowane.

314. W czasie natarcia dowódca kompanii c.k.m. według wskazówek dowódcy batalionu może wykorzystać pozostawione w odwodzie c.k.m. do ześrodkowania ognia przez luki pomiędzy kompaniami i z poza skrzydła swojego batalionu na te odcinki obrony nieprzyjaciela, które wykazują na bardziej zacięty opór ogniowy.

315. Po przerwaniu przez pododdziały strzeleckie przedniego skraju obrony nieprzyjaciela dowódca kompanii c.k.m. powinien wysunąć znajdujące się w jego dyspozycji c.k.m. do przodu w tym kierunku, gdzie nieprzyjaciel okazuje jeszcze opór i dać im zadanie do samodzielnych działań.

Według wskazówek dowódcy batalionu dowódca kompanii c.k.m. podciąga w tym celu także i c.k.m., przydzielone kompaniom strzeleckim.

316. Przy wycofywaniu się nieprzyjaciela dowódra kompanii c.k.m., według wskazówek dowódcy batalionu, powinien śmiało wysuwać naprzód c.k.m., pozostałe w jego rozporządze-

niu do pościgu ogniem cofającego się nieprzyjaciela.

3. Kompania ciężkich karabinów maszynowych w boju spotkaniowym.

317. Kompania c.k.m. w początkowym okresie boju spotkaniowego podlega z reguły dowódcy kompanii.

Z rozwinięciem się do walki plutony kompanii c.k.m. zwykle przydziela się dowódcom kompanii strzeleckich. Jeden z plutonów może zostać w odwodzie do walki z samolotami nieprzyjaciela.

318. W marszu w celu rozpoznania nieprzyjaciela oraz stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych do pododdziałów c.k.m., dowódca kompanii wybiera dowódcę plutonu z grupą strzelców.

Do czasu otrzymania zadania dowódca kompanii c.k.m. powinien już mieć wiadomości o nieprzyjacielu i terenie (stanowiska ogniowe, skryte drogi, podejścia, punkty obserwacyjne) od własnego rozpoznania i od dowódcy szpicy.

319. Kompania maszerująca na czole kolumny sił głównych powinna osłaniać ogniem rozwijanie się natarcia sił głównych.

320. W boju spotkaniowym c.k.m. zajmują zamaskowane stanowiska. Jednakże celem za-

dania nieprzyjacielowi większych strat, można wysuwać c.k.m. na niezamaskowane stanowiska i niespodziewanie napaść na nieprzyjaciela całą siłą swego ognia. Prowadzenie ognia z stanowisk odkrytych powinno być krótkotrwałe. Po zadaniu nieprzyjacielowi strat i zmuszeniu go do zatrzymania c.k.m. powinny szybko zmienić stanowiska ogniowe, ażeby uniknąć strat od ognia moździerzy nieprzyjaciela.

4. Kompania ciężkich karabinów maszynowych w obronie.

321. Kompanię c.k.m. w obronie rozmieszcza się z reguły plutonami i pojedynczymi c.k.m na skraju i w głębi ośrodka oporu.

Plutony c.k.m. i pojedyncze c.k.m. przydziela się pododdziałom strzeleckim. Dowodzenie ogniem kompanii c.k.m. decentralizuje się.

Do obrony przeciwlotniczej batalionu zazwyczaj wyznacza się jeden pluton c.k.m.

322. Głównym zadaniem dowódcy kompanii c.k.m. w obronie jest szczegółowa organizacja sieci ognia c.k.m. przy współdziałaniu z ogniem moździerzy, artylerii i środków przeciwpancernych.

323. Pojedyncze c.k.m. powinny wspierać ubezpieczenie bojowe, prowadząc ogień z stanowisk zapasowych na przednim skraju albo

w przodzie. Wyznacza je dowódca kompanii c.k.m. na rozkaz dowódcy batalionu.

324. Po otrzymaniu zadania do obrony dowódca kompanii c.k.m. obowiązany jest wskazać dowódcom plutonów: punkty orientacyjne, wygodne podejścia do stanowisk; miejsca stanowisk ogniowych, przede wszystkim do prowadzenia ognia flankowego, skośnego i przeciwszturmowego; miejsca punktów obserwacyjnych; kolejność robót ziemnych; miejsca dla wozów; c.k.m. przeciwszturmowym powinien dowódca osobiście dać zadania ogniowe w terenie.

325. Stanowiska ogniowe pododdziałów kompanii c.k.m. powinny być dobrze urządzone, dokładnie zamaskowane i zapewniać prowadzenie ognia przez luki szyków bojowych w całym wskazanym pasie. Oprócz głównych stanowisk ogniowych dla każdego c.k.m. muszą być przygotowane 2—3 stanowiska zapasowe ze skrytymi drogami łączności między nimi.

326. Przy natarciu nieprzyjaciela i w czasie jego szturmu dowódca kompanii c.k.m., ogniem c.k.m. znajdujących się w jego dyspozycji wspiera ten kierunek obrony, gdzie nieprzyjaciel okazuje największą aktywność.

327. Jeżeli nieprzyjaciel werwie się w rejon obrony batalionu, wszystkie c.k.m. powinny ni-

szczyć go flankowym i skrzydłowym ogniem a także ogniem od tyłu i wspierać przeciwuderzenie odwodów batalionu.

328. Podczas wycofania się batalionu z walki dowódca kompanii c.k.m. powinien objąć kierownictwo ogniem najbliższych pojedynczych c.k.m. i zabezpieczyć planowe wycofanie się batalionu, nie pozwalając nieprzyjacielowi oskrzydlać batalionu.

W tym celu dowódca c.k.m. powinien przez swego zastępcę rozpoznać drogi wycofania i tyłowe stanowiska.

Pododdziały c.k.m. wycofują się z walki skokami plutonami i pojedynczymi c.k.m., współdziałając z artylerią i moździerzami. Dowódca kompanii c.k.m. kieruje wycofaniem się z pola walki c.k.m. znajdującymi się pod jego dowództwem lub odłączonymi od pododdziałów strzeleckich.

Przy sprzyjających warunkach (noc, mgła) wycofywanie się z pola walki pododdziałów c.k.m. może być dokonywane na rozkaz dowódcy, od razu na wskazaną linię.

329. Przy wycofywaniu się z pola walki dowódca kompanii c.k.m., za zgodą dowódcy batalionu, wyznacza część c.k.m. do obrony przeciwlotniczej, daje jej zadania i wskazuje rejony stanowisk ogniowych na drodze marszu batalionu.

330. Na noc w obronie część c.k.m., z kompanii c.k.m. batalionu, rozmieszczonych w głąb, powinna wysunąć się na przedni skraj na stanowiska nocne, które wybiera się z takim wyliczeniem, ażeby z nich mógł być zapewniony ogień skośny i flankowy na najbardziej niebezpieczne podejścia.

Szczególną uwagę zwrócić na zabezpieczenie znacznych luk w szyku bojowym i styków między pododdziałami.

Przejście c.k.m. na nocne stanowiska powinno być wykonywane skrycie.

Do strzelania w nocy każdemu c.k.m. wyznacza się tylko jeden kierunek.

331. Na noc przy c.k.m. rozmieszczonych na przednim skraju obrony w znacznej odległości od pododdziałów strzeleckich wystawia się ubezpieczenie z dwóch — trzech strzelców lub fizylierów.

5. Luzowanie kompanii ciężkich karabinów maszynowych.

332. Przy luzowaniu kompanii c.k.m. w nocy dowódcy luzowanych plutonów i przewodnicy powinni przybyć do luzowanych pododdziałów przed zmrokiem. Przewodnicy zaznajamiają się z rozmieszczeniem c.k.m. i drogami podejścia.

333. Dowódca luzowanej kompanii c.k.m. obowiązany jest przekazać dowódcy luzującej kompanii wiadomości o nieprzyjacielu, wskazując w terenie wykryte gniazda ogniowe, zapoznać go z systemem ognia batalionu, rozmieszczeniem i zadaniem c.k.m., systemem obserwacji i dowodzenia, posiadanymi zapasami amunicji i miejscem rozmieszczenia punktu amunicyjnego; przekazać dowódcy luzującej kompanii szkic ognia c.k.m., zawczasu przygotowane dane do strzelań i wyniki wstrzelania się i ostrzału.

334. Luzowanie kompanii c.k.m. dokonywuje się z reguły plutonami, a w plutonach pojedynczymi c.k.m. W czasie luzowania dowodzi dowódca luzowanego pododdziału. Zluzowane c.k.m. odchodzą na miejsca zbiórki plutonów, a plutony — na miejsce zbiórki kompanii. Zezwolenie na odejście karabinów i plutonów po zmianie wydają dowódcy plutonów c.k.m. i kompanii.

W czasie luzowania powinna być zachowana zupełna cisza.

Dowódcy luzowanych i luzujących pododdziałów natychmiast meldują o zmianie swoim bezpośrednim dowódcom.

Dowódca luzowanej kompanii c.k.m. melduje o zmianie dowódcy batalionu i opuszcza swój punkt dowodzenia (obserwacyjny) tylko na jego rozkaz.

ROZDZIAŁ IX.

KOMPANIA MOŹDZIERZY (BATERIA).

1. Zasady ogólne.

335. Kompania moździerzy (bateria) swoim ześrodkowanym ogniem zabezpiecza zdecydowane posuwanie się piechoty w natarciu i opór w obronie.

336. Dowódca pułku powinien przewidzieć ześrodkowanie ognia kilku kompanii moździerzy na głównym kierunku. Przy istnieniu dobrej obserwacji i możliwości współdziałania z piechotą i artylerią dowodzenie kompanią (baterią) moździerzy musi być zcentralizowane.

Zcentralizowane dowodzenie ma zastosowanie:

— w okresie przygotowania artyleryjskiego i przy wsparciu szturmu;
— przy przygotowaniu do szturmu silnych punktów oporu nieprzyjaciela w głębi jego obrony;
— przy odparciu przeciwuderzeń nieprzyjaciela;
— w obronie stałej;
— w terenie otwartym.

Zdecentralizowane dowodzenie stosuje się:

— w natarciu przy rozwijaniu walki w głębi obrony nieprzyjaciela;
— w obronie samodzielnych ośrodków (rejonów) i w obronie ruchowej;
— przy wycofaniu się z walki;
— przy rozpoczęciu boju spotkaniowego;
— w warunkach złej widoczności (noc, mgła, śnieżyca);
— w bardzo pociętym terenie;
— przy działaniach w lesie, górach, osiedlach. — Przejście z jednego rodzaju dowodzenia do drugiego nie powinno naruszać ustalonego współdziałania z piechotą.

337. Zadania ogniowe kompanii moździerzy batalionów i baterii moździerzy pułku włącza się w tablicę ognia grupy artyleryjskiego wsparcia piechoty.

Dowódcom kompanii moździerzy batalionów (baterii) równocześnie z zadaniami ogniowymi wskazuje się:

— punkty orientacyjne i nazwy umówione przedmiotów terenowych;
— sygnały współdziałania (świetlne, radio);
— zadania pododdziałów strzeleckich;
— kolejność wykonywania przez kompanie moździerzy batalionów (baterii) zadań ogniowych (zgodnie z planem walki);
— zadanie wykonywane przez grupę artylerii wsparcia piechoty;

— rejony stanowisk ogniowych, punktów obserwacyjnych i pas rozpoznania kompanii (baterii);
— czas gotowości do otwarcia ognia i sposób jego rozpoczęcia (kiedy i na czyi rozkaz).

338. Do wykonania zadań ogniowych (przy scentralizowanym dowodzeniu) kompania (bateria) moździerzy może znajdować się na jednym stanowisku ogniowym, albo rozczłonkowana na kilku stanowiskach ogniowych.

Wszystkie sposoby rozmieszczenia kompanii moździerzy (baterii) na stanowisku ogniowym powinny zapewnić dowódcy możność ześrodkowania ognia do dowolnego celu i przeniesienia go z jednego celu na drugi.

Stanowiska ogniowe kompanii (baterii) powinny być zawczasu rozpoznane i zajęte celem wsparcia piechoty na początku walki i rozwijania się jej.

Zmianę stanowisk ogniowych przeprowadza się plutonami przy czym jednak wsparcie piechoty ogniem nie może ulec przerwie.

339. Przygotowanie danych do strzelania i wstrzeliwanie się do wskazanych punktów orientacyjnych (celów pomocniczych) dowódca kompanii (baterii) powinien przeprowadzić zawczasu, a także w czasie walki przy pojawieniu się celów.

Kompania (bateria) moździerzy powinna być przygotowana do otwarcia ognia w nocy, w dymie i we mgle.

340. Dowódca kompanii (baterii) moździerzy od chwili otrzymania zadania i w czasie całej walki prowadzi obserwację w nakazanym kompanii (baterii) pasie, w celu otrzymania we właściwym czasie potrzebnych danych do najodpowiedniejszego zastosowania ognia.

341. Dowódca kompanii moździerzy (baterii) kieruje ogniem i dowodzi w walce przy pomocy swego pocztu, któremu powierza się:

— rozpoznanie terenu dla rozmieszczenia szyku bojowego kompanii (baterii) we wskazanych przez dowódcę rejonach — przez cały czas walki;
— obserwację i rozpoznanie nieprzyjaciela przez cały okres walki;
— ciągłą obserwację działań i zmian oddziałów czołowych własnej piechoty i sąsiadów;
— udział w przygotowaniu podstawowych danych do prowadzenia ognia na podstawie wskazówek dowódcy kompanii (baterii);
— urządzenie i maskowanie punktu obserwacyjnego;
— obserwację przeciwlotniczą i przeciwgazową;

— łączność z punktem obserwacyjnym, stanowiskiem ogniowym, środkami transportu, z dowódcą pododdziału strzeleckiego i punktem amunicyjnym.

342. Łączność w kompanii moździerzy (baterii) utrzymuje się przez telefon, znakami umówionymi, sygnałami lub łańcuchem łączników. Do wywołania ognia, zmiany stanowisk i dowozu amunicji zawczasu powinny być ustalone sygnały.

343. Szyk rozczłonkowany kompania moździerzy (bateria) stosuje:

— przy pojawieniu się lotnictwa nieprzyjaciela;
— przy przechodzeniu otwartego terenu widocznego przez nieprzyjaciela z punktów obserwacyjnych;
— pod ogniem moździerzy i artylerii;
— w okresie poprzedzającym zajęcie stanowisk ogniowych.

344. Z szyku marszowego w szyk rozczłonkowany kompania (bateria) przegrupowuje się na komendy (sygnały).

Odstępy pomiędzy plutonami w zależności od terenu i warunków określa dowódca kompanii (baterii). Oprócz tego kompania (bateria) może być przeformowana w linię plutonów, schodami w prawo lub schodami w lewo.

Z chwilą rozczłonkowania kompanii (baterii) dowódcy plutonów wyznaczają obserwato

rów na sygnały dowódcy kompanii (baterii) i prowadzą swoje plutony w szyku marszowym lub rozczłonkowanym. Dowódca kompanii (baterii) i dowódcy plutonów maszerują tam, skąd im dogodniej dowodzić swoimi pododdziałami.

Po otrzymaniu zadania bojowego kompania (bateria) zajmuje rejon stanowisk plutonami lub w szykach rozczłonkowanych w zależności od terenu i ognia nieprzyjaciela.

2. Kompania (bateria) moździerzy w natarciu.

345. W natarciu kompania moździerzy (bateria) łącznie z artylerią przygotowuje ogniem ześrodkowanym szturm piechoty i czołgów i wspiera ich posuwanie się naprzód.

Zadanie kompanii (baterii) moździerzy:

— ubezpieczenie ogniem pododdziałów strzeleckich do czasu zajęcia przez nie podstawy szturmowej;
— obezwładnienie ogniem w czasie pozornego przenoszenia ognia artyleryjskiego tych celów, które nie zostały zniszczone lub wznowiły ogień;
— w okresie szturmu: udział w ostatnim napadzie ogniowym na przedni skraj;
— towarzyszenie szturmowi piechoty i czołgów;

— niszczenie żywej siły nieprzyjaciela w ukryciach i jego środków ogniowych (pojawiających się ponownie i nieobezwładnionych);
— odpieranie przeciwuderzeń nieprzyjaciela w walce w głębi obrony, przygotowanie i wsparcie ogniem kolejnych szturmów piechoty;
— ściganie ogniem zaporowym wycofującego się nieprzyjaciela i przecinanie mu dróg wycofania.

346. W zależności od rodzaju celów kompania (bateria) moździerzy wykonuje zadania ogniowe przez:
— obezwładnienie, zniszczenie i burzenie;
— stworzenie stałej zapory ogniowej;
— kolejne ześrodkowanie ognia.

347. Dowódca kompanii moździerzy (baterii) po otrzymaniu zadania do rozpoczęcia walki obowiązany jest:
— wyjaśnić zadanie i uzgodnić z dowódcą grupy artylerii wsparcia piechoty podział celów i plan przegrupowania szyku bojowego kompanii (baterii) w czasie natarcia; zorganizować rozpoznanie celów i obserwację, wybrać stanowiska ogniowe;
— wydać rozkaz;
— rozmieścić kompanię (baterię) na stanowiskach ogniowych;

— przygotować dane do prowadzenia ognia;
— sprawdzić gotowość kompanii (baterii);
— prowadzić dokumentację bojową.

348. Wielkie znaczenie dla moździerzy ma ciągłe i we właściwym czasie dostarczenie amunicji.

Dlatego dowódcy pododdziałów moździerzy powinni we właściwym czasie organizować dostawę amunicji i stale troszczyć się o ciągłe zaopatrywanie stanowisk ogniowych w dostateczną ilość amunicji.

349. W czasie artyleryjskiego przygotowania szturmu kompania (bateria) moździerzy prowadzi ogień celem obezwładnienia i zniszczenia środków ogniowych nieprzyjaciela, przeważnie na przedni skraj, wzmacniając grupę artylerii wsparcia piechoty.

Do rozpoczęcia szturmu kompania moździerzy (bateria) powinna zajmować stanowiska ogniowe, zabezpieczające wsparcie szturmu.

350. Z chwilą rozpoczęcia szturmu piechoty moździerze nadal rażą ogniem szturmowe cele, nie zezwalają obezwładnionym gniazdom ogniowym na wznowienie ognia i nie pozwalają nieprzyjacielowi wyjść ze schronów celem zajęcia swoich miejsc w rowach strzeleckich.

Z chwilą skoku piechoty do walki na bagnety kompania (bateria) moździerzy przenosi ogień w głąb obrony i na skrzydła szturmowanego odcinka celem prowadzenia walki ze środkami ogniowymi nieprzyjaciela.

351. Po zajęciu przez piechotę przedniego skraju i przeniknięciu jej w głąb obrony, kompania (bateria) moździerzy plutonami szybko wysuwa się naprzód dla rażenia celów najbardziej przeszkadzających w posuwaniu się piechoty. Należy nieprzerwanie prowadzić rozpoznanie nieprzyjaciela przez obserwację w głąb i na skrzydła. W zależności od warunków kompania moździerzy (bateria) może być przydzielona plutonami do pododdziałów strzeleckich.

352. Przy pościgu nieprzyjaciela pododdziały moździerzy, szybko przesuwając się z piechotą, nie dopuszczają do zwinięcia się nieprzyjaciela w kolumny i rażą go ogniem, nie dając mu możności zorganizowania nowego oporu.

Niekiedy można przydzielić kompanię (baterię) moździerzy, albo jej część, na samochodach do pododdziałów czołgów dla bezpośredniego współdziałania z czołgami na tyłach wycofującego się nieprzyjaciela.

Szybkie i we właściwym czasie uzupełnienie amunicji w przewidywaniu pościgu daje rękojmię pomyślnego wyniku działań moździerzy.

353. Do działań w nocy kompania (bateria) moździerzy powinna w dzień przygo-

tować ogień celem obezwładnienia szturmowanego rejonu i obramowania go po zajęciu przez piechotę.

Jeżeli wsparcie całą kompanią (baterią) moździerzy jest niemożliwe, moździerze przydziela się plutonami pododdziałom strzeleckim.

354. Przy natarciu na osiedle albo niewielki las kompanie (baterie) moździerzy wykorzystuje się w całości do czasu zajęcia przez piechotę skraju osiedla, albo skraju lasu, po czym przydziela się je plutonami kompaniom strzeleckim.

355. W natarciu baterię moździerzy wykorzystuje się zcentralizowanie w kierunku głównego uderzenia.

Zadanie baterii:

— wsparcie batalionów w okresie przygotowania artylerjskiego szturmu na przedni skraj obrony nieprzyjaciela;

— odparcie przeciwuderzeń nieprzyjaciela w głębi obrony;

— wsparcie szturmu na silnych punktach oporu nieprzyjaciela w głębi.

356. W czasie walki w głębi obrony nieprzyjaciela bateria moździerzy może być przydzielona do batalionu, działającego w kierunku głównego uderzenia pułku, albo wspierać go od pierwszej chwili przygotowania szturmu przedniego skraju obrony nieprzyjaciela.

3. Kompania (bateria) moździerzy w boju spotkaniowym.

357. Zadaniem kompanii (baterii) moździerzy w boju spotkaniowym jest osłanianie rozwijania się własnej piechoty i jej manewru. Dlatego należy:

- szybko rozwinąć kompanię (baterię) w szyk bojowy;
- uprzedzić nieprzyjaciela w przygotowaniu się do walki i otwarciu ognia;
- obezwładnić jego siłę, środki ogniowe i tym pozbawić go możności manewrowania.

358. Dowodzenie kompanią moździerzy batalionu, znajdującego się w straży przedniej lub oddziale przednim, zwykle decentralizuje się, pluton moździerzy przydziela się szpicy z którą posuwa się on w jej szyku bojowym.

Dowódca kompanii (baterii) moździerzy organizuje w marszu rozpoznanie terenu celem wyboru stanowisk ogniowych, punktów obserwacyjnych oraz rozpoznania nieprzyjaciela z takim obliczeniem, ażeby w chwili rozwijania się mieć niezbędne wiadomości do rozwinięcia kompanii (baterii) i otwarcia ognia.

359. Moździerze po osłonięciu rozwijania się piechoty towarzyszą jej ruchom do chwili szturmu.

Z przejściem piechoty do szturmu moździerze przenoszą ogień w głąb dla odcięcia przeciwuderzającej piechoty nieprzyjaciela od czołgów.

W tym okresie moździerze powinny być stale przygotowane do odparcia przeciwuderzeń nieprzyjaciela.

Pozostałe kompanie (baterie) działają jak w natarciu.

4. Kompania (bateria) moździerzy w obronie.

360. Zadania kompanii (baterii) moździerzy w obronie:

— obezwładnić (zniszczyć) żywą siłę nieprzyjaciela koncentrującą się w ukryciach;
— obezwładnić środki ogniowe (c.k.m. i moździerze), rozmieszczone na odkrytych lub zakrytych stanowiskach i oślepić nieprzyjaciela minami dymnymi;
— wspierać walkę ubezpieczenia bojowego ze stanowisk zapasowych;
— stwarzać ogień zaporowy na bliskich podejściach do przedniego skraju;
— niszczyć nieprzyjaciela, który przedarł się w głąb obrony, odciąć jego drogi wycofania się i wspierać przeciwuderzenia.

361. Ogień moździerzy w obronie włącza się do ogólnego systemu ognia artyleryjskiego i planuje go dowódca grupy artylerii wsparcia piechoty.

362. Organizacja dowodzenia powinna umożliwiać manewr ogniem i szybkie przegrupowanie moździerzy.

Osiąga się to przez:

— dokładne poznanie terenu i dobrze zorganizowane rozpoznanie i obserwację;
— rozmieszczenie stanowisk ogniowych rzutami pozwalającymi razić nieprzyjaciela na podejściach do obrony i podczas wdarcia się w głąb obrony;
— sprawną łączność pomiędzy punktami obserwacyjnymi i stanowiskami ogniowymi;
— przygotowanie zawczasu danych do strzelania.

363. Dla moździerzy urządza się oprócz stanowisk głównych kilka zapasowych.

W czasie rozpoznania przez nieprzyjaciela przedniego skraju obrony kompania (bateria) otwiera i prowadzi ogień na rozkaz dowódcy batalionu częścią moździerzy z zapasowych stanowisk. Po wykonaniu zadania moździerze zmieniają stanowiska.

Celem odparcia szturmu piechoty nieprzyjaciela na przedni skraj i odcięcia jej od czołgów, a najbliższych odwodów nieprzyjaciela od

ich oddziałów czołowych, jak również celem zniszczenia nieprzyjaciela wewnątrz pozycji obronnej, wybiera się zawczasu odcinki ognia zaporowego i wstrzeliwuje się do nich. Kompania (bateria) otrzymuje 2—3 odcinki.

364. W okresie podejścia nieprzyjaciela do przedniego skraju obrony ogień moździerzy prowadzi się do zawczasu wstrzelanych linii, a także do dogodnych celów.

Ogień prowadzi się tak długo, aż wybuchy min nie zaczną zagrażać własnej piechocie rozmieszczonej na przednim skraju.

365. Jeśli nieprzyjaciel wedrze się na przedni skraj obrony, część moździerzy obezwładnia i niszczy go swoim ogniem; pozostałe moździerze obramowują zdobyte przez nieprzyjaciela rejony ogniem zaporowym i nie pozwalają nieprzyjacielowi rozprzestrzeniać się.

366. Odpierając natarcia desantu czołgowego nieprzyjaciela kompania moździerzy w ścisłym współdziałaniu z pojedynczymi działami, ruszn. armatami ppanc. i c.k.m. razi środki ogniowe desantu nieprzyjaciela, odcina ogniem piechotę od czołgów, nie pozwalając jej wycofywać się i posuwać się naprzód.

367. Jeżeli nieprzyjacielowi udało się okrążyć ośrodek oporu, moździerze nie dopuszczają do wdarcia się nieprzyjaciela w głąb ośrodka oporu.

W wypadku okrążenia kompania (bateria) moździerzy ześrodkowanym ogniem przygotowuje szturm piechoty na wyznaczonym odcinku przełamania.

368. W wypadku gdy front obrony jest szeroki, kompanię (baterię) moździerzy przydziela się w całości pododdziałom strzeleckim działającym na głównym kierunku.

369. Do osłonięcia wyjścia z pola walki pododdziałów strzeleckich kompania (bateria) moździerzy może być przydzielona do nich plutonami.

Dowódca kompanii (baterii) moździerzy powinien zawczasu przeprowadzić rozpoznanie kolejnych linii ogniowych i wybrać na niej stanowiska ogniowe.

Organizując wycofanie się na kolejną linię, dowódca kompanii (baterii) wskazuje:

— kolejność wycofywania się;
— drogi wycofywania się i sposób zajęcia stanowisk ogniowych;
— sposoby dowodzenia i łączności.

W okresie wycofywania się z pola walki kompania (bateria) powinna być w stałym pogotowiu do osłonięcia ogniem skrzydeł wycofującego się pododdziału strzeleckiego.

370. Do odparcia nocnego natarcia nieprzyjaciela kompania (bateria) moździerzy dokonywuje w dzień przygotowań, do których należy:

— urządzenie stanowisk ogniowych do strzelania nocnego (latarnie, wiechy);
— wybranie nocnych punktów orientacyjnych;
— określenie w terenie linii ostrzału i odcinków dla nocnego ognia zaporowego;
— przygotowanie danych do strzelania;
— ustalenie sygnałów świetlnych i dublujących do wywołania ognia.

371. Moździerze w obronie nocą mogą prowadzić:
— ogień zaporowy na podstawie wcześniej przygotowanych danych;
— ogień powierzchniowy i do linii (podejść) wstrzelanych w dzień;
— ogień do pojedynczych celów zdradzających się błyskami lub oświetlonych przy pomocy rakiet i pocisków.

Wywołanie ognia, kierowanie nim (ześrodkowanie i przenoszenie) i przerwanie następuje na ustalone w dzień sygnały.

372. Przy obronie niewielkiego osiedla kompania (bateria) może być rozmieszczona wewnątrz osiedla z zadaniem niszczenia środków ogniowych i żywej siły nieprzyjaciela przy podejściu jego do skraju osiedla, przede wszystkim na podejściach niedostępnych dla ognia artylerii i broni piechoty.

Jeżeli nieprzyjaciel werwie się w osiedle, kompania (bateria) ogniem odcina jego oddziały od najbliższych odwodów i niszczy je.

Poza tym kompania (bateria) posługuje się wskazówkami dla plutonu moździerzy.

Przy obronie dużego osiedla kompanie (baterie) moździerzy działają zdecentralizowanie — plutonami.

373. W warunkach zimowych posuwanie się moździerzy i zaopatrywanie w amunicję odbywa się na saniach, końskich i ludzkich jukach.

Do zaopatrywania w amunicję stanowisk ogniowych z kompanijnego punktu amunicyjnego można użyć nart i włóków. Stanowiska ogniowe wybierać w pobliżu dróg, ścieżek lub szlaków narciarskich.

Przy urządzaniu stanowisk — stanowiska moździerzy, ukrycia i rowy łącznikowe można kopać w śniegu.

Wszystkie urządzenia maskuje się śniegiem, sprzęt maluje się na biały kolor.

Specjalną uwagę zwraca się na obronę stanowisk moździerzy przed zaskoczeniem ze strony oddziałów narciarskich nieprzyjaciela.

374. W górach kompanie (baterie) moździerzy wykorzystuje się plutonami.

82-mm moździerze i amunicję przewozi się na końskich jukach lub przenosi je obsługa.

375. Stanowiska ogniowe dla moździerzy wybiera się na przeciwstokach, w dolinach i jarach; punkty obserwacyjne — bezpośrednio w pobliżu stanowisk ogniowych.

Przy ograniczeniu pola widzenia i w warunkach zachmurzenia mieć dodatkowe punkty obserwacyjne, które rozrzucone są wzdłuż frontu w głąb i na wysokość.

Podstawowymi środkami łączności jest radio i sygnalizacja.

376. Pewne zabezpieczenie ogniem ważniejszych kierunków i podejść w górach osiąga się przez połączenie ognia moździerzy z ogniem artyleryjskim i c.k.m.

Pododdziały prowadzą ogień do ciaśnin, jarów i przeciwstoków wzgórz.

Specjalną uwagę dowódca kompanii (baterii) zwraca na oszczędne zużycie amunicji i uzupełnienie jej we właściwym czasie.

377. Kompania (bateria) moździerzy luzuje się w nocy w kolejności wskazanej przez dowódcę batalionu (pułku). Z luzowanej kompanii (baterii) zawczasu powinni być wysłani przewodnicy.

Dowódcy luzującego pododdziału powinni jeszcze w dzień przybyć na punkt obserwacyjny i dokładnie zapoznać się:

— z rozmieszczeniem nieprzyjaciela, charakterem jego działalności i wykrytymi celami;

— z terenem, punktami orientacyjnymi i celami pomocniczymi; do jakich celów pomocniczych wstrzeliwano się, jakie cele ostrzeliwano i z jakimi wynikami.

Dowódca luzującego pododdziału otrzymuje szkic punktów orientacyjnych i celów, tablice zasadniczych danych dla głównego i zapasowego stanowiska, dane do prowadzenia ognia w nocy i w warunkach ograniczonej widzialności.

Całą łączność przewodową na stanowisku pozostawia się do korzystania luzującemu pododdziałowi do czasu przeprowadzenia nowych linii łączności.

378. Kolejność luzowania: z początku luzują się moździerze na stanowiskach ogniowych, po tym obserwatorzy i pododdziały łączności, po nich środki transportowe. Dowódcy plutonów i kompanii (baterii) luzują się ostatni.

379. Do końca luzowania dowodzi dowódca luzowanej kompanii (baterii). O zluzowaniu kompanii (baterii) zameldować dowódcy wspieranego oddziału strzeleckiego.

380. Punkt amunicyjny kompanii (baterii) moździerzy rozmieszcza się w rejonie wskazanym przez dowódcę kompanii (baterii). Amunicję dostarcza się z batalionowego punktu amunicyjnego na punkt amunicyjny kompanii moździerzy, a na punkt amunicyjny baterii moździerzy — z pułkowego punktu amunicyjnego.

Na stanowiska ogniowe dostarcza się amunicję z punktu amunicyjnego przez amunicyjnych wyznaczonych z plutonów moździerzy.

381. Na każdy działon moździerzy powinien być żelazny zapas w ilości nie mniejszej niż 1/8 jednostki ognia, który wolno zużyć tylko na rozkaz dowódcy kompanii (baterii) moździerzy.

W przewidywaniu wielkiego zużycia min układa się zapas min na stanowiskach ogniowych albo w pobliżu nich na ziemi lub w niszach i lochach.

Przy zmianie stanowisk ogniowych amunicja powinna być przeniesiona na nowe stanowisko.

382. W czasie działań w głębi obrony nieprzyjaciela plutony kompanii moździerzy batalionowych, przydzielone kompaniom strzeleckim, otrzymują amunicję przez punkty amunicyjne tych kompanii.

ROZDZIAŁ X.

KOMPANIA RUSZNIC PRZECIWPANCERNYCH PUŁKU.

1. Zasady ogólne.

383. Ogień kompanii rusznic przeciwpancernych w połączeniu z ogniem dział przeciwpancernych stanowi podstawę ognia przeciwpancernego.

Kompania zawsze działa w kierunku zagrożonym przez czołgi, współdziałając z działami przeciwpancernymi i innymi środkami ogniowymi.

Dla wykonania swoich zadań kompania rusznic ppanc. powinna znać zadania pododdziałów strzeleckich i sąsiadów działających na zagrożonym przez czołgi kierunku.

384. Dowódca kompanii rusznic ppanc. w walce powinien znajdować się na najważniejszym kierunku przy jednym ze swoich plutonów, skąd może najwygodniej obserwować pole walki, albo przy dowódcy batalionu (pułku).

385. Dowódca kompanii rusznic ppanc. obowiązany jest:

— utrzymać ze swoimi plutonami ciągłą łączność i kontrolować wykonanie zadań bojowych;
— na czas zaopatrzyć plutony w amunicję;

— zawsze być gotowym do skoncentrowania kompanii na wskazany kierunek.

386. Podporządkowanie pododdziałów rusznic ppanc. kompaniom strzeleckim (batalionom) zarządza dowódca pułku.

2. Kompania rusznic ppanc. w natarciu.

387. Kompania rusznic ppanc. w natarciu pozostaje w rozporządzeniu dowódcy pułku, albo przydziela się ją do batalionu (kompanii) działającego na kierunku zagrożonym przez czołgi.

Zadaniem kompanii w natarciu jest w ścisłym współdziałaniu z innymi środkami przeciwpancernymi osłonić koncentrację, rozwinięcie się i natarcie pułku od przeciwuderzeń czołgów nieprzyjaciela i wspierać szturm własnych czołgów.

388. W rozkazie do natarcia dowódcy kompanii rusznic ppanc. podaje się:

— wiadomości o nieprzyjacielu i prawdopodobne kierunki przeciwuderzenia jego czołgów;
— sposób natarcia pułku i jego zadanie;
— zadanie kompanii rusznic ppanc. i innych środków przeciwpancernych; linie przeciwczołgowe i czas wyjścia na nie;
— zadania kompanii w obronie przeciwlotniczej;

— sposób rozwijania się;
— współdziałanie kompanii rusznic ppanc. z działami przeciwpancernymi, piechotą i czołgami w natarciu i przy odparciu przeciwuderzeń czołgów nieprzyjaciela;
— linie ogniowe i podporządkowanie kompanii rusznic ppanc. dowódcom batalionów (kompanii) strzeleckich.

389. Po otrzymaniu rozkazu dowódca kompanii rusznic ppanc. przeprowadza rozpoznanie terenu i nieprzyjaciela ze swymi dowódcami plutonów, którym podaje:
— prawdopodobne kierunki zagrożone przez czołgi, linie ogniowe i skryte podejścia do nich;
— stanowiska ogniowe i punkty obserwacyjne na każdej linii, sposób przechodzenia kompanii z jednej linii na drugą;
— sposób współdziałania kompanii i plutonów z sąsiednimi środkami przeciwpancernymi i dowódcami pododdziałów strzeleckich, ciężkich karabinów maszynowych i moździerzy.

390. Dla osłonięcia wyjścia piechoty na podstawę wyjściową do natarcia kompania rusznic ppanc. wysuwa się naprzód, szybko zajmuje stanowiska ogniowe i przygotowuje się do odparcia szturmu czołgów nieprzyjaciela.

391. Przejście kompanii rusznic ppanc. z jednej linii na drugą odbywa się skokami plu-

tonów, na rozkaz albo sygnał dowódcy kompanii.

392. W natarciu na wolnym skrzydle i dostępnym dla czołgów terenie kompanię należy trzymać bliżej wolnego skrzydła, a plutony prowadzić schodami w stronę tego skrzydła.

393. Do rozpoczęcia szturmu kompanią rusznic ppanc. zajmuje skryte stanowiska ogniowe na podstawie szturmowej i prowadzi obserwację nieprzyjaciela.

394. Do chwili przejścia pododdziałów strzeleckich do szturmu przydziela się plutony rusznic ppanc. pododdziałom strzeleckim. Prowadzą one ogień do dział przeciwpancernych, ciężkich karabinów maszynowych, otworów strzelniczych DGO (DZGO) nieprzyjaciela, które przeszkadzają w posuwaniu się pododdziałów strzeleckich. Z chwilą pojawienia się czołgów nieprzyjaciela plutony natychmiast przenoszą na nie ogień wszystkich rusznic.

395. W czasie walki w głębi obrony nieprzyjaciela dowódca kompanii rusznic ppanc. osłania piechotę od możliwych przeciwuderzeń czołgów nieprzyjaciela, wysuwając swoje odwody i koncentrując na zagrożonym kierunku część rusznic przydzielonych do pododdziałów strzeleckich.

396. Kompania rusznic ppanc., wykorzystana w natarciu w całości jako przeciwpancerny odwód pułku, ma za zadanie, w wypadku pojawienia się czołgów nieprzyjaciela, wzmocnić albo osłonić najbardziej zagrożony kierunek.

397. Podczas walki w osiedlu kompania rusznic ppanc. osłania ogniem ulice, place, skraje i pustkowia na skrzydłach i na tyłach szyków bojowych batalionu (pułku) oraz niszczy przeciwuderzające czołgi i samochody pancerne nieprzyjaciela.

398. W natarciu w lesie kompanię rusznic ppanc. wykorzystuje się plutonami do niszczenia czołgów nieprzyjaciela, które przedarły się do osłony ogniowej przesiek, dróg, ścieżek i polan.

399. W lesisto-błotnistych terenach kompania rusznic ppanc. osłania plutonami przejścia między błotnistymi odcinkami na skrzydłach pułku.

3. Kompania rusznic ppanc. w obronie.

400. Głównym zadaniem rusznic ppanc. w obronie jest osłona ważniejszych kierunków zagrożonych przez czołgi, niedopuszczenie czołgów i samochodów pancernych nieprzyjaciela

do przedniego skraju obrony, a czołgi, które przerwały się w głąb obrony — niszczyć, tworząc worki ogniowe, zajmować stanowiska ryglowe lub ośrodki i rejony przeciwpancerne.

Kompania rusznic ppanc. wchodzi w ogólny system obrony przeciwpancernej pułku.

401. W rozkazie do obrony dowódcy kompanii rusznic ppanc. podaje się:

— wiadomości o nieprzyjacielu, ilość jego czołgów i prawdopodobne kierunki szturmów;
— główne kierunki zagrożone przez czołgi na odcinku obrony i dodatkowe kierunki w stronę sąsiadów;
— prawdopodobne kierunki przeciwuderzeń własnej piechoty i czołgów;
— sposób współdziałania z działami przeciwpancernymi i pododdziałami strzeleckimi;
— siłę odwodu przeciwpancernego i jego miejsce;
— zadanie kompanii w obronie przeciwlotniczej.

402. Po otrzymaniu rozkazu dowódca kompanii rusznic ppanc., przeprowadzając z dowódcami plutonów rozpoznanie, powinien:

— rozpoznać kierunek zagrożony przez czołgi i ustalić miejsca głównych i zapasowych stanowisk ogniowych dla pluto-

nów na przednim skraju i w głąb obrony;
— wskazać plutonom pasy ognia, miejsca punktów obserwacyjnych, sygnały dowodzenia kompanią i sposób dostarczania amunicji;
— ustalić prawdopodobne kierunki przeciwuderzeń nieprzyjaciela i sposób współdziałania z piechotą, jej środkami ogniowymi i artylerią.

403. Plutony kompanii rusznic ppanc., przydzielone batalionom piechoty, rozmieścić bliżej przedniego skraju obrony. Szczególną uwagę zwrócić na zabezpieczenie kierunków zagrożonych przez czołgi, na skrzydłach i na stykach.

Pluton rusznic ppanc., będący w odwodzie pułku, rozmieszcza się w rejonie przeciwpancernym, w głębi obrony pułku.

404. Rozmieszczenie stanowisk ogniowych kompanii rusznic ppanc. powinno być takie, ażeby wraz z działami przeciwpancernymi i sąsiednimi kompaniami (plutonami) rusznic przeciwpancernych tworzyć worki ogniowe dla czołgów nieprzyjaciela.

Wyznaczony teren dowódca kompanii uprzednio rozpoznaje i przygotowuje.

Ilość przygotowanych zapasowych stanowisk ogniowych musi umożliwić manewr kompanii rusznic ppanc. na wypadek przerwania się czołgów.

405. W obronie osiedla albo lasu dowódca pułku powinien mieć odwód rusznic ppanc. dla manewru wewnątrz osiedla (lasu).

W obronie dużego osiedla kompania rusznic ppanc. częściowo może być przydzielona dowódcom batalionów na wzmocnienie obrony przeciwpancernej przedmieść.

406. W obronie lasu kompanię rusznic ppanc. wykorzystuje się: do organizowania zasadzek; do przerzucenia jej w rejon gdzie przedostały się czołgi nieprzyjaciela; do wzmocnienia środków przeciwpancernych batalionów.

407. W obronie rzeki kompania rusznic przeciwpancernych zajmuje stanowiska ogniowe możliwie najbliżej rzeki, z zadaniem niedopuszczenia do przeprawy czołgów nieprzyjaciela; pojedyncze rusznice przeciwpancerne lub drużyny należy rozmieszczać w zasadzkach, na własnym brzegu, na wyspach i w zaroślach. Część kompanii musi znajdować się w odwodzie, w głębi obrony do walki z czołgami, które przedostały się przez przeprawę.

4. Kompania rusznic ppanc. w marszu.

408. Zadaniem kompanii rusznic ppanc. podczas marszu jest, współdziałając z innymi środkami przeciwpancernymi, zabez-

pieczyć kolumnę od napadu czołgów i samochodów pancernych nieprzyjaciela.

Podczas marszu kompania posuwa się plutonami w ogólnej kolumnie, w pełnej gotowości do odparcia czołgów i samochodów pancernych nieprzyjaciela i prowadzi ciągłą obserwację terenu i sygnałów.

409. W rozkazie do marszu dowódcy kompanii rusznic ppanc podaje się:

— wiadomości o nieprzyjacielu i dane o jego siłach pancernych;

— miejsca zagrożone przez czołgi na drodze marszu;

— miejsce kompanii w kolumnie i sposób zabezpieczenia kolumny przy przejściu miejsc zagrożonych przez czołgi;

— sposób rozwijania się pułku na przewidywanych liniach i przy odpieraniu czołgów nieprzyjaciela;

— organizację obserwacji przeciwpancernej w kolumnie;

— sygnały obrony przeciwlotniczej i przeciwpancernej.

Podczas marszu dowódca kompanii rusznic ppanc znajduje się przy dowódcy pułku albo batalionu.

KOMPANIA FIZYLIERÓW.

410. Głównym zadaniem kompanii fizylierów jest niespodziewane uderzenie ogniowe na skrzydła i tyły nieprzyjaciela w natarciu, obronie, przy likwidacji włamania się, podczas pościgu i wycofania się z walki.

Oprócz tego kompania fizylierów może być użyta do rozpoznania, zajęcia i utrzymania dogodnego terenu, zabezpieczenia styków i skrzydeł oraz jako desant czołgowy.

Dowódca pułku w zależności od sytuacji może użyć kompanii w całości albo plutonami.

411. Dla organizacji dowodzenia dowódca kompanii fizylierów powinien:

— ustalić punkty orientacyjne, a dla orientacji w głębi rozmieszczenia nieprzyjaciela wskazać przedmioty terenowe albo znaki szczególne;

— zapoznać dowódców plutonów z zadaniem kompanii, podać decyzję i przedstawić plan działania;

— ustalić sygnały wzrokowe i słuchowe;

— podać punkt łączności i miejsce zbiórki (przy działaniu na tyłach nieprzyjaciela);

— wyznaczyć pluton kierunkowy;

— podać dowódcom plutonów swoje miejsce w szyku bojowym kompanii i drogi posuwania się;
— dbać o to, aby kompania była zaopatrzona w amunicję.

Dowódca kompanii w zasadzie znajduje się przy plutonie kierunkowym i dowodzi kompanią znakami, sygnałami i przez łączników.

Dowódcy pododdziałów kompanii powinni obserwować czynności plutonu kierunkowego i uzgadniać z nim swoje czynności bojowe.

412. W natarciu na nieprzyjaciela kompania fizylierów może być wyznaczona przez dowódcę pułku do osłony szyków bojowych batalionu od czoła i ze skrzydeł, a przed szturmem dla przedostania się w rozmieszczenie nieprzyjaciela celem zabezpieczenia szturmu.

Po otrzymaniu zadania dowódca kompanii powinien dać plutonom zadania, wskazać kierunek natarcia i miejsca dla przejścia w rozmieszczenie nieprzyjaciela.

Kompania naciera w przodze i na skrzydłach szyków bojowych batalionów rzadką tyralierką albo grupami, przedostaje się w rozmieszczenie nieprzyjaciela i razi ogniem ze skrzydeł i tyłu jego środki ogniowe, zabezpieczając pomyślny szturm batalionów.

413. W czasie walki w głębi obrony nieprzyjaciela kompania fizylierów zazwyczaj działa plutonami.

Dowódca kompanii uprzednio wyznacza miejsce zbiórki plutonów w głębi obrony nieprzyjaciela.

414. Przy wyznaczeniu kompanii jako desantu czołgowego dowódca kompanii fizylierów powinien:

— wyjaśnić dowódcom plutonów otrzymane zadanie, zapoznać ich z planem działania i dać zadania plutonom;
— przydzielić fizylierów do czołgów;
— wyznaczyć sygnały dowodzenia i podać miejsce zbiórki w głębi obrony nieprzyjaciela;
— wskazać swoje miejsce.

Po wysadzeniu się z czołgów kompania fizylierów działa na szerokim froncie.

415. Jeżeli stwierdzono u nieprzyjaciela wolne skrzydło lub słabo broniony odcinek obrony, kompania fizylierów albo część jej może być wysłana przez dowódcę pułku celem obejścia i niespodziewanego napadu na nieprzyjaciela z tyłu, albo do uderzenia na skrzydło jednocześnie ze szturmem głównych sił od czoła.

Dowódca kompanii powinien skrycie ześrodkować kompanię na wyznaczonym miejscu, dać zadanie plutonom i niespodziewanie atakować nieprzyjaciela w chwili ogólnego szturmu.

416. Podczas natarcia w nocy, we mgle, w dymie i w lesie kompania fizylierów może

być wyznaczona dla osłony szyków bojowych batalionu od czoła i ze skrzydeł.

Zadaniem kompanii jest, nacierając w rzadkiej tyralierce albo niedużymi grupami, zabezpieczyć bataliony od niespodziewanego napadu z zasadzek i napadu fizylierów nieprzyjaciela. Podczas natarcia w lesie zabezpieczyć ogniem sukces szturmu.

417. W natarciu dowódca pułku powinien z zasady zostawiać część kompanii fizylierów w swoim odwodzie.

Kompania albo pojedyncze plutony mogą być wyznaczone przez dowódcę pułku do samodzielnego działania na tyłach nieprzyjaciela celem przerwania dowodzenia, łączności, pracy tyłów, wywołania paniki i zadania nieprzyjacielowi strat.

Kompania przerzuca się na tył nieprzyjaciela przez niebronione albo słabo bronione odcinki frontu na samochodach lub pieszo (zimą — na nartach).

Kompania nie powinna długo zatrzymywać się na jednym miejscu. Po dokonaniu napadu na wyznaczony obiekt na tyłach nieprzyjaciela dowódca kompanii szybko i skrycie przerzuca kompanię w nowy rejon dla następnego napadu. Łączność z kompanią dowódca pułku utrzymuje przy pomocy radia, sygnałów świetlnych albo łączników.

418. W czasie marszu, w przewidywaniu boju spotkaniowego, kompania fizylierów posuwa się przy straży przedniej albo oddziale przednim, pozostając w rozporządzeniu dowódcy pułku.

Po rozpoczęciu boju spotkaniowego kompanię wykorzystuje się do przenikania między kolumnami i odstępami szyków bojowych nieprzyjaciela celem rozdzielenia ich, napadu ze skrzydeł i tyłu na kolumny nieprzyjaciela, stanowiska ogniowe artylerii i moździerzy, środki transportowe i tabory.

419. W o b r o n i e wykorzystuje dowódca pułku kompanię fizylierów, jako odwód, celem odparcia szturmującego nieprzyjaciela, zniszczenia nieprzyjaciela, który się przerwał w głąb obrony i dla zabezpieczenia ogniem styków.

420. Dla odparcia szturmu nieprzyjaciela dowódca kompanii fizylierów zawczasu rozmieszcza ją plutonami w ukryciach, w pobliżu przedniego skraju obrony.

Przy przejściu nieprzyjaciela do szturmu plutony samodzielnie wysuwają się na zawczasu wyznaczone stanowiska na przednim skraju i spotykają atakującego nieprzyjaciela ogniem.

W wypadku wdarcia się nieprzyjaciela na przedni skraj obrony i dalszego jego posuwania się w głąb — kompanię wykorzystuje się do przeciwuderzeń. W tym celu dowódca kompanii wysuwa ją na wyznaczone jej stanowiska, roz-

dziela kompanię na plutony i stara się skrycie oskrzydlić nieprzyjaciela i wyjść mu na tyły.

421. Dla ubezpieczenia styków kompanię fizylierów z zasady wykorzystuje się plutonami.

Dowódca kompanii obowiązany jest sprawdzić rozmieszczenie plutonów i organizację ognia na stykach.

ROZDZIAŁ XII.

PUŁK W NATARCIU.

1. Zasady ogólne.

422. Decyzja rozbicia nieprzyjaciela powinna być stanowcza i doprowadzona do końca. Dążenie do zwycięstwa powinno cechować każdego dowódcę i dążność tę obowiązany jest on wpoić wszystkim swoim podwładnym.

Natarcie polega na rażeniu nieprzyjaciela silnym ogniem wszystkich środków ogniowych i uderzeniu na całą głębokość jego obrony przez zdecydowane posuwanie się całego styku bojowego do przodu.

Głównym celem natarcia jest zniszczenie albo wzięcie do niewoli nieprzyjaciela.

423. Natarcie artyleryjskie polega na ciągłym wspieraniu piechoty masowym skutecznym ogniem artylerii i moździerzy podczas całego okresu natarcia. Ogień artylerii i moździerzy powinien prowadzić za sobą piechotę i czołgi do natarcia z jednego przedmiotu obrony na drugi.

Natarcie artyleryjskie dzieli się na następujące okresy:

— przygotowanie szturmu;
— wsparcie szturmu;
— zabezpieczenie działań piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela.

Przygotowanie artyleryjskie powinno jeszcze przed rozpoczęciem szturmu zdezorganizować dowodzenie i obserwację, nadwyrężyć system ognia obrony i zrobić przejścia w przeszkodach. Przeprowadza się je z reguły w dzień szturmu i stanowi ono najważniejszy środek zabezpieczenia szturmu.

Wsparcie artyleryjskie powinno przy rozpoczęciu szturmu przeszkodzić nieprzyjacielowi w organizacji uszkodzonego systemu ognia, obezwładnić odżywające punkty ogniowe, zabezpieczyć uderzenie piechoty i czołgów, a także ułatwić zdobycie punktów oporu pierwszej linii obrony nieprzyjaciela.

Zabezpieczenie artyleryjskie rozwinięcia walki w głębi powinno okazywać skuteczną i ciągłą pomoc nacierającym oddzia-

łom w pokonywaniu oporu nieprzyjaciela w głębi obrony i manewrując ogniem i ruchem, towarzyszyć piechocie i czołgom od jednego przedmiotu do drugiego na całej głębokości natarcia.

424. Podczas przygotowania artyleryjskiego artyleria i moździerze wypełniają następujące zadania:

— niszczą wykryte działa przeciwpancerne i obezwładniają rejony, w których ewentualnie mogą się one znajdować;
— niszczą i obezwładniają flankujące i czołowe gniazda ogniowe oraz żywą siłę nieprzyjaciela;
— burzą najważniejsze umocnienia, robią przejścia w przeszkodach przeciwczołgowych i przeciw piechocie, gdy czołgi same tego nie są w stanie wykonać;
— obezwładniają odwody taktyczne, punkty obserwacyjne i dowodzenia, a także niszczą ośrodki łączności;
— niszczą i obezwładniają artylerię nieprzyjaciela.

425. W zależności od rozbudowy obrony przygotowanie artyleryjskie może mieć różne formy:

— jeżeli w systemie obrony nieprzyjaciela nie ma umocnień stałych, przygotowanie artyleryjskie będzie polegało na ześrodkowanym uderzeniu masowym ogniem

na decydujące odcinki obrony, znajdujące się na przednim skraju i w głębi.

Przygotowanie artyleryjskie powinno rozpocząć się niespodziewanym krótkim lecz mocnym napadem ogniowym (10 — 15 minut) na całą głębokość obrony w celu zdezorganizowania dowodzenia (przerwać łączność, rozbić sztaby), obserwacji i zniszczenia artylerii, a także żywej siły. Pojedyncze wykryte gniazda ogniowe należy zniszczyć ogniem metodycznym między następującymi po sobie napadami ogniowymi.

Dla zburzenia długotrwałych gniazd ogniowych i drewniano-ziemnych gniazd ogniowych na przednim skraju obrony nieprzyjaciela — wykorzystuje się ogień bezpośredni pojedynczych dział od 45 mm do 152 mm, skrycie i zawczasu podciągniętych na odległość 500 — 1000 m od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela. Działa rozmieszcza się w specjalnie dla nich przygotowanych zakrytych stanowiskach.

Przy znacznej rozbudowie umocnień nieprzyjaciela ich burzenie stanowi specjalny okres przygotowania artyleryjskiego. Burzenie umocnień, robienie przejść w przeszkodach i niszczenie artylerii nieprzyjaciela można także częściowo wykonać podczas przygotowania natarcia, to jest przed szturmem.

Często należy rozpocząć przygotowanie artyleryjskie w nocy i zakończyć o świcie, przed szturmem.

Ażeby nieprzyjaciel nie mógł się zorientować co do czasu rozpoczęcia szturmu, w okresie przygotowania artyleryjskiego należy stosować pozorne przeniesienie ognia.

426. W każdym wypadku artyleryjskie przygotowanie szturmu kończy się napadem ogniowym na przedni skraj i jego najbliższe odcinki w głębi obrony nieprzyjaciela.

Przeniesienie ognia artylerii z przedniego skraju w głąb obrony nie powinno spowodować przerwy między zakończeniem przygotowania artyleryjskiego i początkiem szturmu. Dlatego przeniesienie ognia artylerii wykorzystuje się po stwierdzeniu wyjścia piechoty na podstawę wyjściową i gotowości jej do szturmu.

Ogień moździerzy na przedni skraj, przy przeniesieniu ognia artylerii w głąb, wzmacnia i prowadzi się do ostatecznej możliwości.

Długość trwania przygotowania artyleryjskiego zależy od ilości skoncentrowanych dział, moździerzy i amunicji, a także charakteru umocnień nieprzyjaciela.

Przygotowanie artyleryjskie wzmacnia się działaniem lotnictwa bojowego.

Przeprowadzenie przygotowania artyleryjskiego zależy od ilości skoncentrowanych dział,

moździerzy i amunicji, a także charakteru umocnień nieprzyjaciela.

Przygotowanie artyleryjskie wzmacnia się działaniem lotnictwa bojowego.

Przeprowadzenie przygotowania artyleryjskiego nie powinno być szablonowe tak co do czasu, jak i metody prowadzenia ognia.

427. Podczas wspierania szturmu piechoty i czołgów artyleria i moździerze wykonują następujące zadania:

— artyleria wsparcia piechoty i część moździerzy przenoszą ogień w głąb i na skrzydła w celu osłony ogniem piechoty i czołgów, które szturmują przedni skraj i punkty oporu pierwszej linii obrony;

— artyleria pułkowa, przeciwpancerna i pojedyncze działa artylerii dywizyjnej niszczą ogniem bezpośrednim wykryte i odżywające środki ogniowe;

— artyleria dalekiego zasięgu razem z lotnictwem zwalcza baterie nieprzyjaciela, oślepia punkty obserwacyjne, niszczy odwody, ośrodki łączności i sztaby.

428. W okresie rozwijania się walki w głębi artyleria i moździerze wykonują następujące zadania:

— artyleria wsparcia piechoty i część moździerzy kolejno obezwładniają opór nieprzyjaciela przed frontem nacierających

wojsk, a także miejsca na skrzydłach i w głębi obrony, skąd nieprzyjaciel mógłby ostrzeliwać albo obserwować; wzbraniają nieprzyjacielowi przeciwuderzać i odcinają mu drogi wycofania się;
— artyleria dalekiego zasięgu dalej prowadzi walkę z bateriami nieprzyjaciela, obezwładnia punkty oporu w głębi obrony i nie pozwala manewrować odwodami;
— pułkowa artyleria przeciwpancerna i pojedyncze działa artylerii dywizyjnej posuwając się w szykach bojowych piechoty, niszczy ogniem bezpośrednim środki ogniowe, które przeszkadzają w posuwaniu się piechoty i odpierają przeciwuderzenia czołgów.

Po zdobyciu przez piechotę punktów oporu pierwszej linii obrony nieprzyjaciela artyleria wsparcia piechoty zmienia stanowiska, przesuwając się do przodu rzutami tak, ażeby większa część artylerii mogła swoim ogniem stale wspierać piechotę i czołgi, a w ruchu, na nowe ogniowe stanowiska było nie więcej niż $\frac{1}{3}$ część artylerii.

2. Natarcie pułku.

429. Szerokość frontu natarcia pułku na odcinku głównego uderzenia zależy od zadania, ilości sił i środków obezwładnienia, warunków

terenowych i charakteru obrony nieprzyjaciela. Dla średnio skompletowanego pułku szerokość odcinka natarcia wynosi do 1500 m.

430. Zadanie ogólne w natarciu zależy od stosunku sił, charakteru terenu i systemu obrony nieprzyjaciela. W celu uzgodnienia działań bojowych zadanie ogólne rozdzielamy na bliższe i dalsze, przez co określa się kolejność wykonania zadania ogólnego.

Bliższe zadanie pułku obejmuje zajęcie albo zniszczenie przedmiotów obrony nieprzyjaciela w celu naruszenia jej trwałości we wskazanym pasie, a w pierwszym rzędzie zdezorganizowanie ognia piechoty, moździerzy i ognia przeciwpancernego.

Bliższe zadanie wykonuje się w początkowym ugrupowaniu szyku bojowego.

Dalsze zadanie pułku ustala się jako ostateczną fazę działań i wypływa ono z bliższego zadania dywizji. Dalsze zadanie polega na pełnym obezwładnieniu oporu i zajęciu pozycji nieprzyjaciela do stanowisk artyleryjskich włącznie.

Dalsze zadanie wymaga dania działającym oddziałom nowych albo dodatkowych zadań. Bliższe i dalsze zadania co do zakresu i terminu mogą być różne.

431. Dowódca pułku po otrzymaniu rozkazu do natarcia zobowiązany jest: powziąć przygotowawczą decy-

zię na podstawie mapy, wskazać linie ubezpieczenia bojowego; razem z szefem sztabu, dowódcam batalionów, pododdziałów artyleryjskich i czołgowych, dowódcą saperów pułku, dowódcami przydzielonych i wspierających środków przeprowadzić rozpoznanie nieprzyjaciela i terenu w pasie natarcia.

432. Wybór kierunku głównego uderzenia stanowi podstawę decyzji. Przed powzięciem ostatecznej decyzji dowódca pułku powinien ustalić, w jakim celu, w którym kierunku, jakimi siłami i środkami najkorzystniej zadać główne uderzenie.

Wybierając kierunek głównego uderzenia, dowódca pułku zobowiązany jest:

— określić tę część szyku bojowego nieprzyjaciela, której rozbicie może zadecydować o sytuacji i w najwyższym stopniu przyczynić się do osiągnięcia sukcesu;

— ocenić dogodność terenu do skrytego przesuwania się piechoty i czołgów, do łamania frontu, oskrzydlenia nieprzyjaciela a także do odparcia wspartych czołgami przeciwuderzeń nieprzyjaciela.

433. Współdziałanie pułku z przydzielonymi i wspierającymi środkami polega na tym, ażeby artyleria, moździerze i saperzy zabezpieczali czołgom i piechocie skok do szturmu, zajęcie punktów oporu pierwszej linii obrony i natarcie w głębi.

434. Dowódca organizując współdziałanie obowiązany jest dokładnie określić, kto z kim, kiedy i dlaczego współdziała, a także ustalić:

— ogólne punkty orientacyjne;
— zadania i kierunek natarcia każdego batalionu;
— kierunek i przedmioty szturmu czołgów (jeśli naciera ą one w pasie działania pułku) współdziała ących z batalionami;
— przedmioty do obezwładnienia i zniszczenia przez artylerię i moździerze;
— podstawę wyjściową batalionów do natarcia i podstawę szturmową;
— sygnał wywołania, przeniesienia i przerwania ognia artylerii;
— gotowość piechoty i czołgów do natarcia;
— sposób wspierania czołgów ogniem i okazywanie im pomocy przy pokonywaniu przeszkód;
— sposoby niszczenia przeszkód przeciwczołgowych i przeciw piechocie, a także wykonania przejść w polach minowych;
— czas i przedmioty szturmu lotnictwa i sposób łączności z nim;
— sposoby wspólnego wskazywania sobie celów przez piechotę, czołgi, artylerię i moździerze;

— środki saperskiego zabezpieczenia natarcia.

435. Wspierającej artylerii dowódca pułku wskazuje:

— miejsca i cele w obronie nieprzyjaciela podlegające obezwładnieniu i zniszczeniu;
— linie ognia zaporowego i ześrodkowanego;
— sposoby wspierania czołgów;
— rozdzielenie dywizjonów i baterii dla wspierania batalionów;
— przedmioty, na które należy przenieść ogień z początkiem szturmu piechoty i czołgów;
— kolejność przydzielania pododdziałów artyleryjskich do dyspozycji dowódców batalionów podczas rozwijania się szturmu;
— sygnały do wywołania, przerwania i przeniesienia ognia po osiągnięciu przez czołgi i piechotę określonych linii.

436. Obrona przeciwpancerna powinna zapewnić ciągłą gotowość pułku do odparcia szturmu czołgów. Organizują ją dowódcy wszystkich szczebli.

437. Obronę przeciwlotniczą dowódca pułku organizuje tak, żeby osłonić ogniem środków przeciwlotniczych główne ugrupowania pułku.

438. Specjalną uwagę dowódca pułku powinien zwrócić na zabezpieczenie skrzydeł i styków, ustalając odpowiedzialność za te ostatnie, prowadząc tam rozpoznanie, osłaniając je ogniem i odpowiednim rozmieszczeniem odwodu.

Nacierając na wolnym skrzydle, należy ciągle mieć je pod obserwacją i osłoną oraz odpowiednio umieszczać swój odwód.

439. Dowódca pułku szczegółowo informuje szefa sztabu, co i kiedy chce on otrzymać od rozpoznania i obserwacji. Specjalnie dokładnie przeprowadza się obserwację i rozpoznanie w kierunku głównego uderzenia.

440. Punkt dowodzenia dowódca pułku wybiera tam, skąd może widzieć cały pas natarcia, a szczególnie kierunek głównego uderzenia i częściowe działanie sąsiadów — należy mieć dobrą łączność z batalionami, czołgami, artylerią i dowódcą dywizji. Oprócz tego w kierunku głównego uderzenia, w pewnej odległości od głównego, urządza się zapasowy punkt dowodzenia.

441. Po zakończeniu rozpoznania dowódca pułku daje rozkaz do natarcia, w którym wskazuje: swoją decyzję, kierunek głównego uderzenia, kierunki dla batalionów, podstawę wyjściową do natarcia, podstawę szturmową i sposoby jej zajęcia, bliższe i dalsze zadania batalionów, jakie środki im się przy-

dziela, jakie będą ich wspierać środki wzmocnienia; czas gotowości do natarcia, kto, z kim, gdzie i kiedy współdziała, zadania odwodów, środki dla zabezpieczenia skrzydeł i styków, przypuszczalne linie do umocnienia się w głębi obrony nieprzyjaciela, swój punkt dowodzenia i oś jego przesuwania się.

442. Podstawa wyjściowa do natarcia powinna być jak najbliżej nieprzyjaciela, mieć dobrą obserwację przedpola i skrzydeł, a także miejsce dla skrytego rozmieszczenia swojej piechoty.

Pod osłoną ubezpieczenia bojowego pułk wysuwa dla wsparcia natarcia kompanie c.k.m batalionów, kompanię rusznic ppanc., pojedyncze działa przeciwczołgowe i pułkowe, fizylierów i część piechoty.

Natychmiast po zajęciu podstawy wyjściowej do natarcia pułk przystępuje do kopania rowów przeciwlotniczych, strzeleckich i łącznikowych, do urządzania stanowisk ogniowych oraz punktów dowodzenia i obserwacyjnych.

443. Bataliony piechoty dowódca pułku powinien wspierać całą artylerią i wszystkimi czołgami, które współdziałają z pułkiem.

444. Jeżeli natarcie rozpoczyna się o świcie, dowódca pułku wykorzystuje noc dla zajęcia podstawy szturmowej, a także dla dodatkowego rozpoznania nieprzyjaciela i zniszczenia

sztucznych przeszkód zwłaszcza przeciwczołgowych.

We wszystkich wypadkach należy zapewnić dowódcom batalionów nie mniej niż dwie — trzy godziny dziennego czasu dla organizacji w terenie współdziałania z czołgami, artylerią i wewnątrz batalionów.

445. Z początkiem natarcia szyk bojowy pułku pod osłoną silnego ognia wszystkich rodzajów broni (karabinowego, c.k.m., moździerzy, artylerii), łącząc ogień z ruchem, rozpoczyna szybkie przesuwanie się do podstawy szturmowej.

Na podstawie szturmowej piechota powinna okopać się, zorganizować obserwację, ogień i oczekiwać momentu skoku do szturmu.

446. Dowódca dywizji po przekonaniu się z meldunków dowódców pułków, dowódcy artylerii dywizji i z własnej obserwacji, że nieprzyjaciel został obezwładniony ogniem artylerii wydaje rozkaz:

— dowódcy grupy czołgów bezpośredniego wsparcia piechoty do wyjścia z podstawy wyjściowej do szturmu;
— dowódcy artylerii dywizji do przeniesienia ognia w głąb obrony nieprzyjaciela i na skrzydła szturmu;

— dowódcom pułków piechoty o ruszeniu do szturmu razem z czołgami, jeżeli czołgi będą działać w rejonie działań pułku.

447. Moździerze, działa pułkowe i przeciwpancerne po przeniesieniu ognia artylerii w głąb niszczą nadal gniazda ogniowe i są w gotowości do natychmiastowego posuwania się naprzód razem z nacierającymi szykami bojowymi piechoty.

Saperzy oczyszczają przejścia w przeszkodach zrobione przez artylerię i moździerze.

448. Piechota powinna jednocześnie szturmować pozycje nieprzyjaciela, niszczyć go ogniem z bliskiej odległości, bagnetem i granatem, przerywać się przez słabo bronione odcinki, oskrzydlać i okrążać ośrodek oporu.

Skok piechoty do szturmu powinien odbywać się szybko, ażeby nie pozostać za czołgami.

449. Jeżeli natarcie przeprowadza się z udziałem czołgów, wówczas mają one główne zadanie niszczenia piechoty nieprzyjaciela oraz nie powinny odrywać się od swojej piechoty dalej niż na 200—400 m. Załogi czołgów przeprowadzają szturm z największą szybkością, obezwładniając intensywnym ogniem w ruchu obsługi dział, moździerzy, c.k.m., a także piechotę nieprzyjaciela. Czołgi umiejętnie manewrując na polu walki, wyko-

rzystują teren dla wyjścia na skrzydła i tył środków ogniowych piechoty nieprzyjaciela.

Jeżeli piechota zatrzymała się i nie posuwa za czołgami, dowódca oddziału czołgów obowiązany jest wydzielić grupę czołgów do zniszczenia gniazd ogniowych przeszkadzających w posuwaniu się własnej piechoty.

450. Piechota dla zabezpieczenia działania czołgów powinna obezwładniać całą siłą swojego ognia, a także ogniem dział towarzyszących, przeciwpancerne środki nieprzyjaciela; rozpoznawać pola minowe i robić w nich przejścia; pomagać czołgom w pokonywaniu przeszkód i terenów błotnistych; walczyć z niszczycielami czołgów, zdecydowanie posuwać się za czołgami podczas szturmu; szybko umacniać się na zdobytych stanowiskach; osłaniać dowóz czołgom amunicji i paliwa a także pomagać przy ewakuacji uszkodzonych czołgów z pola walki.

451. Artyleria do chwili wyjścia czołgów do szturmu powinna niszczyć przeciwpancerne środki obrony nieprzyjaciela.

Podczas szturmu przedniego skraju i walki w głębi obrony nieprzyjaciela artyleria obezwładnia na sygnały dowódców czołgów środki ogniowe nieprzyjaciela, przeszkadzające w posuwaniu się czołgów. W tym celu oficerowie artylerii zobowiązani są kierować ogniem artylerii z przednich ruchomych punktów obser-

wacyjnych (z czołgów z radiem). Oficerowie artylerii i czołgów wspólnie ustalają sygnały otwarcia i przerwania ognia.

Przy pojawieniu się na polu walki czołgów nieprzyjaciela walkę z nimi prowadzi głównie artyleria. Czołgi wstępują do walki z czołgami nieprzyjaciela tylko w wypadku jawnej przewagi nad nimi i korzystnej sytuacji.

452. Jeżeli szturm, rozpoczęty samodzielnie przez jeden z batalionów, da pomyślne rezultaty, dowódca pułku zobowiązany jest pomóc mu wszystkimi swoimi środkami.

453. Dowódca pułku powinien tak kierować walką, żeby bataliony z przydzielonymi im środkami, wspierane przez czołgi, artylerię, lotnictwo włamały się na przedni skraj obrony, zdecydowanie posuwały się, obchodziły silne punkty oporu nieprzyjaciela i nie rozpoczynały z nimi długich walk, zostawiając tylko część sił dla ich blokowania. Odwody pułku i blokujące pododdziały batalionów niszczą izolowane punkty oporu pozbawione pomocy i nie dopuszczają do wycofania się ich załóg.

454. Po zdobyciu przez pułk rejonu stanowisk artylerii zwijanie skrzydeł (rozszerzanie wyłomu) przeprowadza się odwodami pułku i częścią sił batalionów.

Szyki bojowe nieprzyjaciela należy rozbijać na części, ostrzeli-

wać je ogniem skutecznym i niszczyć oddzielnie.

455. W czasie natarcia, zgodnie z otrzymywanymi wiadomościami i zmianami sytuacji, dowódca pułku powinien uzgadniać działania batalionów i wpływać na przebieg walki, zmieniając, jeśli zachodzi potrzeba, kierunek szturmu batalionów, przenosząc albo wzmacniając ogień, przegrupowując środki ogniowe, a także dając dodatkowe zadania czołgom, jeżeli one współdziałają z pułkiem.

456. Specjalną uwagę powinien zwrócić dowódca i jego sztab na łączność z artylerią i moździerzami, ażeby w odpowiednim czasie dać rozkaz do otwarcia, przeniesienia i przerwania ognia.

Dla zapewnienia wsparcia piechoty w głębi obrony nieprzyjaciela przedni obserwatorzy artylerzyscy posuwają się razem z nacierającymi kompaniami strzeleckimi.

457. Dowódca pułku powinien zabezpieczyć szturmujące bataliony od przeciwuderzeń czołgów, wykorzystując 45-mm i pułkową artylerię, rusznice przeciwpancerne i miny przeciwczołgowe.

Z początkiem natarcia działa artylerii przeciwpancernej i pułkowej, rusznice ppanc. posuwają się w szykach bojowych. Przeciwpancerne środki swojego odwodu dowódca pułku

wydziela w kierunkach najbardziej zagrożonych przez czołgi, a zwłaszcza na skrzydła i styki.

458. Jeżeli podczas walki okażą się słabe miejsca w obronie nieprzyjaciela, dowódca pułku, nie zwlekając, kieruje tam główne uderzenie swojego odwodu i zarządza przegrupowanie batalionów, ażeby przerwać linię obronną nieprzyjaciela i uderzeniem na skrzydło oraz na tyły zniszczyć go.

Uderzenie musi być wsparte czołgami i większą częścią środków ogniowych pułku.

459. Na wypadek, jeżeli nieprzyjacielowi uda się zatrzymać natarcie, dowódca pułku zobowiązany jest złamać opór nieprzyjaciela, wspierając bataliony ogniem i manewrem swoich sił i środków.

Głównej pomocy w czasie walki należy udzielić batalionowi, który osiągnął najlepsze rezultaty, a także zabezpieczyć jego skrzydła.

460. Przy opóźnianiu się czołgów albo ich uszkodzeniu piechota z towarzyszącymi jej działami i rusznicami powinna dalej wykonywać swoje zadanie.

Artyleria w tym wypadku otrzymuje zadanie wsparcia piechoty.

461. Z rozwojem walki piechota powinna śledzić działalność swojego lotnictwa, które obezwładnia artylerię i odwody nieprzyjaciela.

Należy przy pomocy ustalonych sygnałów oznaczać przednią linię swoich wojsk.

462. W czasie walki w głębi obrony nieprzyjaciela szturmujący pułk powinien stale być gotowy do odparcia przeciwuderzeń nieprzyjaciela i nalotów lotnictwa.

Moździerze, pułkowa i część dywizyjnej artylerii, rusznice i działa przeciwpancerne, posuwając się z piechotą, niszczą przeciwpancerne środki nieprzyjaciela i znajdują się w stałej gotowości odparcia przeciwuderzenia czołgów.

463. Dowódca pułku organizuje stałą obserwację swoich skrzydeł i styków a także ich ubezpieczenie.

Przy wykryciu niebezpieczeństwa na skrzydle należy zastosować natychmiast odpowiednie środki.

464. Umocnienie się na zdobytych terenach, szybkie przystosowanie do obrony zdobytych obiektów, zorganizowanie obrony przeciwpancernej i przeciwlotniczej jest konieczne podczas natarcia. W szykach bojowych pułku powinny znajdować się w stałej gotowości bojowej: c.k.m., moździerze, działa przeciwpancerne i rusznice a także saperzy z minami dla natychmiastowego umocnienia się na zdobytym terenie. Gdy tylko rozpoznanie ustali niebezpieczeństwo przeciwuderzenia, artyleria, moździerze i c.k.m. ześrodkowanym

ogniem niszczą nieprzyjaciela, saperzy zaś stawiają przeszkody przeciwczołgowe i przeciwpiechocie.

Pododdziały wyznaczone zawczasu do odparcia przeciwuderzeń zajmują wybraną do obronny linię i niszczą nieprzyjaciela ogniem. Po rozbiciu ogniem nieprzyjaciela, a przede wszystkim jego czołgów, bataliony przechodzą do zdecydowanego szturmu.

3. Pułk jako straż przednia przy podejściu do pozycji obrony nieprzyjaciela.

465. Przy znacznej odległości obrony nieprzyjaciela od nacierających wojsk podejście do niej polega na:

— pokonaniu przeszkód, rozbiciu oddziałów czołowych i ubezpieczenia bojowego nieprzyjaciela;

— wyjściu w rejony skoncentrowania celem rozwinięcia się.

Podejście do obrony nieprzyjaciela odbywa się pod osłoną straży przedniej i środków obrony przeciwlotniczej, a także przy udziale wszystkich rodzajów rozpoznania naziemnego i lotniczego.

466. Zadanie straży przednich przy podejściu do obrony nieprzyjaciela polega na:

— pokonaniu przeszkód i rozbiciu broniących się grup;

— zniszczeniu ubezpieczenia bojowego i nawiązaniu styczności z główną pozycją obrony;
— rozpoznaniu jej przedniego skraju;
— zajęciu dogodnej podstawy wyjściowej do natarcia i zabezpieczeniu rozwinięcia na niej sił głównych dywizji.

467. Pułk piechoty jako straż przednia dywizji zbliża się do pozycji obronnej nieprzyjaciela pod osłoną oddziału przedniego. Teren przed oddziałem przednim rozpoznaje się. Dowódca pułku wzmacnia oddział przedni silną artylerią, saperami i pododdziałami chemicznymi dla szybszego pokonywania przeszkód.

468. Dowódca pułku dla osobistego rozpoznania nieprzyjaciela i terenu posuwa się z siłami głównymi oddziału przedniego, mając przy sobie dowódców batalionów lub ich zastępców, dowódcę artylerii, dowódcę saperów pułku, dowódcę czołgów i oficerów sztabu ze środkami łączności.

469. Po rozpoczęciu walki przez oddział przedni z oddziałami nieprzyjaciela, broniącymi linii przesłaniania, główne siły pułku koncentrują się w ukryciach w odległości 2—3 km od oddziału przedniego w gotowości natychmiastowego wsparcia go i odparcia przeciwuderzeń nieprzyjaciela.

Główne siły pułku osłaniają się ubezpieczeniem bojowym. Na skrzydłach wystawia się obserwatorów, wysyła się rozpoznanie i organizuje się obronę przeciwpancerną, przeciwlotniczą i przeciwgazową.

Podczas walki oddziału przedniego artyleria pułkowa powinna być rozwinięta i gotowa do jego wsparcia.

470. Jeżeli przed pozycją nieprzyjaciela nie ma sztucznych przeszkód, kiedy obrona jest słaba albo nieprzyjaciel został zaskoczony, oddział przedni pułku, nacierając na szerokim froncie, stara się odrzucić nieprzyjaciela i na piętach cofających się jego oddziałów osłaniających wedrzeć się choćby częściowo na pozycje obrony dla rozpoznania przedniego jego skraju obrony.

471. Jeżeli na linii przesłaniania obrony nieprzyjaciela znajdują się sztuczne umocnienia, osłonięte silnymi oddziałami, dowódca pułku rozwija artylerię i część swoich sił głównych, wysyłając do przodu silne grupy rozgradzające i stara się jak najszybciej i jak najbliżej podejść do głównej pozycji obrony nieprzyjaciela.

Ażeby przyspieszyć zniszczenie ubezpieczenia bojowego nieprzyjaciela i rozbicie grup, broniących przeszkód, dowódca pułku daje rozkaz kompanii fizylierów przenikać razem z grupami rozgradzającymi przez przednie oddziały

ubezpieczenia nieprzyjaciela i uderzyć nań z tyłu.

472. Po pokonaniu pasa przeszkód i po zniszczeniu ubezpieczenia bojowego nieprzyjaciela dowódca pułku powinien zająć dogodną linię dla rozwinięcia sił głównych dywizji, jak najbliżej przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, zajmując punkty, z których można dobrze obserwować przedni skraj i głębokość obrony nieprzyjaciela.

473. Przy podejściu do przedniego skraju pozycji obrony nieprzyjaciela dowódca pułku niezwłocznie organizuje dodatkowe rozpoznanie, a także uzgadnia zadania pododdziałów, dotyczące rozpoznania, ubezpieczając się od czoła i ze skrzydeł.

474. Dowódca pułku przy pomocy wszystkich rodzajów rozpoznania powinien ustalić:

— silne i słabe miejsca obrony nieprzyjaciela (punkty oporu), luki, styki, skrzydła, słabo zajęte miejsca, gdzie rozmieszczone są środki ogniowe ,odwody, czołg., punkty dowodzenia i obserwacyjne;

— gdzie i jakie są przeszkody przeciwczołgowe i przeciw piechocie.

Specjalne znaczenie ma rozpoznanie walką przedniego skraju obrony nieprzyjaciela dla zdemaskowania sieci ognia, przeszkód przeciwczołgowych i przeciw pie-

chocie, miejsc zaminowanych i umocnień stałych.

475. Dowódcy prowadzą także rozpoznanie przy pomocy osobistej obserwacji. Szczególną uwagę należy zwrócić na ustalenie dokładnych zarysów przedniego skraju głównej pozycji obrony nieprzyjaciela, ugrupowanie jego szyków bojowych, rozbudowę obrony w głąb, ugrupowanie artylerii, określenie sieci ognia piechoty i ognia przeciwpancernego, ilość przeszkód przeciwczołgowych oraz położenie skrzydeł i styków.

476. Z chwilą zajęcia podstawy wyjściowej przez siły główne pułku niezwłocznie przystąpić do kopania schronów, ukryć, rowów łącznikowych, urządzenia stanowisk ogniowych, punktów dowodzenia i obserwacyjnych.

4. Łamanie umocnionych rejonów i silnie umocnionych pozycji.

477. Natarcie na umocniony rejon i silnie umocnione pozycje organizuje się po nawiązaniu bezpośredniej styczności z przednim skrajem obrony nieprzyjaciela.

Szturmu dokonują wojska, które nawiązały styczność z przednim skrajem obrony nieprzyjaciela, albo wojska skoncentrowane w tym celu na tyłach.

Na tyłach przeprowadza się specjalne ćwiczenia poddziałów, wyznaczonych do prze-

łamania na zawczasu urządzonych przeszkodach i umocnieniach stanowisk, zbudowanych na wzór znajdujących się u nieprzyjaciela.

478. Wyznaczony do szturmu pułk koncentruje się, zachowując wszystkie środki maskowania, w ukrytym rejonie niedostępnym dla obserwowanego ognia artylerii.

Pojedyncze pułki czołgów przeznaczonych do przełamania przydziela się wojskom, jako środek wzmocnienia do przełamania obrony nieprzyjaciela i działają one w ścisłym współdziałaniu z piechotą i artylerią.

479. Przed natarciem należy przeprowadzić szczegółowe rozpoznanie. Dowódca pułku na podstawie otrzymanych wiadomości ze sztabu dywizji i oddziałów, które wcześniej znajdowały się w styczności z nieprzyjacielem, a także wszelkiego rodzaju rozpoznania, w tej liczbie osobistego, powinien ustalić:

— dokładne rozmieszczenie oddziałów nieprzyjaciela na stanowiskach;
— rozmieszczenie DZGO i DGO, przeszkód przeciwczołgowych i przeciw piechocie;
— system ognia;
— miejsca rozmieszczenia dział przeciwpancernych;
— organizację ubezpieczenia nieprzyjaciela;
— podejście do jego obrony;

— głębokość obserwowanego ognia swojej artylerii i moździerzy.

Dowódca pułku otrzymuje ponadto zdjęcia fotograficzne pasa natarcia pułku.

480. Na podstawie wyjściowej pułku do natarcia urządza się stanowiska stosownie do szyku bojowego ustalonego do szturmu.

Dla szyków bojowych piechoty, czołgów i artylerii przygotowuje się rowy strzeleckie i schrony, które dokładnie maskuje się i przygotowuje do szybkiego skoku piechoty, środków ogniowych i czołgów do szturmu.

Dla artylerii pułkowej i części dywizyjnej przygotowuje się ukrycia w odległości, pozwalającej szybko zająć stanowiska do prowadzenia ognia bezpośredniego.

481. Po otrzymaniu rozkazu do szturmu dowódca pułku:

— wydaje rozkaz przygotowawczy;
— przeprowadza rozpoznanie pasa natarcia pułku i organizuje współdziałanie w terenie;
— rozdziela siły i środki i wskazuje jak wykorzystać je w poszczególnych etapach walki;
— uzgadnia przedmioty wspólnego szturmu piechoty, czołgów i grup szturmowych; sposoby przygotowania i wsparcia szturmu;

— ustala siły i skład grup szturmowych i sposób ich zabezpieczenia, a także organizuje grupy rozgradzające, szturmowe i grupy ubezpieczenia;
— ustala kolejność pokonywania przeszkód nieprzyjaciela;
— organizuje bojowe i materiałowe zabezpieczenie szturmu.

482. Grupy rozgradzające organizuje się w każdym batalionie. Skład ich określa się na podstawie charakteru przeszkód przed przednim skrajem obrony i ilością przejść, które trzeba wykonać przed początkiem szturmu. Jeśli przygotowanie do szturmu z powodu dużych ilości silnych przeszkód nieprzyjaciela może trwać długo, należy wszystkie grupy rozgradzające na czas robienia przejść połączyć i dać do dyspozycji dowódcy saperów pułku.

Każdy batalion pułku powinien mieć grupy szturmowe według ilości szturmowanych DGO, DZGO, znajdujących się na przednim skraju obrony nieprzyjaciela.

Oprócz tego przy odwodzie pułku organizuje się 1—2 odwodowe grupy szturmowe.

Dla szybkiego zaopatrzenia grup szturmowych i pododdziałów batalionów pułku w materiały wybuchowe i środki do umocnienia terenu (sprzęt saperski, drut kolczasty, miny, worki z piaskiem) tworzy się grupę ubezpieczenia, która składa się z 1—2 pluto-

nów piechoty i pododdziału saperskiego pod dowództwem oficera-sapera.

Grupa ubezpieczenia posuwa się razem z odwodem pułku, mając wyżej wskazane środki z sobą lub złożone na ciągnikach.

483. Szyk bojowy pułku zależny jest od zadania. Na przodzie posuwają się grupy rozgradzające i szturmowe. Artylerię pułkową przydziela się z reguły batalionom i grupom szturmowym do towarzyszenia im ogniem i ruchem a także do zabezpieczenia szturmu.

484. W rozkazie do szturmu wskazać:

— zadanie batalionów i ich podstawy wyjściowe, czas i kolejność szturmu, jak pomagać ogniem czołgom i batalionom;
— wzmocnienie batalionu specjalnymi pododdziałami dla zorganizowania grup rozgradzających i szturmowych;
— rozdzielenie czołgów do wsparcia batalionów;
— rozdzielenie artylerii do wsparcia batalionów, główne i przejściowe linie ognia zaporowego i ześrodkowanego; uzgodnienie natarcia szyków bojowych z prowadzeniem ognia, a także zadania artylerii wsparcia czołgów;
— linie, na których artyleria zostaje podporządkowana batalionom;
— rejony stanowisk ogniowych moździerzy, pułkowych i przydzielonych, kolejność

przejścia ich na nowe stanowiska i gdzie zostaną podporządkowane one batalionom;

— uzgodnienie ognia moździerzy i artylerii wsparcia piechoty z działaniem czołgów do chwili wykonania bliższego zadania;

— ogólne punkty orientacyjne, sygnały wywołania, przeniesienia i przerwania ognia artylerii i moździerzy;

— środki wydzielone do zwalczania lotnictwa nieprzyjaciela;

— miejsce punktu dowodzenia i oś jego przesuwania się.

485. Walka w umocnionym rejonie albo silnie umocnionej pozycji polega na kolejnym opanowywaniu umocnień, stałych punktów i ośrodków oporu.

486. Szturm piechoty i czołgów poprzedza przygotowanie lotnicze i artyleryjskie.

Przed początkiem szturmu piechoty i czołgów dowódca pułku powinien ześrodkować ogień dział przygotowanych do strzelania ogniem bezpośrednim do otworów strzelniczych DGO (DZGO).

487. W czasie artyleryjskiego i lotniczego przygotowania bataliony wysuwają się na podstawę szturmową (jeżeli nie zajęto jej wcześniej). Dla zrobienia przejść wysyła się grupy

rozgradzające. Szturm rozpoczyna się na rozkaz dowódcy dywizji.

488. Jeśli natarcie przeprowadza się z udziałem czołgów, piechota przechodzi do szturmu z chwilą osiągnięcia przez czołgi podstawy szturmowej.

Grupy szturmowe przesuwają się razem z batalionami, blokując i niszcząc DGO (DZGO).

Jeśli natarcie przeprowadza się bez udziału czołgów, to na sygnał „Szturm" grupy szturmowe szturmują DGO (DZGO), jednocześnie piechota szturmuje środki ogniowe i niszczy żywą siłę w lukach między DGO (DZGO).

Dowódca pułku obowiązany jest wszystkimi środkami ogniowymi zabezpieczyć skrzydła szturmującej piechoty.

489. Po zajęciu punktów oporu nieprzyjaciela, rozmieszczonych na przednim skraju, dowódca pułku podciąga odwody, grupy szturmowe i grupy ubezpieczenia, daje dodatkowe zadania moździerzom, artylerii i dowódcom batalionów.

490. Po wykonaniu zadania bliższego dowódca pułku zdecydowanie kontynuuje natarcie. Zajęte tereny umacnia się. Przy silnym oporze nieprzyjaciela w głębi obrony i przy wykryciu niezburzonych umocnień starych, dowódca pułku powinien przegrupować swoje

szyki, wysuwając do przodu odwodowe grupy szturmowe i organizując obezwładnienie DGO (DZGO).

Artyleria i moździerze wysuwają do przodu swoje punkty obserwacyjne i zmieniają stanowiska ogniowe.

Ciężkie czołgi, po zrobieniu wyłomu w umocnionym odcinku, koncentrują się w zasadzce w gotowości do odparcia przeciwuderzeń nieprzyjaciela.

491. Przy posuwaniu się po udanym szturmie w głąb obrony nieprzyjaciela dowódca pułku rozszerza szerokość wyłomu, kierując uderzenia na skrzydło, gdzie stawiają opór nieprzyjacielskie punkty oporu i okazuje pomoc sąsiadom.

Wykorzystując naruszone współdziałanie ogniowe nieprzyjaciela, każdy dowódca obowiązany jest śmiało rozwijać osiągnięty sukces, dokonywać uderzenia na skrzydło i tył punktu oporu.

Po przełamaniu całej głębokości obrony dowódca pułku organizuje pościg.

5. Okrążenie.

492. Zasadą walki, w celu okrążenia, są zdecydowane uderzenia na skrzydła i tył nieprzyjaciela, w połączeniu ze szturmem czołowym. Pomyślna walka w celu okrążenia doprowadza do pełnego rozbicia nieprzyjaciela.

Okrążając nieprzyjaciela, trzeba starać się w pierwszym rzędzie pozbawić go swobody manewrowania i możliwości otrzymania pomocy od sąsiadów i z tyłu.

493. Powodzenie walki w celu okrążenia zależy od szybkości i stanowczości działań, a także od stałego współdziałania wszystkich pododdziałów pułku i środków wzmocnienia.

494. Pułk może okrążyć i zniszczyć batalion nieprzyjaciela. Może on jednakże okrążyć i większe siły, jeżeli dowódca pułku potrafi: uzyskać przewagę na obchodzących skrzydłach nieprzyjaciela, naruszyć aparat dowodzenia i pracę jego tyłów, zorganizować umiejętne połączenie ognia i manewru, uzyskać przewagę w szturmie, wykorzystać dogodne warunki terenu, bierność i błędy nieprzyjaciela.

495. Okrążenie i rozbicie nieprzyjaciela przy równych lub mniejszych siłach własnych jest sprawą honoru i bohaterstwa wojsk i dowodem znakomitego wyszkolenia dowódców i powinno być uważane za najwyższy wyczyn wojenny.

496. Celem okrążenia nieprzyjaciela dowódca pułku powinien:

— szturmować jedno albo oba skrzydła nieprzyjaciela;
— śmiało szturmować nieprzyjaciela na tyłach, zwłaszcza przy pomocy pododdziałów fizylierów, nieraz działających z czołgami;
— stale obezwładniać okrążonego nieprzyjaciela ogniem artylerii i moździerzy;
— starać się rozbić ugrupowanie bojowe nieprzyjaciela na części i kolejno je likwidować;
— prowadząc szczegółowe rozpoznanie, nie dopuszczać podejścia posiłków lub wyznaczyć przeciwko nim osłony;
— budować przeszkody dla uniemożliwienia wyrwania się z okrążenia i podciągania odwodów.

497. Walkę w celu okrążenia prowadzi pułk zazwyczaj z frontem odwróconym.

Podczas walki dowódca pułku powinien:
— mieć pewne ubezpieczenie, prowadzić szczegółowe rozpoznanie na skrzydłach i być w gotowości do odparcia przeciwuderzeń npla ze skrzydła i z tyłu;
— starać się rozbić okrążonego nieprzyjaciela w jak najszybszym czasie;
— ściskając pierścień, jednocześnie rozrywać nieprzyjaciela na części drogą zdecydowanych szturmów, wspieranych silnym ogniem, po czym niszczyć oddziel-

ne grupy nieprzyjaciela szturmem z kilku stron;

— śledzić, ażeby współdziałanie batalionów z artylerią i moździerzami nie przerywało się, ażeby wszystkie pododdziały znały sygnały przerywania ognia artylerii i moździerzy oraz wyraźnie oznaczały lotnictwu swoje rozmieszczenie;

— udaremniać wszelkie próby wyjścia nieprzyjaciela z okrążenia, ześrodkowując ogień artylerii i moździerzy w miejsca, gdzie nieprzyjaciel przygotowuje przerwanie, przecinając drogi wycofania się nieprzyjaciela ogniem zaporowym i podciągając do tego rejonu swoje odwody;

— jeżeli na skrzydłach albo na tyle nieprzyjaciela są przeszkody naturalne, starać się przycisnąć nieprzyjaciela do nich, a następnie zniszczyć go albo wziąć do niewoli.

498. Dowódca pułku nie powinien dać wprowadzić się w błąd demonstracjami nieprzyjaciela, dążącymi do ukrycia kierunku głównego uderzenia. Gdy tylko wykryto początek przełamania, pułk obowiązany jest natychmiast przejść do natarcia, zniszczyć osłony nieprzyjaciela i atakować jego grupę szturmową ze skrzydła i tyłu.

Moment próby przełamania okrążenia jest najbardziej dogodny do rozgromienia nieprzyjaciela.

499. Jeżeli okrążony nieprzyjaciel potrafi przejść do obrony okrężnej, dowódca pułku obowiązany jest nacierać celem rozbicia szyków bojowych na części i zniszczenia każdej oddzielnie.

Przede wszystkim należy zająć punkty, z których można prowadzić ogień krzyżowy c.k.m. i moździerzy.

500. Dla stworzenia przewagi sił i środków na obranym kierunku, dowódca pułku może inne kierunki osłonić tylko małymi siłami, stosując przeszkody.

6. Właściwości natarcia w nocy.

501. Dowódca pułku powinien wykorzystać noc w celu:

— zajęcia podstawy szturmowej do mającego się odbyć o świcie szturmu;
— zajęcia ważnych stanowisk, punktów oporu na przednim skraju dla rozwinięcia szturmu o świcie;
— rozwinięcia w głębi obrony osiągniętego w dzień sukcesu;
— oskrzydlenia nieprzyjaciela i wyjścia na jego tyły;
— schwytania jeńców.

502. Do nocnego natarcia dowódca pułku daje pododdziałom ograniczone zadania: zajęcie określonego punktu, linii, unikając skomplikowanych manewrów.

503. Nocne natarcie może być pomyślne tylko przy szczegółowym przygotowaniu i organizacji i przy wykorzystaniu zaskoczenia.

Przygotowania do nocnego natarcia muszą być utrzymywane w ścisłej tajemnicy.

504. Główną rolę w nocy odgrywa piechota. Artyleria i moździerze powinny być gotowe do otwarcia ognia, na żądanie dowódców batalionów, do zawczasu przygotowanych celów i prowadzenia ognia zaporowego, w celu izolowania rejonu szturmu. Czołgi mogą być wykorzystane do robienia przejść w przeszkodach drutowych a przy sztucznym oświetleniu do krótkiego szturmu.

505. Przed szturmem nocnym dowódca pułku przeprowadza w tajemnicy rozpoznanie w dzień w celu:

— wyznaczenia przedmiotów szturmu i wyznaczenia kierunku do nich;
— ustalenia linii wyjściowych do rozwijania się i szturmu;
— ustalenia dokładnego rozmieszczenia każdego pododdziału na podstawie szturm-

mowej i wyznaczenia dróg i podejść do nich, orientując się przy pomocy dobrze widocznych w nocy punktów orientacyjnych;

— ustalenia kierunków dla rozpoznania przeszkód na drodze posuwania się, celem ich usunięcia;

— ustalenia linii, rejonów i punktów, do których powinny otwierać ogień artyleria i moździerze, na wypadek otwarcia ognia przez nieprzyjaciela;

— zapoznania dowódców pododdziałów z terenem, z planem natarcia i wydania im zadania.

Wszyscy dowódcy powinni w dzień zapoznać się z punktami orientacyjnymi, którymi w nocy będą posługiwać się.

506. Do natarcia w nocy dowódca pułku opracowuje szczegółowy plan, który zawiera: kierunki działań i zadania dla rozpoznania; organizację obserwacji; punkty orientacyjne; ubezpieczenie z przodu i na skrzydłach; ugrupowanie szyków bojowych; zadania batalionów; zadania środków wzmocnienia; czas szturmu; kolejność przygotowania ogniowego; sposób oświetlenia terenu; linie wyrównania i czas ich przejścia; łączność; sposoby poznawania własnych wojsk i sposoby niszczenia przeszkód; sposób odparcia przeciwuderzeń; umocnienie i ubezpieczenia skrzydeł.

507. Szyk bojowy pułku w nocy zmniejsza odległości i odstępy.

Moździerze, c.k.m., działa przeciwpancerne i rusznice włącza się częściowo do składu batalionów, gdzie posuwają się one na skrzydłach, przeważna zaś ich część posuwa się z odwodami batalionów.

Ubezpieczenie wysyła się na zmniejszonych odległościach.

508 Bataliony rozpoczynają natarcie na sygnał dowódcy pułku albo dowódcy batalionu, bezpośrednio za czołgami (jeżeli one są).

W natarciu robi się krótkie zatrzymania dla sprawdzenia prawidłowości kierunku, nawiązania łączności i podciągnięcia opóźnionych.

Znalazłszy się pod działaniem reflektorów npla, należy niezwłocznie padać.

509. Dowódca pułku posuwa się za batalionem kierunkowym i kieruje szturmem.

510. Dla wykonania przejść w przeszkodach wydziela się specjalne grupy, które posuwają się przed batalionami.

511. Gdy tylko przejścia będą zrobione a fizylierzy na umówiony sygnał rozpoczną razić środki ogniowe i żywą siłę nieprzyjaciela, piechota powinna bez okrzyku „Hurra" zdecydowanie wedrzeć się na pozycje nieprzyjaciela, niszczyć go ogniem z bliskiej odległości i wy-

rzucać z rowów przy pomocy bagnetów i granatów.

W razie otwarcia przez nieprzyjaciela ognia, artyleria, moździerze i c.k.m. na ustalony sygnał natychmiast otwierają ześrodkowany ogień do nieprzyjaciela.

512. Dowódca pułku po opanowaniu wskazanej mu linii powinien niezwłocznie podciągnąć środki ogniowe, umocnić się, wysłać rozpoznanie i ubezpieczenie. Specjalną uwagę zwraca dowódca pułku na ubezpieczenie skrzydeł.

513. Na wypadek niepowodzenia szturmu bataliony umacniają się na osiągniętych liniach, uporządkowują się, a po otwarciu ześrodkowanego ognia artylerii i moździerzy na rejony oporu nieprzyjaciela powtarzają szturm.

7. Właściwości natarcia na osiedle.

514. Walka o osiedle składa się zwykle z szeregu oddzielnych walk lokalnych, celem opanowania szeregu punktów i ośrodków oporu.

O rezultacie walki decydują: uporczywość, inicjatywa, umiejętne i śmiałe działania nawet małych pododdziałów.

515. Walkę o osiedle prowadzi się przy współdziałaniu z wojskami, działającymi poza osiedlem.

Natarcie na osiedle cechuje zwykle ograniczona obserwacja i ostrzał, trudność dowodzenia i ograniczona możliwość manewru.

516. Dowódca pułku, organizując natarcie na osiedle, powinien starać się szturmować je od czoła tylko częścią swoich sił, główne zaś uderzenie wymierzyć w kierunku prowadzącym na tyły, celem okrążenia i szturmowania od tyłu i ze skrzydeł.

517. Dowódca pułku po zapoznaniu się ze zdjęciami lotniczymi, planem i opisem osiedla, danymi rozpoznania i rozkazem dowódcy dywizji, opracowuje szczegółowy plan szturmu który przewiduje:

— dodatkowe rozpoznanie wszystkich rodzajów;
— obezwładnienie punktów oporu na skraju i wewnątrz osiedla;
— sposób opanowania skraju osiedla (jednoczesnymi uderzeniami od czoła, ze skrzydła i tyłu);
— kolejność prowadzenia walki wewnątrz osiedla;
— walkę, celem zniszczenia nieprzyjaciela, broniącego się w okrążonym osiedlu.

518. Organizując walkę dowódca pułku uwzględnia: wielkość osiedla, charakter zabudowań, kierunek i szerokość ulic, ilość punktów oporu na podejściach do osiedla, a także

na skraju i wewnątrz osiedla, rozmieszczenie wojsk i środków ogniowych nieprzyjaciela.

Jeżeli osiedle jest duże, pułk otrzymuje zadanie opanowania części osiedla. W tym wypadku dowódca pułku dzieli osiedle na oddzielne rejony, rozkazując opanowanie każdego z nich wzmocnionemu batalionowi, dodając mu grupy saperów.

Swój odwód dowódca pułku kieruje na punkty oporu, które zostały ominięte przez szturmujące wojska, w celu ich zniszczenia i rozszerzenia sukcesu batalionów. Część pododdziałów wydziela się do szczegółowego przeszukania i oczyszczenia od nieprzyjaciela zabudowań i umocnień.

519. Sukces szturmu na umocnione osiedla zależy od organizacji, stałego współdziałania między piechotą, artylerią, lotnictwem, czołgami, a także od dokładnego rozpoznania osiedla.

Przed natarciem piechoty powinno być przeprowadzone przygotowanie lotnicze i artyleryjskie dla zburzenia umocnień obronnych i obezwładnienia ognia i żywej siły.

Dowódca pułku kieruje szturm w pierwszym rzędzie na opanowanie stanowisk, leżących przed osiedlem z ich załogą.

520. Podczas walki o umocnione osiedle artylerię (nawet wielkiego kalibru) wykorzystać do strzelania ogniem bezpośrednim do wykrytych celów, przeszkadzających w posuwaniu

się piechoty. Strzelanie powierzchniowe dozwolone jest w okresie zbliżania się i tylko w razie braku w obronie nieprzyjaciela trwałych umocnień.

521. Do szturmu punktów oporu wewnątrz osiedla dowódca pułku organizuje grupy szturmowe, składające się z piechoty (do plutonu), saperów z materiałami wybuchowymi, pojedyńczych dział, miotaczy ognia i 1—2 ciężkich czołgów. Cały skład grup szturmowych zaopatruje się w duży zapas ręcznych granatów, butelki z płynem zapalającym i w granaty przeciwczołgowe.

522. Piechota pod osłoną lotnictwa, ognia artylerii i moździerzy powinna podejść jak najbliżej do przedmiotu szturmu.

Po wdarciu się w osiedle, szturmujące pododdziały wykorzystują wsparcie czołgów uporczywie przebijając się naprzód, wywalczają sobie drogę ogniem i ręcznymi granatami. Pojedyncze działa i moździerze posuwają się w szykach bojowych piechoty, szybko niszczą gniazda oporu i burzą umocnione zabudowania.

Zasadniczo natarcie prowadzi się przez sady, ogrody, podwórza, przez wyłomy w ścianach. Walkę prowadzi się o każdy dom. Czołgi, podporządkowane dowódcom batalionów i kompanii, nacierają wzdłuż ulic z małymi grupami piechoty.

523. Dowódca pułku powinien wykorzystać fizylierów, którzy przenikając przez podwórza i zaułki, wychodzą na tył umocnionych zabudowań, wdzierają się do bronionych domów i niszczą nieprzyjaciela. — Zdobyte zabudowania dokładnie przeszukać.

524. Zajęte rejony w miarę zdobywania osiedla natychmiast umacnia się, przy czym dowódca pułku powinien:

— zbadać położenie zajętych domów i dzielnic, określając linię obrony;
— zorganizować system obrony, system ognia i przeszkód, punkty i ośrodki oporu, obserwację i dowodzenie walką;
— dać zadania współdziałającym z pułkiem czołgom; na ważnych kierunkach wykorzystuje się część własnych czołgów, a także uszkodzone i zdobyte jako gniazda oporu (rozmieszczając je za parkanami zabudowań lub wkopując je w ziemię);
— wskazać główne drogi podejścia i miejsce odwodu;
— uzupełnić w punktach i ośrodkach oporu zapasy amunicji, żywności i wody;
— dać rozkaz dowódcy saperów pułku przeprowadzić dokładny przegląd i rozminowanie zajętych domów i podwórzy.

525. Do obrony przystosowuje się tylko trwałe, murowane domy i te zabudowania i

mieszkania, którym nie grozi zawalenie. Przystosowując do obrony domy nie należy zmieniać ich wyglądu zewnętrznego, ażeby nie zdemaskować rozmieszczenia swoich stanowisk i punktów obserwacyjnych.

Na skrzyżowaniach ulic i między zabudowaniami w punktach oporu, buduje się barykady z otworami strzelniczymi i gniazdami c.k.m. Podejście do barykad i przejścia w nich do prowadzenia szturmu powinny znajdować się pod flankowym ogniem z trwałych sąsiednich budowli.

526. Zajęte rejony osiedla pułk uporczywie utrzymuje, bez względu na przeciwuderzenia nieprzyjaciela i nie wolno mu wycofać się bez rozkazu wyższego dowódcy.

527. W małym osiedlu walkę prowadzi się bez przerwy, dopóki nie będzie opanowany przeciwległy jego skraj.

W dużych osiedlach natarcie prowadzi się od dzielnicy do dzielnicy. Po nawiązaniu łączności z pododdziałami i sąsiadami i po podciągnięciu środków ogniowych a także odwodów, dowódca organizuje dalszy skok do przodu.

528. Dla utrzymania porządku w zdobytym osiedlu wprowadza się stan wyjątkowy, wyznacza się komendanta i oddział dyżurny, wysyła się patrole wzmocnione samochodami pancernym i pojedynczymi działami.

Najważniejsze budynki (poczta, telegraf, telefon) ochrania się. Przeprowadza się odbiór broni u ludności miejscowej, sprzętu wojennego i odbiorników radiowych.

Nie nadające się do wykorzystania barykady i przeszkody burzy się.

8. Właściwości natarcia w lesie.

529. Walkę o zdobycie lasu prowadzi się z bliskiej odległości. Walka ta składa się: z walki o opanowanie skraju lasu, walki w głębi lasu, która obejmuje kolejne okrążanie i zniszczenie oddzielnych punktów oporu, DZGO i blokhauzów, a także walki o wyjście z lasu.

530. Dowódca pułku, opracowując plan szturmu na nieprzyjaciela, broniącego lasu, uwzględnia:

— obezwładnienie nieprzyjaciela na skraju lasu ogniem artylerii i moździerzy;
— szturm w pierwszym rzędzie wystających odcinków lasu;
— wspieranie szturmu piechoty przy pomocy czołgów;
— wykonanie przejść dla piechoty w zasiekach, drutach kolczastych i polach minowych;
— rozpoznanie dróg i przesiek, a także ich ubezpieczenie;
— zabezpieczenie niezawodnej łączności i środków, pomagających utrzymać prawi-

dłowy kierunek, przez pododdziały pułku;
— środki przeciwgazowe i przeciwpożarowe;
— wydzielenie odwodów ze środkami ogniowymi;
— organizację pracy tyłów.

531. Przed natarciem ustalić, czy gęstość lasu pozwala działać całemu pułkowi razem, czy też powinny być wydzielone oddzielne pododdziały, które będą działać samodzielnie.

Pododdziały bezwarunkowo wzmacniać moździerzami, pojedynczymi działami, sprzętem saperskim i przeciwgazowym.

532. Dla sprawdzenia prawidłowości kierunku, podciągnięcia opóźnionych i utrzymania łączności należy stosować zatrzymanie się przed wyjściem na polany, przesieki i drogi, które należy zawczasu rozpoznać, ażeby nie wpaść pod ogień flankowy nieprzyjaciela.

533. Wydatnie pomagają w natarciu w lesie szturmy i obejścia skrzydeł i tyłów, chociażby małymi siłami. Wykonanie tych zadań nakłada się przede wszystkim na fizylierów.

534. Bataliony, blokując najbardziej umocnione i uporczywie bronione punkty, obchodzą je, starając się jak najszybciej wyjść z lasu.

Zniszczenie oskrzydlonych punktów oporu nieprzyjaciela przeprowadza odwód pułku i pododdziały batalionów.

535. W czasie walki w głębi lasu artyleria kolejno obezwładnia opór nieprzyjaciela. Pojedyncze działa, moździerze i inne środki ogniowe posuwają się w szykach piechoty. Większość artylerii dywizyjnej przechodzi do dyspozycji dowódców batalionów i kompanii. Pojedyncze działa ogniem bezpośrednim niszczą środki ogniowe i blokhauzy nieprzyjaciela. Czołgi działają z boków dróg, przesiek, polan, ale w zależności od możliwości przejścia w lesie.

Odwody posuwają się bezpośrednio za batalionami i gotowe są do natychmiastowego odparcia przeciwuderzenia nieprzyjaciela.

Skrzydła i tył ubezpiecza się szpicami i patrolami wysłanymi zawczasu. Dla artylerii i taborów wydziela się osłonę.

536. W lesisto-błotnistym terenie natarcie przeważnie prowadzi się w kilku kierunkach i na każdym z nich pokonuje się opór nieprzyjaciela.

W walce o zdobycie przesmyków między jeziorami i błotami, a także ciaśnin, należy dążyć do ich oskrzydlenia.

537. Natarcie prowadzą samodzielnie działające oddziały w składzie wzmocnionych kompanii albo batalionów z przydzielonymi saperami i środkami wzmocnienia. Artylerii i ciężkim moździerzom przydziela się piechotę i saperów dla osłony i pomocy w posuwaniu się naprzód.

Skrzydła, styki i tył pułku powinny być silnie ubezpieczone.

538. W lesie posuwanie się pojedynczych podwód i samolotów jest wzbronione. Można przejeżdżać tylko grupami przygotowanymi do samoobrony. Na ważniejszych drogach buduje się blokhauzy.

Dla budowy dróg wydziela się piechotę do pomocy saperom.

9. Właściwości natarcia z forsowaniem rzeki.

539. Natarcie z forsowaniem rzeki wymaga:
— szczegółowego rozpoznania rzeki, podejścia do niej i obrony nieprzyjaciela;
— skoncentrowania środków przeprawy;
— wsparcia przeprawy ogniem artylerii, moździerzy i lotnictwa.

540. Najbardziej dogodne do przeprawy są: wygięte w stronę nacierającego odcinki rzeki, rejony, zapewniające maskowanie przeprawiających się jednostek; wysoki brzeg, na którym można przygotować wygodne punkty obserwacyjne i który ma skryte podejścia do przepraw; odcinki rzeki mające brody, wysepki wygodne do przeprawiania i wysadzania wojsk a także do budowy mostu.

541. Powodzenie natarcia z forsowaniem rzeki osiąga się przez zaskoczenie. Dlate-

go też należy starać się zająć istniejące już przeprawy i opanować przyczółki mostowe na przeciwległym brzegu.

542. Organizując przeprawę obezwładnić środki ogniowe nieprzyjaciela, zorganizować obronę przeciwlotniczą i przeciwgazową przeprawy.

543. Dowódca pułku po otrzymaniu rozkazu do przeprawy musi: oczyścić swój brzeg od nieprzyjaciela; zorganizować ubezpieczenie i obserwację nieprzyjaciela; przeprowadzić razem ze swoim sztabem, dowódcami przydzielonych i wspierających pododdziałów rozpoznanie rzeki i okolicznego terenu a także ustalić:

— najdogodniejsze miejsca do przeprawy;
— punkty dla demonstracji pozornych przepraw;
— rejon skoncentrowania i przygotowania środków przeprawowych;
— drogi do przeprawy;
— linię do opanowania po przeprawieniu się pierwszego rzutu;
— miejsca w obronie nieprzyjaciela, które mają być obezwładnione ogniem artylerii, moździerzy i lotnictwa.

544. Po zakończeniu rozpoznania dowódca pułku podaje w terenie do wiadomości obecnym dowódcom swoją decyzję, plan przygotowawczy przeprawy, podział przydzielonych i wspie-

rających środków i ustala w terenie współdziałanie.

545. Dowódca pułku, który działa samodzielnie, powinien wybrać w zależności od sytuacji najbardziej dogodny czas dla przeprawy: w dzień — po przygotowaniu artylerii i moździerzy; wieczorem (o zmroku) — po przygotowaniu artylerii i moździerzy, przeprawiając główne siły w nocy; przed świtem — forsując rzekę w nocy, a rozwijając natarcie o świcie.

546. W rozkazie do przeprawy dowódca pułku oprócz przewidzianych punktów wskazuje: czas gotowości i odwody środków przeprawowych; rejony skoncentrowania przed przeprawieniem się; drogi i czas przybycia każdego rzutu (batalion ze środkami wzmocnienia i łączności) do rejonu skoncentrowania; czas przejścia linii wyjściowej; zadania kompaniom c.k.m. i moździerzy drugiego i następnych rzutów batalionów i miejsca ich stanowisk; zadania i stanowiska środków ogniowych zabezpieczających przeprawę batalionów; miejsca i rejony, które przede wszystkim należy zająć po przeprawie; zadania obrony przeciwlotniczej.

547. Jednocześnie z rozkazem sztab pułku przesyła plan przeprawy, w którym wskazuje się:

— rejony wyczekiwania i wyjściowe dla pododdziałów, mających się przepra-

wiać, miejsca załadowania; podstawę wyjściową;
— miejsca, gdzie należy przygotować przeprawę i czas jej gotowości;
— rozdzielenie wojsk i środków według ilości przepraw;
— podejście do miejsc przeprawiania się z rejonu skoncentrowania;
— kolejność przeprawiania się pododdziałów przednich;
— kolejność i czas przeprawy pododdziałów według rzutów, czas przeprawy każdego rzutu;
— sygnały ładowania się, odpłynięcia, osiągnięcia przeciwległego brzegu, do wywołania ognia, alarmu lotniczego i gazowego, a także znaki piechoty, która się przeprawiła, dla lotnictwa;
— łączność z batalionami, które się przeprawiły;
— środki ubezpieczenia przepraw;
— odwody środków przeprawowych.

Do każdego rzutu włączyć oprócz piechoty także siły i środki, które zapewnią samodzielne prowadzenie walki na przeciwległym brzegu i odparcie przeciwuderzeń czołgów nieprzyjaciela.

548. Celem zabezpieczenia przeprawy pierwszego rzutu i opanowania przednich środków ogniowych nieprzyjaciela, przed przeprawie-

niem się przerzucić na przeciwległy brzeg na lekkich środkach przeprawowych pododdziały fizylierów i doświadczonych zwiadowców ze środkami przeciwpancernymi.

549. Linię wyjściową pierwszy rzut przechodzi w czasie ustalonym rozkazem, pod osłoną ognia wszystkich rodzajów broni, ze swoimi środkami przeprawy i szybko przeprawia się.

Z pierwszym rzutem bezwarunkowo przeprawić 45-mm i pułkowe działa, rusznice ppanc, czołowych obserwatorów artyleryjskich i część saperów.

550. Pierwszy rzut, który przeprawił się, na przeciwległy brzeg, niszczy ocalałe gniazda ogniowe nieprzyjaciela i bez zatrzymywania się naciera do opanowania wskazanej linii, na której należy umocnić się i wysłać rozpoznanie, ubezpieczenie, a także odpierać wszystkie przeciwuderzenia nieprzyjaciela.

Natychmiast po przeprawieniu się pierwszego rzutu i pod jego osłoną przeprawiają się główne siły pułku.

Artyleria i moździerze przeprawiają się rzutami tak, żeby większa ich część mogła bez przerwy wspierać ogniem przeprawę i walkę na przeciwległym brzegu.

551. Dowódca pułku, bacznie śledząc przebieg przeprawy i obserwując nieprzyjaciela, powinien osłonić ogniem pierwszy rzut od przeciwuderzeń flankowych, zwłaszcza wzmocnio-

nych czołgami, a także zabezpieczyć niezwłocznie przeprawę drugich i następnych rzutów.

552. Po przeprawieniu większej ilości swoich sił dowódca pułku przeprawia się na przeciwległy brzeg, ażeby osobiście dowodzić pułkiem i wpływać na podwładnych mu dowódców. Do tego czasu powinien być urządzony punkt dowodzenia i nawiązania łączności z pododdziałami, artylerią i wyższym dowódcą.

Po przeprawieniu głównych sił pułku kontynuować natarcie.

10. Właściwości natarcia w zimie.

553. W natarciu w zimie uwzględnia się wpływ śniegu, mrozu i krótki dzień.

W natarciu w zimie:

— zwiększa się znaczenie osiedli i lasów;
— posuwanie się wojsk po bezdrożach jest utrudnione (oprócz oddziałów narciarskich);
— zwiększa się czas do działań nocnych;

Obrona nieprzyjaciela przeważnie będzie związana z osiedlami.

Dowódca pułku obowiązany jest zwrócić specjalną uwagę na zachowanie sił i zdolności bojowych wojsk, wykorzystanie broni, środków technicznych i transportu samochodowego.

554. Podczas natarcia w zimie stosować obejścia i oskrzydlenia, używając w tym celu

oddziałów narciarskich, wzmocnionych moździerzami i c.k.m. na włókach i na nartach.

Wykorzystując przerwy w ogniu piechoty na luki między punktami oporu obrony nprla, pododdziały fizylierów, zwiadowców i piechoty na nartach powinny śmiało przenikać na skrzydła i jego tyły, celem rozpoznania i ułatwienia natarcia i szturmu pododdziałów piechoty.

Fizylierzy przenknąwszy w ugrupowania bojowe nieprzyjaciela, niszczą jego środki ogniowe, przerywają łączność i napadają na punkty dowodzenia oraz środki transportowe.

555. Przed natarciem należy zbadać głębokość i charakter śniegu, poznać najbardziej dostępne kierunki dla czołgów i piechoty, a także sposoby udzielania pomocy czołgom i artylerii.

Dla ułatwienia posuwania się artylerii i dostarczenia amunicji buduje się drogi.

556. Specjalną uwagę dowódca pułku powinien zwrócić na organizację obrony przeciwlotniczej, do której przystosowuje się dyżurne c.k.m.; na walkę z oddziałami narciarskimi nieprzyjaciela, które będą starały się uderzać na skrzydło i tyły pułku — w tym celu wykorzystać odwód pułku na nartach.

557. Organizując natarcie dowódca pułku powinien:

— szczegółowo zbadać system obrony nieprzyjaciela a specjalnie rozmieszczenie jego punktów oporu i luk między nimi,

charakter przeszkód i siły osłaniające je;
— zawczasu przygotować podstawę wyjściową do natarcia i zająć ją częścią sił, wykorzystując osiedla i lasy; urządzić śnieżne rowy; schrony do ogrzewania się ludzi i do rozmieszczenia punktów opatrunkowych;
— przygotować i zająć podstawę szturmową;
— w koniecznych wypadkach budować rowy w śniegu do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela;
— zapewnić dostarczanie gorącej strawy i wody.

558. Pułk z rejonu bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem naciera z reguły bez nart, wiążąc punkty oporu częścią swoich sił od czoła, zaś głównymi siłami obchodzi je.

Niszczenie pozostałych punktów oporu przeprowadza się przy pomocy odwodu pułku, razem z częścią sił batalionów piechoty.

Do ubezpieczenia skrzydeł wydziela się pododdziały narciarskie ze środkami przeciwczołgowymi.

559. Działa, pododdziały rozpoznawcze i łączności zaopatruje się w narty. W niektórych wypadkach do pomocy artylerii wydziela się pododdziały do przesuwania dział.

560. Do szturmu na środki oporu w głębi dowódca pułku przygotowuje oddziały narciar-

skie, przydzielając im fizylierów, moździerze, pojedyncze działa, c.k.m., działa przeciwpancerne i saperów. Oddziały koordynują swoje działania z ogólnym natarciem.

Po przedostaniu się na tyły nieprzyjaciela narciarze powinni śmiało szturmować go, przecinając drogi odwrotu.

561. W natarciu związanym z podejściem pułku do pozycji obrony nieprzyjaciela dowódca pułku wysyła do przodu i na skrzydła oddziały rozpoznawcze na nartach, wzmocnione fizylierami, moździerzami i c.k.m. na włókach.

Rozpoznanie powinno do czasu podejścia sił głównych pułku rozpoznać przedni skraj obrony nieprzyjaciela, ustalić punkty oporu, luki między nimi, umocnienia i środki ogniowe.

562. Straż przednia pułku (oddział przedni) zaopatrzona w narty i wzmocniona saperami, artylerią i moździerzami, ustawionymi na nartach i saniach, powinna działać na skrzydło i tył oddziałów nieprzyjacielskiego ubezpieczenia, wtargnąć za nim na przedni skraj obrony. Działania straży przedniej (oddziału przedniego) dowódca pułku obowiązany jest wesprzeć swoją artylerią.

11. Właściwości natarcia w górach.

563. Natarcie w górach przeprowadza się wzdłuż grzbietów, dolin oraz w poprzek grzbietów.

564. Natarcie wzdłuż grzbietów przeprowadza się, łącząc przełamanie wzdłuż dolin z obejściem przez góry i z zajęciem przełęczy, przejść górskich i panujących wzgórz na tyłach i na skrzydłach nieprzyjaciela.

565. Dla przełamania się wzdłuż dolin w obranym kierunku koncentruje się główną część sił pułku.

Sukces osiągnięty przy przełamaniu należy energicznie rozwijać w głąb z wykorzystaniem w pierwszym rzędzie moździerzy i czołgów.

566. Przy natarciu wzdłuż dolin specjalną uwagę zwrócić na zabezpieczenie skrzydeł przez zdobycie wzgórz, panujących nad dolinami i osłonę ich przed lotnictwem.

Pododdziały piechoty, wydzielone do zajęcia oddzielnych wzgórz, wzmacniać c.k.m., moździerzami i pojedynczymi działami.

567. Dowódca pułku obowiązany jest zorganizować współdziałanie między pododdziałami naciera ącymi wzdłuż dolin i wzdłuż grzbietów.

Pododdziały pułku, nacierające wzdłuż dolin, powinny wyjść na tyły nieprzyjaciela broniącego wzgórza i razić go ogniem flankowym swojej artylerii, moździerzy i c.k.m.

Czołg wykorzystuje się do opanowania dróg i ciaśnin, znajdujących się na tyłach nieprzyjaciela, celem odcięcia mu odwrotu.

Pododdziały, nacierające wzdłuż grzbietów ogniem i uderzeniami na skrzydła i na tył nie-

przyjaciela, zajmują doliny na drogach jego odwrotu i współdziałają przy jego okrążeniu i rozbiciu.

568. Przy natarciu w poprzek grzbietu poddziały pułku otrzymują zwykle zadania opanowania przejść górskich. Dlatego winny one szybko opanować panujące nad nimi wzgórza i niegłębokimi obejściami wyjść na drugą stronę grzbietu i na tyły npla.

569. Działania pułku opierają się na prowadzeniu walki z bliskiej odległości.

Środki ogniowe a zwłaszcza moździerze nabierają pierwszorzędnego znaczenia. Fizylierów szeroko wykorzystuje się do działań małymi grupami na drogach i na tyłach nieprzyjaciela.

Artylerię pułkową i przydzieloną przy działaniach w szerokich dolinach wykorzystuje się skoncentrowanie, zaś przy działaniach pułku wzdłuż dróg i ścieżek w kilku kierunkach wykorzystuje się ją plutonami a nawet pojedyńczymi działami.

570. Podczas natarcia w górach ugrupowanie pułku zależne jest od charakteru terenu. Duży wpływ na szyk bojowy wywiera rozległość stoków, ich pochyłość i obecność pól martwych, które pozwalają nieprzyjacielowi wykorzystywać ogień stromotorowy i organizować piętrową obronę.

571. Najbardziej skuteczne obezwładnienie środków ogniowych nieprzyjaciela, rozczłonko-

wanych nie tylko w głąb ale i piętrowo osiąga się przez:

— wykorzystanie ognia flankowego artylerii i c.k.m. i zajęcie stanowisk ogniowych na sąsiednich odcinkach i wzgórzach;

— szerokie zastosowanie ognia moździerzy z poza wysokich zasłon i prowadzenie ognia ponad głowami swojej piechoty, aż do podejścia jej do przedmiotu szturmu.

572. Najbardziej wygodne kierunki do głównego uderzenia są te, które mają drogi i szerokie ścieżki. Niekiedy dla zaskoczenia celowym jest uderzyć w kierunku mniej dostępnym dla artylerii i czołgów.

573. Głównym rodzajem manewru w natarciu w górach jest obejście i oskrzydlenie skrzydeł obrony.

Obchodzące i oskrzydlające pododdziały nacierają zwykle w oddzielnych kierunkach. Powinny one być zdolne prowadzić samodzielnie walkę. W tym celu przydziela się im silne środki ogniowe i pododdziały saperów.

574. Dla zajęcia ciaśnin, przełęczy na tyłach nieprzyjaciela i dla współdziałania z wojskami, które szturmują te przełęcze, korzystnym jest wyrzucać desanty lotnicze, jeżeli teren na to pozwala.

575. Ażeby wojska lepiej orjentowały się w terenie, wyznaczyć kierunki i pasy według

dobrze widocznych punktów orientacyjnych; odnogi grzbietów, stoki, dna dolin.

576. Po opanowaniu silnie wyrzeźbionych w terenie linii, wzgórz, grzbietów każdy oddział i pododdział winien umocnić się, podciągnąć opóźnionych i zabłąkanych żołnierzy.

577. Czołgi przydzielone do pułku wykorzystuje się do działań z bliskiej odległości z przodu, albo na skrzydłach szyków bojowych piechoty.

Pododdziały czołgów można wzmacniać grupami desantowymi piechoty.

578. Dowódca pułku obowiązany jest mieć odwody do odparcia przeciwuderzeń nieprzyjaciela i do umocnienia zdobytych ważnych wzgórz i przejść.

579. Dla zabezpieczenia dowozu amunicji, żywności i wody wydziela się podwody, juki i termosy z niezbędnymi zapasami.

Pododdziałom tyłowym przydziela się osłonę.

ROZDZIAŁ XIII.

POŚCIG.

580. Pełne rozbicie cofającego się nieprzyjaciela może być osiągnięte tylko przez nieprzerwany pościg z największym napięciem sił.

Stanowcze, zdecydowane działania małych pododdziałów piechoty, a w szczególności fizylierów, mają ogromne znaczenie. Dowódcy posuwają się na czele swoich pododdziałów i działają, wykazując szeroką inicjatywę.

Pościg może wstrzymać tylko wyższy dowódca.

581. W przewidywaniu wycofania się nieprzyjaciela, dowódca pułku zarządza pościg, wydaje rozkazy przygotowawcze o gotowości do pościgu i wzmacnia rozpoznanie.

582. Po ustaleniu początku wycofania się nieprzyjaciela dowódca pułku rozkazuje, aby:

— bataliony wzmocniły nacisk na nieprzyjaciela, nie dając mu możliwości oderwania i przegrupowania się w kolumny;

— środki ogniowe i artyleria wzmocniła ogień na węzły dróg i na inne ważne punkty i położyła zapory ogniowe na drogach odwrotu nieprzyjaciela;

— dowódca saperów pułku zarządził rozgrodzenie i remont dróg.

Jednocześnie dowódca pułku powinien:

— przygotować swój odwód do wysunięcia go do przodu;

— wysunąć na tyły nieprzyjaciela fizylierów;

— przygotować transport do szybkiego przerzucenia piechoty i środków ogniowych do przodu;

— dać zadanie artylerii i moździerzom pułkowym do szybkiego wysunięcia się w przód;
— zameldować dowódcy dywizji o wycofaniu się nieprzyjaciela i o planie pościgu.

583. Podczas pierwszego okresu wycofania się nieprzyjaciela, pościg prowadzi cały szyk bojowy pułku.

Bataliony i kompanie ze swoimi fizylierami, moździerzami, pojedynczymi działami, rusznicami przeciwpancernymi i c.k.m., zdecydowanie szturmują nieprzyjaciela, rozbijają jego front na części, śmiało wrzynają się klinami między te części i obchodzą broniące się punkty oporu, starając się przeniknąć jak najgłębiej w jego szyk bojowy.

Pododdziały i grupy fizylierów pułku korzystając z niezajętych i słabo ostrzeliwanych luk, przenikają na tyły nieprzyjaciela.

Odwód, posuwając się w głównym kierunku wydziela wzmocnione plutony do zniszczenia punktów, stawiających nadal opór.

Głównym zadaniem wszystkich pododdziałów, dowódców i żołnierzy w tym okresie jest niedopuszczenie do oderwania się nieprzyjaciela i ponownego zorganizowania obrony.

584. Jeżeli nieprzyjacielowi udało się oderwać, dowódca pułku zwija część pododdziałów

z ich środkami ogniowymi w kolumny marszowe i kieruje je bocznymi drogami do rozbicia nieprzyjaciela na drogach odwrotu.

Z braku transportu samochodowego oddziały piechoty przerzuca się na czołgach, podwodach, a działa przeciwpancerne holują czołgi.

Piechota prowadzi walkę wspólnie z czołgami.

585. Wielkie znaczenie podczas pościgu ma ogień artylerii, moździerzy i c.k.m. Dlatego pojedyncze baterie i działa a także pododdziały c.k.m. i moździerzy, powinny śmiało po wysunięciu się naprzód ostrzeliwać wycofującego się nieprzyjaciela i nie dać mu możności przegrupowania się w kolumny.

Napotkane na drodze pościgu przeszkody nieprzyjaciela obchodzić, forsować zaś — tylko w wypadku braku obejścia.

586. Dowódca pułku powinien odrzucić straż tylną nieprzyjaciela i najkrótszą drogą przeciąć nieprzyjacielowi drogi wycofania, nie pozwalając na zorganizowanie oporu na liniach przejściowych. Dlatego pościg powinien być stanowczy, śmiały i ciągły.

Większą część sił kolejno zwijać w kolumny i na bliższymi drogami posuwać się, dążąc do pościgu równoległego. Wykorzystany odwód natychmiast uzupełnić i wzmocnić artylerią pułkową i działami przeciwpancernymi.

587. Dowódca pułku z ruchomymi środkami łączności posuwa się z głównymi siłami pułku, prowadzi bez przerwy rozpoznanie, bezpośrednio kieruje pościgiem, będąc w gotowości odparcia przez wuderzeń nieprzyjaciela ogniem pozostałej w jego ręku artylerii, moździerzy i c.k.m.

588. Sztab pułku podczas walki obowiązany jest organizować: współdziałanie, rozpoznanie nieprzyjaciela i ubezpieczenie skrzydeł; utrzymywać z batalionami i sztabem dywizji ciągłą łączność środkami ruchomymi i przez oficerów łącznikowych; zapewnić sprawne zaopatrzenie w amunicję i materiały pędne, podciągając za oddziałami, ścigającymi niezbędne pododdziały tyłów.

ROZDZIAŁ XIV.

PUŁK W BOJU SPOTKANIOWYM.

589. Bój spotkaniowy jest specjalnym rodzajem natarcia. Jest to zderzenie się stron jednocześnie prowadzących natarcie.

Bój spotkaniowy charakteryzuje się niejasnością, gwałtowną i szybką zmianą sytuacji, szybkim przebiegiem działań bojowych i dążeniem obu stron do przejęcia inicjatywy.

Powodzenie w boju spotkaniowym ma ten, kto potrafi pierwszy w rozwinięciu się otworzyć ogień i przeprowadzić szturm.

590. W zależności od sytuacji pułk może wstąpić do boju spotkaniowego z nieprzyjacielem, będąc jako straż przednia dywizji albo samodzielną kolumną.

W zależności od kierunku podejścia i ugrupowania nieprzyjaciela rozwinięcie pułku następuje w kierunku ruchu, albo w stronę jednego ze skrzydeł.

591. Przy zetknięciu się z nieprzyjacielem dowódca pułku, nie czekając na wyczerpujące dane rozpoznania, powinien szybko rozwinąć pułk i pod osłoną ognia moździerzy i całej artylerii natychmiast i zdecydowanie szturmować nieprzyjaciela, śmiało go oskrzydlać i niszczyć częściami.

592. Rozwinięcie pułku w boju spotkaniowym powinno odbywać się w takiej odległości od nieprzyjaciela, ażeby można było odrazu wziąć go pod ogień artylerii i moździerzy, gdy nieprzyjaciel rozwija się albo jest jeszcze w kolumnach marszowych.

Przedwczesne rozwinięcie prowadzi do utraty czasu i powolnego rozwijania się walki.

593. Szybkie i jasne wyznaczenie zadań osobiście przez dowódcę pułku i przez oficerów łącznikowych z natychmiastowym skierowa-

niem ich do wykonawców, stanowi zasadniczą formę dowodzenia przy rozpoczęciu boju spotkaniowego.

594. We wszystkich wypadkach dowódca pułku powinien zabezpieczyć swoje skrzydła i tył przez rozpoznanie oraz odwody i jednocześnie utrzymywać łączność z sąsiadami i dowódcą dywizji.

595. Przewidując bój spotkaniowy, dowódca pułku organizuje marsz stosownie do otrzymanego zadania, mając własny plan rozwijania pułku, szczególnie w kierunku głównego uderzenia.

Szyk i organizacja kolumn marszowych powinna odpowiadać zamiarom manewru i charakterowi boju spotkaniowego; w tym celu dowódca pułku przez odpowiednie wzmocnienie batalionów powinien usamodzielnić je.

Większą część artylerii w przewidywaniu boju spotkaniowego należy mieć bliżej czoła kolumny.

596. Dowódca pułku wskazuje straży przedniej (oddziałowi przedniemu) marszrutę, zadania, linie, które należy kolejno zdobyć i sposób działania przy zetknięciu się z dużymi siłami nieprzyjaciela.

Do straży przedniej (oddziału przedniego) przydziela się jedną — dwie baterie artylerii dywizyjnej, działa przeciwpancerne i pułkowe.

597. Dowódca pułku dla osobistego rozpoznania nieprzyjaciela i terenu posuwa się z siłami głównymi oddziału przedniego, mając przy sobie dowódców batalionów albo ich zastępców, dowódcę artylerii i kilku oficerów sztabu ze środkami łączności.

598. Środki obrony przeciwpancernej, przeciwlotniczej i przeciwgazowej w marszu powinny być w ciągłej gotowości do działania, a wszystkie pododdziały pułku — do zastosowania środków obrony i do odparcia napadu czołgów i lotnictwa nieprzyjaciela.

599. Pododdziały ubezpieczające po zetknięciu się z nieprzyjacielem działają zdecydowanie i śmiało, zajmując wygodne stanowiska i przedmioty terenowe.

600. Piechota osiąga powodzenie w boju spotkaniowym przez szybki i zdecydowany charakter swych działań, uporczywą obronę poszczególnych, ważnych punktów i szybkie otwarcie ognia z dział, moździerzy i karabinów maszynowych.

Zadania batalionom dowódca pułku wyznacza na poszczególnych liniach.

601. Pułk, będący strażą przednią dywizji, po zetknięciu się z nieprzyjacielem odrzuca jego przednie oddziały ubezpieczające i śmiało szturmuje, zajmując dogodne stanowiska do

rozwinięcia własnych sił głównych i ściągając na siebie główne uderzenie sił nieprzyjaciela.

Należy unikać skomplikowanego manewru, prowadzącego do utraty czasu. Jednocześnie w swoich działaniach nie liczyć na wsparcie pułku przez główne siły dywizji.

602. Dowódca pułku śledzi, aby przydzielona mu i wspierająca go artyleria szybko otwierała ogień.

Artylerię pułkową przydziela się dowódcom batalionów.

603. Każdy dowódca w boju spotkaniowym powinien powziąć samodzielnie decyzję, nie czekając na rozkaz z góry.

604. Działa przeciwpancerne i pułkowe i pododdziały rusznic ppanc, nacierające razem z szykami bojowymi pododdziałów piechoty, szybko wysuwają się naprzód, zajmują stanowiska na linii wyznaczonej do rozwinięcia się pułku, organizując na skrzydłach i na stykach mocną obronę przeciwpancerną.

605. Bataliony szybko i skrycie podchodzą na linie rozwinięcia się i pod osłoną ognia artylerii i moździerzy szybko szturmują nieprzyjaciela, oskrzydlając go.

606. Dowódca pułku, obserwując przebieg walki, powinien wszystkimi siłami popierać ini-

cjatywę dowódców batalionów i kompanii, śmiało szturmujących nieprzyjaciela i pomagać im w osiągnięciu sukcesu.

607. W czasie boju dowódca pułku zazwyczaj znajduje się na swoim punkcie dowodzenia. Utrzymuje on ciągłą łączność z batalionami i artylerią, osobiście obserwuje przebieg boju i otrzymuje dodatkowe wiadomości od pododdziałów rozpoznawczych, posterunków obserwacyjnych i od obserwujących oficerów.

608. Przy wycofaniu się nieprzyjaciela dowódca pułku, kontynuując zdecydowane szturmy od czoła, natychmiast organizuje pościg, starając się przeciąć nieprzyjacielowi drogi odwrotu, w pierwszym rzędzie ogniem zaporowym artylerii i moździerzy. W tym celu wydziela się również fizylierów, moździerze, ciężkie karabiny maszynowe i część kompanii strzeleckich.

609. Jeżeli pułk, działający jako straż przednia dywizji albo posuwający się samodzielną kolumną, będzie szturmowany przeważającymi siłami nieprzyjaciela, wówczas czasowo przechodzi do obrony, utrzymując uporczywie zajęte stanowiska.

610. W razie przejścia nieprzyjaciela w boju spotkaniowym **do obrony**, dowódca pułku szybkimi i śmiałymi działaniami oddziału przedniego niszczy ubezpieczenia nieprzyjaciela, rozpoznaje walką jego obronę i skrzydła,

starając się wedrzeć w szyki bojowe nieprzyjaciela i zająć dogodne punkty. Sukces zdobyty przez oddział przedni powinien być natychmiast wykorzystany.

611. Jeżeli w przeciągu dnia bój nie dał decydujących wyników, dowódca pułku powinien przed nastaniem nocy zawładnąć liniami i punktami umożliwiającymi prowadzenie walki w nocy, a także dla utrzymania osiągniętego położenia.

612. Dowódca pułku musi zawczasu starać się wykorzystać noc do wykonania otrzymanego zadania. Powinien on zawczasu umocnić dogodne linie i przedmioty terenowe, organizować ubezpieczenie i rozpoznanie na skrzydłach, łączność z batalionami, artylerią i dowódcą dywizji, ustawić albo wyznaczyć dostrzegalne w nocy punkty orientacyjne i z nastaniem ciemności przeprowadzić częściowe przegrupowanie szyków bojowych pułku.

613. Walka w nocy polega na decydujących szturmach na ważniejsze obiekty w rozmieszczeniu nieprzyjaciela.

W nocy dowódca pułku obowiązany jest utrzymywać styczność bojową z nieprzyjacielem.

PUŁK W OBRONIE.

1. Obrona stała (pozycyjna).

614. Obrona jest rodzajem walki, w której wojska, wykorzystując dogodne warunki terenu i siłę współczesnego ognia, mogą uporczywie utrzymać zajmowane stanowiska, małymi siłami i środkami zadać znaczne straty przeważającym siłom nieprzyjaciela oraz rozbić jego natarcie. Jednak tylko stopniowe przejście do zdecydowanego natarcia może doprowadzić do rozbicia nieprzyjaciela.

615. Siła obrony polega na wytrzymałości wojsk, współdziałaniu sieci wszelkiego rodzaju ognia, systemie przeszkód przeciwczołgowych i przeciw piechocie, zdecydowanych przeciwuderzeniach i umiejętnym wykorzystaniu umocnień terenu.

616. Zadania piechoty w obronie polegają na uporczywym utrzymaniu terenu, niszczeniu nacierającego nieprzyjaciela silnym ogniem i zdecydowanymi przeciwuderzeniami.

Uporczywe utrzymanie zajmowanych stanowisk — to sprawa honoru piechoty.

617. Obrona powinna być: głęboka, przeciwpancerna przeciwartyleryjska i przeciwlotnicza; powinna odpierać masowy szturm czołgów i piechoty wspierane przez artylerię i lotnictwo.

We wszystkich wypadkach powinna ona być uporczywa i aktywna, gotowa nie tylko do odparcia nacierającego nieprzyjaciela, ale i do zadania mu strat.

618. W zależności od zadania, sił, środków i terenu obrona może być: ruchowa, (manewrowa) lub stała (pozycyjna).

Obrona stała ma na celu: zadanie strat nieprzyjacielowi i uporczywe utrzymanie swego, przygotowanego do obrony odcinka.

Obrona ruchowa ma na celu: zyskać na czasie, zadać nieprzyjacielowi straty przy zaoszczędzeniu własnych sił, nawet kosztem utraty terenu.

619. Pas obrony dywizji w sprzyjających warunkach organizacji posiada:

linię przesłaniania, której przednia granica znajduje się w odległości 10 — 15 km od główne pozycji obrony.

główną pozycję obrony o głębokości 5 — 6 km. W zależności od sytuacji linia przesłaniania może nie być.

620. Linię przesłaniania tworzy się na rozkaz dowódcy armii lub dowódcy dy-

wizji w celu zatrzymania i zmęczenia nacierającego nieprzyjaciela i zyskania na czasie.

Linia przesłaniania składa się z przednich i pośrednich stanowisk typu polowego, wzmocnionych przeszkodami saperskimi; bronią jej oddziały wydzielone.

621. Przed główną pozycją obrony w odległości 1 — 2 km od przedniego skraju wystawia się czaty bojowe, które organizują linię ubezpieczenia bojowego. Jej zadaniem jest uprzedzenie głównej pozycji obrony o natarciu nieprzyjaciela, utrudnienie mu rozpoznania naziemnego i organizacji obserwacji artyleryjskiej, a także wprowadzenie w błąd, co do rzeczywistego położenia przedniego skraju głównej pozycji obronnej.

622. Linię ubezpieczenia bojowego wskazuje dowódca dywizji. Do ubezpieczenia bojowego wyznacza się pododdziały z batalionów pułków piechoty. Linia ubezpieczenia bojowego składa się z pojedynczych punktów oporu, znajdujących się we wspólnej łączności ogniowej, osłoniętych przeszkodami i wspieranych ogniem c.k.m., moździerzy i artylerii z głównej pozycji obrony.

Na tych kierunkach (odcinkach), gdzie należy stworzyć pozorny przedni skraj obrony, wystawia się wzmocnione czaty bojowe. Na szczególnie ważnych podejściach do przednie-

go skraju linia ubezpieczenia bojowego powinna być silniejsza.

623. Główną pozycję obrony tworzy się w celu zatrzymania szturmu piechoty i czołgów nieprzyjaciela, zadania mu strat i zmuszenia do zrezygnowania z dalszego natarcia.

Pozycja ta powinna być najbardziej wyposażona w umocnienia saperskie; do niej włącza się główne siły i środki obrony.

624. Przed przednim skrajem głównej pozycji obrony, wewnątrz jej, na skrzydłach i stykach między odcinkami i rejonami obrony, tworzy się ciągłe odcinki zapór, najbardziej umocnione na ważniejszych kierunkach.

Jednak przeszkody nie powinny utrudniać w prowadzeniu przeciwuderzeń wewnątrz obrony i przed przednim skrajem, dlatego pozostawia się w nich przejścia, które można szybko zamknąć.

W walce o główną pozycję obrony należy zatrzymać i rozbić nacierającego nieprzyjaciela.

625. W warunkach obrony stałej pułk otrzymuje odcinek głównej pozycji obrony, rozmiary którego zależą od zadań i charakteru terenu.

Odcinek pułku składa się z rejonów batalionowych z ich ośrodkami oporu i z rejonu odwodu pułku, wzmocnionego przeszkodami

przeciwczołgowymi i przeciwpiechocie oraz środkami ogniowymi.

Pułk, broniąc powierzonego mu odcinka, powinien uporczywie utrzymywać go. Wycofać się może tylko na rozkaz dowódcy dywizji.

626. Dowódca pułku, po otrzymaniu rozkazu przygotowawczego o przejściu do obrony, przyjmuje na podstawie mapy decyzję, wysyła rozpoznanie i ubezpieczenie bojowe na wskazany mu odcinek obrony, bierze wspólnie z dowódcami batalionów udział w rozpoznaniu głównej pozycji obrony przez dowódcę dywizji, uzgadniając w terenie przedni skraj obrony na swoim odcinku.

W tych wypadkach, gdy sytuacja nie pozwala dowódcy dywizji i dowódcom pułków osobiście z dowódcami batalionów uzgodnić w terenie przedni skraj obrony, prawo to daje się dowódcom batalionów, którzy zobowiązani są zameldować dowódcy pułku, w celu zatwierdzenia powziętej przez nich decyzji.

627. Po ukończeniu rozpoznania z dowódcą dywizji i otrzymaniu rozkazu na zajęcie obrony dowódca pułku wspólnie z szefem sztabu, dowódcą artylerii i dowódcą saperów pułku, a także dowódcami batalionów i dowódcami przydzielonych i wspierających środków, przeprowadza rozpoznanie odcinka obrony pułku i organizuje współdziałanie w terenie, wskazu-

jąc: odcinek pułku, rozmieszczenie przedniego skraju głównej pozycji obrony (w terenie), linię ubezpieczeń bojowego; rejony przeszkód przeciwczołgowych; gdzie i jakie prace obronne na odcinku pułku będą przeprowadzane siłami dywizji; termin gotowości obrony.

628. Batalionom dowódca pułku wskazuje:

— rejony obrony i ośrodki oporu; środki wzmocnienia;
— zadania, siłę i skład ubezpieczenia bojowego;
— zadania, dotyczące umocnienia rejonu obrony;
— główne kierunki zagrożone przez czołgi, granice rejonów przeciwpancernych;
— ugrupowanie artylerii przeciwpancernej, rejony jej stanowisk ogniowych, sieć ognia piechoty na skrzydłach i stykach, rozmieszczenie c.k.m. i artyleryjskich DZGO; zadania, dotyczące prowadzenia ognia na dalsze i średnie odległości.

629. Dowódca pułku wskazuje odwodowi rejon obrony, przewidywane kierunki przeciwuderzeń, zadania ogniowe wewnątrz odcinka obrony, środki wzmocnienia w razie przeciwuderzeń.

630. Artylerii wspierającej piechotę i baterii moździerzy dowódca pułku wyznacza zadania niszczenia czoł-

gów, wspierania batalionów i ubezpieczenia bojowego, wskazuje główne kierunki zagrożone przez czołgi, odcinki ognia zaporowego przed przednim skrajem i w głębi obrony.

631. Ustalając rejony obrony, dowódca pułku powinien uwzględniać ważność osłanianych przez nie kierunków i w zależności od tego określić szerokość rejonów obrony batalionów, dając węższy front batalionowi, broniącemu kierunku głównego. Granice batalionów muszą zazębiać się.

We wszystkich sytuacjach batalionowe ośrodki oporu powinny organizować obronę okrężną. Między batalionowymi rejonami obrony powinno być zorganizowane wzajemne wsparcie ogniowe i zabezpieczenie styków ogniem. Granice rejonów obrony mają być wyraźnie oznaczone według przedmiotów terenowych.

632. Sieć ognia piechoty, moździerzy, artylerii i ognia przeciwpancernego na odcinku obrony pułku organizuje się w celu:

— wsparcia działań ubezpieczenia bojowego;
— uniemożliwienia nieprzyjacielowi zajęcia podstawy wyjściowej do natarcia;
— zadania strat piechocie i czołgom nieprzyjaciela na podstawie wyjściowej do

natarcia i przy posuwaniu się do podstawy szturmowej;
— odparcia szturmu piechoty i czołgów nieprzyjaciela, tworząc przed przednim skrajem obrony stałą zaporę ogniową;
— odcięcia piechoty nieprzyjaciela, która przełamała się;
— zniszczenia piechoty i czołgów, które włamały się w głąb obrony, ogniem zaporowym i ryglowym;
— wsparcia przeciwuderzenia odwodu.

633. W planie obrony dowódca pułku wskazuje: działania batalionów przy częściowym i ogólnym przełamaniu przez nieprzyjaciela odcinka pułku; jak i kiedy przeciwuderza odwód; organizację obrony przeciwpancernej, przeciwlotniczej, przeciwgazowej, łączności, rozpoznania i obserwacji; sposób umocnienia i maskowania terenu; sposób zaopatrywania w amunicję i żywność oraz plan ewakuacji.

634. W planie ognia dowódca pułku: uzgadnia odcinki ognia zaporowego w pasie przed przednim skrajem i w głębi stanowisk; miejsca i linie, gdzie zapora ogniowa powinna być gęsta; wyznacza dodatkowe środki ogniowe pułku do stworzenia zapory ogniowej na ważnym odcinku; podaje sygnały do ześrodkowania ognia, ustalone przez dowódcę dywizji i daje swoje dodatkowe; ustala, kto ma prawo dać rozkaz do wywołania zaporowego ognia

artylerii i moździerzy i kiedy wykonać ześrodkowanie ognia; organizuje zabezpieczenie ogniowe styków między batalionami i sąsiadami; ustala, jakie środki ogniowe wspierają przeciwuderzenia pułku a także podaje sposób wykorzystania kołczujących c.k.m., moździerzy i dział.

635. Obronę przeciwpancerną na odcinku pułku organizuje dowódca pułku; polega ona na połączeniu ognia artylerii i środków przeciwpancernych piechoty, przy szerokim wykorzystaniu przeszkód sztucznych i naturalnych.

Batalionowe ośrodki oporu i kompaniine rejony obrony, rozmieszczone w terenie, dostępnym dla czołgów, urządza się jako przeciwpancerne ośrodki i rejony.

Kompaniny rejon przeciwpancerny składa się zazwyczaj z kompanii piechoty, 3—5 dział, 1—2 plutonów rusznic przeciwpancernych, moździerzy i c.k.m.

636. Obronę przeciwpancerną organizuje się na całym odcinku pułku, w głąb a w pierwszym rzędzie przed przednim skrajem obrony. Na głównych kierunkach ustawia się największą ilość środków przeciwpancernych.

Na organizację ognia przeciwpancernego na stykach zwraca się szczególną uwagę. Dowódca puł-

ku wyznacza dowódców odpowiedzialnych za styki i osobiście lub przez swój sztab kontroluje organizację ogn.a.

Przy organizowaniu obrony przeciwpancernej szczególną uwagę zwraca się na system obserwacji i łączności.

Wszystkie przeszkody przeciwpancerne powinny znajdować się pod skutecznym ogniem przeciwpancernym (dział, rusznic przeciwpancernych) moździerzy i c.k.m. W pierwszym rzędzie wykorzystywać przeszkody naturalne, a tam, gdzie ich nie ma, tworzyć sztuczne przeszkody przeciwczołgowe, pola minowe, mało widoczne przeszkody: jak rowy, słupy przeciwczołgowe i zawały.

Piechota powinna swoim ogniem uniemożliwić usuwanie przez nieprzyjaciela przeszkód przeciwczołgowych i osłon stanowisk artylerii przeciwpancernej.

Minowanie terenu odbywa się tylko na rozkaz dowódcy dywizji. Wewnątrz obrony zawczasu przygotowuje się odcinki do szybkiego minowania.

Stanowiska ogniowe artylerii rozmieszcza się tak, ażeby w razie wdarcia się czołgów większość artylerii mogła wziąć udział w odpieraniu szturmu czołgów. Na podejściach do stanowisk ogniowych muszą być przeszkody przeciwczołgowe i miny.

nieniu prac obronnych powinny być karane jako największe przestępstwo wojskowe.

643. Rozpoznanie w obronie przy bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem ma na celu: wykrycie przygotowanego szturmu określenie siły i składu głównego ugrupowania nieprzyjaciela i kierunek jego uderzenia.

Szczególne znaczenie ma rozpoznanie nocne wszelkiego rodzaju, obserwacja dowódców i rozpoznanie walką. To ostatnie przeprowadza się w formie wypadów nocnych.

644. Dowodzenie pułkiem w obronie powinno być zapewnione przez przygotowanie punktów dowodzenia (głównego i 1 — 2 zapasowych) i szeroko rozwiniętej sieci punktów obserwacyjnych.

Punkty obserwacyjne organizuje sztab pułku z uwzględnieniem obserwacji całego terenu przed przednim skrajem obrony pułku i na skrzydłach.

645. Główne i zapasowe punkty dowodzenia rozmieszcza się w rejonach przeciwpancernych na głównym kierunku tak ażeby zapewniona była widzialność terenu leżącego w przodzie i rozmieszczenie całego pułku. Punkt dowodzenia powinien mieć pewną łączność z batalionami, artylerią i dowódcą dywizji.

Punktu dowodzenia nie rozmieszczać w rejonie stanowisk ogniowych artylerii.

Niezawodna łączność z batalionami, odwodem, artylerią, sąsiadami i dowódcą dywizji powinna być przedmiotem troski szefa sztabu pułku.

646. Jeśli skrzydło jest wolne i brak tam silnych przeszkód naturalnych, dowódca pułku rozmieszcza batalion skrzydłowy schodami a odwód bliżej wolnego skrzydła. Na skrzydle organizuje się ciągłe rozpoznanie, obserwację, wystawia się silne ubezpieczenie i buduje przeszkody saperskie.

647. Celem niezawodnego zaopatrywania pododdziałów w amunicję, na wszystkich stanowiskach ogniowych, z rozkazu dowódcy pułku, tworzy się zapasy amunicji.

648. W czasie artyleryjskiego i lotniczego przygotowania nieprzyjaciela strzelcy powinni znajdować się w ukryciach. W okopach i na stanowiskach ogniowych pozostają obserwatorzy i dyżurne środki ogniowe.

649. Walkę ubezpieczenia bojowego powinny wspierać specjalnie wyznaczone przez dowódcę pułku środki ogniowe ze stanowisk zapasowych.

Jeśli nieprzyjaciel odrzucił ubezpieczenia bojowe i jego czołowe oddziały podchodzą do przedniego skraju odcinka obrony, dowódca pułku obowiązany jest przeszkodzić im w rozpoznaniu obrony, nie zdradzając przedwcześnie istotnego rozmieszczenia środków ogniowych.

Czołowe oddziały nieprzyjaciela należy niszczyć ogniem ze stanowisk zapasowych.

650. Jeśli nieprzyjaciel zajmuje podstawę wyjściową i przygotowuje się do szturmu nocą, pułk uprzednio przygotowanym ogniem ze stanowisk nocnych zadaje nieprzyjacielowi straty, nie dopuszczając go do niszczenia przeszkód przed przednim skrajem.

651. Ugrupowanie nieprzyjaciela na podstawie wyjściowej do natarcia niszczy się masowym ogniem artylerii i moździerzy.

Z początkiem natarcia nieprzyjaciela dowódca pułku ześrodkowuje ogień artylerii i moździerzy na główne ugrupowania szyku bojowego nieprzyjaciela.

652. W czasie podejścia czołgów nieprzyjaciela do przeszkód przed przednim skrajem działa obrony przeciwpancernej, miotacze ognia, rusznice ppanc otwierają ogień niespodziewanie z zasadzek.

Przedzierające się czołgi zatrzymuje się w głębi przeszkodami, polami minowymi, niszczy się ogniem artylerii, rusznic ppanc., odwodami przeciwpancernymi, ogniem z tyłu z zawczasu wyznaczonych dział i rusznic. ppanc.

Piechota niszczy czołgi nieprzyjaciela rusznicami ppanc., granatami, minami i środkami zapalającymi.

Desant czołgowy nieprzyjaciela niszczy się ogniem c.k.m. i pistoletów maszynowych przed

przednim skrajem obrony, ogniem zaś i przeciwuderzeniami — przy wysadzeniu się w głębi odcinka pułku.

653. Cała artyleria i moździerze biorą udział w odparciu szturmu nieprzyjaciela na przedni skraj.

Przy sprzyjających warunkach piechota na odcinkach nieszturmowanych przeciwuderza na nieprzyjaciela przed przednim skrajem.

W tym czasie artyleria i moździerze ześrodkowują ogień na czołgi nieprzyjaciela i odcinają szturmującą piechotę.

Po odparciu czołgów, artyleria i moździerze przechodzą do wspierania piechoty.

654. Jeśli nieprzyjaciel szturmuje przedni skraj, odpierają go niespodzianym i silnym ogniem wszystkie środki ogniowe pułku z bliskich odległości.

Cała siła ognia powinna być skierowana na odcięcie piechoty nieprzyjaciela od czołgów, dla zadania jej strat, aby nie dopuścić do szturmu przedniego skraju.

Wszystkie środki ogniowe nieszturmowanych punktów oporu powinny brać udział w odparciu szturmu.

655. W wypadku włamania się nieprzyjaciela w rozmieszczenie obrony, ostrzeliwuje się go masowym ogniem z punktów oporu pierwszej linii i z głębi; po krótkim, silnym przygotowaniu ogniowym niszczy się go przeciwuderzeniami. Dowódca pułku powinien udzielić pomocy

dowódcom batalionów środkami ogniowymi, które są w jego rozporządzeniu. Uderzenie należy zadać w skrzydło nieprzyjaciela, uprzednio napadając na niego ogniem wszystkich środków ogniowych, które można ześrodkować w kierunku przeciwuderzenia. Małe grupy nieprzyjaciela, które przeniknęły na przednią skraj, niszczy się lokalnymi przeciwuderzeniami odwodów batalionowych.

Po odparciu nieprzyjaciela należy przygotować wszystkie środki ogniowe dla odparcia powtórnych szturmów nieprzyjaciela.

656. W przeciwuderzeniach i wspieraniu ich ogniem muszą wziąć udział wszystkie pododdziały, przez których rejony przechodzi przeciwuderzenie, ażeby wspólnymi siłami z odwodem pułku zniszczyć nieprzyjaciela, który się włamał.

657. W czasie walki dowódca pułku silnym napadem wszystkich środków ogniowych kolejno raz, po edyncze, na bardziej niebezpieczne odcinki szyku bojowego nieprzyjaciela, zadając mu ciężkie straty i udaremniając jego próby przejścia do szturmu.

658. Gdy tylko szturm nieprzyjaciela będzie odparty, dowódca pułku natychmiast wznawia obronę i przygotowuje się do odparcia nowych szturmów.

659. Jeśli przeciwuderzenia zostaną przez nieprzyjaciela odparte, dowódca pułku przechodzi do obrony na osiągniętej linii lub na linii

przednio przygotowanej, wydziela natychmiast odwód i stosuje wszystkie środki, aby nie dopuścić do dalszego posuwania się nieprzyjaciela.

Wszystkie próby nieprzyjaciela do rozszerzenia wyłomu odpierać, nie zwracając uwagi na jego wysiłki, dopóki nieprzyjaciel nie będzie zmuszony do wycofania się przez odwody dowódcy dywizji.

660. W razie braku sił i środków, lub w terenie nie wszędzie dostępnym, obronę buduje się na zasadzie utrzymania pojedynczych rejonów, przez które przechodzą ważniejsze kierunki i które znajdują się w łączności ogniowej.

Szyk bojowy w tym wypadku zależy od zadania, szerokości frontu i charakteru terenu. Rejony obrony batalionów zazębiają się.

Podstawą obrony pułku są batalionowe ośrodki oporu w rejonach lub w punktach, znajdujących się na najważniejszych kierunkach.

661. Luki między batalionowymi ośrodkami oporu, dostępne dla nieprzyjaciela, powinny być zajęte przez małe grupy pododdziałów piechoty lub fizylierów, wzmocnione ckm i rusznicami ppanc. a także uzupełnia się je przeszkodami saperskimi.

Między batalionowymi ośrodkami oporu musi być łączność ogniowa — ckm, moździerzy lub artylerii.

662. W terenie trudno dostępnym bataliony mogą rozmieszczać się w samodzielnych rejonach kompanijnych, zajmując miejsca pomiędzy trudno dostępnymi odcinkami terenu.

663. Organizacja obrony każdego ośrodka oporu powinna zapewniać uporczywą i pomyślną walkę, nawet podczas zupełnego okrążenia, w przeciągu czasu, niezbędnego dla dowódcy pułku do przygotowania i przeprowadzenia przeciwuderzenia.

664. We wszystkich wypadkach na szerokim froncie obrony, dowódca pułku powinien mieć silny odwód — ogólny i przeciwpancerny.

Odwód umieścić za batalionem, działającym na ważniejszym kierunku, o ile możności za przeszkodami przeciwgłowymi. Odwód przygotowuje swój rejon dla obrony okrężnej i znajduje się w ciągłej gotowości do przeciwuderzeń w wyznaczonych kierunkach.

665. Ubezpieczenie bojowe organizuje się w każdym rejonie obrony samodzielnie na rozkaz dowódców batalionów. Szczególną uwagę zwracać na ubezpieczenie skrzydeł.

Dla ubezpieczenia wolnych skrzydeł dowódca pułku wyznacza pododdziały piechoty, wzmocnione ckm., rusznicami ppanc. i pojedynczymi działami.

666. Dowódca pułku powinien:
— organizować ciągłe i aktywne rozpoznanie nieprzyjaciela;
— organizować pewne i czujne ubezpieczenie i obserwację terenu przed frontem obrony, w lukach między ośrodkami oporu oraz na skrzydłach i stykach, osłaniając je przeszkodami przeciwczołgowymi i przeciw piechocie, wydzielając w tym celu, jeśli zachodzi potrzeba, pododdziały, wzmocnione środkami ogniowym;
— sprawdzić organizację ognia w batalionach, szczególnie zaś na stykach i na skrzydłach;
— mieć w ciągłej gotowości odwód.

667. Dowodzenie artylerią decentralizuje się. Przydzieloną pułkowi artylerię rozdziela się zazwyczaj do batalionów.

668. Dowódca pułku, po otrzymaniu zadania obrony zapoznaje się z mapy ze swoim odcinkiem, pobiera decyzję, po czym pod osłoną ubezpieczenia bojowego i rozpoznania, wspólnie z podwładnymi mu dowódcami rozpoznaje teren i ustala: rejony i ośrodki oporu, ich siłę i skład, kierunki niedostępne i zagrożone przez czołgi; sposób zabezpieczenia luk i skrzydeł; skład odwodu i rejony rozmieszczenia; główne kierunki przeciwuderzeń; podział oraz zadania artylerii i moździerzy; miejsce swego punktu dowodzenia.

669. Dowódca pułku powinien, oprócz głównego punktu dowodzenia mieć na miejscu dwa zapasowe, budując je w pobliżu kierunków spodziewanego przeciwuderzenia i w miarę możności w rejonach niedostępnych dla czołgów.

670. Jeśli nieprzyjaciel przerwał obronę, bataliony powinny zdecydowanie utrzymywać swoje środki oporu. Po ocenie sytuacji i określeniu głównego kierunku szturmu nieprzyjaciela dowódca pułku obowiązany jest wciągnąć do działań odwód i stanowczym przeciwuderzeniem na skrzydło zniszczyć nieprzyjaciela, który włamał się.

671. Odwód podczas przeciwuderzenia może być wzmocniony fizylierami i ruszniccami ppanc, znajdującymi się w przeciwpancernym odwodzie dowódcy pułku.

Dowódca pułku nie może zbytnio spieszyć się z wprowadzeniem do walki własnego odwodu, ażeby nie dać się wciągnąć do walki w kierunku drugorzędnym, gdzie działania nieprzyjaciela mają tylko charakter demonstracji.

2. Właściwości obrony umocnionego rejonu.

672. Umocniony rejon przeznacza się do długiej, stałej (pozycyjnej) obrony.

Siła i trwałość jego oparta jest na zawczasu zorganizowanym, głównie flankującym ogniu

c.k.m., artylerii i długotrwałych gniazd ogniowych c.k.m., na specjalnym wyszkoleniu stałych załóg i na silnym umocnieniu terenu.

673. Pułk w obronie linii przesłaniania wypełnia samodzielnie zadanie lub wchodzi w skład dywizji.

W walce o linię przesłaniania pułk, wzmocniony artylerią, czołgami, saperami i oddziałami gazowymi, wykorzystując przeszkody, powinien zmęczyć siły nieprzyjaciela i zadać mu straty, zmusić go do prowadzenia bezustannych walk, pokonywania licznych przeszkód, rozwijania sił w pozornych kierunkach i narażania skrzydeł na ogień z prześciowych pozycji ryglowych oraz z zasadzek.

Szczególne znaczenie ma: uzgodnienie działań z sąsiadami i załogami poedynczych umocnień stałych linii przesłaniania; organizacja ich ogniowego współdziałania artylerii, moździerzy i obrony przeciwpancernej; przeciwuderzenia odwodów w odpowiednim czasie; dokładne maskowanie szyku bojowego i wyście na czas na linie pośrednie i pozycje ryglowe.

Do obrony linii pośrednich i pozycji ryglowych pułk przechodzi na rozkaz dowódcy dywizji.

674. W głównej pozycji obrony umocnionego rejonu pułk zajmuje odcinek obrony, składający się z kilku ośrodków oporu, zajmowanych przez pododdziały umocnionego re-

jonu; na umocnionej pozycji polowego typu — odcinek obrony, składający się z rejonów obrony batalionów.

Ośrodek oporu jest podstawą umocnionego rejonu i musi we wszystkich wypadkach mieć obronę okrężną tak ośrodka jako całości, jak też składających się nań punktów oporu, rozczłonkowanych wszerz i w głąb.

Punkt oporu jest podstawą ośrodka oporu; załoga jego powinna być zdolna przeciwstawić się wszystkim środkom obezwładnienia i samodzielnie prowadzić walkę w okrążeniu.

Zgodnie z planem obrony umocnionego rejonu, bataliony mogą zajmować punkty oporu samodzielnie lub też wzmacniać swoim ogniem stałe załogi umocnionego rejonu, zajmując luki pomiędzy punktami i ośrodkami oporu, a także tworzyć grupy blokujące i przechodzić do przeciwuderzeń.

675. Odwód pułku może być w sile do jednego batalionu piechoty, wzmocnionego artylerią i czołgami. Rozmieszcza się on w głębi ośrodka oporu lub odcinka obrony z zadaniem: wzmocnienia swoimi środkami ogniowymi batalionów, zniszczenia ogniem i przeciwuderzeniami nieprzyjaciela, który wdarł się w luki pomiędzy ośrodki i punkty oporu.

676. Samodzielne i zdecydowane działania dowódców batalionów i kompanii, przy wykorzystaniu systemu przeszkód DGO (DZGO) i polowych umocnień, decydują o powodzeniu walki.

Pułk piechoty powinien być w gotowości do prowadzenia walki w pełnym okrążeniu.

677. Kierowanie walką pułku piechoty wymaga:

— opanowania zawczasu opracowanego planu obrony odcinka umocnionego rejonu;
— współdziałania z załogą DGO (DZGO), z przydzielonymi i wspieranymi środkami wzmocnienia i sąsiadami;
— rozwiniętej sieci zawczasu urządzonych punktów dowodzenia głównych i zapasowych;
— niezawodnie działającej stałej łączności.

678. Silny system urządzeń i przeszkód obronnych, doskonała organizacja obrony daje możność pułkowi przeciwuderzeniami silnego odwodu, w współdziałaniu z ogniem DGO (DZGO) i ogniem z głębi, uniemożliwić manewr nieprzyjaciela dążącego do rozczłonkowania systemu obrony i zniszczyć jego oddziały, które wdarły się w naszą obronę.

3. Właściwości obrony ruchowej (manewrowej).

679. Obrona ruchowa składa się z szeregu kolejnych walk obronnych na uprzednio przygotowanych liniach, w połączeniu z krótkimi i niespodziewanymi przeciwuderzeniami. Siła obrony ruchowej polega na współdziałaniu manewru pododdziałów pułku z ogniem wszystkich rodzajów i szerokim zastosowaniem wszelkich przeszkód.

680. Po otrzymaniu zadania obrony i linii prześciowych dowódca pułku, powziąwszy wstępną decyzję według mapy, organizuje rozpoznanie linii prześciowych przez oficerów sztabu, dowódców batalionów i oficerów artylerii z zadaniem wyznaczenia linii obrony, stanowisk artyleryjskich, dróg wycofania i charakteru prac w budowaniu przeszkód.

Na podstawie danych rozpoznania dowódca pułku decyduje o sposobie organizacji obrony ruchowej, urządzenia przeszkód i prowadzenia walki batalionów na liniach.

681. Przy samodzielnych działaniach linię wybiera dowódca pułku. Odległość między liniami powinna być taka, ażeby nieprzyjaciel w razie zajęcia jednej linii, dla opanowania drugiej był zmuszony do zmiany stanowisk ogniowych moździerzy, artylerii i do organizowania natarcia na nowo.

682. Przed każdą linią i na ich skrzydłach buduje się przeszkody saperskie osłonięte ogniem piechoty i artylerii.

683. Pułk zajmuje jednocześnie dwie linie obrony, przy czym siły główne i środki pułku zgrupowane są na linii pierwszej.

Podział sił i środków na każdej linii zależy od najbardziej prawdopodobnego kierunku natarcia nieprzyjaciela.

684. Na wskazanych liniach bataliony budują ośrodki oporu, obejmujące ważniejsze kierunki. Luki między ośrodkami oporu i sąsiadami powinny być ostrzelane ogniem c.k.m., moździerzy i artylerii.

Bataliony organizują obronę przeciwpancerną tak, aby czołgi nieprzyjaciela nie mogły wedrzeć się w luki między ośrodkami oporu.

685. Między obronnymi liniami na rozkaz dowódcy pułku organizuje się zasadzki, wzmacniane środkami przeciwpancernymi (działa przeciwpancerne, rusznice ppanc., miny).

686. Część przydzielonej artylerii dowódca pułku przydziela batalionom, a część pozostawia w swoim rozporządzeniu.

687. Dowódca pułku powinien mieć silny odwód (do batalionu) z pododdziałów piechoty c.k.m., moździerzy i pododdziałów rusznic ppanc.

Odwód powinien rozmieszczać się skrycie w rejonie drugiej linii.

688. W rozkazie dowódca pułku wskazuje:
— pierwszą i następną linię obrony;
— sposób zajęcia stanowisk przez bataliony, kolejność i kierunek wycofania ich z jednej linii na drugą;
— rejony obrony batalionów na każdej linii i środki wzmocnienia batalionów;
— sposób obrony przeciwpancernej każdej linii;
— miejsce rozmieszczenia odwodu, prawdopodobny kierunek przeciwuderzeń na każdej linii i zadania odwodu;
— zadania w związku z rozpoznaniem i ubezpieczeniem skrzydeł i styków;
— plan wykonania przeszkód przed przednimi liniami, między nimi i na skrzydłach;
— miejsce, skład i zadanie zasadzek;
— zadanie artylerii i moździerzy, pozostawionych do dyspozycji ich przełożonych;
— miejsce swoich punktów dowodzenia (na każdej linii);
— sygnały dowodzenia.

689. Dowódca pułku obowiązany jest sprawdzić w odpowiednim czasie, ażeby dowódcy batalionów zabezpieczyli swoje wycofanie ogniem środków przeciwpancernych (działa, rusznice ppanc.) dla odparcia napadu czołgów nieprzyjaciela podczas wycofywania się.

690. Podczas natarcia nieprzyjaciela bataliony pierwszej linii otwierają ogień z największych odległości, z zadaniem zmuszenia nieprzyjaciela do rozsypania się tak, by tracił czas na organizację natarcia i pokonanie przeszkód.

Po wypełnieniu tego zadania bataliony pierwszej linii, nie doprowadzając walki do ogólnego szturmu na rozkaz (sygnał) dowódcy pułku, pod osłoną większej części środków ogniowych, powinny szybko i o ile możności niespostrzeżenie pozostawić bronioną linię, wycofać się przez drugą linię (najczęściej przez jego skrzydło) i zająć następną linię, gdzie natychmast przygotować się do obrony.

O swoim wycofaniu dowódcy batalionów obowiązani są zawczasu zameldować dowódcy pułku i zawiadomić sąsiadów.

691. Odwód, znajdujący się na drugiej linii, powinien wspierać ogniem bataliony pierwszej linii, a przepuściwszy je, przygotować się do obrony.

Jeśli pojedyncze pododdziały nieprzyjaciela włamały się na pierwszą linię i zagrażają oskrzydleniem, a także w wypadkach, gdy nieprzyjaciel nie pozwala batalionom oderwać się, dowódca pułku obowiązany jest krótkim przeciwuderzeniem swego odwodu na skrzydło nieprzyjaciela, a także wykorzystując fizylierów, umożliwić wycofanie się batalionów pierwszej linii.

692. Prowadząc obronę ruchową przeciw nieprzyjacielowi dysponującemu znaczną ilością czołgów i piechoty zmotoryzowanej, dowódca pułku obowiązany jest:

— tworzyć według linii rzutową obronę przeciwpancerną z rozwiniętym systemem przeszkód, szczególnie na skrzydłach;

— rozmieszczać do walki piechotę i artylerię w rejonach zagrożonych przez czołgi;

— niszczyć transport samochodowy nieprzyjaciela i jego ruchome zapasy paliwa;

— zabezpieczyć w swoich tyłach przeprawy, czasowy od zajęcia ich przez nieprzyjaciela i przed nalotem samolotów;

— wydzielać grupy zagradzające na drogach natarcia nieprzyjaciela.

Wysadzanie mostów i niszczenie dróg przeprowadza się na rozkaz dowódcy ostatniego wycofującego się batalionu, lub, jeśli wymaga sytuacja, na rozkaz dowódcy pułku.

693. Swoje punkty dowodzenia (główny zapasowy) dowódca pułku rozmieszcza na głównym kierunku i, o ile możności, w rejonie niezagrożonym przez czołgi.

694. Sztab pułku rozwija oś łączności na całą głębokość pozycji obrony ze składnicami meldunkowymi na osi. Dla ciągłości dowodzenia szeroko zastosowuje się radio, oficerów

łącznikowych, łączników na motocyklach, rowerach i koniach, a także sygnały.

4. Właściwości obrony w nocy.

695. Głównym zadaniem obrony w nocy jest odparcie niespodziewanego szturmu nieprzyjaciela.

W tym celu należy:

— wzmocnić na noc **rozpoznanie, ubezpieczenie i obserwację;**

— we wszystkich pododdziałach pułku niezależnie od ubezpieczenia bojowego, mieć ubezpieczenie bezpośrednie (podsłuchy, patrole, czujki, obserwatorów);

— w każdym batalionie (kompanii, plutonie) mieć pododdział dyżurny, rozmieszczając go na swym stanowisku (w swoim rejonie) w pełnej gotowości bojowej;

— w dzień przygotować środki ogniowe pułku (artylerię, moździerze, c.k.m. i rusznice ppanc.), dla prowadzenia ognia w nocy z zapasowych stanowisk do najważniejszych podejść do przedniego skraju, od przeszkód i w głębi obrony;

— wzmacniać na noc przedni skraj, c.k.m i rusznicami ppanc.

696. Wielkie znaczenie dla odparcia niespodziewanego, nocnego szturmu nieprzyjaciela, ma ogień **artyleryjski z odkrytych stanowisk.**

W tym celu pojedyncze działa artylerii pułkowej należy rozmieszczać na uprzednio przygotowanych stanowiskach, w przednich punktach oporu.

Moździerze ognia wysuwa się na przedni skraj, szczególnie na styki między batalionami i na skrzydła pułku.

697. Kompanię fizylierów wykorzystuje się do przeciwuderzeń lub dla wzmocnienia ognia przed przednim skrajem i na stykach.

698. Dowódca pułku obowiązany jest w dzień wskazać:

— **odwodowi** — rejon zbiórki na alarm, podstawy wyjściowe do przeciwuderzeń;

— **artylerii i moździerzom** — zadanie, sposoby i sygnały wywołania, przeniesienia i przerwania ognia;

— **wszystkim** — sygnały dowodzenia i znaki rozpoznawcze własnych wojsk.

Prócz tego dowódca pułku sprawdza, czy dowódca odwodu i artylerii dokładnie znają plany przeciwuderzeń.

699. **Przeciwuderzenie nocne** powinno być nieskomplikowane i krótkie.

Przeciwuderzenie odwodu pułku powinno odbyć się **we właściwym czasie**, ażeby nie dać nieprzyjacielowi możności umocnić się i zorganizować opór.

700. W przeciwuderzeniu biorą udział odwody batalionów, nieszturmowane przez nie-

przyjaciela, rozmieszczone w kierunku przeciwuderzenia odwodu pułku.

701. W razie niepowodzenia przeciwuderzenia pułk umacnia się na osiągniętej linii i powtarza przeciwuderzenie nocą lub o świcie.

702. Dla nocnej walki dowódca pułku zaopatruje pododdziały pułku rakietami i oświetlającymi sygnałami, a sztab pułku opracowuje dla szybkiej i niezawodnej łączności **tablicę sygnałów świetlnych** i w odpowiednim czasie zaznajamia z nią dowódców.

703. O świcie pododdziały na rozkaz dowódcy pułku przechodzą na dzienne stanowiska.

5. Właściwości obrony osiedla.

704. Pułk broni osiedla składającego się z kilku dzielnic, część większego miasta lub grupę małych osiedli, rozmieszczonych blisko siebie. Współdziała on z wojskami, broniącymi się poza osiedlem.

705. Osiedle lub część miasta bronione przez pułk systemem obronnym umocnień i przeszkód saperskich na podejściach lub wewnątrz osiedla, powinny być zamienione w fortyfikacje zdolne do zatrzymania nieprzyjaciela i samodzielnego prowadzenia obrony przez dłuższy okres czasu, nawet znajdując się w zupełnym okrążeniu.

Wycofanie się z osiedla lub bronionej części miasta odbywa się tylko na rozkaz wyższego dowódcy.

706. Jeśli pułk **broni osiedla** lub części miasta, dowódcę pułku wyznacza się na **komendanta.** Jemu podlegają wszystkie oddziały, tworzące załogę osiedla, a także cofające się do niego oddziały.

707. Nie ilość, a jakość wojsk, dokładnie przygotowany system ognia i dobre dowodzenie tworzą trwałość obrony.

Dla obrony osiedla lub jego części, dowódca pułku wydziela ściśle niezbędną ilość piechoty z c.k.m., moździerzami, pojedynczymi działami artylerią, rusznicami ppanc i dużym zapasem granatów ręcznych.

Do dyspozycji komendanta osiedla powinien być oddany silny odwód ruchomy.

708. Przystosowując osiedle do obrony, należy przygotować w nim kilka kolejnych **linii obrony,** składających się z szeregu **punktów i ośrodków oporu,** znajdujących się w ścisłej łączności ogniowej między sobą, wykorzystując do tego różne budynki, ulice, place i skwery.

709. Trwałe, murowane budynki (lub drewniane umocnione) i grupy pojedynczych domów dające możność prowadzenia podłużnego ognia wzdłuż ulic, na place, sąsiednie budynki, luki między nimi, przystosowuje się jako **punkty oporu.**

Kilka punktów oporu, rozmieszczonych na ważnych kierunkach i w rejonach osiedli, łączy się w jeden ogólny system obrony, przez co tworzą one **ośrodek oporu.**

Każdy punkt i ośrodek oporu musi być przystosowany do obrony okrężnej i długiej walki w okrążeniu.

710. Każdy punkt i ośrodek oporu zajmuje się przez całe pododdziały; małe budynki — przez wzmocnione drużyny lub plutony, większe budynki lub grupy małych budynków — przez kompanię, a szczególnie duże gmachy lub całe dzielnice — przez bataliony.

W każdym punkcie lub ośrodku oporu wyznacza się komendanta.

Komendanci punktów i ośrodków oporu powinni mieć własne odwody ruchome dla przeprowadzenia rozpoznania, wypadów i przeciwuderzeń.

711. W osiedlach, przystosowanych do obrony, w ich punktach i ośrodkach oporu, zawczasu tworzy się zapas amunicji, produktów żywnościowych, lekarstw i wody.

712. Punkt dowodzenia dowódcy pułku umieszcza się w punkcie oporu, dającym możność organizowania obserwacji osiedla i kierowania walką pułku.

713. Szczególną uwagę zwrócić na organizację obrony aktywnej: przeciwuderzenia, za-

sadzki, zaskoczenie ogniem z bliskiej odległości i rzucanie granatów ręcznych do posuwającego się nieprzyjaciela.

Do obrony aktywnej tworzy się **ruchome** oddziały z pododdziałów pułku, z przydzielonych oddziałów wzmocnienia i pododdziałów rusznic ppanc., pojedyńczych dział i saperów z materiałami wybuchowymi i minami przeciwczołgowymi.

Do zasadzek i przeciwuderzeń zawczasu przygotowuje się dogodne stanowisko ogniowe i skryte drogi przez podwórza i budynki.

Dla łączności między przylegającymi budynkami w ścianach robi się wyłomy.

W większych miastach do skrytego wyjścia na tyły nieprzyjaciela, wysadzania budynków i niszczenia łączności wewnątrz obrony, wykorzystuje się sieć kanalizacyjną.

Niewykorzystane wyjścia z sieci kanalizacyjnej, znajdujące się w rozmieszczeniu nieprzyjaciela, należy niszczyć i zaminować.

714. System ognia artylerii organizuje się z uwzględnieniem ognia flankowego i czołowego pojedyńczych dział.

Pododdziałom, broniącym rejonów osiedla, przydziela się baterie, dywizjony; pododdziałom, broniącym punktów oporu, przydziela się pojedyncze działa i moździerze.

Niekiedy dogodnie jest część artylerii, będącej w rozporządzeniu dowódcy pułku, umieścić poza osiedlem.

W walce, na podejściach do przedniego skraju osiedla, artylerię wykorzystuje się zazwyczaj zcentralizowanie, prowadzi ona wtedy ogień ze stanowisk zapasowych.

W walce, wewnątrz osiedla, dowodzenie artylerią decentralizuje się.

715. W obronie osiedla przedni skraj wysuwa się do przodu, wykorzystując rozmieszczone na podejściach pojedyncze budynki, trwałe ogrodzenia, sady, cmentarze i urwiska.

W niektórych wypadkach przedni skraj obrony można zorganizować nie na skraju osiedla, a umieścić go w jego głębi. W tym wypadku budynki i dogodne dla obrony przedmioty terenowe, rozmieszczone na podejściach do osiedla i skrajach, zajmują wzmocnione czaty bojowe. Występy skrajów wykorzystuje się do organizacji krzyżowego i flankującego ognia na podejścia do osiedla.

716. Zarówno na podejściach jak też w głębi osiedla, szczególnie przed punktami i ośrodkami oporu, należy przeprowadzić oczyszczenie pola ostrzału, rozebrać płoty i drobne drewniane budynki, wyrąbać krzaki i zrobić wyłomy w murowanych ogrodzeniach.

717. Do strzelania i rzucania granatów ręcznych z budynków wykorzystać okna, poddasza i przebijać w ścianach otwory strzelnicze. Niewykorzystane okna założyć cegłami, workami z piaskiem. Jako ukryte gniazda ogniowe wykorzystuje się otwory kanalizacyjne i wgłębienia przed oknami suteryn. Do wzmocnienia punktów oporu wykorzystać żelazo-betonowe kopuły, uszkodzone czołgi, trwałe kotły i przygotowane z tyłu płotów rowy.

718. Broń przeciwlotniczą i moździerze należy rozmieszczać na podwórzach, poddaszach, w budynkach, z których usuwa się dachy i sufity. Artylerja przeciwlotnicza powinna być przystosowana do strzelania do czołgów nieprzyjaciela.

Działa przeciwpancerne ustawia się w pomieszczeniach; podłogi pod działami wzmacnia się przez ułożenie słupów, belek lub rozbiera się podłogi w celu postawienia działa na ziemi; w tylnych ścianach u drzwi i okien robi się wyłomy i wjazdy dla dział z desek i belek.

719. Czołgi, działające z zasadzek, ustawia się w lekkich budynkach drewnianych, osłabiając przednie ściany tych budynków, któreby czołg mogły lekko odrzucać przy wyjeździe. Czołgi, wykorzystywane w charakterze gniazd ogniowych, ustawia się w oborach, lub za wysokimi ogrodzeniami, urządzając w nich szerokie otwory strzelnicze.

720. Przeszkody urządza się na podejściach i wewnątrz osiedli. W punktach i ośrodkach oporu należy stawiać przeszkody ze wszystkich stron. Na podejściach jako przeszkody wykorzystywać urwiska, obrywy, trwałe murowane i żelazne ogrodzenia, oplecione drutem płoty, pola minowe i polowe przeszkody zwykłych typów.

Wewnątrz osiedli na ulicach, placach i lukach pomiędzy punktami oporu buduje się barykady z trwałych materiałów podręcznych, przylegające do murowanych budynków i ogrodzeń oraz ustawia się miny przeciwczołgowe.

W niezajętych budynkach, na ulicach i podejściach do osiedla ustawić pułapki — miny o działaniu ze zwłoką, fugasy, przeznaczone do burzenia ścian i inne środki wybuchowe.

Wszystkie przeszkody powinny znadować się pod silnym ogniem podłużnym z trwałych budynków sąsiednich. W barykadach urządza się otwory strzelnicze, gniazda c.k.m. dla podłużnego ostrzału ulic i placów.

W barykadach pozostawiać przejścia dla ruchu własnych oddziałów i transportu. Przejścia w barykadach muszą być dokładnie zabezpieczone, znajdować się pod silnym ogniem i przystosowane do szybkiego zamykania.

721. Szczególną uwagę zwrócić na organizację obserwacji, szeroko wykorzystując jako punkty obserwacyjne poddasza wysokich bu-

dynków, dzwonnice, kominy fabryczne i inne budynki, pozwalające obserwować podejścia do osiedla, ulice, podwórza, place i podejścia do punktów i ośrodków oporu.

722. Na schrony w pierwszym rzędzie należy wykorzystywać trwałe piwnice, a w razie ich braku — budować schrony pod podłogą budynków lub w podwórzach i sadach.

W zimie ogrzewać: piwnice, schrony i ziemianki.

723. Łączność pomiędzy punktami oporu urządza się wzdłuż murów kamiennych, przez przejścia w budynkach i rury kanalizacyjne.

Stanowiska ogniowe i schrony, rozmieszczone wewnątrz budynków, łączy się ukrytymi rowami łącznikowymi, urządzonymi pod podłogą dolnych pięter.

W wysokich budynkach, między piętrami, należy urządzać komunikację zapasową, przebijając otwory w podłogach i sufitach oraz ustawiać przy nich drabiny lub drągi.

724. Ściany budynków wzmacnia się dodatkowymi zamurowaniami z cegieł lub workami z piaskiem.

Pokrycia sufitowe wzmacnia się układaniem na podłodze górnego piętra jednego lub dwóch warstw belek, z dosypką warstwy ziemi grubości około jednego metra.

Nad stanowiskami ogniowymi wewnątrz budynków urządza się stropy i daszki dla ochrony przed odłamkami.

725. Pułkowy punkt opatrunkowy umieszcza się w suterynach trwałych budynków, znajdujących się na tyłach miasta lub na przedmieściach.

726. Do walki z pożarami konieczne jest stworzenie oddziałów strażackich, zaopatrzonych w niezbędny sprzęt zebrany w osiedlu. W budynkach przygotowuje się skrzynie lub worki z piaskiem i beczki z wodą. Ze wszystkich budynków i podwórzy usuwa się łatwopalny materiał, podłogi posypuje się piaskiem, rozbiera się drobne budynki, sprzyjające przerzucaniu się ognia z budynku na budynek. Cały zebrany materiał palny układa się w ukryciu z dala od budynków i wykorzystuje się go na opał.

Wszystkie studnie rejestruje się, doprowadza do użyteczności i zaopatruje w pokrywy.

727. Celem szybkiego wzmocnienia obrony w zagrożonych kierunkach i zniszczenia osobnych grup nieprzyjaciela, który wdarł się w osiedle, dowódca pułku wykorzystuje swój odwód z pododdziałów piechoty i fizylierów wzmocniony rusznicami ppanc. i moździerzami.

Jeżeli nieprzyjacielowi udało się wedrzeć w osiedle, załogi ośrodków oporu i punktów oporu, nawet przy zupełnym ich okrążeniu,

obowiązane są uporczywie bronić każdego domu i w ten sposób zapewnić powodzenie przeciwuderzenia odwodu pułku.

728. Jeżeli manewr odwodu pułku w jednym kierunku jest utrudniony, należy nacierać na nieprzyjaciela jednocześnie w dwóch schodzących się kierunkach, izolować go na oddzielnych odcinkach, okrążyć i zniszczyć.

6. Właściwości obrony w lesie.

729. Obrona w lesie polega na okrężnej obronie odcinków lasu, tworzących ośrodki oporu, na szeroko rozwiniętym systemie przeszkód i na zdecydowanych przeciwuderzeniach.

730. Organizując obronę lasu, dowódca pułku wybiera przedni skraj obrony przed skrajem lasu lub przenosi go nieco w głąb.

Na skrzyżowaniu dróg i przesiek, zarówno na skraju jak też w głębi, buduje się blokhauzy (DZGO) c.k.m. i ruszniczne ppanc. Stanowiska c.k.m., strzelców wyborowych, posterunki i punkty obserwacyjne na drzewach.

Wszystkie drogi, przesieki, polany na odcinku pułku, osłania się podłużnym i flankowym ogniem c.k.m., pojedynczych dział i moździerzy oraz przeszkodami.

731. Należy szczególnie silnie bronić ogniem i wzmacniać przeszkodami występujące części

lasu, które nieprzyjaciel zwykle stara się opanować w pierwszym rzędzie. Niekiedy w głębi wielkich, występujących częściach lasów należy porobić przesieki bronione siecią ognia i przeszkodami, ażeby zatrzymać przy nich przenikanie nieprzyjaciela w głąb obrony.

732. Dowódca pułku powinien w pełni wykorzystać właściwości lasu do urządzenia przeszkód, zastosowując zawały, oplatania drzew drutem i zasieki w połączeniu z minowaniem. Wszystkie urządzenia obronne powinny być dokładnie zamaskowane.

733. Większość artylerii (haubic) i moździerze, w okresie podejścia nieprzyjaciela do lasu, wykorzystuje się skoncentrowanie do ostrzału ześrodkowanym ogniem dalekich i bliskich podejść do przedniego skraju.

Pojedyncze działa i moździerze przydziela się kompaniom strzeleckim do flankującego ostrzału podejść, do przedniego skraju przesiek, polan i skrajów, a także celem bezpośredniego wsparcia piechoty w głębi lasu.

734. Odwód rozmieszcza się w urządzonych do obrony okrężnej rejonach w pobliżu węzłów dróg, leśnych polan i przesiek.

Kierunki przeciwuderzeń dokładnie bada się: ustala się punkty orientacyjne, usuwa się przeszkody, wybiera i przygotowuje podstawę wyjściową.

735. Pododdziały tyłów rozmieszcza się pod ochroną na głównych drogach, urządzając w tym celu blokhauzy; linie łączności ochrania się patrolami; zastosowuje się środki przeciwpożarowe.

736. Specjalną uwagę zwraca się na zorganizowane rozpoznania na skrzydłach i stykach.

737. Obrona lesisto - błotnistego terenu ułatwiona jest przez ograniczenie ilości kierunków dla nacierającego nieprzyjaciela.

Obronę organizuje się zgodnie z obroną na szerokim froncie obrony stałej, przy tym ważniejsze kierunki powinny być mocno obsadzone.

Jeśli błoto jest wąskie, należy wykorzystać je jako naturalną przeszkodę, a przedni skraj obrony przenieść za błoto. Ubezpieczenie bojowe może być rozmieszczone na wysepkach, wzgórzach i innych miejscach na samym błocie.

738. Na znacznych lesisto-błotnistych odcinkach obronę organizuje się za błotem lub na samym błocie. W tym celu buduje się blokhauzy, groble, układa się drogi z belek i urządza okopy z narzuconej ziemi.

We wszystkich wypadkach dowódca pułku powinien przygotować drogi wycofania się dla czat bojowych i drogi dla manewru odwodu.

7. Właściwości obrony rzeki.

739. Przedni skraj pozycji obrony zwykle obiera się na swojej stronie i bezpośrednio przy brzegu rzeki. Jeżeli rzeka posiada szeroką, odkrytą dolinę i przeciwległy brzeg panuje nad nią, przedni skraj może być cofnięty w tył na dogodną linię, zapewniającą obserwację i ogień, a na brzeg rzeki wysuwa się wzmocnione czaty bojowe, osłaniane ogniem z głębi.

740. Dowódca pułku przy rozpoznaniu rzeki powinien ustalić istnienie brodów, odcinki możliwych przepraw nieprzyjaciela, rejony możliwego skupienia nieprzyjaciela i miejsca przygotowania sprzętu do przeprawy.

741. Wszystkie brody, dogodne miejsca, zejścia i wyjścia z wody, zaminowuje się i zagradza przeszkodami podwodnymi. Miejscowe środki przeprawowe zbiera się na swoim brzegu albo niszczy.

Mosty zaminowuje się, a podejścia do nich osłania się przez DGO. Na odcinkach możliwych przepraw organizuje się obserwację w dzień i w nocy.

742. Przy wyznaczaniu ośrodków oporu dowódca pułku powinien mieć na uwadze konieczność ostrzału całej rzeki i przeciwległego brzegu ogniem skośnym i flankowym.

W miejscach możliwych do przepraw czołgów ustawia się rusznice ppanc. i działa. Maso-

wy ogień artylerii i moździerzy przygotowuje się na rejony prawdopodobnego skoncentrowania sił i środków przeprawowych nieprzyjaciela, na podejścia, przeprawy, na samą rzekę i na drogi odwrotu nieprzyjaciela.

Środki ogniowe piechoty nie powinny zdradzić siebie do chwili rozpoczęcia forsowania rzeki przez nieprzyjaciela. Do strzelania na dalekie odległości i do walki z przeprawiającymi się małymi pododdziałami nieprzyjaciela, wyznacza się pojedyncze moździerze, karabiny maszynowe i pododdziały piechoty.

743. Odwód pułku zajmuje ośrodki oporu zapewniające możność szybkiego i skrytego podejścia do każdego punktu przeprawy, ażeby zdecydowanym przeciwuderzeniem zrzucić do rzeki nieprzyjaciela, który się przeprawił.

744 W obronie przyczółka mostowego w przewidywaniu przejścia do natarcia pułk powinien osłonić przeprawę w terminie podanym przez wyższego dowódcę. Przednia skraj obrony przyczółka mostowego powinien być wysunięty na taką odległość, żeby zabezpieczyć bronioną przeprawę przed ogniem c.k.m., moździerzy i skutecznego ognia artyleryjskiego nieprzyjaciela. Skrzydła obrony pułku korzystnie jest oprzeć o rzekę przez co odpada możliwość obejścia. Skrzydła powinny być osłonięte ogniem artylerii, moździerzy i c.k.m. z przeciwległego brzegu.

8. Właściwości obrony w zimie.

745. W zimie do obrony zajmować teren, w którym znajdują się lasy, osiedla i inne ukrycia, organizując w nich punkty i środki oporu.

746. Przedni skraj obrony wybiera się za trudno dostępnymi dla piechoty i czołgów przeszkodami (głęboki śnieg, jary, rzeki, strumienie z urwistymi brzegami).

Stanowiska obronne wybierać na wzgórzach, ażeby nacierający nieprzyjaciel był zmuszony pokonywać je. Jeżeli czas pozwala, stoki zwrócone w stronę nieprzyjaciela należy koniecznie polewać wodą, aby zamarzły. Wszystkie ukrycia przed przednim skrajem obrony, które mogą być wykorzystane przez nieprzyjaciela, niszczy się lub zagradza środkami saperskimi i powinny one znajdować się pod ogniem artylerii i moździerzy. Rozpoznanie i ubezpieczenie na stykach i skrzydłach wzmacnia się.

747. Odwód pułku umieszcza się skrycie w osiedlach, schronach lub innych ukrytych miejscach, przygotowanych do okrężnej obrony i osłoniętych przed napadem lotnictwa nieprzyjacielskiego.

Odwód wyposaża się w narty; dla manewru jego zawczasu przeciera się ścieżki, obok których przygotowuje się szybko sztuczne przeszkody.

748. Zadaniem artylerii i moździerzy jest uniemożliwienie nieprzyjacielowi korzystania z dróg i osiedli, wyczerpanie nacierającego nieprzyjaciela, zmniejszenie szybkości posuwania się i przedłużenie czasu przebywania na mrozie.

749. Fizylierów na nartach wykorzystuje się do napadu na tyły nieprzyjaciela, dla robienia przeszkód na drogach, do rozbijania sztabów, instytucji, transportu i do niszczenia łączności.

750. Przy przełamaniu się nieprzyjaciela w głąb obrony dowódca pułku przeciwuderzeniem odwodu na skrzydło i tył nieprzyjaciela niszczy go.

Przede wszystkim rozbić i odrzucić narciarskie pododdziały nieprzyjaciela, które włamały się w głąb obrony.

751. Dowódca pułku i jego sztab musi często sprawdzać czujność wojsk, zwłaszcza w nocy, w mróz, zamieć i śnieżycę.

752. Dowódca pułku obowiązany jest zabezpieczyć ogrzewanie i odpoczynek strzelców i dowódców oraz przedsięwziąć środki przeciw odmrożeniom.

Punkty opatrunkowe rozmieszcza się w krytych, ciepłych budynkach, w ziemiankach i zaopatruje się w gorącą wodę; transport sanitarny zaopatruje się w namioty, ciepłe koce i kożuchy.

753. Należy posiadać transport na saniach i przygotować drogi na tyłach dla transportu samochodowego.

Ubezpieczenie pododdziałów tyłowych pułku organizuje się z uwzględnieniem możliwego napadu narciarskich oddziałów nieprzyjaciela.

754. W obronie ruchowej (manewrowej) zimą, uwzględniając krótkość dnia, należy utrzymywać się na każdej linii obrony do nastania zmroku. Na każdej linii obronnej trzeba zawczasu przygotować ukrycia i zastosować środki do ogrzewania strzelców. Opuszczając ukrycia, niszczy się je.

9. Właściwości obrony w górach.

755. Rejony górskie dają wielkie możliwości wyboru linii, wygodnych do obrony. Równocześnie urozmaicony teren, głębokie i skryte podejścia, rozrzucenie panujących wzgórz i grzbietów, ułatwiają nieprzyjacielowi oskrzydlenia i obejścia.

756. Dowódca pułku, organizując obronę powinien mieć **silny odwód i dobrze zorganizować rozpoznanie i ubezpieczenie.**

757. Rozpoznanie powinno zawczasu wykryć ruch nieprzyjaciela i uniemożliwić mu rozpoznanie.

Ubezpieczenie pułku powinno obejmować drogi i podejścia, zabezpieczać skrzydła, luki,

styki i przy ukazaniu się nieprzyjaciela zatrzymywać go do czasu podejścia odwodów, czujnie obserwując ścieżki boczne (okrężne) i trudno dostępne kierunki.

758. Szerokość frontu obrony pułku zależy od ukształtowania terenu i ważności bronionego kierunku.

759. W obronie pułku, wzdłuż grzbietu, przedni skraj obrony wysuwa się na stoki, zwrócone w stronę nieprzyjaciela; w obronie w poprzek grzbietu, przedni skraj powinien przechodzić po stoku głównego grzbietu i podnóża zwróconego w kierunku nieprzyjaciela.

760. W obronie wąskiej górskiej doliny pułk zajmuje batalionowymi ośrodkami oporu przylegające do dolny szczyty; w dolinie wystawia się silne ubezpieczenie i urządza się przeszkody.

Punkty oporu rozmieszcza się tak, ażeby dolina i podejścia do nie były ostrzeliwane ogniem krzyżowym na całą głębokość obrony.

761. Drogi, ścieżki górskie i wąwozy nie mogą być granicami batalionów.

762. Czaty bojowe rozmieszczać na szczytach przed przednim skrajem niekiedy na znacznej odległości. Czaty bojowe, wspiera się ogniem artyleryjskim i moździerzy batalionów.

Przy niemożności wykorzystania wzgórz przed przednim skrajem obrony, czaty bojowe

mogą być rozmieszczone na stokach w pobliżu przedniego skraju, na drogach prawdopodobnego podejść a nieprzyjaciela.

763. Dowódca pułku obowiązany jest przy organizowaniu systemu ognia zabezpieczyć ostrzał podejść i pól martwych, szeroko wykorzystując ogień stromy i organizując ogień wielowarstwowy.

Do ostrzału wąskich podejść szeroko zastosować c.k.m. przeciwszturmowe.

Do rażenia nieprzyjaciela w głębokich fałdach terenu bezpośrednio przed przednim skrajem obrony należy używać granatów ręcznych.

764. Przeciwpancerne środki ogniowe rozmieszcza się na kierunkach prawdopodobnego natarcia czołgów nieprzyjaciela rzutami w głąb za przeszkodami przeciwczołgowymi.

765. Jeśli szerokość frontu obrony pułku pozwala, to kierowanie ogniem artylerii centralizuje się.

766. Dowódca pułku daje artylerii i moździerzom zadania ostrzału na bliższych podejść, pól martwych przed przednim skrajem obrony i w głębi obrony i odcinki terenu, gdzie gęstość ognia piechoty jest niedostateczna.

Na najbardziej ważnych kierunkach ustawia się pojedyncze działa przeciwszturmowe.

Odwodowi pułku przydziela się pododdziały moździerzy i pojedyncze działa do towarzyszenia piechocie ogniem i ruchem przy przeciwuderzeniach.

767. Na przeciwstokach szczytów rozmieszcza się część ckm i dział do ostrzału nieprzyjaciela, który się wdarł, dla przygotowania i wsparcia przeciwuderzenia odwodu.

768. W planie ognia dowódca pułku powinien dodatkowo przewidzieć:

— ogień zaporowy i stworzenie worków ogniowych przed przednim skrajem i w głębi obrony;
— obramowanie pojedynczych wzgórz (punktów oporu) i odcięcie ogniowe pojedynczych rejonów w głęb obrony;
— ostrzał niezajętych lub słabo zajętych luk;
— wsparcie przeciwuderzenia.

769. Urządzenia saperskie powinny wzmacniać naturalne właściwości terenu; w tym celu w rejonach górzysto-lesistych urządza się zasieki i zawały, przygotowuje się obsunięcia i rozsadzanie stoków wzgórz, a także stwarza się przeszkody przeciwczołgowe (przeciwskarpy, zawały, słupy przeciwczołgowe z kamieni).

W miejscach, gdzie brak jest ziemi, rowy strzeleckie wykonuje się z drzew lub wielkich kamieni i ze strony zewnętrznej przykrywa się workami z piaskiem.

Peczary, kotliny, skały i wielkie kamienie przystosowuje się do obrony. Przy pracach okopowych należy używać materiałów wybuchowych.

770. W górach zniszczenie lub zagrodzenie dróg (ścieżek) może na długo wstrzymać posuwanie się nieprzyjaciela.

Przeszkody należy urządzać na drogach lub ścieżkach i prawdopodobnych drogach marszu kolumn nieprzyjaciela, przed przednim skrajem obrony, wewnątrz pasa obronnego, w łukach pomiędzy ośrodkami oporu na skrzydłach i na tyłach pułku.

Najdogodniej jest zagradzać trudne do przejścia odcinki dróg i ścieżek, niszczyć jezdnię, przechodzącą nad urwiskami i stromymi skałami; w tym celu wysadzać skały i stoki, zrzucać wielkie kamienie, masy śniegu i lodów, w lasach stosować zawały i zasieki.

Obejścia należy koniecznie minować; na odcinkach błotnistych niszczyć groble.

Przeszkody przeciwczołgowe powinny być uzupełnione przeszkodami przeciw piechocie (drut kolczasty, przenośne przeszkody, sidła, miny, fugasy).

771. Zimą stosować oblodzenie, staczanie śniegu, fugasy. Miny ustawiać przeważnie na drogach i miejscach o małej pokrywie śnieżnej.

772. Odwód pułku rozmieszczać na kierunkach prawdopodobnego przeciwuderzenia i w takiej odległości od przedniego skraju, która zapewnia możliwość szybkiego przeprowadzenia przeciwuderzenia z góry w dół, wzdłuż

grzbietów i dolin, gdzie możliwe są niespodziane działania nieprzyjaciela i w węzłach dróg.

773. W toku walki obronnej dowódca pułku powinien wykorzystać warunki górskiego terenu, rozdzielającego siły nieprzyjaciela, ażeby niszczyć go częściami.

774. W razie włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony wyjątkowego znaczenia nabiera uporczywe utrzymanie poszczególnych wzgórz nawet przy zupełnym okrążeniu.

Odwody batalionów i pułku razem z pododdziałami batalionów powinny energicznie i uporczywie przeciwuderzać na nieprzyjaciela, który włamał się i zniszczyć go.

775. W obronie wąwozu decydujące znaczenie posiada utrzymanie obramowujących wzgórz i przeciwdziałanie ich obejściu, nieprzyjaciela, który włamał się do wawozu, niszczy się ogniem batalionów i przeciwuderzeniami odwodu.

776. W obronie ciaśniny dowódca pułku powinien zorganizować ogień zaporowy na podejścia do niej, na samą ciaśninę i na wyjścia z niej, decentralizując baterie w głąb i rozmieszczając je dla piętrowego ostrzału.

Pojedyncze działa umieszczać za ostrymi zakrętami i skałami, celem prowadzenia ognia bezpośredniego do nieprzyjaciela, który przedostał się do cieśniny i szturmuje otaczające szczyty.

WYCOFANIE SIĘ PUŁKU Z WALKI.

777. Wycofanie się pułku z walki może odbyć się tylko na rozkaz wyższego dowódcy.

Wycofania z walki dokonuje się:

— celem oderwania się od nieprzyjaciela;
— przy dokonywaniu przegrupowań na polu walki;
— jako początkowy etap marszu odwrotowego.

778. Dowódca pułku po otrzymaniu rozkazu obowiązany jest zorganizować i przeprowadzić wycofanie się z pola walki według opracowanego planu, przeprowadzając rozpoznanie linii wycofania i dróg marszu.

Organizując wycofanie się z walki, stworzyć najbardziej sprzyjające warunki, ażeby szybko oderwać się od nieprzyjaciela. Jednocześnie należy dążyć do zadania strat nieprzyjacielowi i zdecydowanie przeszkadzać jego działaniom podczas pościgu.

779. Dowódca pułku wskazuje:

— zadania pododdziałów z chwilą wyjścia do nowego rejonu;
— zgrupowanie pododdziałów pułku podczas wycofania się z walki;
— sposób i kierunek wycofania się każdego batalionu;

— drogi, rejony i sposób wycofania się tyłów pułku;
— sposób i drogi wycofania się artylerii i moździerzy, charakter działań i zadania dla osłony wycofania się z pola walki;
— środki zabezpieczenia wycofania się z walki; skład osłaniających pododdziałów, ich zadania, linie, które utrzymać i do jakiego czasu;
— zarządzenie dotyczące walki z pościgiem równoległym;
— organizacja obrony przeciwpancernej, przeciwlotniczej i przeciwgazowej;
— środki odbudowy przeszkód i zniszczeń na drogach odwrotu;
— organizację łączności podczas wycofania się.

780. Wycofanie z walki łatwiej i lepiej przeprowadzać jest w nocy; dlatego nawet w trudnej sytuacji walki konieczne utrzymać się na miejscu do czasu nastąpienia ciemności.

W warunkach dziennych do wycofania się z walki dopomaga teren urozmaicony i zakryty.

781. Wycofanie się pułku z walki w dzień przeprowadza się przeskokami.

Dowódca pułku, wyznaczywszy w tyle linię obronną, zajmuje ją przez odwód i część pododdziałów strzeleckich batalionów z zadaniem: osłony przy wsparciu ognia artylerii i moździe-

rzy, wyjścia z walki pododdziałów pierwszej linii i utrzymania nacierającego nieprzyjaciela do czasu wycofania się batalionów pierwszej linii na następną.

782. Oderwanie pododdziałów pierwszej linii od nieprzyjaciela przeprowadza się na szerokim froncie i osłania się ogniem artylerii przydzielonej, moździerzy, c.k.m. i dymami, a także środkami ogniowymi odwodu z zajętej przez nich linii obronnej. W batalionach pierwszej linii wyznacza się pododdziały (plutony) osłaniające, wzmocnione środkami przeciwpancernymi, moździerzami, c.k.m. i fizylierami. W momencie oderwania się batalionów od nieprzyjaciela powinny one razić ogniem jego szyki bojowe, przeszkadzając im w posuwaniu się.

Osłaniające pododdziały powinny wykazać szczególną wytrwałość i zabezpieczyć oderwanie się od nieprzyjaciela.

783. W niektórych wypadkach osłona ogniowa oderwania się wspierana jest krótkim przeciwuderzeniem części sił batalionów pierwszej linii, po czym pododdziały wychodzą z walki, osłaniając się ogniem zaporowym z punktów oporu i ogniem wspierającej artylerii i moździerzy.

784. Jeśli pułk wycofuje się z walki w nocy, w pierwszym rzędzie odchodzi odwód ze swoimi środkami wzmocnienia, a następne odchodzą bataliony pierwszej linii.

Dla osłony wycofania się z walki nocą, dowódca pułku wydziela nieduże pododdziały, wzmocnione fizylierami, c.k.m., moździerzami, działami i ruszn.cami ppanc.

Oddziały te rozmieszczają się na przednich liniach, prowadzą natężony ogień, rozpoznanie, przechodzą na krótki czas do szturmu, ażeby wprowadzić w błąd nieprzyjaciela.

Przy nacisku nieprzyjaciela w momencie odrywania się, one odpierają go i pozostają na linii tak długo, dopóki nie otrzymają rozkazu do wycofania się.

Artyleria i moździerze osłaniające wycofanie z walki pododdziałów piechoty, rozpoczynają wycofanie się wtedy, gdy piechota oderwie się od nieprzyjaciela; wycofanie się artylerii i moździerzy zabezpieczają środki ogniowe osłaniających pododdziałów batalionów.

Wycofanie się osłaniających pododdziałów z pierwszej linii na drugą może nastąpić tylko wtedy, gdy siły główne batalionów przejdą drugą linię.

785. Podczas przechodzenia linii, zajętej przez osłaniające pododdziały, bataliony zwijają się w kolumny i nie zatrzymując się, kontynuują wycofywanie się pod osłoną straży tylnej (oddziału tylnego) pułku.

Dowódca pułku wyznacza punkty zborne na drogach lub w pobliżu dróg posuwania się pułku przy odwrocie, gdzie pododdziały zwijają się

w kolumny. Punkty zborne powinny znajdować się poza skutecznym działaniem ognia artyleryiskiego nieprzyjaciela. Na punktach zbornych i na drogach podejścia do nich organizuje się służbę porządkową.

786. Dla walki z równoległym pościgiem nieprzyjaciela dowódca pułku obowiązany jest wydzielić do działań na skrzydłach pułku oddziały z fizylierami i saperami, wzmocnione rusznicami ppanc, działami i innymi środkami przeciwpancernymi, c.k.m. i moździerzami. Oddziały zajmują drogi boczne, zatrzymując posuwanie się nieprzyjaciela ogniem i napadami z zasadzek, urządzając przeszkody przeciwczołgowe i przeciwpiechocie.

787. Dowódca pułku obowiązany jest wykorzystać działanie swego lotnictwa bojowego przeciw ścigającemu nieprzyjacielowi dla szybszego oderwania pułku i ostatecznego wycofania się.

788. Dowódca pułku dla zatrzymania posuwającego się nieprzyjaciela przeprowadza, według planu wyższego dowódcy, niszczenie mostów, dróg i urządzeń w pasie odwrotu pułku.

789. Podczas wycofania się z walki punkt odwodzenia powinien znajdować się w rejonie osłony.

Po oderwaniu się od nieprzyjaciela dowódca pułku powinien znajdować się przy siłach głównych pułku dla organizacji wycofania.

790. W celu wycofania się z walki wydaje się krótkie szczególne rozkazy bojowe.

Sztab pułku wycofuje się dopiero po zorganizowaniu wycofania i gdy siły główne rozpoczęły marsz. Następnie sztab pułku wycofuje się z siłami głównymi.

Podstawą łączności podczas wycofania z walki jest oś łączności pułku ze składnicami meldunkowymi i stacjami pośrednimi.

Podczas wycofania się z walki w głównej mierze stosuje się radio, sygnały radiowe, sygnalizację, środki ruchome i oficerów łącznikowych.

ROZDZIAŁ XVII.

WALKA W OKRĄŻENIU I WYJŚCIE Z OKRĄŻENIA.

791. Walka w warunkach okrążenia jest najbardziej skomplikowanym rodzajem działalności bojowej wojsk i wymaga wielkiej wytrzymałości, inicjatywy, zdecydowania i uporczywości.

Sytuacja okrążenia nie powstaje niespodzianie. Jest ono przyczyną nieudałego wycofania się z walki pułku lub jego sąsiadów.

792. W celu przeciwdziałania okrążeniu dowódca pułku zobowiązany jest:

— prowadzić ciągłe rozpoznanie i obserwację na zagrożonych kierunkach;
— pewnie zabezpieczyć skrzydła, styki i tyły pułku przez organizację obrony przeciwpancernej i przez budowę przeszkód;
— śmiało, szybko i zdecydowanie przeciwuderzać na oskrzydlające oddziały nieprzyjaciela na skrzydło i tyły, szeroko wykorzystując ogień artylerii i moździerzy oraz pomoc sąsiadów.

793. Gdy pułkowi grozi okrążenie, należy:

— wzmocnić rozpoznanie i obserwację w najbardziej zagrożonych kierunkach i wszelkimi sposobami przeszkadzać rozpoznaniu nieprzyjaciela;
— zabezpieczyć zdobycie i utrzymanie taktycznie ważnego rejonu, linii lub punktu na drogach obchodzącego nieprzyjaciela;
— wydzielić silny odwód ze środkami przeciwpancernymi, rozmieszczając go na najbardziej zagrożonych kierunkach;
— organizować współdziałanie z sąsiadami dla wspólnego usunięcia niebezpieczeństwa, ciągłą łączność z dowódcą dywizji drogą okrężną, wykorzystując zwłaszcza w dużym zakresie radio i nawiązując łączność z lotnictwem;

— ustalić ścisłą kontrolę zużycia amunicji i zapasów żywnościowych;
— wybrać i zabezpieczyć miejsca dla zrzucania przez lotnictwo ładunków zaopatrzenia;
— zawczasu ewakuować chorych i rannych oraz zbyteczne ładunki taborów.

794. Pułk, prowadząc walkę w okrążeniu powinien zapewnić sobie swobodę manewru i trwałość szyku bojowego. Nie wolno dopuścić do tego, ażeby nieprzyjaciel ostrzeliwał ogniem skutecznym artylerii i moździerzy a tym bardziej ogniem piechoty szyk bojowy pułku i nie wolno dać mu możności dzielenia i zniszczenia częściami pododdziałów pułku.

795. W razie okrążenia pułk przechodzi do obrony okrężnej zorganizowanej uprzednio.

Dodatkowo dowódca pułku powinien:

— przygotować i ustawić przenośne przeszkody i miny na najbardziej ważnych kierunkach a zwłaszcza na lukach szyku bojowego pułku, osłaniając je ogniem krzyżowym;
— wybrać i przygotować stanowiska zapasowe w kierunkach przewidywanego posuwania się nieprzyjaciela;

— jeśli zachodzi potrzeba, przegrupować lub zmienić odwód, zapewniając skryte jego rozmieszczenia i szybki manewr;
— przygotować ogień artylerii moździerzy i c.k.m. do najbardziej prawdopodobnych dróg posuwania się nieprzyjaciela;
— przejść do dowodzenia szczególnymi rozkazami bojowymi i rozporządzeniami, utrzymując ciągłą łączność wewnątrz pułku i z sąsiadami poza pierścieniem okrążenia;
— prowadzić ścisłą ewidencję posiadanej amunicji, żywności i wszystkich materiałów i oszczędnie je używać.

796. Podczas walki w okrążeniu brak sił zastępuje wytrwałość i uporczywość wojsk w walce, aktywność działań, mistrzowski manewr i podstęp wojenny.

Pułk zmuszony do prowadzenia walki w okrążeniu, powinien ofiarnie wykonać otrzymane zadanie.

797. Dowodzenie artylerią i moździerzami centralizuje się. Powinny one być gotowe do odparcia szturmu nieprzyjaciela z jakiegokolwiek kierunku ogniem ześrodkowanym, do manewru i do masowego napadu ogniowego, celem zapewnienia przełamania.

Artylerię rozmieszczać tak, aby zapewnić możność odparcia szturmu czołgów ogniem bez-

pośrednim. Artyleria powinna współdziałać ze wszystkimi pozostałymi środkami przeciwpancernymi.

798. Należy ustalić przez rozpoznanie w odpowiednim czasie nie tylko początek szturmu nieprzyjaciela, ale i przygotowanie do niego.

799. W razie włamania się nieprzyjaciela wewnątrz odcinka obrony, dowódca pułku obowiązany jest ześrodkować na niego cały ogień. Odwód pod osłoną ognia przechodzi do przeciwuderzenia, celem zniszczenia nieprzyjaciela, który się włamał. Pododdziały, znajdujące się w pobliżu miejsca włamania się nieprzyjaciela, otwierają do niego ogień flankowy.

800. Wyjście pułku z okrążenia następuje tylko na rozkaz wyższego dowódcy.

Wyjście z okrążenia sprowadza się do przerwania pierścienia okrążenia w wybranym kierunku i do wyprowadzenia pododdziałów pułku z późniejszym wycofaniem się pod naciskiem znacznych sił nieprzyjaciela.

801. Najlepszą porą do wyjścia z okrążenia jest noc lub warunki złej widzialności (deszcz, śnieg, mgła). Im gwałtowniej dokonujemy przełamania, tym mniej strat poniesie wojsko.

802. Organizując wyjście z walki w jakichkolwiek warunkach, dowódca pułku powinien przewidzieć:

— rozpoznanie kierunku i odcinka przełamania;
— działania odciążające na innych odcinkach;
— zapewnienie skrytego przygotowania i niespodziewanego przełamania;
— kolejność i sposób wycofywania się pod-oddziałów;
— sposoby dowodzenia i łączności;
— osłonę wycofania przeszkodami.

803. Dla zapewnienia wyjścia z okrążenia ustalić przez rozpoznanie:
— siły, środki i rozmieszczenie nieprzyjaciela;
— słabe miejsca w pierścieniu okrążenia;
— środki umocnienia terenu, stosowane przez nieprzyjaciela i charakter przeszkód.

Rozpoznanie prowadzi się w kilku kierunkach. Oddziały rozpoznawcze wzmacnia się działami, moździerzami i rusznicami ppanc. Należy koniecznie brać do niewoli jeńców.

804. W celu prawidłowego wybrania miejsca przełamania dla wyjścia z okrążenia dowódca pułku, prócz danych rozpoznania, powinien uwzględnić:

— oddalenie pułku od własnych wojsk, w stronę których dokonuje się przełamanie a także miejsca rozmieszczenia oddzia-

łów partyzanckich w kierunku, którym odbywa się wycofanie;
— czy będzie pomoc z zewnątrz, czy nie, w jakich rozmiarach, kiedy i gdzie;
— działania własnego lotnictwa.

805. Przełamanie z reguły przeprowadza się tam, gdzie wykryto słabsze miejsce w pierścieniu okrążenia.

806. Szyk bojowy pułku dla wyjścia z okrążenia składa się z batalionów przerywających, pododdziałów ubezpieczenia odwodu.

Dla przełamania wyznacza się nie mniej niż połowę składu wszystkich sił i główną część artylerii i moździerzy.

Dla przeciwdziałania zaciskaniu pierścienia wydziela się silne osłony.

Pododdziały ubezpieczające utrzymują zajmowane przez nie stanowiska i nie dają nieprzyjacielowi zwężać pierścienia okrążenia.

807. Dla sformowania szyku bojowego pułk przeprowadza niezbędne przegrupowanie skrycie nocą lub w dzień, osłaniając je pozornymi działaniami na innych odcinkach.

808. Dowódca pułku po powzięciu decyzji do wyjścia z okrążenia wskazuje:
— b a t a l i o n o m p r z e ł a m a n i a — zadanie, odcinek i kierunek przełamania; kierunek wyjścia po przełamaniu się; ośrodki wzmocnienia; podstawę szturmo-

wą, czas i sposób jej zajęcia; środki ubezpieczenia bojowego; zadania po wyjściu z pierścienia okrążenia; sygnały wywołania, przeniesienia i przerwania ognia artyleryjskiego; znaki tożsamości i sygnały dla łączności z własnym lotnictwem;

— pododdziałom ubezpieczenia — zadanie; środki wzmocnienia; charakter działań batalionów, które mają przerwać pierścień z chwilą rozpoczęcia szturmu; linie pośrednie obrony w pierścieniu okrążenia; początek (sygnał) sposób i kierunek wycofania się; zadanie po wyjściu z pierścienia okrążenia;

— artylerii i moździerzom — zadanie dotyczące przygotowania i zabezpieczenia szturmu na odcinku przerwania; cele do obezwładnienia; sposób wycofania się i zabezpieczenia działań przy wejściu batalionów i pozostałych sił pułku w wyłom; sygnały wywołania, przeniesienia i przerwania ognia;

— odwodowi — zadanie i miejsce w szyku bojowym pułku i kierunek posuwania się.

809. Wyjście z okrążenia dokonuje się przez wyłatkowo śmiałe i zdecydowane uderzenie na nieprzyjaciela w wybranym kierunku przy uży-

ciu ognia artylerii, moździerzy i głównej masy piechoty.

Podczas przełamania w nocy, piechota przestrzegając ściśle dyscypliny i porządku, niespodziewanie szturmuje nieprzyjaciela. Piechota działa przeważnie granatami i bagnetami; strzelać można tylko z bliskiej odległości. Większa część artylerii posuwa się w szyku bojowym piechoty.

810. W czasie przełamania pierścienia okrążenia w dzień, przed szturmem przeprowadza się silne przygotowanie artyleryjskie. Bataliony przełamania gwałtownie szturmują nieprzyjaciela na odcinku wskazanym do przerwania się, mając część artylerii bezpośrednio w swoich szykach bojowych. Po przerwaniu pierścienia okrążenia rozszerzają one wyłom w kierunku skrzydeł, szturmują nieprzyjaciela z tyłu i niszczą jego przeciwuderzające grupy i odwody.

811. Wyjście pododdziałów przez powstały wyłom powinno być szybkie i zorganizowane. Skrzydła zabezpiecza się specjalnymi osłonami, wysyłanymi ze składu batalionów, które wyszły z okrążenia.

Wycofanie pododdziałów ubezpieczających przeprowadza się z równoczesnym zastosowaniem przeszkód na specjalny sygnał dowódcy pułku w ślad za wyjściem batalionów.

Z chwilą wyjścia pododdziałów ubezpieczających dowódca pułku pod osłoną całej siły ognia i krótkich przeciwuderzeń piechoty i czołgów na skrzydło i tyły nieprzyjaciela organizuje wycofanie z walki.

ROZDZIAŁ XVIII.

MARSZ PUŁKU.

812. Główny cel marszu pułku polega na tym, ażeby w odpowiednim czasie doprowadzić pułk do wyznaczonego rejonu w pełnej gotowości bojowej.

Marsz wykonywać przeważnie w nocy lub w warunkach ograniczonej widzialności.

Podczas dziennego marszu specjalne znaczenie ma maskowanie, obrona przeciwpancerna i przeciwlotnicza.

813. Maskowanie marszu dziennego osiąga się przez:

— wykorzystanie naturalnych przedmiotów w terenie (las, drzewa);
— rozczłonkowanie szyków marszowych;
— posuwanie się podczas niepogody (deszcz, mgła, śnieżyca);
— ścisłe przestrzeganie dyscypliny maskowania podczas marszu i na odpoczynkach.

W dzień pułk przeprowadza marsz w rozczłonkowanych szykach marszowych, które zapewniają ciągłą gotowość do odparcia lotnictwa i czołgów nieprzyjaciela, wzajemne wspieranie się, giętkość manewru i szybkość rozwijania się.

814. Marsz pułku zdala od frontu organizuje się w ten sposób, by przybyć w wyznaczony rejon w oznaczonym czasie z uwzględnieniem wygód i bezpieczeństwa w marszu.

815. Pułk wykonuje marsz w szyku marszowym i tworzy kolumnę marszową, posuwającą się według jednej marszruty.

Kolumna marszowa dla wygody i bezpieczeństwa od napadu lotnictwa rozczłonkowuje się w głąb rzutami.

Dowódca pułku przeprowadza podział kolumny na rzuty z uwzględnieniem przewidywanego rozwijania się pułku do walki i organizacji obrony przeciwpancernej i przeciwlotniczej.

Przy podziale kolumny na rzuty nie naruszać stałej organizacji pododdziałów bez specjalnej konieczności.

Do każdego rzutu, celem zapewnienia jego samodzielności włącza się: batalion piechoty, środki wzmocnienia, saperów i dobrych przewodników.

Odległość między rzutami pułku wynosi do 500 m.

Artyleria zmotoryzowana posuwa się na końcu kolumny lub prowizorycznymi drogami dla kolumn.

816. Szybkość marszu piechoty zależy od zaprawy strzelców i dowódców, stanu i charakteru dróg, pory roku, doby i warunków atmosferycznych.

Średnia szybkość posuwania się piechoty w dzień — 4 km/godz., przy mniejszym obciążeniu — 5 km/godz.

817. Przemarsz pułku w ciągu doby w zależności od zadania może być podróżny — 7 — 8 godzin marszu, lub forsowny — 10 — 12 godzin marszu.

Przemarsz podróżny pułku w ciągu doby wynosi 30 km, forsowny marsz pułku w ciągu doby — 40—45 km (z odpoczynkiem trwającym 4 godz.).

818. Celem oszczędzania sił i sprzętu wyznacza się:

— krótkie odpoczynki — 10 minut po każdych 50 minutach marszu;

— długie odpoczynki — 3 godziny na początku drugiej połowy drogi;

— dzienne odpoczynki — po 3—4 dobach, a po forsownych przemarszach po 2 dobach.

819. Rozpoznanie rejonu długiego odpoczynku przeprowadza się zawczasu. Rejon od-

poczynku powinien odpowiadać potrzebom szybkiego rozwijania się, odparcia możliwego napadu lotnictwa i czołgów, a także ukrycia i maskowania.

820. Podczas organizacji i wykonywania marszu należy dbać o stan nóg strzelców, dopasowanie oporządzenia, stan koni, sprzętu, samochodów, dyscyplinę, regulować picie wody w marszu, wydawanie strawy i zabezpieczenie snu strzelcom.

821. Szyk marszowy pułku w straży przedniej dywizji lub w samodzielnej kolumnie, składa się z rozpoznania, oddziału przedniego (straży przednie), sił głównych, ubezpieczenia bocznego i tylnego.

Szyk marszowy pułku w siłach głównych dywizji składa się: z pododdziałów ubezpieczających i jednego lub kilku rzutów. Siła, skład i oddalenie pododdziałów ubezpieczających zależy od sytuacji, zadania i składu ubezpieczanej kolumny.

822. W marszu czołowym dla ubezpieczenia pułk wysyła:

Podczas marszu jako straż przednia dywizji:

— w kierunku marszu — oddział przedni w składzie do wzmocnionego batalionu na odległość 2 — 3 km;

— na skrzydła — szpice boczne w sile od plutonu do kompanii na odległość do 2 km;
— ubezpieczenie bezpośrednie — patrole we wszystkie strony od wszystkich rzutów pułku.

Podczas marszu w kolumnie samodzielnej:
— w kierunku marszu — straż przednią w sile do batalionu na odległość 2 — 3 km;
— na skrzydła — szpice boczne w sile do plutonu na odległość do 2 km;
— w tył — szpicę tylną w sile najmniej plutonu na odległość do 1 km;
— ubezpieczenie bezpośrednie — patrole.

Straż przednią (oddział przedni) wzmacnia się moździerzami, rusznicami ppanc. i działami, artylerią, saperami dla usuwania przeszkód i przeprowadzania prac drogowo-mostowych.

823. Jeśli na wolnym skrzydle są naturalne przeszkody, dowódca pułku wysyła nieruchome ubezpieczenie, które posuwając się w straży przedniej, zajmuje dogodne punkty dla obrony i utrzymuje je do czasu przejścia przez ubezpieczaną kolumnę, po czym dołącza do jej ogona.

824. Podczas marszu bocznego pułk dla ubezpieczenia wysyła:

— w kierunku zagrożonego skrzydła — straż boczną w sile do batalionu na odległość 2—3 km;
— w kierunku marszu — szpicę czołową w sile od plutonu do kompanii na odległość do 2 km;
— w tył — szpicę tylną na odległość do 1 km.

Straż boczną wzmacnia się moździerzami, ruszn cami i dz ałami ppanc., artylerią, saperami dla usuwania przeszkód i przeprowadzania prac drogowo-mostowych.

825. Posterunki obserwacji przeciwlotnicze posuwają się z ubezpieczanymi pododdziałami. Część posterunków może być nieruchoma, wysyłana zawczasu celem obserwacji pod osłoną pododdziałów rozpoznawczych i ubezpieczających. Posterunki nieruchome pełnią służbę do określonego czasu, po czym kolejno dołączają do swoich pododdziałów.

826. Pułk podczas marszu odwrotowego dla ubezpieczenia wysyła: podczas marszu jako straż tylną dywizji:
— w kierunku nieprzyjaciela — oddział tylny w sile do batalionu na odległość 2—3 km;
— na skrzydła — szpice boczne w sile od plutonu do kompanii na odległość do 2 km;
— ubezpieczenie bezpośrednie — patrole.

Podczas marszu w kolumnie samodzielnej:

— w kierunku nieprzyjaciela — oddział tylny w sile do kompanii;

— w kierunku marszu — szpicę czołową w sile do plutonu na odległość do 2 km;

— ubezpieczenie bezpośrednie — patrole.

Oddział tylny wzmacnia się moździerzami, działami i ruszn.cami ppanc., artylerią, saperami.

827. Pułk podczas posuwania się w kolumnie sił głównych dywizji dla ubezpieczenia wysyła szpice boczne i patrole.

828. W razie zatrzymania się kolumny pułku na dłuższy odpoczynek ubezpieczenie marszowe zatrzymuje się, zajmuje linię dogodną do obrony i pełni służbę jako ubezpieczenie postoju.

829. Po otrzymaniu rozkazu do marszu, dowódca pułku daje zarządzenie przygotowawcze, w którym wskazuje czas i sposób wyjścia, drogę marszu i przewidywaną długość marszu, po czym wydaje rozkaz.

830. Dla planowania i przygotowania marszu dowódca pułku powinien:

— uwzględnić odległość do naziemnego nieprzyjaciela;

— wybrać i rozpoznać drogi, prowizorycznie wyznaczyć drogi dla kolumn i przygotować przewodników;

— zastosować środki celem naprawy dróg, mostów, do usuwania przeszkód na drodze marszu, budowy w razie potrzeby pewnych odcinków drogi i organizować regulowanie ruchu;
— obliczyć szybkość marszruty i czas posuwania się, miejsce odpoczynków;
— ocenić całą marszrutę z punktu widzenia możliwości napadu lotnictwa i czołgów nieprzyjaciela i określić środki zabezpieczenia i przeciwdziałania;
— ustalić: skład rzutów i kolejność ich posuwania się; punkt wyjściowy, linie wyrównujące, czas ich przejścia, rejon dłuższego odpoczynku.

831. Sztab pułku organizuje w czasie marszu łączność z pododdziałami ubezpieczającymi, rzutami kolumn i sąsiadami, ażeby dowódca pułku mógł szybko przekazywać rozporządzenia, otrzymywać meldunki i ciągle dowodzić pułkiem odczas rozwijania się go w szyk bojowy.

Dlatego szeroko stosować ruchome środki łączności, sygnalizację dźwiękową, świetlną i radiową. Środki łączności rozdziela się między pododdziały. Łączności radiowej można używać do przekazywania krótkich sygnałów pododdziałom rozpoznania, ubezpieczeniu i posterunkom obserwacji przeciwlotnicze. Pozostałe radiostacje powinny być gotowe do pracy we-

dług planu, ustalonego przez rozporządzenia szefa łączności sztabu pułku.

Przy sztabie pułku powinni być oficerowie łącznikowi i łącznicy z batalionów, przydzielonych pododdziałów i sąsiadów.

Pułk powinien wysyłać oficerów łącznikowych do sąsiednich kolumn i do sztabu dywizji.

832. Przed marszem dowódca pułku wskazuje batalionom (rzutom) punkt wyjściowy lub linię i czas jej przejścia. Zbiórka w jednym miejscu pododdziałów więcej aniżeli batalionu jest wzbroniona. Kolumnę marszową pułku tworzy się w czasie marszu.

833. W czasie marszu przestrzega się ścisłego porządku; marsz powinien odbywać się tylko po prawej stronie drogi (piechota może posuwać się po bokach dróg); lewą stronę drogi wykorzystuje się do wymijania i ruchu przeciwnego; w czasie marszu zezwala się rozpiąć kołnierze, zdejmować nakrycia z głowy; dowódcy i strzelcy powinni iść na określonych dla nich miejscach, normalnym krokiem, przestrzegając ustalonych odległości i odstępów; ciaśniny, przeprawy przechodzi się rzutami i bez zatrzymywania się; w razie spotkania na poprzecznych drogach innych kolumn, wyższy dowódca ustala kolejność przepuszczania kolumn, uwzględniając ich zadanie bojowe; dla dłuższego odpoczynku pododdziały schodzą z drogi.

Marsz reguluje się na liniach taktycznych, przez które przechodzi we wskazanym czasie czoło kolumny sił głównych pułku.

834. W celu odparcia nalotu lotnictwa w pododdziałach ubezpieczających i w każdym rzucie kolumny marszowej wyznacza się posterunki obserwacji przeciwlotniczej, drużyny, plutony strzeleckie i c.k.m. Celem osłonięcia pułku przed lotnictwem w czasie przechodzenia ciaśnin, przepraw i osiedli pod osłoną oddziału przedniego, wysuwa się do przodu c.k.m przeciwlotnicze.

Po przejściu kolumny marszowej c. k. m. przeciwlotnicze kotynuują osłanianie przed lotnictwem lub posuwają się w kolumnie. Na sygnał alarmu lotniczego „Alarm lotniczy", wszystkie środki przeciwlotnicze przygotowują się do walki; pozostałe pododdziały, nie przerywając marszu, zabezpieczają się przed napadem lotniczym, maskują i rozczłonkowują się.

835 Celem odparcia napadu czołgów na sygnał „Czołgi":

— działa i rusznice ppanc. natychmiast zajmują stanowiska przed piechotą;
— cała artyleria szybko zajmuje stanowiska ogniowe celem odparcia napadu czołgów;
— piechota, oddziały zmotoryzowane i transport, szybko wykorzystują pobliskie ukrycia i przygtowują się do walki;

— saperzy ustawiają miny w przodzie i na skrzydłach stanowisk ogniowych artylerii.

Na sygnał „Zbiórka" pododdziały szybko zajmują swoje miejsca i kolumna maszeruje dalej.

836. **W warunkach zimowych** szybkość posuwania się po drogach utartych bez nart wynosi 3—4 km/godz., batalionów narciarskich — średnio 4 — 5 km/godz., drobnych grup zwiadowców — narciarzy — 5—6 km/godz. Przemarsz w ciągu doby oddziałów narciarskich wynosi 30 — 40 km.

Znaczenie nocnych marszów w związku z krótkim dniem wzrasta.

Rozpoznanie i ubezpieczenie wysyła się na nartach.

Drogi oznacza się wiechami.

837. Zmniejszenie głębokości kolumny osiąga się przez marsz kompanii, batalionów na nartach po obu stronach drogi wzdłuż osi marszu.

Pododdziały czołowe zmieniać co godzinę. W razie złego stanu dróg, krótkie odpoczynki wyznacza się częściej niż zwykle, jednak czas ich trwania skraca się. Długich odpoczynków nie wyznacza się.

838. Stosuje się środki przeciw odmrożeniu:

— zaopatruje się w ciepłą odzież, wydaje się tłuszcze do smarowania w czasie mrozów na bardziej czułych na odmrożenie miejsc ciała, owija się nogi papierem, zmienia się ludzi posuwających się na nartach i bez nart.

Celem zapobiegnięcia odmrożeniu strzelcy obserwują siebie nawzajem.

839. Przemarsz kończyć w osiedlu, w lesie lub w miejscu zakrytym od wiatru i w rejonach, zabezpieczonych w opał.

840. Podczas marszu w dnie upalne wymarsz należy wyznaczyć możliwie wcześnie, ażeby większą część przemarszu wykonać przed dziennym upałem, a pozostałą część po dłuższym odpoczynku, gdy upał zacznie słabnąć.

W celu zapobiegnięcia udarom słonecznym i innym objawom chorób, unikać przemęczenia wojsk i ściślej przestrzegać dyscypliny picia wody.

Celem uniknięcia przemęczenia wojsk należy:

— zapewnić wojskom dostateczny odpoczynek przed wymarszem i na dłuższych odpoczynkach;
— przed wymarszem napełnić manierki wodą;
— częściej wyznaczać krótkie odpoczynki i przedłużać długie odpoczynki; wyzna-

czać je w rejonach cienistych i w miarę możności blisko rzek, zbiorników wody i w miejscach przewiewnych;

— w czasie marszu rozpinać kołnierze, zdejmować nakrycia głowy, posuwać się w większych odstępach i odległościach po cienistej stronie drogi

841 **Marsz pułku w górach** odbywa się samodzielnie rzutami. Odległość między rzutami ustala się na — 15 minut marszu. Planowanie marszu w górach przeprowadza się według czasu. Zestawia się profil marszruty według mapy. Szybkość posuwania się po drodze kołowej o nachyleniu stoku do 10° wynosi 2—3 km/godz.

Jeśli nachylenie zbocza jest większe aniżeli 10°, obliczenie szybkości przeprowadza się w zależności od nachylenia — 300 — 400 m/godz. przy wspinaniu i 600 — 700 m/godz. przy schodzeniu.

Na stromych stokach prócz krótkich odpoczynków należy zarządzać odpoczynki 2 — 3 minutowe po 15 — 20 minutach marszu.

Podczas marszów forsownych w warunkach górskich należy zmniejszyć ciężar oporządzenia ludzi.

Czas trwania długich odpoczynków wynosi do 4 godz. Dłuższe odpoczynki wyznacza się przed wzgórzem, obok źródeł, wody wzdłuż

osi marszu, poza osiedlem. Juki ze zwierząt zdejmuje się.

Przy przechodzeniu ze stromych stoków stosuje się środki hamowania sprzętu i wozów.

842. Podczas marszu w górach oddalenie ubezpieczenia marszowego od sił głównych określa się koniecznością zajęcia panujących wzgórz wzdłuż osi marszu kolumny sił głównych. Siły główne posuwają się od punktu do punktu.

Celem ubezpieczenia skrzydeł kolumny marszowej i zajęcia panujących wzgórz na skrzydłach, wysyła się z kolumny kolejno i w odpowiednim czasie nieruchome ubezpieczenia bokowe, które po przepuszczeniu całej kolumny dołączają do jej ogona.

843. Marsz w lesie ubezpiecza się silnym rozpoznaniem, ubezpieczeniem okrężnym i dokładnym regulowaniem ruchu.

Wszystkie drogi i ścieżki, idące w kierunku osi marszu, powinny być rozpoznane.

Posuwanie się rzutów w lesie przeprowadza się na zmniejszonych odległościach. Dla zapewnienia gotowości bojowej w czasie rozwijania się batalionom i kompaniom przydziela się pojedyncze baterie i część taboru bojowego. Poddoddziały ubezpieczające powinny być tak silne, ażeby samodzielnie mogły pokonać przeszkody, zniszczyć większe zasadzki i prowadzić pomyślnie walkę z czołgami nieprzyjaciela.

Straż przednia wchodzi w nieduży las wtedy, gdy pododdziały rozpoznawcze lub oddział przedni opanują wyjścia z lasu; siły główne pułku wchodzą w las po wyjściu straży przedniej na przeciwległy skraj lasu. Wzmacnia się obserwację przeciwlotniczą.

844. W celu pomyślnego wykonania marszu nocnego należy:

— rozpoznać drogę w dzień;
— organizować regulację ruchu (przewodnicy, znaki, wskazówki);
— rozdzielić pododdziały na rzuty z uwzględnieniem dogodności nocnego marszu;
— zapewnić ubezpieczenie i łączność;
— dać możność dostatecznego odpoczynku przed marszem;
— organizować służbę **porządkową** na drogach marszu, nie zezwalając na podciągania w dzień opóźnionych i transportów do rejonu skoncentrowania sił. Cały skład osobowy pułku powinien znać azymut marszruty pułku.

W przewidywaniu marszu nocnego pododdziały należy rozmieszczać rzutami w głąb, w pobliżu dróg, z uwzględnieniem jednoczesnego rozpoczęcia posuwania się całej kolumny pułku.

845. Pododdziały ubezpieczające i rzuty pułku posuwają się w nocy na zmniejszonych

odległościach. Odległość ubezpieczenia zmniesza się, a bezpośrednie ubezpieczenie wzmacnia się.

Dla osłony artylerii i tyłów wyznacza się plutony strzeleckie (drużyny). W rzutach wyznacza się pododdziały dyżurne.

Przestrzegać ściśle dyscypliny marszowej (dźwięk, światło). Każdy dowódca nie powinien dopuszczać do oderwania się swego pododdziału od oddziałów idących w przodzie i siedzić, ażeby na krótkich odpoczynkach ludzie nie zasypiali.

Zabrania się otwierania ognia w nocy bez zezwolenia dowódcy. Marsz w nocy przeprowadza się z reguły bez długich odpoczynków. Podczas marszu nocnego wzmacnia się łączność łańcuchem łączników. Na liniach wyrównania organizuje się punkty kontrolne w celu regulowania ruchu i kontroli planu marszu.

ROZDZIAŁ XIX.

PRZEWOZY SAMOCHODOWE.

846. Na większe odległości pułk przewozi się w pełnym składzie z pododdziałami tyłowymi.

Celowym jest przewozić:

— pułk na odległość ponad 50 km;

— batalion (dywizjon) na odległość ponad 30 km.

Bataliony i kompanie strzeleckie (bez wozów) można przewozić i na mniejsze odległości.

Oprócz przewożenia pułku i jego pododdziałów na większe odległości przewożenia dokonuje się w celu:

— wysyłania oddziałów rozpoznawczych i wydzielonych;
— ścigania nieprzyjaciela;
— przerzucania odwodu w obronie ruchowej;
— szybkiego oderwania oddziałów, które prowadzą walkę jako straż tylna;
— zniszczenia nieprzyjaciela, który wdarł się na tyły i jego desantów lotniczych.

847. Kolumnę samochodową pułku dzieli się na rzuty. W skład rzutu wchodzi batalion piechoty ze środkami wzmocnienia i częścią saperów. Artylerię dywizyjną i przeciwpancerną rozdziela się pomiędzy rzuty.

848. Dowódca przewożonego pułku (batalionu) odpowiada za całą organizację przewozu swego oddziału (pododdziału).

Dowódca oddziału samochodowego na czas przewozu podlega dowódcy pułku i odpowiada za techniczne przygotowanie, przeprowadzenie i zabezpieczenie przewozu oraz za prawidłowe wykorzystanie sprzętu samochodowego.

849. Każdemu batalionowi lub artyleryjskiemu dywizjonowi wyznacza się osobny **rejon załadowania** o rozmiarach $1 \times 1^1/_2$ km, który do-

kładnie przygotować, t. j. naprawiać drogi, przygotować i ustawić wskaźniki i znaki drogowe; na skrzyżowaniach dróg ustawić drogowskazy lub posterunki regulacyjne; stosować środki maskowania; organizować obronę przeciwpancerną, przeciwlotniczą i przeciwgazową.

Rejon załadowania składa się z punktów załadowania, rejonów zbiórki (oczekiwania) transportu samochodowego, z rejonów skoncentrowania przewożonych pododdziałów, dróg podejścia i odejścia. Podczas rozpoznania rejonów załadowania miejsce załadowania wybiera się na drogach lub wzdłuż nich, w miejscach dobrze zamaskowanych, znajdujących się w pobliżu miejsca rozmieszczenia przewożonych wojsk. W razie braku odpowiednich miejsc przy drodze, dla załadowania mogą być wykorzystane przesieki leśne, polany o twardym gruncie z dogodnymi drogami podejścia i wyjścia.

Przyjazd i odjazd samochodów należy organizować, unikając skomplikowanych zwrotów i zajazdów.

850. Załadowanie batalionu piechoty w porze dziennej wymaga 40 — 50 minut czasu, dywizjonu artyleryjskiego — do 1 godziny. Nocą czas ten powiększa się półtora raza.

851. W razie przewozu pułku samochodami regulowanie ruchu organizuje sztab dywizji wspólnie z dowódcą oddziału samochodowego.

W wypadkach gdy wyższy dowódca nie organizuje regulowania, dowódca pułku powinien organizować je, wydając swoje zarządzenia. W celu regulowania ruchu kolumn samochodowych, ze składu sztabu wydziela się centralny punkt regulacyjny, punkty kontrolne i posterunki regulacyjne.

Centralnym punktem zarządza szef sztabu pułku lub jego zastępca. Rozporządzenia w sprawie organizacji ruchu przekazuje się tylko przez punkty regulacyjne i nikt nie ma prawa wtrącać się do ich pracy.

Punkty kontrolne sprawdzają wyjazd samochodów w wyznaczonym czasie z rejonów załadowania. W obrębie batalionowych rejonów załadowania ustala się posterunki regulacyjne przy wyjściach z punktów załadowania i z rejonu.

Posterunki regulacyjne, wysyłane naprzód pod osłoną rozpoznania, regulują ruch na skrzyżowaniach dróg, mostach, ciaśninach, wyjściach i wejściach w osiedla i na liniach wyrównujących.

852. Podczas posuwania się w górach (wąskich miejscach i przełęczach) wystawia się dodatkowe posterunki, zaopatrzone w łączność telefoniczną. Podczas posuwania się nocą posterunki regulacyjne powinny być wzmocnione; na niebezpiecznych miejscach marszruty (zakręty, mosty, tamy), wywiesza się dodatkowe

wskaźniki z lampami, a wzdłuż obu stron drogi oznacza się je białymi pasmami, na leśnych zaś odcinkach drogi — przez pomalowanie pni drzew.

Skład osobowy, obowiązany jest znać ustalone sygnały wzrokowe i dźwiękowe.

853. Wyciąganie kolumny samochodowej batalionu lub dywizjonu artyleryjskiego jedną drogą trwa średnio 20 — 30 minut. Kolumnę samochodową pułku bez straży przedniej wyciąga się na jednej drodze w przeciągu $1^1/_2$ — 2 godzin, kolumnę samochodową pułku w pełnym składzie — w ciągu $2^1/_2$ — 3 godzin.

W czasie posuwania się kolumny samochodowej normalne odległości ustala się w zależności od stanu dróg, szybkości posuwania się i warunków terenowych; między czołami rzutów na 20 — 30 minut drogi, między samochodami — 25—50 m; przy wjeżdżaniu na strome stoki — do 100 m. Szybkość posuwania się w dzień wynosi 20 — 30 km/godz., w nocy z przyćmionymi reflektorami 10—15 km/godz.

Normalny przejazd kolumny samochodowej w ciągu doby wynosi 120 — 150 km., forsowny przejazd — 200—250 km. Po każdych dwóch godzinach ruchu wyznacza się krótkie odpoczynki 15—20 minutowe dla technicznych oględzin samochodów, sprawdzenia obciążenia i podciągnięcia się ogonów rzutu. Dłuższy od-

poczynek trwa 2—3 godziny i wyznacza się go po 6—8 godzinach jazdy.

854. W razie uszkodzenia drogi lub przepraw przez lotnictwo nieprzyjaciela rzuty kontynuują posuwanie się, wykorzystując drogi objazdowe i przeprawy. Jeśli dróg objazdowych nie ma lub uszkodzenie jest nieznaczne, rzut natychmiast przystępuje do naprawy drogi i mostów własnymi siłami.

855. **Rejony wyładowania** powinny odpowiadać tym samym warunkom, co i rejony załadowania. Po wyładowaniu — transport samochodowy rzutów natychmiast odjeżdża na wskazany mu rejon zbiórki w celu uwolnienia dróg w rejonie wyładowania. Wyładowanie batalionu wymaga w dzień 15 — 20 minut, dywizjonu artyleryjskiego — 30—40 minut. W nocy czas ten zwiększa się średnio o 15 minut.

856. Przy organizacji transportu samochodowego przez sztab pułku opracowuje się: rozkaz, obliczenie ilości potrzebnych środków samochodowych, schemat kolumny, sposób i kolejność ładowania, wskazówki dotyczące rozpoznania i przygotowania marszruty, środki obrony przeciwpancernej, przeciwlotnicze i przeciwgazowej, plan pomocy sanitarnej, weterynaryjnej i materiałowo-technicznej.

W batalionie piechoty i dywizjonie artyleryjskim opracowuje się schemat samochodowego rzutu i rejonu załadowania (wyładowania).

857. Ubezpieczenie podczas przewozu samochodowego organizuje się na tych samych zasadach, co w pieszym marszu ubezpieczonym, jednak odległości ustala się z takim obliczeniem, ażeby odległość od ogona straży przedniej do czoła kolumny sił głównych wynosiła nie mnie jak 8 km. Dla ubezpieczenia bocznego wykorzystuje się drogi równoległe, a w razie braku ich na kierunki zagrożone wysyła się ubezpieczenie nieruchome, w pierwszym rzędzie dla zajęcia dróg, wiodących na skrzydło przewożonego oddziału (pododdziału).

858. Dowodzenie batalionami podczas przewożenia samochodami zapewnia się:

— **w czasie załadowania i wyładowania** przez nawiązanie łączności przewodowej między centralnymi i kontrolnymi punktami regulacyjnymi, dublowanej ruchomym środkami łączności;
— **w czasie posuwania się** — krótkimi sygnałami radiowymi i ruchomymi środkami łączności (samochody i motocykle).

ROZDZIAŁ XX.

PUŁK NA POSTOJU.

859. Pułk piechoty na postój rozmieszcza się:

— na kwaterach — w osiedlach;
— na biwaku — poza osiedlem;

— na kwatero - biwaku — w sposób mieszany.

860. Rejon dla rozmieszczenia pułku na postój powinien zapewniać: skryte rozmieszczenie pułku przed naziemną i lotniczą obserwacją nieprzyjaciela; możliwość szybkiego wyjścia i rozwinięcia się w szyk bojowy; dogodność obrony w wypadku napadu nieprzyjaciela; najlepsze warunki odpoczynku.

Jeśli rejon rozmieszczenia znajduje się w dużej odległości od nieprzyjaciela i w tyle własnych wojsk, pod uwagę należy brać warunki lepszego wypoczynku wojsk, jeśli zaś w pobliżu nieprzyjaciela — gotowość bojową.

861. Celem zapewnienia wojskom najlepszych warunków odpoczynku podczas rozmieszczenia dowódca pułku powinien:

— zawczasu pokazać rejony rozmieszczenia (nocleg, dniówka) batalionów, pododdziałów pułku, środków wzmocnienia i wysłać kwaterunkowych;
— przewidzieć środki zapewnienia gotowości bojowej i wyznaczyć punkty zbiórki pododdziałów w razie alarmu;
— nie dopuszczać, ażeby pododdziały pułku i środki wzmocnienia oczekiwały na drodze przed zajęciem miejsca oraz na zmiany rozmieszczenia pododdziałów, które już zajęły miejsce;

— wybrać rejon na postój, który jest dogodny pod względem gospodarczym i bezpieczny pod względem sanitarnym i weterynaryjnym;
— ubezpieczyć wojska od niespodziewanych nalotów lotnictwa i naziemnego nieprzyjaciela;
— rejony rozmieszczenia na postój w lasach wybierać nie bliżej, niż 500 m od skrajów i dróg.

862. W celu rozmieszczenia na postój dowódca pułku wydaje rozkaz, w którym wskazuje:
— rejony rozmieszczenia batalionów i środków wzmocnienia;
— skład i zadanie pododdziałów ubezpieczenia postoju;
— zadania rozpoznania;
— środki obrony przeciwlotniczej, przeciwpancernej i przeciwgazowej;
— sposób działań w razie zaskoczenia przez nieprzyjaciela w dzień i w nocy;
— specjalne środki zapewnienia gotowości bojowej i punkty zbiórek pododdziałów w razie alarmu.

Rozkaz powinien być przekazany dowódcom batalionów, pododdziałów i środków wzmocnienia eszcze przed przybyciem do rejonu rozmieszczenia.

863. Dla wydzielenia kwater przy rozmieszczeniu w osiedlu i w celu podziału miejsc przy

rozmieszczeniu poza osiedlem, zawczasu wysyła się **oddział kwaterunkowy** w ilości jednego oficera z każdego batalionu, dywizjonu i odpowiadających im oddziałów oraz jednego podoficera z każdej kompanii, baterii. Do oddziału kwaterunkowego włącza się lekarza, weterynarza, chemika i sapera (hydrotechnika).

Jednego z nich wyznacza się na dowódcę. Dowódca oddziału kwaterunkowego pułku po przybyciu na miejsce obowiązany jest:

— zbadać dogodność rejonu, uwzględniając obronę przeciwlotniczą i przeciwpancerną, stan sanitarny i weterynaryjny; podzielić rejon kwater lub biwaku między bataliony, kompanię i środki wzmocnienia; wybrać mieszkania (miejsca) dla szłabów, ośrodka łączności, sanitarnego i weterynaryjnego oddziału.

Kwaterunkowi wykonują prace, dotyczące rozmieszczenia swoich kompanii (plutonów).

Zabrania się sporządzania napisów z oznaczeniem nazw i numeracji pododdziałów. Po skończeniu pracy wszyscy kwaterunkowi oczekują na swe pododdziały i rozprowadzają je na kwatery (w rejony).

Wojska na postoju powinny ściśle przestrzegać ustalonego porządku, maskowania przed obserwacją nieprzyjaciela i zachowania tajemnicy wojskowej.

864. Sztab pułku rozmieszcza się zawsze w miejscach dogodnych dla dowodzenia i łączności z pododdziałami pułku i oddziałami przydzielonymi.

Z mieszkań, przeznaczonych dla sztabów, mieszkańców przesiedla się do innych mieszkań.

Należy unikać rozmieszczania sztabów w rejonie, który łatwo może być przedmiotem napadu nieprzyjaciela. W sztabie wydaje się zarządzenia (podział funkcji) na wypadek niespodziewanego napadu nieprzyjaciela.

865. Podczas samodzielnego rozmieszczenia pułku w osiedlu dowódca pułku jest komendantem garnizonu. Prócz tego wyznacza się oficera służbowego garnizonu i pododdział służbowy. Wystawia się placówki, organizuje się patrolowanie, rozdziela się źródła wody (studnie), obok których wystawia się posterunek. Stosuje się środki przeciwpożarowe.

866. Miejsca na rzekach w kierunku ich biegu wyznacza się do korzystania w następujące, kolejności: woda do picia i gotowania, poienia koni, kąpania ludzi i koni, woda do zalewania samochodów, prania bielizny i mycia samochodów.

867. Zbiórkę odpoczywających pododdziałów w razie alarmu przeprowadza się w porządku, ustalonym przez komendanta garnizonu. Punkty zbiórek wyznacza się nie więcej jak na

batalion (dywizjon) i zwykle w ukrytych miejscach, poza obrębem osiedla.

868. Poza obrębem osiedla nie rozmieszczać się zwarcie, a wykorzystywać do ukrycia przedmioty terenowe. Miejsce rozmieszczenia powinno być suche. Podczas rozmieszczania należy unikać liniowego rozmieszczenia pododdziałów.

Należy kopać rowy przeciwlotnicze i przeciwczołgowe.

869. Podczas rozmieszczania pułku na postój należy:

— stosować wszystkie środki celem zabezpieczenia normalnego ruchu po drogach i maskowania;
— naprawić trudne do przechodzenia odcinki dróg lub wysłać pododdziały do pomocy samochodom i wozom;
— na skrzyżowaniach dróg wystawić drogowskazy;
— organizować regulację ruchu;
— wyznaczyć dla samochodów i wozów miejsce postoju, ukryte przed obserwacją lotniczą;
— zabronić poruszać się ludziom i transportom bez środków maskowania, wystawiając specjalne posterunki;
— w lesie, na odcinkach, gdzie jest możliwość zatamowania ruchu, wykonać objazdy;
— zimą organizować oczyszczanie dróg.

870. Przy rozmieszczaniu pułku w rejonie, w którym niedawno był nieprzyjaciel, przeprowadza się dokładne poszukiwanie, celem wyszukania pojedynczych żołnierzy lub oficerów nieprzyjaciela, min o działaniu ze zwłoką, określenia przydatności pozostawionych produktów żywnościowych i wody.

871. Na terytorium nieprzyjaciela, w rejonach, gdzie ludność jest wrogo ustosunkowana, celem udaremnienia jej szkodliwej działalności i szpiegostwa, należy zorganizować skryty nadzór i patrolowanie. Podejrzane osoby natychmiast zatrzymywać i skierowywać do oficera służbowego garnizonu. Każdy pododdział powinien znajdować się w gotowości bojowej, w miarę możności w jednym budynku, strzelcy powinni mieć przy sobie broń i oporządzenie, spać na zmianę; w mieszkaniach okna powinny być otwarte, w każdym domu wystawia się wartownika.

872. Na postoju pułk ubezpiecza się: samodzielnymi czatami i samodzielnym placówkami lub tylko samodzielnymi placówkami, a drogi prowadzące do rozmieszczenia pułku, powinny być pod kontrolą rozpoznania na odległości 5—6 km od linii ubezpieczenia.

Bezpośrednie ubezpieczenie pułku na postoju pełnią patrole i posterunki, których głównym zadaniem jest uprzedzenie w odpowiednim czasie o pojawieniu się lotnictwa i naziemnego

nieprzyjaciela. Posterunki zajmują wszystkie drogi prowadzące do rozmieszczenia pułku.

873. **W razie niebezpieczeństwa napadu** czołgów nieprzyjaciela, należy wysunąć część środków obrony przeciwpancernej na stanowiska ogniowe z zadaniem niedopuszczenia przewania się czołgów do rozmieszczenia pułku.

874. **Celem organizacji obrony przeciwlotniczej należy:**

— natychmiast po przybyciu w rejon rozmieszczenia wykopać rowy przeciwlotnicze;

— wyznaczyć w każdej kompanii pluton dyżurny prócz przeciwlotniczych środków ogniowych pułku;

— podczas rozmieszczania w osiedlu lub lesie wyznaczyć oddział przeciwpożarowy i przygotować środki do gaszenia możliwych pożarów;

— zorganizować służbę obserwacji i alarmowania przy ubezpieczeniu postoju, wystawiając samodzielne patrole i posterunki w punktach, posiadających dobre pole widzenia.

875. Przed wyruszeniem pułku z miejsca rozmieszczenia zniszczyć wszelkie ślady, na podstawie których można ustalić siłę i skład wojsk, które kwaterowały.

876. W warunkach zimowych dla rozmieszczenia na postój wybiera się rejony zaciszne i zaopatrzone w opał. Dla ludzi kopie się ziemianki, dla koni i sprzętu buduje się szałasy i nakrycia.

W sprzyjające sytuacji wykorzystuje się osiedla. W razie braku mieszkań, w domach w pierwszym rzędzie rozmieszcza się sztaby i służbę sanitarną. Pododdziałom przydziela się kwatery w ilości, umożliwiającej kolejne ogrzewanie się.

Ubezpieczenie postoju zaopatruje się w narty.

877. **Rozmieszczenie na postój w górach** zazwyczaj przeprowadza się biwakiem w leśnych rejonach, w pobliżu źródeł wody. Ubezpieczenie postoju zajmuje panujące wzgórza.

ROZDZIAŁ XXI.

ORGANIZACJA TYŁÓW BATALJONU I PUŁKU W WALCE.

1. Zasady ogólne.

878. Tyłowe pododdziały pułku rozmieszczają się i pracują **w rejonie tyłów pułku,** ograniczonym: z przodu — linią bojową wojsk, ze skrzydeł — liniami rozgradzającymi z sąsiednimi oddziałami, z tyłu — granicą z dywizyjnym rejonem tyłów. **Głębokość rejonu tyłów pułku wynosi 8 — 12 km.**

879. Batalion i pułk zaopatrują się **ruchomymi zapasami** (wożonymi i noszonymi), które w walce ciągle uzupełnia się przez dowóz z tyłu i częściowo drogą wykorzystania zasobów miejscowych. W koniecznych wypadkach można tworzyć większe zapasy ponad normę ruchomych zapasów.

880. Tyłowe pododdziały batalionów mają ustaloną normę ruchomych zapasów amunicji, niezbędnego sprzętu i bieżącą rację furażu, żywności; dokonywują one uzupełnienia zużytych przez batalion środków materiałowych i zabezpieczają jego obsługę sanitarną.

881. **Pluton zaopatrzenia batalionu** rozwija się w walce w batalionowy punkt amunicyjny i batalionowy punkt żywnościowy.

882. **Kompanijne punkty amunicyjne** organizuje się na rozporządzenie dowódców kompanii i składają się one z wozów z amunicją, wyznaczonych z plutonów zaopatrzenia batalionu.

Zadaniem kompanijnego punktu amunicyjnego jest wydawanie amunicji bezpośrednio drużynom.

Dostarczanie amunicji odbywa się zwykle ręcznie.

Dowódcą kompanijnego punktu amunicyjnego jest szef kompanii.

883. **Batalionowy punkt amunicyjny** wydziela wozy z amunicją dla organizacji kompanijnych punktów amunicyjnych.

Zadaniem batalionowego punktu amunicyjnego jest: zaopatrywanie pododdziałów batalionu w amunicję; zbiórka i ewakuacja z pola walki uzbrojenia artyleryjskiego, amunicji, łusek i sprzętu.

Dostarczanie amunicji na kompanijne punkty amunicyjne batalionowy punkt amunicyjny dokonywa z reguły, unikając dróg. Na dowódcę batalionowego punktu amunicyjnego wyznacza się dowódcę plutonu zaopatrzenia bojowego batalionu.

884. Punkt żywnościowy zaopatruje pododdziały batalionu w gorącą strawę i gorącą wodę w przerwach walki lub z nastaniem ciemności.

Dla rozdania gorącej strawy kuchnię podwozi się do ukryć wskazywanych przez dowódców kompanii, skąd jedzenie roznoszą pododdziałom specjalnie wyznaczeni strzelcy.

W razie niemożności wysunięcia kuchni do pododdziałów gorącą strawę dostarcza się w termosach (w adrach) albo strzelcom wydaje się suchy prowiant.

885. Sanitarny pluton batalionu w walce dla okazania pomocy lekarskiej rannym i chorym rozwija **batalionowy punkt opatrunkowy.**

Dowódca batalionowego punktu opatrunkowego jest dowódca plutonu sanitarnego.

Dowódca punktu dla ewakuacji rannych z pododdziałów do batalionowego punktu opa-

trunkowego wysuwa w kierunku kompanii placówki transportu sanitarnego.

Ewakuacja rannych z batalionowego punktu opatrunkowego do pułkowego punktu opatrunkowego dokonuje się transportem pułkowego punktu opatrunkowego, a także środkami transportowymi kompanii transportowej pułku.

Sanitarne drużyny kompanii okazują pierwszą pomoc rannym, rozmieszczają ciężko rannych dla uniknięcia powtórnego zranienia w najbliższych ukryciach, a zdolnych poruszać się samodzielnie skierowują do batalionowego lub pułkowego punktu opatrunkowego.

886. Tylowe pododdziały pułku posiadają ustawową normę ruchomych zapasów amunicji, żywności, furażu, sprzętu technicznego, umundurowania i sprzętu gospodarczego; dokonują one uzupełnienia zużytych przez pułk środków materiałowych i zapewniają jego sanitarną i weterynaryjną obsługę.

887. **Kompania transportowa pułku** rozwija w walce środkami plutonu dowozu amunicji pułkowy punkt amunicyjny. Pluton dowozu furażu, produktów i sprzętu, a także warsztaty mundurowo-taborowe rozmieszczają się bliżej tylowej granicy pułku.

Do rozwinięcia i pracy pułkowego punktu amunicyjnego wykorzystuje się także pluton amunicyjny artylerii pułkowej, warsztaty amu-

nicyjne, pluton porządkowo-ochronny i orkiestrę.

Zadania pułkowego punktu amunicyjnego:

— zaopatrzenie w amunicję batalionowych punktów amunicyjnych i samodzielnych pododdziałów pułku;
— przyjęcie, przegląd, kompletowanie, doprowadzenie do gotowości bojowej i wydawanie uzbrojenia artyleryjskiego i sprzętu;
— zbiórka uzbrojenia artyleryjskiego, amunicji i sprzętu;
— ewakuacja zebranego sprzętu, łusek i opakowania;
— remont artyleryjskiego uzbrojenia i sprzętu.

Dowódca pułkowego punktu amunicyjnego jest szefem uzbrojenia pułku.

888. **Sanitarna kompania pułku** dla okazania pierwszej pomocy lekarskiej i ewakuacji ciężko rannych i chorych z batalionowych punktów opatrunkowych w walce rozwija **pułkowy punkt opatrunkowy.**

Dowódcą pułkowego punktu opatrunkowego jest dowódca kompanii sanitarnej.

889. **Pułkowy ambulans weterynaryjny** rozwija się w walce na tylnej granicy pułku i organizuje ewakuację rannych koni z pododdziałów pułku.

890. Przechowywanie i oszczędzanie środków materiałowych, ich ewidencja, zbieranie uzbrojenia, wyposażenia zdobytego, a także pozostawionego przez własne wojska sprzętu, ewakuacja w tył i remont, są najważniejszymi obowiązkami szefów służb pułku.

Pozostawianie uzbrojenia i wyposażenia na polu walki, zbieranie i wywóz ich w niewłaściwym czasie, powinno być traktowane jako najbardziej ciężkie przestępstwo wojenne.

2. Tyły batalionu i pułku piechoty w natarciu.

891. Z chwilą zajęcia przez kompanię podstawy wyjściowej do natarcia **batalionowy punkt amunicyjny** rozwija się w odległości 2 — 3 km od linii frontu i wysyła wozy do rozwinięcia **kompanijnych punktów amunicyjnych.**

892. Przed zajęciem przez batalion podstawy wyjściowej do natarcia strzelcom należy wydać gorącą strawę. Z chwilą zajęcia przez kompanię podstawy wyjściowe, do natarcia, **punkt żywnościowy** organizuje się w odległości 3 — 5 km od linii frontu, skąd następnie na rozkaz dowódcy batalionu wysyła kuchnie polowe do kompanijnych punktów zaopatrzenia bojowego.

893. Batalionowy punkt opatrunkowy rozwija się z rozpoczęciem natarcia batalionu w odległości 1/2 km od linii frontu. Do kompanii czo-

łowych wysyła się sanitariuszy i wozy sanitarne, celem organizacji punktów transportu sanitarnego.

894. **Pułkowy punkt amunicyjny** rozwija się w odległości 5 — 6 km od linii frontu.

W czasie walki pułkowy punkt amunicyjny przesuwa się skokami.

895. Wozy ze sprzętem wojskowo-technicznym pułku w miarę potrzeby wysuwa się w rejon pułkowego punktu amunicyjnego. W wypadkach koniecznych dostarczają one sprzęt na batalionowe punkty amunicyjne.

Zaopatrzenie samochodów w paliwo odbywa się przed rozpoczęciem natarcia. W razie konieczności, doraźnego zaopatrzenia dokonuje się w czasie walki na dywizyjnym punkcie wymiany.

896. Pluton dowozu żywności, furażu i sprzętu kompanii transportowej pułku, rozmieszcza się przy tylnej granicy pułku. Po dowiezieniu w oznaczonym czasie racji żywności i furażu do batalionów pluton zajmuje wyznaczony dla postoju nowy rejon, gdzie uzupełnia swe zapasy po przybyciu transportu dywizji.

897. **Pułkowy punkt opatrunkowy** rozwija się w odległości 2 — 5 km od linii frontu i wysuwa do batalionów środki ewakuacji sanitarnej.

W czasie walki przesuwa się on rzutami w ślad za batalionami, nie przerywając swej pracy.

898. Przed natarciem i w czasie walki organizuje się regulację ruchu w rejonie pułkowego punktu amunicyjnego i na niektórych wąskich odcinkach dróg tyłowego rejonu.

3. Tyły batalionu i pułku piechoty w obronie.

899. W rejonach obrony batalionów, kompanii i plutonów stwarza się dodatkowe zapasy amunicji, żywności, wody, środków przeciwpancernych i przeciw piechocie, przeszkód, a także środków obrony przeciwgazowej.

Dla przechowania amunicji urządza się małe schrony.

Batalionowy punkt amunicyjny rozmieszcza się w odległości do 5 km od przedniego skraju obrony.

Kompanijne punkty amunicyjne rozmieszczają się w swoich rejonach.

Punkt żywnościowy rozmieszcza się w odległości do 5 km od przedniego skraju.

Batalionowy punkt opatrunkowy organizuje się za odwodem batalionu.

Ranni, w razie niemożliwości ich ewakuacji, rozmieszczeni są w batalionowych i kompanijnych rejonach — w specjalnych schronach.

900. W wypadku włamania się nieprzyjaciela na tyły i przy zagrożeniu okrążeniem, tyłowe pododdziały zbliżają się do szyków bojowych, wykonując swą pracę pod ich osłoną.

901. Pułkowy punkt amunicyjny rozmieszcza się w odległości 8 — 10 km od przedniego skraju główne pozycji obrony.

Pluton dowozu żywności, furażu i sprzętu kompanii transportowej i warsztat taborowo-mundurowy rozmieszcza się przy tylnej granicy pułku.

Celem zapewnienia normalnej pracy **pułkowego punktu opatrunkowego** urządza się specjalne schrony.

4. Tyły batalionu i pułku piechoty w marszu i boju spotkaniowym.

902. W marszu tyłowe pododdziały batalionu posuwa ą się bezpośrednio za swoim batalionem. Żywnościowy tabor batalionów może być włączony w skład pierwszego rzutu taboru pułkowego. Z batalionem, maszerującym w oddziale przednim pułku, posuwają się pododdziały amunicyjne przydzielonej artylerii, a także wozy sanitarne, przydzielone zawczasu z kompanii sanitarnej pułku.

Z chwilą rozpoczęcia boju spotkaniowego dowódca batalionu da e wskazówki, dotyczące rozwinięcia batalionowego punktu amunicyjne-

go, batalionowego punktu opatrunkowego i punktu żywnościowego.

O rozwinięciu tyłów dowódca batalionu natychmiast melduje dowódcy pułku.

903. Tyłowe pododdziały pułku w marszu posuwają się w dwóch rzutach:

— pierwszy rzut stanowią wozy z amunicją, sprzętem łączności, część wozów z niezbędnym sprzętem saperskim i sprzętem obrony przeciwgazowej, pododdziały sanitarne, środki ewakuacyjne; pierwszy rzut posuwa się bezpośrednio za kolumną sił głównych pułku;

— drugi rzut stanowią pozostałe pododdziały taboru pułku.

Czoło drugiego rzutu posuwa się w odległości 10 — 15 km od ogona kolumny sił głównych.

904. W marszu bocznym, pierwszy rzut taboru pułku posuwa się w ślad za swoim pułkiem według ednej marszruty, drugi rzut po równoległej drodze, osłoniętej od strony nieprzyjaciela kolumną pułku.

905. Na dłuższym odpoczynku lub noclegu pododdziały transportowe pułku podchodzą w re on rozmieszczenia tyłowych pododdziałów batalionów i uzupełniają bieżące zużycie środków materiałowych.

906. Transport pułku uzupełnia swe zapasy z dywizyjnego transportu w punktach, wskazanych przez kwatermistrza dywizji.

907. Z rozpoczęciem boju spotkaniowego pierwszy rzut pododdziałów tyłowych pułku szybko wysuwa się w rejony wskazane dla rozwijania pułkowych oddziałów tyłów, pułkowego punktu amunicyjnego i opatrunkowego. O rozwinięciu się natychmiast należy meldować kwatermistrzowi dywizji.

SPIS RZECZY

	Str.
Wstęp	3
Rozdział I. **Zasady ogólne**	9
1. Piechota i jej rola w walce	—
2. Zadania piechoty w walce	10
3. Szyki bojowe batalionu i pułku piechoty	11
4 Dowodzenie batalionem i pułkiem piechoty w walce	14
Rozdział II. **Batalion piechoty w natarciu**	18
1. Natarcie batalionu piechoty	—
2. Batalion piechoty jako straż przednia (oddział przedni) przy podejściu do pozycji obrony nieprzyjaciela	34
3. Właściwości szturmu na umocnione rejony i silnie umocnione pozycje	37
4. Właściwości natarcia w nocy	42
5. Właściwości natarcia na osiedle	46
6. Właściwości natarcia w lesie	48
7. Właściwości natarcia z forsowaniem rzeki	51
8. Właściwości natarcia w zimie	54
9. Właściwości natarcia w górach	56
Rozdział III. **Batalion piechoty w boju spotkaniowym**	58
Rozdział IV. **Batalion piechoty w obronie**	61
1. Obrona stała (pozycyjna)	—
2. Właściwości obrony ruchowej (manewrowej)	79

Str.

3. Właściwości obrony umocnionych rejonów i silnie umocnionych pozycji 81
4. Właściwości obrony w nocy 84
5. Właściwości obrony osiedla 87
6. Właściwości obrony lasu 89
7. Właściwości obrony rzeki 92
8. Właściwości obrony w zimie 94
9. Właściwości obrony w górach 97
10. Luzowanie batalionu 99

Rozdział V. Wycofanie się batalionu piechoty z walki 100

Rozdział VI. Batalion piechoty w ubezpieczeniu marszowym 103

Rozdział VII. Batalion piechoty w ubezpieczeniu postoju 116

Rozdział VIII. Kompania ciężkich karabinów maszynowych 122

1. Zasady ogólne . . . . —
2. Kompania c.k.m. w natarciu 127
3. Kompania c.k.m. w boju spotkaniowym . . 129
4. Kompania c.k.m. w obronie 130
5. Luzowanie kompanii c.k.m. 133

Rozdział IX. Kompania moździerzy (bateria) . 135

1. Zasady ogólne . . . . —
2. Kompania (bateria) moździerzy w natarciu 140
3. Kompania (bateria) moździerzy w boju spotkaniowym 145
4. Kompania (bateria) moździerzy w obronie . 164

Rozdział X. Kompania rusznic przeciwpancernych pułku 155

1. Zasady ogólne . . . . —
2. Kompania rusznic ppanc. w natarciu . . 156

Str.

3. Kompania rusznic ppanc. w obronie . . 159
4. Kompania rusznic ppanc. w marszu . . 162
Rozdział XI. **Kompania fizylierów** . . 164

Rozdział XII. **Pułk w natarciu** 169
1. Zasady ogólne . . . . . —
2. Natarcie pułku 175
3. Pułk jako straż przednia przy podejściu do pozycji obrony nieprzyjaciela 189
4. Łamanie umocnionych rejonów i silnie umocnionych pozycji 193
5. Okrążenie 200
6. Właściwości natarcia w nocy 204
7. Właściwości natarcia na osiedle . . . 208
8. Właściwości natarcia w lesie 214
9. Właściwości natarcia z forsowaniem rzeki . 217
10. Właściwości natarcia w zimie 222
11. Właściwości natarcia w górach . . 225

Rozdział XIII. **Pościg** 229

Rozdział XIV. **Pułk w boju spotkaniowym** . 233

Rozdział XV. **Pułk w obronie** 240
1. Obrona stała (pozycyjna) . . . . . —
2. Właściwości obrony umocnionego rejonu . 260
3. Właściwości obrony ruchowej (manewrowej) 264
4. Właściwości obrony w nocy 269
5. Właściwości obrony osiedla 271
6. Właściwości obrony w lesie 280
7. Właściwości obrony rzeki 283
8. Właściwości obrony w zimie 285
9. Właściwości obrony w górach 287

Rozdział XVI. **Wycofanie się pułku z walki** . 293

Rozdział XVII. **Walka w okrążeniu i wyjście z okrążenia** 298

Str

Rozdział XVIII. Marsz pułku 30

Rozdział XIX. Przewozy samochodowe . . . 32

Rozdział XX. Pułk na postoju 32

Rozdział XXI. Organizacja tyłów batalionu i pułku w walce 33

1. Zasady ogólne . . . . . —
2. Tyły batalionu i pułku piechoty w natarciu 34
3. Tyły batalionu i pułku piechoty w obronie 34
4. Tyły batalionu i pułku piechoty w marszu i boju spotkaniowym 34

Biblioteka
WAP
16724/1
Naukowa